

VÄÄRTPABERITURU SEADUSE MUUTMISE JA SELLEST TULENEVALT TEISTE SEADUSTE MUUTMISE SEADUSE EELNÕU SELETUSKIRI (TULETIS- JA REPOTEHINGUTE REGULATSIOON)

Sisukord

1. Sissejuhatus	4
1.1. Sisukokkuvõte	4
1.2. Eelnõu ettevalmistajad	5
1.3. Märkused	6
2. Seaduse eesmärk	10
2.1. Tuletis- ja repotehingud	10
2.1.1. Üldine taust	10
2.1.2. Eelnõuga kaasnevad peamised muudatused	13
(i) <i>Tuletistehingute regulatsiooni parandamise väljatöötamiskavatsus</i>	13
(ii) <i>Ülevaade kehtivast regulatsioonist</i>	14
(iii) <i>Seadusemuudatuste eesmärk ja olulisemate lahenduste tutvustus</i>	16
2.2. Finantskriisi ennetamise ja lahendamise regulatsiooni parandamine	17
2.2.1. Üldine taust	17
2.2.2. Eelnõuga kaasnevad peamised muudatused	18
2.3. Rohevõlakirja emitentide teabe avalikustamise nõuded	20
2.3.1. Üldine taust	20
2.3.2. Eelnõuga kaasnevad peamised muudatused	22
2.4. Elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamise nõuded	22
2.4.1. Üldine taust	22
2.4.2. Eelnõuga kaasnevad peamised muudatused	23
2.5. Muud muudatused krediidiandjate ja -vahendajate seaduses	24
2.5.1. Üldine taust	24
2.5.2. Eelnõuga kaasnevad peamised muudatused	24
2.6. Kohapealse kontrolli läbiviimise ning kohapealse kontrolliakti koostamise tingimused	24
2.6.1. Üldine taust	24
2.6.2. Eelnõuga kaasnevad peamised muudatused	25
2.7. Investeeringisühtingu ning makseasutuse ja e-raha asutuse lõpetamise tingimused	26
2.7.1. Üldine taust	26
2.7.2. Eelnõuga kaasnevad peamised muudatused	27
3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs	27
3.1. Eelnõu ülesehitus	27
3.2. Eelnõu § 1 – muudatused väärtpaberituruseaduses	28
3.3. Eelnõu § 2 – muudatused asjaõigusseaduses	47
3.4. Eelnõu § 3 – muudatused finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses	49
3.5. Eelnõu § 4 – muudatused hasartmänguseaduses	98
3.6. Eelnõu § 5 – muudatused investeerimisfondide seaduses	98
3.7. Eelnõu § 6 – muudatused kindlustustegevuse seaduses	99

3.8. Eelnõu § 7 – muudatused krediidiandjate ja -vahendajate seaduses.....	100
3.9. Eelnõu § 8 – muudatused krediidiastutuste seaduses.....	103
3.10. Eelnõu § 9 – muudatused makseastutuste ja e-raha seaduses.....	109
3.10. Eelnõu § 10 – muudatused pankrotiseaduses.....	110
3.11. Eelnõu § 11 – muudatused saneerimiseaduses.....	115
3.13. Eelnõu § 12 – muudatused täitemenetluse seadustikus.....	117
3.14. Eelnõu § 13 – muudatused võlaõigusseaduses.....	118
4. Terminoloogia.....	118
5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele.....	120
5.1. Tuletis- ja repotehingud.....	120
5.2. Finantskriisi ennetamine ja lahendamine.....	121
5.3. Rohevõlakirjad.....	122
5.4. Elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamine.....	122
5.5. Krediidiandjate ja -vahendajate seaduse muud muudatused.....	122
5.6. Kohapealse kontrolli läbiviimine ja kontrollakti koostamine.....	123
5.7. Investeerimisühingu ning makseastutuse ja e-raha astutuse lõpetamine.....	123
6. Eelnõu vastavus Eesti Vabariigi Põhiseadusele.....	123
6.1. Põhiõiguse esemeline kaitseala.....	123
6.1.1. Õigus tegeleda ettevõtlusega ehk ettevõtlusvabadus.....	124
6.1.2. Omandipõhiõigus.....	125
6.1.3. Võrdsuspõhiõigus.....	125
6.2. Riive põhiseaduslik õigustamine.....	126
(i) Võrdsuspõhimõte.....	126
(ii) Ettevõtlusvabadus.....	126
(iii) Omandipõhiõigus.....	126
6.3. Riive formaalne põhiseaduspärasus.....	126
6.4. Riive materiaalne põhiseaduspärasus.....	126
6.4.1. Legitiimne eesmärk.....	127
6.4.2. Sobivus.....	128
6.4.3. Vajalikkus.....	128
6.4.4. Mõõdukus.....	129
(i) Ettevõtlusvabadus ja omandipõhiõigus.....	129
(ii) Võrdsuspõhiõigus.....	129
7. Seaduse mõjud.....	130
7.1. Tasaarvestuse ühtse raamistiku loomise mõju.....	130
7.1.1. Sihtrühm nr 1: Eestis tegutsevad pangad ja muud finantsasutused (nn kvalifitseeruvad osapooled).....	131
7.1.2. Sihtrühm nr 2: Eesti riik (Vabariigi Valitsus Rahandusministeeriumi kaudu) ja Eesti Pank (nn kvalifitseeruvate osapooltena ja tasaarvestuskokkuleppe osapooltena).....	132
7.1.3. Sihtrühm nr 3: Eestis tegutsevad suurettevõtjad (nn kvalifitseeruvad osapooled).....	133
7.1.4. Sihtrühm nr 4: Eestis tegutsevad väikesed ja keskmised ettevõtjad (nn osapooled, kes saavad tasaarvestuskokkuleppeid sõlmida kvalifitseeruvate osapoolte vastaspooltena).....	134
7.1.5. Sihtrühm nr 5: tuletis- ja repotehingute, tasaarvestuskokkulepete vastaspoolled.....	136
7.1.6. Sihtrühm nr 6: muud finantstagatise osapooled.....	137
7.1.7. Sihtrühm nr 7: muud võlausaldajad.....	138

7.1.8. Sihtrühm nr 8: Finantsinspeksioon.....	140
7.1.9. Sihtrühm nr 9: pankrotihaldurid, kohtud, Maksu- ja Tolliamet.....	141
7.2. Kriisilahenduse regulatsiooni muudatuste mõju.....	141
7.2.1. Sihtrühm nr 1: krediidi- ja finantseerimisasutused.....	141
7.2.2. Sihtrühm nr 2: Finantsinspeksioon.....	142
7.3. Rohevõlakirjade emitentide järelvalvega seonduvate nõuete mõju.....	142
7.3.1. Sihtrühm nr 1: rohevõlakirjade emitendid.....	142
7.3.2. Sihtrühm nr 2: investorid.....	144
7.3.3. Sihtrühm nr 3: Finantsinspeksioon.....	144
7.4. Tagatiskinnisvara hindamisega seonduvate muudatuste mõju.....	145
7.4.1. Sihtrühm nr 1: eluasemelaenu refinantseerimist taotlevad tarbijad.....	145
7.4.2. Sihtrühm nr 2: krediidiandjad ja -vahendajad.....	146
7.4.3. Sihtrühm nr 3: kutselised (kinnis)vara hindajad.....	147
7.5. Andmekaitse mõjuhinnaang muudatustele.....	147
8. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud.....	148
9. Rakendusaktid.....	148
10. Seaduse jõustumine.....	150
11. Huvirühmade kaasamine ja eelnõu kooskõlastamine.....	150

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Väärtpaberituru seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) **põhieesmärk on parandada kehtivat tuletis- ja repotehingute läbiviimise regulatsiooni.** Tegemist on eelnõu esmase ja peamise eesmärgiga. Tuletistehingud on väärtpaberitega seotud tehingud nagu näiteks optsioonid ja futuurid, millega juhitakse intressimäärade, tooraine- või energiahindadest tulenevaid riske. Repotehing on leping, millega võimaldatakse ettevõtjatele lühiajalist likviidsust. Repotehing kujutab sisuliselt laenu aktsiate või muude väärtpaberite tagatisel. Lepingu sisuks on kohustada näiteks aktsiate müüjat ostma märgitud aja pärast ja määratud hinnaga aktsiad tagasi.

Eesti õigus sisaldab tuletis- ja repotehinguid käsitlevaid sätteid, kuid kehtiv regulatsioon on puudulik nende tehingute tasaarvestamise nõuete osas ning ei vasta enam täies ulatuses rahvusvahelisele praktikale. Seepärast eelnõuga:

- 1) täpsustatakse ja ühtlustatakse selliste tehingute lõpetamisel toimuva tasaarvestuse režiimi (ingl. k. *close-out netting*) kontekstis asjakohaseid mõisteid ja kvalifitseeruvaid osapooli;
- 2) muudetakse eeltooduga seonduvalt sellise eriliigilise tagatise nagu finantstagatise (ingl. k. *financial collateral*) kaitseala;
- 3) muudetakse maksejõuetusrežiimi, et tagada selliste tehingute jõustatavus pankroti- ja muudes sarnastes olukordades.

Eelnimetatud muudatuste tulemusena suureneb eelkõige Eesti pankade, teiste finantsasutuste ja suuremate ettevõtjate ligipääs rahvusvahelisele tuletis- ja repotehingute turule, mis omakorda tõstab Eesti ettevõtjate ja ka laiemalt kogu meie ettevõtluskeskkonna konkurentsivõimet. Peamised muudatused tehakse väärtpaberituru seaduses (edaspidi ka *VPTS*).

Teiseks, muudetakse johtuvalt Euroopa Komisjoni tähelepanekutest **finantskriisi ennetamise ja lahendamise seadust** (edaspidi ka *FELS*), mis sätestab eelkõige pankade suhtes rakendatavaid kriisiennetus- ja lahendusmeetmeid. Muudatustega tagatakse seaduse subjektidele (eelkõige pankadele) kui ka järelevalvet teostavale Finantsinspeksioonile parem selgus nende õiguste ja kohustuste teostamisel. Lisaks täiendatakse FELS-i mõningate uute nõuetega – täpsustakse nõudeid, mis puudutavad tavamaksejõuetusõiguse alusel likvideerimisele minevaid panku või nendega seotud isikuid (likvideerimissubjektid) ning millist teavet tuleb sellega seoses avalikustada.

Kolmandaks, eelnõuga antakse Finantsinspeksioonile järelevalvevolitused nende isikute üle, kes emiteerivad **rohevõlakirju** (nn EL rohevõlakirjade määruse alusel). Rohevõlakirjade tähistamiseks võivad nende võlakirjade emitendid kasutada nimetust „Euroopa rohevõlakiri“ või „EuGB“ ning sellisel juhul peavad nad tagama, et võlakirjadest saadavast tulust paigutatakse vähemalt 85% kestliku rahastamise taksonoomia nõuetele vastavatesse tegevustesse.¹

---

¹ Euroopa Komisjon. EU Taxonomy Navigator. Kättesaadav: <https://ec.europa.eu/sustainable-finance-taxonomy/>

Neljandaks, tulenevalt Eesti Panga ja Finantsinspektsiooni poolt avaldatud ettepanekutest² muudetakse eelnõuga eluasemelaenude **tagatiseks oleva kinnisvara hindamise korda paindlikumaks**. Muudatustega võimaldatakse põhjendatud juhul teha vastav hinnang statistiliste andmete alusel, mistõttu ei pruugi eraldi hindamisakti tellimine olla alati vajalik. See muudab nii uute kodulaenude võtmise odavamaks kui ka soodustab olemasolevate kodulaenude üleviimist ühest pangast kuna vähenevad kulud seoses tagatisvara hindamisega.

Viiendaks, ühtlustatakse eelnõuga finantsvaldkonda puudutavates seadustes Finantsinspektsiooni poolt **kohapealse kontrolli teostamist ning kohapealse kontrolli akti täitmise tingimusi ning investeerimisühingu, makseasutuse ja e-raha asutuse lõpetamise korda**.

Eelnõu on planeeritud jõustuma üldises korras, see tähendab kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

1.2 Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu on koostanud Rahandusministeeriumi finantsteenuste poliitika osakonnajuhataja asetäitja Thomas Auväart (thomas.auvaart@fin.ee, 611 3633) ja sama osakonna nõunikud Valner Lille (valner.lille@fin.ee, 58851491; rohevõlakirjad), Anastasia Nõmmik (anastasia.nommik@fin.ee, 5854 5096; finantskriisi ennetamine ja lahendamine, tagatiskinnisvara hindamine, kohapealse kontrolli läbiviimine ja kontrollakti koostamine, investeerimisühingute ning makseasutuste ja e-raha asutuste lõpetamine), Mirjam Rannula (mirjam.rannula@fin.ee, 5646 7227; tuletis- ja repotehingud) ja Marit Maidla (marit.maidla@fin.ee, tarbijakrediidilepingud) koostöös (tuletis- ja repotehinguid puudutav regulatsioon) advokaadibüroo Sorainen (edaspidi *Sorainen*) advokaatidega Jane Eespõld, Kätlin Krisak ja Krista Ševerev.

Lisaks tehti eelnõu tuletis- ja repotehinguid puudutava osa ettevalmistamisel koostööd Eesti Panga, Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga (edaspidi *EBRD*) ja Finantsinspektsiooni esindajatega.

Tuletis- ja repotehinguid puudutavad muudatused koostati koostööprojekti „Tuletisinstrumentide õigusliku ja reguleeriva raamistiku väljatöötamine Eestis“ (ingl. k. „*Development of Legal and Regulatory Framework for Derivatives in Estonia*“, edaspidi *projekt*) raames EBRD ning Rahandusministeeriumi vahel. Projekti rahastab Taiwan Business - EBRD Technical Cooperation Fund.

Projekti esimeses etapis koostas Sorainen koostöös EBRD ja Rahandusministeeriumiga sissejuhatava raporti (ingl. k. *inception report*), milles koondati järeldused analüüsist tuletis- ja repotehingutele kohalduvast Eesti õigusraamistikust, keskendudes eelkõige lõpetamisel toimuva tasaarvestuse ning finantstagatise regulatsiooni toimimisele. Nimetatud raportis tuvastati Eesti seadusandluses teatud puudusi, sealhulgas puuduvaid mõisteid ja sätteid, mis takistavad tuletis- ja repotehingute lõpetamisel toimuva tasaarvestuse toimimist või piiravad pooltel sellistesse tehingutesse astumist.

---

² Eesti Pank. Kodulaenu üleviimise teise panka saaks teha lihtsamaks ja soodsamaks. Kättesaadav: <https://www.eestipank.ee/press/kodulaenu-uleviimise-teise-panka-saaks-teha-lihtsamaks-ja-soodsamaks-28022024>

Projekti teises etapis koostati sissejuhatava raporti põhjal ettepanekute raport (ingl. k. *concept paper*), et tuvastatud probleemkohtadele lahendusi pakkuda. Ettepanekute raport kirjeldas soovitusi tuletis- ja repotehingute regulatsiooni parendamiseks, soovitude põhjuseid ja eeliseid ning ettepanekuid soovitude saavutamiseks koos väljapakutud reformi teostamiseks vajalike suunistega. Ettepanekute raporti põhjal koostati eelnõu väljatöötamiskavatsus.

Eelnõu on keeleliselt toimetanud Rahandusministeeriumi õigusosakonna keeleteimetaja Sirje Lilover (sirje.lilover@fin.ee, 5885 1468). Eelnõu juriidilist kvaliteeti ja seletuskirja kontrollis Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna nõunik Marge Kaskpeit (marge.kaskpeit@fin.ee, 5885 1423).

1.3. Märkused

Eelnõus esitatud tuletis- ja repotehinguid puudutavad muudatused on seotud Rahandusministeeriumi finantspoliitika programmiga aastateks 2024 – 2027³, mille eesmärgiks on luua konkurentsivõimeline ning usaldusväärne ettevõtlus- ja finantskeskkond. Finantspoliitika programmis on märksõnadeks eelduste loomine, suurem eksport ja tugevam konkurents. Tuletistehingute regulatsiooni parandamine aitab nende tingimuste täitmisele kaasa, sest muudatuste tulemusena suureneb eelkõige Eesti finantsasutuste ja suuremate ettevõtete ligipääs rahvusvahelisele tuletis- ja repotehingute turule, mis omakorda tõstab Eesti ettevõtjate ja ka laiemalt kogu meie ettevõtluskeskkonna konkurentsivõimet.

Eestis reguleerivad tasaarvestuse režiimi kohaldamist vähesed normid, mis asuvad erinevates seadustes. Tasaarvestuse režiim on ette nähtud erinevates direktiivides, mistõttu on tuletistehingute tasaarvestust käsitlevad sätted lisatud eri seadustesse erinevatel ajahetkedel ja seoses erinevate eesmärkidega, millest tulenevalt on tasaarvestuse kontseptsioon lünklik.

Lõpetamisel toimuva tasaarvestuse õiguslik raamistik sisaldub järgmistes Euroopa Liidu õigusaktides:

- Määrus 648/2012 börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabe hoidlate kohta;
- Direktiiv 2002/47/EÜ finantstagatiskokkulepete kohta (edaspidi *finantstagatise direktiiv*);
- Direktiiv 2014/59/EL, millega luuakse krediidasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik;
- Määrus (EL) nr 806/2014, millega kehtestatakse ühtsed eeskirjad ja ühtne menetlus krediidasutuste ja teatavate investeerimisühingute kriisilahenduseks ühtse kriisilahenduskorra ja ühtse kriisilahendusfondi raames;
- Direktiiv 98/26/EÜ arvelduse lõplikkuse kohta makse- ja väärtpaberiarveldussüsteemides;
- Määrus 2015/2365, mis käsitleb väärtpaberite kaudu finantseerimise tehingute ja uuesti kasutamise läbipaistvust;
- Määrus (EL) nr 575/2013, mis käsitleb krediidasutuste suhtes kohaldatavaid usaldatavusnõudeid (edaspidi ka *pangandusmäärus*);
- Direktiiv 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta;
- Määrus (EL) nr 600/2014 finantsinstrumentide turgude kohta;
- Direktiiv 2019/2162, mis käsitleb pandikirjade emiteerimist ja pandikirjade avalikku järelevalvet;

---

³ Rahandusministeerium. Finantspoliitika programm (2024–2027). Kättesaadav: <https://fin.ee/sites/default/files/documents/2024-02/Finantspoliitika%20programm%202024-2027.pdf>

- Direktiiv 2001/24/EÜ krediitiasutuste saneerimise ja likvideerimise kohta;
- Määrus (EL) 2015/848 maksejõuetusmenetluse kohta;
- Määrus (EL) 2021/523, millega luuakse programm „InvestEU“;
- Direktiiv (EL) 2019/1023, mis käsitleb ennetava saneerimise raamistikke, võlgadest vabastamist ja äritegevuse keeldu ning saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetluste tõhususe suurendamise meetmeid.

Rahvusvahelised standardid, mis käsitlevad tuletis- ja repotehingute õiguslikku raamistikku, ning mida võetakse lisaks ülalnimetatud Euroopa Liidu õigusaktidele arvesse eelnõu koostamisel, on järgmised:

- Rahvusvahelise Vahetus- ja Tuletistehingute Ühingu ehk *International Swaps and Derivatives Association, Inc.* (edaspidi ISDA)⁴ 2018 Tasaarvestuse mudelakt (ingl. k. *2018 ISDA Model Netting Act; 2018 ISDA Model Netting Act and Guide*), edaspidi *2018. aasta ISDA MNA* ja *2018. aasta ISDA MNA juhend*⁵;
- Rahvusvahelise Eraõiguse Unifitseerimise Instituudi ehk *International Institute for the Unification of Private Law* (edaspidi UNIDROIT) Lõpetamisel toimuva tasaarvestuse sätete toimimise põhimõtted (ingl. k. *Principles on the Operation of Close-out Netting Provisions*), edaspidi *UNIDROIT põhimõtted*⁶;
- ÜRO rahvusvahelise kaubandusõiguse komisjoni ehk *United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL)* Maksejõuetusõiguse seadusandlik juhend (ingl. k. *Legislative Guide on Insolvency Law*)⁷;
- UNIDROIT vahendatud väärtpaberite sisuliste reeglite konventsioon (Genfi väärtpaberite konventsioon) (ingl. k. *Convention on Substantive Rules for Intermediated Securities (the Geneva Securities Convention)*)⁸; ja
- Finantsstabiilsuse Nõukogu (edaspidi ka FSB) ehk *Financial Stability Board* Finantsasutuste tõhusate kriisilahendusrežiimide peamised atribuudid (ingl. k. *Key Attributes of Effective Resolution Regimes for Financial Institutions*)⁹.

2013. aastal avaldatud UNIDROIT põhimõtete eesmärk on anda suuniseid seadusandjatele, kes soovivad täiendada või kehtestada siseriiklikke õigusakte, mis on seotud lõpetamisel toimuva tasaarvestuse toimimisega. 2018. aasta ISDA MNA kajastab UNIDROIT põhimõtteid, kuid läheb kaugemale, esitades konkreetse õigusakti koostamise mudeli, mille käsitus on üksikasjalikum kui UNIDROIT põhimõtetes. 2018. aasta ISDA MNA on näidisõigusakt, mille eesmärk on sätestada näitlikult põhiprintsiibid, mis on vajalikud kahepoolse tehingu lõpetamisel toimuva tasaarvestuse ning sellega seotud finantstagatise või muu tagatiskokkuleppe jõustatavuse tagamiseks.

Ülalnimetatud rahvusvaheliste standardite näol on tegemist parima praktikaga, mis on mitmetes riikides võetud aluseks lõpetamisel toimuva tasaarvestuse regulatsiooni koostamisel ning seega

⁴ ISDA. Kättesaadav: <https://www.isda.org/> – ISDA on üks maailma suurimaid globaalseid finantsinstrumentidega kauplemise ühendusi, mis esindab oma majandustegevuses tuletistehinguid sõlmivaid osapooli. ISDA liikmete hulka kuulub enamik maailma suurimatest institutsioonidest, kes tegelevad tuletisinstrumentidega kauplemisega, samuti paljud ettevõtted ja valitsusasutused.

⁵ ISDA. 2018 ISDA Model Netting Act and Guide. Kättesaadav: https://service.betterregulation.com/sites/default/files/FINAL_2018-ISDA-Model-Netting-Act-and-Guide_Oct15.pdf

⁶ UNIDROIT. Kättesaadav: <https://www.unidroit.org/english/principles/netting/netting-principles2013-e.pdf>

⁷ UNCITRAL. Kättesaadav: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/05-80722_ebook.pdf

⁸ UNIDROIT. Kättesaadav: <https://www.unidroit.org/instruments/capital-markets/geneva-convention/>

⁹ Finantsstabiilsuse Nõukogu. Kättesaadav: https://www.fsb.org/wp-content/uploads/r_141015.pdf

lähtuti neist eelnõu koostamisel. Puuduvad küll täpsemad andmed selle kohta, millisel määral erinevates riikides üalloodud allikaid arvesse on võetud, kuid võib suure tõenäosusega järeldada, et enamuse EL liikmesriikide õigus on eelloodud rahvusvaheliste standarditega kooskõlas (lähtuvalt muu hulgas ka sellest, et ISDA on avaldanud lõpetamisel toimuva tasaarvestuse osas riigiarvamuse valdava enamuse kohta Euroopa Liidu liikmesriikidest).

Eelnõu koostamiseks tutvuti ka 2021. aastal vastu võetud Läti kvalifitseeruvate finantstehingute lõpetamisel toimuva tasaarvestuse seadusega (ingl. k. *Law on Close-out Netting Applicable to Qualified Financial Transactions*). Läti seaduse jõustumise järgselt avaldas ISDA ka Läti kohta riigiarvamuse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse osas.

Eesti õigusaktid, mis puudutavad tasaarvestust, väärtpaberi- ja repotehinguid ning mida eelnõuga muudetakse, on järgmised:

- Väärtpaberituru seadust redaktsioonis RT I, 11.10.2024, 19;
- Asjaõigusseadust (edaspidi ka *AÕS*) redaktsioonis RT I, 17.03.2023, 58;
- Finantskriisi ennetamise ja lahendamise seadust, redaktsioonis RT I, 11.10.2024, 5;
- Hasartmänguseadust redaktsioonis RT I, 21.11.2020, 5;
- Investeeringufondide seadust redaktsioonis (edaspidi ka *IFS*) RT I, 11.10.2024, 8;
- Kindlustustegevuse seadust (edaspidi ka *KindlTS*) redaktsioonis RT I, 11.10.2024, 11;
- Krediidiandjate ja -vahendajate seadust (edaspidi ka *KAVS*) redaktsioonis RT I, 11.10.2024, 12;
- Krediidiasutuste seadust (edaspidi ka *KAS*) redaktsioonis RT I, 11.10.2024, 14;
- Makseasutuste ja e-raha asutuste seadust (edaspidi ka *MERAS*) redaktsioonis RT I, 11.10.2024, 16;
- Pankrotiseadust (edaspidi ka *PankrS*) redaktsioonis RT I, 06.07.2023, 61;
- Saneerimisseadust (edaspidi ka *SanS*) redaktsioonis RT I, 01.03.2023, 53;
- Täitemenetluse seadustikku (edaspidi ka *TMS*) redaktsioonis RT I, 22.03.2024, 9;
- Võlaõigusseadust (edaspidi ka *VÕS*) redaktsioonis RT I, 04.07.2024, 18.

Finantskriisi ja rohevõlakirjadega seonduvate muudatuste kohta ei ole tehtud väljatöötamiskavatsust põhjusel, et hea õigusloome ja normitehnika eeskirja (edaspidi *HÕNTE*) § 1 lõike 2 punkti 2 kohaselt ei ole väljatöötamiskavatus nõutav, kui eelnõu käsitleb Euroopa Liidu õiguse rakendamist ja kui eelnõu aluseks oleva Euroopa Liidu õigusakti eelnõu menetlemisel on sisuliselt lähtutud *HÕNTE* § 1 lõikes 1 sätestatud nõuetest.

Finantskriisi ennetamise ja lahendamise õiguslik raamistik sisaldub peamiselt järgnevates Euroopa Liidu õigusaktides:

- Direktiiv 2014/59/EL, millega luuakse krediidiasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik ning muudetakse nõukogu direktiivi 82/891/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2001/24/EÜ, 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2005/56/EÜ, 2007/36/EÜ, 2011/35/EL, 2012/30/EL ja 2013/36/EL ning määruseid (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 648/2012 (edaspidi ka *kriisilahendusdirektiiv* ja *BRRD*);
- Direktiiv 2019/879, millega muudetakse direktiivi 2014/59/EL seoses krediidiasutuste ja investeerimisühingute kahjumikatmis- ja rekapitalizeerimisvõimega ning direktiivi 98/26/EÜ;
- Direktiiv 2013/36/EL, mis käsitleb krediidiasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediidiasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ;

- Direktiiv 98/26/EÜ, arvelduse lõplikkuse kohta makse- ja väärtpaberi arveldussüsteemides;
- Määrus (EL) 2016/679, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus);
- Määrus (EL) 575/2013, krediitiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta (edaspidi ka *pangandusmäärus*);
- Määrus (EL) 648/2012, börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta;
- Direktiiv 2014/1174/EL, millega muudetakse direktiivi 2014/59/EL ja määrust (EL) nr 806/2014 seoses omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude teatavate aspektidega;
- Määrus (EL) 2022/2036, millega muudetakse määrust (EL) nr 575/2013 ja direktiivi 2014/59/EL seoses selliste globaalsete süsteemselt oluliste ettevõtjate usaldatavusnõuetekohase käsitlemisega, kelle strateegiaks on mitme isiku suhtes kriisilahenduse algatamine, ning seoses omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude täitmiseks kõlblike instrumentide kaudse märkimise meetodiga.

Eesti õigusaktid, mis puudutavad finantskriisi ennetamist ja lahendamist ning mida eelnõuga muudetakse, on järgmised:

- Finantskriisi ennetamise ja lahendamise seadust redaktsioonis RT I, 11.10.2024, 5;
- Krediitiasutuste seadust redaktsioonis RT I, 11.10.2024, 12;
- Väärtpaberiturust seadust redaktsioonis RT I, 11.10.2024, 19.

Rohevõlakirjade emitteerimist ning sellega seonduvaid märgiseid ei ole EL ega Eesti õiguses seni otseselt reguleeritud. Euroopa rohevõlakirjade määruses (EL) 2023/2631 kehtestatakse esmakordselt vastavad nõuded. Kuna tegu on otsekohalduva määrusega, vajavad nendest nõuetest rakendamiseks Eesti õigusaktides muudatusi vaid järelevalvega seonduvad sätted. Rohevõlakirjade emitentidele ette nähtud teabe avalikustamise nõuete täitmise üle järelevalve teostamiseks muudetakse väärtpaberiturust seadust redaktsioonis RT I, 11.10.2024, 19.

Elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamist puudutavate muudatuste kohta ei ole tehtud väljatöötamiskavatsust, kuivõrd muudatuste eesmärgiks on peamiselt rahandusministri määruse muutmine. Kinnisvara hindamise õiguslik raamistik põhineb direktiivil 2014/17/EL, elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingute kohta ning millega muudetakse direktiive 2008/48/EÜ ja 2013/36/EL määrust (EL) nr 1093/2010 (edaspidi ka *hüpoteekkrediidi direktiiv*).

Eesti õigusakt, mis puudutavad tagatiskinnisvara hindamist ning mida eelnõuga muudetakse, on krediidiandjate ja -vahendajate seadus redaktsioonis RT I, 11.10.2024, 12. Eelnõuga seonduvalt tuleb muuta ka rahandusministri 15. juuni 2016. aasta määrust nr 25 „Nõuded elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamisele“, redaktsioonis RT I, 17.06.2016, 8.

Eelnõuga ühtlustatakse finantsvaldkonda puudutavates seadustes kohapealse kontrolli läbiviimise ning kontrollakti koostamise tingimusi. Kontrolli teostamist ning dokumenteerimist puudutavate sätete muutmisel ei ole tehtud väljatöötamiskavatsust, kuna muudatustega kaasneb minimaalne mõju finantsjärelevalve subjektidele ning Finantsinspektsioonile. Kohapealse kontrolli läbiviimise õigus on Euroopa Liidu õiguse kohaselt antud pädevatele asutustele, kuid liikmesriikidele on jäetud vabadus sätestada kontrolli läbiviimise tingimused.

Kohapealse kontrolli läbiviimise ning kontrollakti muudatused viiakse läbi järgmistes seadustes:

- Investeeringisfondide seaduses redaktsioonis RT I, 11.10.2024, 8;
- Kindlustustegevuse seaduses redaktsioonis RT I, 11.10.2024, 11;
- Krediidiandjate ja -vahendajate seaduses redaktsioonis RT I, 11.10.2024, 12;
- Krediidiasutuste seaduses redaktsioonis RT I, 11.10.2024, 14;
- Makseasutuste ja e-raha asutuste seaduses (edaspidi ka *MERAS*) redaktsioonis RT I, 11.10.2024, 16;
- Väärtpaberituru seaduses redaktsioonis RT I, 11.10.2024, 19.

Investeeringisühingute ning makseasutuste ja e-raha asutuste lõpetamist puudutavate muudatuste tegemisel ei ole tehtud väljatöötamiskavatsust. Samasisulisi ja sarnaseid ettevõtja lõpetamist käsitlevaid sätteid leidub kehtivates KAS-is, KAVS-is ja KindlTS-is, mistõttu ei oma muudatused suurt mõju finantssektori osalistele. Sätteid, mis käsitlevad investeeringisühing ning makseasutuse ja e-raha asutuse lõpetamist, sisaldavad järgmised seadused:

- Makse asutuste ja e-raha asutuste seadus redaktsioonis RT I, 11.10.2024, 16;
- Väärtpaberituru seadus redaktsioonis RT I, 11.10.2024, 19.

Eelnõu vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu koosseisu poolthääletenamus, sest eelnõu reguleerib kohtumenetlusega seotud küsimust (PankrS §-d 18, 110 ja 114).

2. Seaduse eesmärk

2.1. Tuletis- ja repotehingud

2.1.1. Üldine taust

Tuletisinstrumentid (tuletisväärtpaberid ja tuletislepingud) on defineeritud väärtpaberituru seaduse §-s 2. Tuletisinstrumentidega (optsioonid, futuurid jne) on võimalik maandada erinevaid riske, mis seonduvad näiteks toorainete või intressimäärade muutustega turul. Tuletisinstrumentid on seega oluline riskijuhtimise tööriist kohalikele, rahvusvahelistele ja regionaalsetele pankadele, investeeringisühingutele, fondivalitsejatele, kindlustusseltsidele ning erinevatele ettevõtjatele energia- ja tooraine- ning muudes sektorites nagu laevandus, lennundus ja keemiatööstus.

Repotehingutele ei leidu Eesti õiguses ühest definitsiooni (defineeritud konkreetse konteksti raames eriseadustes ja määrustes). Praktikas on aga tegemist lepinguga, mis kohustab aktsiate või muude väärtpaberite müüjat märgitud aja pärast ja määratud hinnaga need tagasi ostma.¹⁰ Majandusliku sisu poolest on tegemist väärtpaberi pandiks andmisega, tagasiostu kallim hind on sisuliselt kreditorile intressi maksmine.¹¹ Seetõttu on repotehingute oluliseks kasutusviisiks

¹⁰ LHV. Investeeringisõpik.

Kättesaadav: <https://fp.lhv.ee/academy/investmentguide/terms?locale=et&firstLetter=true&key=R>

¹¹

Nasdaq.

Väärtpaberite

teejuht.

Kättesaadav: https://www.nasdaqbaltic.com/files/tallinn/bors/koolitus/Vaartpaberite_teejuht.pdf

likviidsusnõuete täitmine ilma strateegiliste pikaajaliste investeeringute likvideerimise vajaduseta.¹²

Eesti seadusandluses puudub hetkel terviklik tuletis- ja repotehingute läbiviimise regulatsioon. Täpsemalt puudub meie õiguses nende tehingute rahvusvaheliselt tunnustatud standarditele vastav terviklik tasaarvestuse režiim. See tähendab lihtsustatult seda, et selliseid tehinguid ei pruugi olla võimalik tasaarvestuskokkuleppes ette nähtud viisil tasaarvestada, eelkõige maksejõuetuse juhtumite korral. Tasaarvestuskokkulepe (ingl. k. *netting agreement*) eelnõu tähenduses on kokkuvõtlikult kahepoolne leping, mille üheks pooleks on kvalifitseeruv osapool (eelnõus isik), ning mis sisaldab kvalifitseeruvate finantstehingute lõpetamisel toimuva tasaarvestuse (ingl. k. *close-out netting*) kokkulepet. Lõpetamisel toimuv tasaarvestus omakorda kokkuvõtlikult on poolte vaheliste kõigi kohustuste sissenõutavaks muutumine tahteavalduse alusel või automaatselt, misjärel hinnatakse kohustuste väärtused ja arvutatakse ühe poole netonõue teise poole vastu. Lõpetamisel toimuv tasaarvestus erineb võlaõigusseaduse §-s 197 sisalduvast tasaarvestuse kontseptsioonist (ingl. k. *set-off*). Erinevusi on täpsemalt selgitatud seletuskirja punkti 3.2 all väärtpaperituru seaduse § 229² kirjelduses.

Puudused Eesti kehtivas regulatiivses raamistikus raskendavad tuletis- ja repotehingute lõpetamisel toimuvat tasaarvestamist ning seega selliste tehingute jaoks väljatöötatud rahvusvaheliselt tunnustatud standardse turudokumentatsiooni kasutamist Eesti osapoolte poolt.

Eelkõige on selliseks standardseks turudokumentatsiooniks:

- ISDA 1992 ja 2002 ISDA *Master Agreement*¹³;
- Rahvusvahelise Kapitalituru Ühingu globaalsed repotehingute raamlepingud ehk *International Capital Market Association* (edaspidi *GMRA*) 2000 ja 2011 *Global Master Repurchase Agreement*¹⁴.

Eesti õigusnormide ebapiisavuse tõttu puudub õiguskindlus tuletistehingute lõpetamisel toimuva tasaarvestuse jõustatavuse kohta ning seetõttu ei ole ISDA avaldanud Eesti kohta riigihinnangut (ingl. k. *country opinion*) lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kohta. Teadaolevalt on Eesti hetkel üks kahest Euroopa Liidu liikmesriigist, kus selline riigihinnang puudub. Riigihinnangu puudumine muudab Eesti enamiku rahvusvaheliste finantsasutuste jaoks ebaatraktiivseks, kuna regulatiivsest ebakindlusest tulenevat lisariski ei olda valmis võtma. Samuti illustreerib riigihinnangu puudumine lünkasid õiguskorras, mille tõttu on ka siseriiklike tuletis- ja repotehingute riskid kõrgendatud.

Seetõttu võivad nii rahvusvahelised kui kohalikud turuosalised (finantsasutused) pidada enamike Eesti turuosalistega¹⁵ selliste tehingute tegemist kulukaks ja riskantseks, mis omakorda ahendab Eesti turuosaliste ligipääsu tuletis- ja repotehingutele ning seega vähendab Eesti ettevõtjate ja ka laiemalt ettevõtluskeskkonna konkurentsivõimet.

¹² International Capital Markets Association. Q&A: Frequently Asked Questions on Repo, lk 5. Kättesaadav: <https://www.icmagroup.org/assets/documents/Regulatory/Repo/Repo-FAQs-January-2019-050221.pdf>

¹³ ISDA. Lepingute tekstid on tasuta eest kättesaadavad: <https://www.isda.org/book/1992-isda-master-agreement-multi-currency/> ja <https://www.isda.org/book/2002-isda-master-agreement-mylibrary/>.

¹⁴ Lepingute tekstid on kättesaadavad: <https://www.icmagroup.org/assets/documents/GMRA2000.pdf> ja https://www.icmagroup.org/assets/documents/Legal/GMRA-2011/GMRA-2011/GMRA%202011_2011.04.20_formular.pdf.

¹⁵ Rahvusvaheliste turuosaliste jaoks on väiksema riskiga tuletistehingute sõlmimine riigiga, kuna riigile ei kohaldu maksejõuetuse regulatsioon.

Eestis on Finantsinspektsiooni andmetel üksnes krediidasutustega seotud tuletisinstrumentide tehinguid umbes 5,5 miljardi euro väärtuses aastas nimiväärtuse järgi mõõtes. Nendest tehingud mitte-krediidasutustega (mis on eelduslikult tehingud klientidega) on umbes 1,5 miljardi euro väärtuses (vt tabel nr 1).

Tabel 1. Eesti krediidasutuste ja investeerimisühingutega seotud tuletisinstrumentide mahud

	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023
Kauplemise kogumaht (eurodes)					
Tuletisinstrumendid	5 582 317 115	5 351 948 324	5 500 997 426	6 188 985 288	5 493 007 105
OTC - krediidasutused	3 519 672 382	3 711 879 381	3 503 550 755	4 055 301 819	3 611 867 088
OTC – muud finantsinstitutsioonid	89 940 169	156 053 262	185 594 105	221 124 893	232 004 370
OTC – finantssektori välised vastaspoolad	1 296 164 145	1 134 589 844	1 507 207 349	1 528 038 601	1 348 530 232

Oluline on märkida, et ülaltoodud andmed kajastavad vaid Eesti krediidasutuste ja investeerimisühingutega seotud tehingumahtusid. Tabelis toodud andmed ei kajasta näiteks tehinguid, mida Eesti turuosalisel teevad kasutades mõne välisriigi krediidasutusi, investeerimisühinguid või platvorme tehingute vahendajatena või tehinguid otse mõne keskse vastaspoole kaudu. Ehkki kogu Eesti tuletistehingute turu ülevaade puudub, teevad Finantsinspektsiooni andmetel tuletistehinguid ka isegi väiksemad osaühingud, nagu näiteks erinevad kütuseettevõtjad. Ka repotehingute üle ei peeta Eestis arvestust ja seega puudub nende tehingute mahu kohta ülevaade.

Tulenevalt eeltoodust on eelnõu eesmärgiks töötada välja terviklik regulatiivne raamistik, et tuletis- ja repotehingute lõpetamisel toimuv tasaarvestus toimiks Eesti õiguse kohaselt vastavalt rahvusvahelistele standarditele.

Tuletis- ja repotehingute tasaarvestuse režiimi õigusraamistiku parandamise ja ajakohastamise eesmärgiks on:

1. toetada Eesti finantsasutuste ja muude ettevõtjate rahvusvahelist konkurentsivõimet globaalsel tuletisinstrumentide ja repotehingute turul;
2. aidata kaasa kohalike ettevõtjate rahastamis- ja krediidikulude langemisele;
3. süstemaatiliste riskide vähendamine;
4. aidata kaasa finantssüsteemi toimimiseks oluliste riskimaandamismeetmete töökindlusele vastavalt rahvusvahelistele standarditele;
5. kasvatada Eesti atraktiivsust globaalsete pangandusgruppide ja muude finantsasutuste jaoks.¹⁶

Selge lõpetamisel toimuva tasaarvestuse režiimiga jurisdiktsioonides asuvatel turuosalistel on parem juurdepääs rahvusvahelistele tuletisinstrumentide turgudele. Tasaarvestuse režiimi õiguskindlus suurendaks Eesti osapoolte võimalust teha tehinguid nii rahvusvaheliste kui siseriiklike turuosalistega. Lõpetamisel toimuvat tasaarvestust tunnustavas jurisdiktsioonis

¹⁶ Eesmärke nagu krediidikulude langemine, süstemaatiliste riskide vähendamine ja riskimaandamismeetmed on kajastanud ka Euroopa keskpank oma 2021. aasta 7. jaanuari arvamuses seoses Läti seaduseelnõuga tasaarvestuse režiimi väljatöötamiseks, punktid 1.1, 2.1 ja 2.2. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021AB0001&from=EN>

asuvatel ettevõtjatel on madalamad rahastamis- või krediidikulud kui jurisdiktsioonides, kus vastav selge regulatsioon puudub. Lõpetamisel toimuva tasaarvestuse õiguskindlus edendab ettevõtluskeskkonna konkurentsivõimet ja võimaldab turuosalistel kaitsta end ebasoodsate turumuutuste eest, sealhulgas seonduvalt vastaspoole maksejõuetusega.

Lõpetamisel toimuv tasaarvestus vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele olenemata Eesti osapoole suhtes maksejõuetusmenetluse algatamisest või jätkumisest annab sellise tasaarvestuskokkuleppe vastaspoolele Eesti osapoole maksejõuetuse korral eelise. Maksejõuetusmenetluses eelise andmine teatud võlausaldajatele tähendab positsiooni nõrgenemist ülejäänud võlausaldajate jaoks. Seega on oluline märkida, et eelnõu riivab maksejõuetusmenetlustes selliste võlausaldajate, kes ei ole eelnõus määratletud tasaarvestuskokkuleppe osapooliks, omandipõhiõigust. Põhiõiguste riivet on täpsemalt käsitletud seletuskirja punktis 6. On oluline, et lõpetamisel toimuva tasaarvestuse regulatsiooni vajadus tuleneb tuletistehingutega seonduvast ajatundlikkusest, suurest mahust ning osapoolte olulisusest finantssüsteemile. Näiteks Baseli Pangandusjärelevalve Komitee¹⁷ on selgitanud, et lõpetamisel toimuva tasaarvestuse näol on tegemist ühe riskimaandamismeetmega (lisaks näiteks OTC tehingute¹⁸ standardiseerimisele), mille eesmärk on maandada süstemaatilisi riske, mille avaldumine tõi viimati kaasa ülemaailmse majanduskriisi. Sellised riskimaandamise mehhanismid vähendavad turuosaliste vastastikku sõltuvust, maandades riske, et ühe olulise finantsturuosalise maksejõuetus tekitab domino-efekti ülepiirilisel.¹⁹ Seega, kuigi eraldiseisvas maksejõuetusmenetlustes on tasaarvestuskokkuleppe osapoole positsioon kaitstud paremini kui ülejäänud võlausaldajate positsioonid, põhjendatakse eelise andmise vajadust suurema hüvangu argumentidega, kuna finantsteenuste pakkujad mõjutavad kogu majanduse stabiilsust. Režiimi tähendust ja vajalikkust on täiendavalt avatud seletuskirja punkti 2.1.1. alapunktis (iii).

Kehtivas Eesti õigussüsteemis on tasaarvestuse režiim olulisel määral juba olemas, kuid selles leidub puuduseid, mis teeb osapoolte jaoks tasaarvestuskokkulepete sõlmimise²⁰ kallimaks võrreldes tingimustega, mis kohalduvad nende konkurentidele mujal Euroopa Liidus. Kokkuvõttes ei ole eelnõu eesmärgiks otseselt soodustada tuletistehingute mahu kasvu, vaid võimaldada asjatundlikel turuosalistel, kes juba kehtiva õiguse alusel selliseid tehinguid teostavad, sõlmida lepinguid efektiivsemalt ja konkurentsivõimelisemalt, mis omakorda mõjutab tasaarvestuskokkuleppe osapoolte teenuste hinda vastavatele klientidele.

2.1.2. Eelnõuga kaasnevad peamised muudatused

(i) Tuletistehingute regulatsiooni parandamise väljatöötamiskavatsus

Eelnõu väljatöötamisele eelnevalt koostati seaduseelnõu väljatöötamiskavatsus (edaspidi *VTK*)²¹, mis esitati Justiitsministeeriumile kooskõlastamiseks ning turuosalistele tutvumiseks

¹⁷ Baseli Pangandusjärelevalve Komitee on rahvusvaheline organisatsioon, mis koosneb G-10 riikide pangandusjärelevalvete esindajatest ning tegutseb Šveitsis Baselis alates 1974. aastast. Baseli Pangandusjärelevalve Komitee eesmärgiks on aidata kaasa rahvusvaheliste standardite rakendamisele ja pangajärelevalve paremale toimimisele maailma eri riikides.

¹⁸ OTC tehingud on kahepoolseid tehinguid, mis ei kuulu kauplemisele reguleeritud turul.

¹⁹ Baseli Pangandusjärelevalve Komitee *Report and Recommendations of the Cross-border Bank Resolution Group*, märts 2010, punktid 105-108. Kättesaadav: <https://www.bis.org/publ/bcbs169.pdf>

²⁰ Tasaarvestuskokkulepped sisalduvad globaalselt kasutusel olevates standardsetes raamlepingutes, nagu punktis 1.3. viidatud ISDA ja GMRA raamlepingud.

²¹ Tuletis- ja repotehingute regulatsiooni parandamise väljatöötamiskavatsus. Kättesaadav: <https://eelnaud.valitsus.ee/main/mount/docList/dc2f780f-7684-493c-af77-3c621e9fa893>

2023. aasta oktoobris. VTK-s avati kehtiva regulatsiooni puuduseid, käsitleti nende tekkepõhjuseid ja tagajärgi, samuti peamisi lähtepunkte uue regulatsiooni väljatöötamisel ja hinnati võimalikke mõjusid.

VTK-s pakuti välja kaks regulatiivset võimalust – täiendada olemasolevaid seadusi või reguleerida lõpetamisel toimuva tasaarvestusega seonduv eraldi seadusega.

Enamik tagasiside andnutest eelistas esimest võimalust eelkõige põhjusel, et pankrotiseaduses ja teistes maksejõuetusseadustes toodud tasaarvestamise režiimi on vajalik igal juhul muuta, et iga vastava menetluse puhul oleks tuletis- ja repotehingutele kohalduv režiim selgelt määratletud. Oluliste mõistete ühtlustamiseks otsustati väärtpaberituru seaduse kasuks, kuna tasaarvestuse režiimi kontseptsioon seondub finantsinstrumentide kasutamisega, mille definitsioonid sisalduvad väärtpaberituru seaduses.

Märkuseid ja ettepanekuid esitasid Finantsinspeksioon, Maksu- ja Tolliamet ning finantssektori katusorganisatsioon FinanceEstonia. VTK kooskõlastati Justiitsministeeriumiga.

Finantsinspeksioon tervitas algatust viia Eesti seadusandlus kooskõlla rahvusvahelise õigusega, tunnustades, et Eesti seadusandluses puudub terviklik tuletis- ja repotehingute läbiviimise regulatsioon. Finantsinspeksioon eelistas olemasolevate seaduste täiendamist uue seaduse kehtestamisele ning märkis, et muudatuste tegemisel on oluline silmas pidada, et ei muudetaks sätteid ja erisusi, mis on kehtestatud seoses teiste regulatsioonide ülevõtmisega, viidates finantskriisi ennetamise ja lahendamise seadusele.

Maksu- ja Tolliamet tervitas valdkonnas õigusselguse loomist ja põhjalikuma, oluliselt laiemat regulatsiooni loomist ning esitas näiteid praktikas esinevatest probleemidest.

FinanceEstonia toetas samuti tervikliku lahenduse väljatöötamist ning eelistas olemasolevate seaduste täiendamise lähenemist, viidates eelistusele hoida põhiregulatsioon pankrotiseaduses. Eespool toodud põhjustel otsustati eelnõu põhiregulatsiooni sätestamisel siiski väärtpaberituru seaduse kasuks. FinanceEstonia esitas täiendavaid sisulisi kommentaare, millega on eelnõu koostamisel arvestatud.

Justiitsministeerium nimetas argumente kahe ülalmainitud regulatiivse võimaluse vahel valimiseks ning möönis, et sobiva valiku langetamine sõltub VTK tagasisidest. Lisaks palus Justiitsministeerium muu hulgas hinnata kavandatava eelnõu mõju riigisiseste ettevõtete²² omavahelistele suhetele, määratleda võimalusel täpsemalt sihtrühmade liikmed arvuliselt ning sätestada mõjuanalüüsis konkreetset muudatused iga sihtrühma jaoks.

(ii) Ülevaade kehtivast regulatsioonist

Eesti seadused puudutavad lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kontseptsiooni erinevate nurkade alt, muu hulgas läbi AÕS-is käsitletud finantstagatist puudutavate sätete, pankrotiseaduse tasaarvestamist reguleerivate sätete, muude maksejõuetust käsitlevate eriseaduste sätete ning hiljuti ka läbi makse- ja arveldussüsteemide seaduse. Oluline on seega märkida, et lõpetamisel toimuvat tasaarvestust on lünklikult võimalik rakendada ka kehtiva seaduse alusel, kuid

---

²² Ilmselt peetakse silmas siiski ettevõtjaid, ettevõtete vahelisi suhteid oleks keeruline hinnata (kui neid üldse on). Ettevõtte on tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 66¹ kohaselt majandusüksus, mille kaudu isik tegutseb.

kehtivat Eesti regulatsiooni ei ole peetud piisavalt selgeks, et võimaldada ülalviidatud ISDA riigiarvamuse koostamist.

Esiteks, kehtiva Eesti õiguse puhul on oluline märkida, et võlaõigusseaduse §-s 197 sisalduv tasaarvestuse mõiste (ingl. k. *set-off*) ning lõpetamisel toimuv tasaarvestus (ingl. k. *close-out netting*) nii Eesti õiguse alusel kui ka rahvusvaheliste lepingute tähenduses on põhimõtteliselt erinevad kontseptsioonid, kuna lõpetamisel toimuv tasaarvestus läheb võlaõigusseaduse tasaarvestuse mõistest kaugemale.²³ Tasaarvestuskokkuleppet sisaldaval kokkuleppel on üldjuhul sarnaseid jooni jooksva arve lepinguga (VÕS § 203), kuna sellel on tuntav ärisuhte püsivuse aspekt. Siiski on VÕS §-st 204 tulenevalt jooksva arve lepingus oluline kindel arveldusperiood, kuid tasaarvestuskokkuleppe korral on või võivad olla tasaarvestuse teostamise aluseks muud tingimused (mitte ainult ajaline kriteerium). Ka Euroopa Liidu õiguses eristatakse selgelt tasaarvestust (ingl. k. *set-off arrangement*) ja tasaarvestuskokkulepet (ingl. k. *netting arrangement*). Üks kõige olulisem erinevus terminite *set off* ja *close out netting* vahel on see, et *netting* ei ole kujundusõigus, vaid on üldjuhul ette nähtud lepingus sätestatud juhul, sealhulgas võib olla sätestatud, et tehingud lõpetatakse või neid kiirendatakse ja tasaarvestus toimub rikkumisjuhtumi või muu lõpetamise aluse esinemisel automaatselt, mitte tahteavalduse alusel. Ka pangandusmääruse artikli 295 punkti a kohaselt peaks *netting* olema automaatne, mitte toimuma spetsiaalse tahteavalduse alusel nagu seda nõuab VÕS § 198. Täpsem selgitus kahe mehhanismi vahel on sätestatud seletuskirja punktis 3.2 väärtpapierituru seaduse § 229² kirjelduses.

Teiseks, tasaarvestuskokkulepe on hetkel Eesti õiguses defineeritud FELS-is, kuid seal kasutatakse tasaarvestuskokkuleppe definitsiooni vaid sama seaduse kontekstis. Samuti on tasaarvestamine reguleeritud (mõistet eraldi defineerimata) makse- ja arveldussüsteemide seaduses sama seaduse enda tarbeks. Kuna tasaarvestuse režiim puudutab veel mitmeid teisi seaduseid, nagu erinevad maksejõuetusseadused, on õigusselguse tagamiseks tuletistehingute ja repotehingute tasaarvestuskokkulepete täidetavuse osas vajalik sätestada laiemalt kohalduv definitsioon. Antud probleemi adresseeriti ka makse- ja arveldussüsteemide seaduse 743 SE seletuskirjas ning esialgu nägi nimetatud eelnõu ette võlaõigusseaduse täiendamist tasaarvestuskokkuleppe mõistega. Seletuskirjas märgiti, et kehtiv võlaõigusseadus tasaarvestuskokkuleppe (või finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses kasutatavas sõnastuses „lõpetamisel toimuva tasaarvestuse” (*netting, close out netting*)) mõistet ei sisusta ja see võib finantsvaldkonna ettevõtjatele ja teistele ettevõtjatele, sealhulgas ettevõtjatele, kes oma riskide maandamiseks kasutavad äripraktikas tuletisinstrumente, tekitada segadust. Õiguslik ebakindlus vähendab aga Eesti ettevõtjate ja ka laiemalt ettevõtluskeskkonna konkurentsivõimet.²⁴ 743 SE II muudatusettepanekute loetelus makse- ja arveldussüsteemide seaduse eelnõu teiseks lugemiseks jäeti nimetatud muudatus siiski eelnõu tekstist välja põhjendusel, et sätte lisamine võlaõigusseadusesse nõuaks täiendavat analüüsi ning, et antud teemat käsitletakse edaspidi põhjalikumalt ning muudetakse tõenäoliselt tulevikus mõne muu õigusakti eelnõuga. Eelnõu ongi koostatud sellise põhjalikuma regulatsiooni välja töötamiseks.

Kolmandaks, kuigi kehtivates Eesti õigusaktides, sealhulgas pankrotiseaduses, sisaldub juba tuletistehingute kohta teatud erirežiim, puudub Eesti õigusaktides rahvusvaheliste standarditele vastav lõpetamisel toimuva tasaarvestuse režiimi terviklik käsitus ning seadustes

²³ M. Agarmaa. Doktoritöö. Spannungsfeld zwischen Gläubigergleichbehandlung und Gläubigerbefriedigung nach Rängen in rechtsvergleichender Betrachtung nach deutschen und estnischen InsO (Berichte aus der Rechtswissenschaft). Berlin, 2021, lk 114.

²⁴ Makse- ja arveldussüsteemide seaduse 743 SE Seletuskiri, lk 65.

esinevad puudused, mis vähendavad lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kui riskimaandamise mehhanismi kasutamise efektiivsust või välistavad selle võimaluse. Puudused seadusandluses seisnevad mitmetes asjaoludes. Näiteks puuduvad Eesti seadustes tasaarvestuskokkuleppe ning lõpetamisel toimuva tasaarvestuse mõisted ning seetõttu puudub kindlus rahvusvahelises praktikas kasutatavate mõistete tunnustamise osas Eesti õiguse alusel ja tulenevalt sellest ka tasaarvestuse mehhanismi jõustatavuse osas. Samuti kohalduvad Eesti seaduses paljud asjakohased maksejõuetusseaduste²⁵ erandid vaid tuletistehingutele, kuigi rahvusvahelised standardid näevad ette ka repotehingute, hetkelepingute (ingl. k. *spot*)²⁶, väärtpaberite laenu tehingute ning nendega seotud tagatiskokkulepete kohtlemise sarnastel alustel. Eesti seadustes puuduvad finantstehingute tasaarvestuse tarbeks ühesed viited repotehingute ja hetkelepingute definitsioonidele. Lisaks leidub Eesti maksejõuetusseadustes kitsaskohti lõpetamisel toimuva tasaarvestuse režiimile erandite rakendamisel.

(iii) Seadusemuudatuste eesmärk ja olulisemate lahenduste tutvustus

Lõpetamisel toimuv tasaarvestus tasaarvestuskokkuleppe alusel annab ettevõtjatele võimaluse: 1) lõpetada (vastavalt kokkuleppele, kas automaatselt või vastava tahteavalduse tegemisega) kõik tehingud ennetähtaegselt; 2) hinnata lõpetatud tehingute väärtust; ja 3) määrata lõpetatud tehingute väärtuste ning tasumata summade põhjal kindlaks ühe osapoolle poolt teisele võlgnetav netosumma. Sellist tasaarvestust kasutatakse riski maandamiseks vastaspoolle maksejõuetuse või mõne muu olulise sündmuse esinemisel, mille korral osapooled ei saa enam oma lepingulist suhet jätkata.

Lisaks, tuletis- ja repotehingute lõpetamisel toimuva tasaarvestuse õiguskindluse korral aktsepteerivad finantsjärelevalveasutused tasaarvestust riski vähendavana järelevalvele alluva panga või muu finantsasutuse riskipositsioonide kindlaksmääramisel kapitalinõuetes, vähendades finantsasutuse jaoks regulatiivse kapitaliga seotud kulusid. See on täiendav aspekt, miks lõpetamisel toimuvat tasaarvestust peab olema võimalik teostada vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele, sealhulgas osapoolle maksejõuetuse korral. Kui lõpetamisel toimuvat tasaarvestust ei saa teostada vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele, peavad osapooled arvestama vastaspoolle riski brutopositsioonis, mitte netopositsioonis. Ilma lõpetamisel toimuva tasaarvestuse toimimiseta peaksid vastaspoolled oma krediidiriski brutopõhiselt juhtima, mistõttu süsteemi likviidsus- ja kredidivõime väheneksid järsult. Tuletis- ja repotehingutega seotud turu- ja krediidiriski on samuti keerulisem brutopõhiselt hinnata ja juhtida.

Kokkuvõtlikult on lõpetamisel toimuva tasaarvestuse tõrgeteta toimimise eelised (sealhulgas ISDA raamlepingute või GMRA alusel) järgmised:

- kuna lõpetamisel toimuva tasaarvestusega teiseandakse osapoolte vahel tehtud tehingute brutoriskid ühe osapoolle poolt lepingu rikkumisjuhtumi korral teisele osapoollele võlgnetavaks netosummaks, vähendab see vastaspoolle krediidiriski;
- krediidasutus või muu reguleeritud turuosaline, kellele kohalduvad regulatiivsed kapitalinõuded, peab tuletis- või repotehingutega seoses hoidma vähem kapitali;
- riigi ettevõtluskeskkonna konkurentsivõime edendamine.

Arvestades lõpetamisel toimuvast tasaarvestusest saadavat olulist kasu, sealhulgas ettevõtluskeskkonna konkurentsivõimele, on oluline tagada lõpetamisel toimuva tasaarvestuse

²⁵ Maksejõuetusseaduste all on silmas peetud pankrotiseadust ja saneerimisseadust ning ka erirežiime käsitlevaid eriseaduseid nagu krediidasutuste seadus ja kindlustustegevuse seadus.

²⁶ Hetkeleping on üldjuhul valuuta konverteerimine spot-kursi ehk hetkel kehtiva kursi alusel teiseks valuutaks.

teostatavus Eesti osapoolle suhtes vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele, sealhulgas Eesti osapoolle maksejõuetuse korral.

Olulisemad muudatused, mida seaduseelnõu endas sisaldab on võimalik jaotada kahte kategooriasse – väärtpaberituru seadusesse lisatavad sätted defineerivad tasaarvestuse režiimi kohaldamise perspektiivist olulisemad mõisted nagu lõpetamisel toimuv tasaarvestus (ingl. k. *close-out netting*) ja tasaarvestuskokkulepe (ingl. k. *netting agreement*) ning sätestavad üldpõhimõtte lõpetamisel toimuva tasaarvestuse sätete kohaldumise kohta maksejõuetusmenetlustes. Samuti nimetatakse väärtpaberituru seaduses kvalifitseeruvad tehingud ning osapooled (eelnõus isikud), kes tasaarvestuse režiimi alla kuuluvad. Nagu mainitud alapunktis *ii*, puuduvad kehtivas seaduses nimetatud mõisted (välja arvatud konkreetsete eriseaduste kontekstis) ning tasaarvestuse režiimi kohaldamine olemasolevate mõistete alusel tekitab segadust ja õiguslikku ebakindlust. Seetõttu on eelnõus lahendusena defineeritud olulisemad mõisted väärtpaberituru seaduses ning nendele sätetele on viidatud kõigis teistes seadustes, millel on puutumust tasaarvestuse režiimiga. Kvalifitseeruvate tehingute hulgas nimetatakse võrreldes kehtiva seadusega täiendavalt hetke- ja repotehinguid, mille hõlmatus tasaarvestuse režiimis on kehtiva seaduse alusel õiguslikult ebaselge. Tasaarvestuse režiimiga hõlmatud osapooled (eelnõus isikud) võrreldes kehtiva regulatsiooniga ei muutu, kuid kvalifitseeruvate isikute nimekirja konsolideerimine asjakohaste mõistete all on vajalik režiimi lünkadeta rakendamiseks.

Teiseks kategooriaks võib nimetada maksejõuetusseaduste täpsustamise ning tasaarvestusele ja finantstagatisele kehtestatud erandite mõningase laiendamise, mis hõlmab pankrotiseaduses, saneerimisseaduses ja täitemenetluse seadustikus ning finantsjärelevalve alla kuuluvatele ühingutele kohalduvaid erirežiime reguleerivates eriseadustes toodud viidete ühtlustamist lõpetamisel toimuva tasaarvestuse regulatsiooni kohaldamiseks. Nimetatud muudatustega ühtlustatakse tasaarvestuse režiimi kohaldamiseks vajalikud erandid, kõrvaldatakse vastuolud sõnastustes ning lisatakse viited ühtlustatud definitsioonidele, eesmärgiga tagada õiguskindlus.

Lisaks eelnimetatud kahele peamisele muudatuste kategooriale sisaldab eelnõu finantstagatiskokkuleppe sõlmimiseks kvalifitseeruvate osapoolte ringi laiendamist, tehes selle taas kättesaadavaks kõikidele äriühingutele, eeldusel, et finantstagatiskokkuleppe teine osapool on AÕS § 314¹ lõikes 1 nimetatud isik või organisatsioon. Nimetatud lahenduse põhjendust on käsitletud detailsemalt seletuskirjas AÕS 314¹ lõike 2 muudatuste juures. AÕS-i täpsustatakse lisaks vastavalt finantstagatise direktiivis toodud finantstagatise režiimile kohalduvatele nõuetele.

2.2. Finantskriisi ennetamine ja lahendamise regulatsiooni parandamine

2.2.1. Üldine taust

2014. aastal võeti Euroopa Liidus vastu kriisilahendusdirektiiv, millega kehtestati kord krediitiasutuste ja investeerimisühingute maksejõuetuse ennetamiseks ning vajadusel maksejõuetusest tulenevate negatiivsete tagajärgede minimeerimiseks. BRRD välja töötamise tingis 2000. aastate lõpus alguse saanud ülemaailmne majanduskriis, mis mõjutas ka Euroopa Liidu majandust tulenevalt liidu finantsturgude integreeritusest. Finantskriis tõestas, et liikmesriigid ei ole suutelised iseseisvalt ennetama kriisi tekkimist ning ära hoidma ka selle võimalikke tagajärgi, ilma mõjutamata teisi liikmesriike ning liidu majandust tervikuna. Olukorras, kus ühes liikmesriigis asutatud emaettevõtjat tabab maksejõuetus, on vähe

tõenäoline, et emettevõtja raskused ei mõjuta tema tütarettevõtjaid, aga ka filiaale, mis on asutatud liiduvälistes riikides.

Direktiivi koostamisel vaadati läbi Euroopa Liidu senine õigusraamistik ning liikmesriikide siseriiklikud õigusaktid. Läbivaatamise tulemusel selgus, et lisaks meetmetele, millega ennetatakse finantskriisi tekkimist ja süvenemist, tuleks reguleerida ka juba tekkinud maksejõuetusele reageerimist, sest olenemata sellest, kui aktiivselt kriisilahendusamet erinevate takistuste ennetamisele kaasa ka ei aita, pole alati võimalik kriisi tekkimist ära hoida. BRRD-ga kehtestati liikmesriikidele kohustus määrata siseriiklikult kriisilahendusamet, kellele on antud seadusega õigus rakendada kriisilahendusmeetmeid ja -õigusi. Eestis on vastavaks asutuseks Finantsinspeksioon.

Kriisilahendusdirektiiv on Eesti õiguses võetud üle peamiselt FELS-iga, kuid mõned direktiivi artiklid on üle võetud ka VPTS-iga. Direktiivi ehk BRRD-d on korduvalt Euroopa Liidu tasandil muudetud ja täiendatud. 2014. aasta 31. detsembriks olid liikmesriigid kohustatud võtma direktiivi esimese versiooni ning teise versiooni ehk BRRD2 2020. aasta 28. detsembriks. Direktiivi kolmas versioon ehk BRRD3²⁷ on liikmesriikidele kohustuslik ülevõtmiseks hiljemalt 2024. aasta 13. novembriks.

2.2.2. Eelnõuga kaasnevad peamised muudatused

Euroopa Komisjon on Eesti kriisilahenduse regulatsiooni (täpsemalt FELS-i) analüüsidest tuvastanud, et esineb mõningaid puudujääke, mille lahendamisel tagataks kriisilahendusega seotud isikutele ja asutustele parem selgus nende õiguste ja kohustuste osas.

Komisjoni poolt tehtud tähelepanekud saab liigitada järgnevasse kategooriatesse:

1. kriisilahendusregulatsiooni kohaldamisala;
2. kriisilahendusameti koostöö teiste asutuste ja ettevõtjatega; ettevõtjate aruandlus- ja avaldamiskohustus;
3. miinimumnõude määramise tingimused ja erandid, miinimumnõude täitmine ning meetmed, mida kriisilahendusamet saab kasutada miinimumnõude täitmata jätmise korral;
4. kriisiennetus- ning kriisilahendusmeetmete ja -õiguste täpne määratlus ja rakendamine.

BRRD3 täpsustab likvideerimissubjekti miinimumnõude määramise tingimusi ning krediitiasutuste aruandluskohustust kõlblike ja teisendatavate kohustuste tasemete ning nende kohustuste koosseisu kohta.

Miinimumnõue on koondnimetus omavahendite ja kõlblike kohustuste minimaalse taseme nõudele FELS § 17 lõike 1 kohaselt (tähistatakse ka kui MREL nõue). Sisuliselt tähistab miinimumnõue nende instrumentide minimaalset taset, mida krediitiasutus peab ikka hetk hoidma ja säilitama olukorraks, kus krediitiasutus satub probleemidesse ning tal on vaja oma finantsolukorda parandada, et hoida ära selle maksejõuetus. Omavahendid on lihtsustatult omakapitali instrumendid ning kõlblikud kohustused võlakapitali instrumendid, mida saab koheselt hakata realiseerima, kui tekib kriisiolukord ning Finantsinspeksioon jõuab otsusele, et vahendite ja kohustuste allahindamise ja teisendamise meetme (ingl. k. *bail-in tool*) rakendamine on vajalik kahjumi katmiseks ning ettevõtte rekapitalizeerimiseks.

---

²⁷ Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A32024L1174>.

Miimumnõuet väljendatakse protsendina krediidasutuse kõikide kohustuste ja omavahendite summast.

Likvideerimissubjekt on Euroopa Liidus asutatud juriidiline isik, kelle suhtes konsolideerimisgrupi kriisilahenduskavas või konsolideerimisgruppi mittekuuluva isiku puhul on kriisilahenduskavas ette nähtud, et ta likvideeritakse tavalises maksejõuetusmenetluses, või isik, kes kuulub kriisilahenduse konsolideerimisgruppi, kuid kes ise ei ole kriisilahendussubjekt ja kelle suhtes ei ole konsolideerimisgrupi kriisilahenduskavas ette nähtud allahindamise ja teisendamise õiguse kasutamist. Likvideerimissubjekt on seega pangagruppi kuuluv üksus või üksuse endaga seotud ettevõtte (kes ei ole kriisilahendussubjekt), kes reeglina ei ole kohustatud täitma miimumnõuet ning kelle likvideerimine toimub vastavalt üldistele maksejõuetust käsitlevatele õigusaktidele.²⁸ Taolise erisuse loomine vähendab ebaproportsionaalsust kriisilahendussubjektide ning nende ettevõtjate vahel, kes küll kuuluvad kriisilahenduse konsolideerimisgruppi, kuid ei ole ise kriisilahenduse subjektid, sest likvideerimissubjekt ei ole kohustatud arvama oma individuaalseid osalusi maha sisemises miimumnõudes välja arvatud juhul, kui need moodustavad olulise osa vaheüksuse omavahenditest ja kõlblikest kohustustest.²⁹ Miimumnõude määramise valikukohti likvideerimissubjektile kirjeldab ka järgnev tabel.

Tabel 2. Miimumnõude määramise kriteeriumid³⁰

Scope	Criteria	References
Internal MREL targets for subsidiaries may be waived	1 If the subsidiary and its resolution entity (or its parent undertaking) are established in the same Member State and are part of the same resolution group.	Article 12h(1)(a) or 12h(2) (a) SRMR
	2 If the resolution entity (or its parent undertaking) complies with the requirement referred to in Article 12f SRMR (i.e. consolidated external MREL on a consolidated basis at the level of the resolution group) or respectively MREL at sub-consolidated level.	Article 12h(1)(b) or 12h(2) (b) SRMR
	3 If there is no current or foreseen material, practical, or legal impediment to the transfer of funds by the resolution entity to the subsidiary, in particular when resolution action is taken in respect of the resolution entity or the parent undertaking.	Article 12h(1)(c) or 12h(2) (c) SRMR

Eelnõuga muudetakse FELS §-i 22¹, mis reguleerib krediidasutuse aruandekohustust miimumnõuete täitmise osas. Lõigetega 1, 1¹ ja 4 on sätestatud loetelu teabest ja vastavad erandid, mida krediidasutus peab esitama Finantsinspeksioonile või avalikustama üldsusele. Aruandlus- ja avalikustamiskohustus ei laiene likvideerimissubjektile tingimusel, et

²⁸ Euroopa Liidu nõukogu. Ahelmeetod: nõukogu võttis vastu direktiivi kaudse märkimise ahelate kohta. Kättesaadav: <https://www.consilium.europa.eu/et/press/press-releases/2024/03/26/council-adopts-directive-on-indirect-subscription-chains/>

²⁹ Samas.

³⁰ Single Resolution Board. Minimum Requirement for Own Funds and Eligible Liabilities (MREL), lk 26. Kättesaadav: https://www.srb.europa.eu/system/files/media/document/MREL%20Policy%202024_clean%20version_web.pdf

järelevalveasutus ei ole määranud talle erandkorras miinimumnõude täitmise kohustust. Taoliseks erandlikeks asjaoludeks on näiteks vajadus säilitada finantsstabiilsust, oht, et finantsriskid kanduvad edasi ning vajadus tagada Tagatistfondi või teiste lepinguriikide hoiuste tagamise skeeme piisava rahastusega. Alused miinimumnõude määramiseks likvideerimissubjektile on sätestatud FELS §-s 17⁵. Juhul, kui likvideerimissubjekti suhtes ikkagi määratakse miinimumnõue, peab Finantsinspeksioon lähtuma aruandluskohustuse nõuete kehtestamisel Euroopa Komisjoni rakendusmääruses (EL) nr 2021/763 sätestatust. Aruandlus- ja avalikustamiskohustus likvideerimissubjekti suhtes võib piirduda ainult FELS §-s 17⁵ sätestatud miinimumnõude täitmisega.

2.3. Rohevõlakirjade emitentide teabe avalikustamise nõuded

2.3.1. Üldine taust

Eelnõuga rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/2631, Euroopa rohevõlakirjade ning teabe vabatahtliku avaldamise kohta seoses keskkonnakestlikuna turustatavate ja kestlikkusega seotud võlakirjadega (ELT L, 30.11.2023, lk 1–68) (edaspidi ka *Euroopa rohevõlakirjade määrus*) järelevalvega seonduvaid nõudeid. Määrus võeti vastu 2023. aasta 22. novembril ning selles sätestatud nõudeid peavad liikmesriigid rakendama alates 2024. aasta 21. detsembrist.

Euroopa rohevõlakirjade määrusega loodava rohemärgise väljatöötamine nähti ette 2018. aasta Euroopa Komisjoni tegevuskavas jätkusuutliku majanduskasvu rahastamise kohta³¹ ning see haakub ka 2021. aastal Euroopa Komisjoni vastu võetud Kestlikule majandusele ülemineku rahastamise strateegiaga³². Samuti teavitati rohevõlakirjade märgise loomisest 2020. aasta 14. jaanuari Euroopa roheline kokkuleppe investeerimiskavas. Euroopa rohevõlakirjade määruse kohta kinnitati Eesti seisukohad³³ Vabariigi Valitsuse 2021. aasta 4. novembri istungil.

Euroopa rohevõlakirjade määrusega luuakse esimene Euroopa Liidu kestlikkuse märgis finantsteenuste valdkonnas, millele hakkavad tõenäoliselt tulevikus järgnema muud märgised, nagu näiteks EL ökomärgis investeerimisfondidele, jmt. Määrusega nähakse ette nõuded, mis juhul võivad võlakirjade emitendid kasutada nimetust „Euroopa rohevõlakiri“ või „EuGB“, ehk sisuliselt kehtestatakse standard Euroopa rohevõlakirja märgise kasutamiseks. Märgis on kasutamiseks vabatahtlik ning määruses sätestatud nõudeid peavad järgima vaid need emitendid, kes antud märgist kasutada soovivad.

Märgise kasutamine suurendab roheliste võlakirjade turul pakutavate rohetoodete läbipaistvust, aitab vältida rohepesu ning panustab kestlike rahavoogude potentsiaalse suurendamise kaudu ühtlasi Pariisi kliimakokkuleppe eesmärkide täitmisse. Märgis tugineb turu parimatele

---

³¹ Euroopa Komisjoni teatis. Tegevuskava: Jätkusuutliku majanduskasvu rahastamine. 08.03.2018. COM(2018) 97 final. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018DC0097&from=EN>

³² KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE. Kestlikule majandusele ülemineku rahastamise strateegia. 06.07.2021. COM(2021) 390 final. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021DC0390>

³³ Vabariigi Valitsus. Eesti seisukohad kestliku rahastamise raamistiku kohta – COM(2021) 390; COM(2021) 391; C(2021) 4987. Kättesaadav: [https://www.riigikogu.ee/tegevus/dokumendiregister/dokument/56334b35-63bc-4c49-b3bb-a634b45c5c03/Eesti%20seisukohad%20kestliku%20rahastamise%20raamistiku%20kohta%20-%20COM\(2021\)%20390;%20COM\(2021\)%20391;%20C\(2021\)%204987](https://www.riigikogu.ee/tegevus/dokumendiregister/dokument/56334b35-63bc-4c49-b3bb-a634b45c5c03/Eesti%20seisukohad%20kestliku%20rahastamise%20raamistiku%20kohta%20-%20COM(2021)%20390;%20COM(2021)%20391;%20C(2021)%204987)

praktikatele ning kestliku rahanduse kõrgetasemelise eksperdirühma 2019. aasta 18. juunis avaldatud aruandes³⁴ esitatud ettepanekutele.

Euroopa rohevõlakirja märgise kasutamisel peavad emitendid tagama, et võlakirjadest saadavast tulust vähemalt 85% paigutatakse kestliku rahastamise taksonoomia³⁵ nõuetele vastavatesse tegevustesse. Seda hakkavad ühtlasi kontrollima Euroopa väärtpaberituru järelevalveasutuse (edaspidi ka *ESMA*) juures registreeritavad sõltumatud välised hindajad. Emitendid peavad avaldama enne rohevõlakirjade emiteerimist vastava Euroopa rohevõlakirjade teabelehe ja emiteerimise järel iga-aastaselt tulu jaotusaruanded kuni Euroopa rohevõlakirjadest saadud tulu täieliku kasutuselevõtmiseni. Nii teabelehele, kui tulu jaotusaruannetele peab olema ühtlasi väline hindaja andnud positiivse arvamuse. Euroopa rohevõlakirjadest saadud tulu täieliku kasutuselevõtmise järel peab emitent vähemalt korra nende rohevõlakirjade kehtivusaja jooksul avaldama Euroopa rohevõlakirjade mõjuaruande võlakirjadest saadud tulu jaotamise keskkonnamõju kohta, millele võib samuti tellida väliselt hindajalt hindamise. Ühtlasi peavad Euroopa rohevõlakirjade emitendid kajastama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/1129 (edaspidi ka *prospektimäärus*) kohaselt koostatud väärtpaberiprospекtis, et tegu on Euroopa rohevõlakirjadega, mis on emiteeritud kooskõlas Euroopa rohevõlakirjade määruse nõuetega. Ette nähtud teave (teabeleht, nõutud aruanded ja nende kohta väliste hindajate teostatud hindamise aruanded) peavad emitendid avaldama oma veebilehel ning 30 päeva jooksul teavitama ESMA-t selle teabe avaldamisest. Alates 10. jaanuarist 2030 hakkab emitent avaldatavat teavet ühtlasi saatma ESMA-le ning selleks ajaks liikmesriigi eraldi määratavale kogumisasutusele, et teha see Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/2859 alusel loodava Euroopa ühtse juurdepääsupunkti (ESAP) kaudu juurdepääsetavaks. Euroopa rohevõlakirja märgise kasutamisega kaasneva vajaliku teabe avaldamise üle hakkab järelevalvet tegema kohalik finantsjärelevalveasutus (siinkohal Finantsinspeksioon).

Märgist ei ole lubatud kasutada sünteetilise väärtpaberistamise eesmärgil emiteeritud võlakirjade puhul ning siis, kui väärtpaberistatud riskipositsioonid hõlmavad riskipositsioone, millega rahastatakse fossiilkütuste uurimist, kaevandamist, tootmist, töötlemist, ladustamist, rafineerimist või turustamist, sealhulgas transporti, ja nendega kauplemist. Märgise kasutamise nõudest kinnipidamist peab väärtpaberistamise tehingu algataja selgitama Euroopa rohevõlakirjade teabelehel ning tõendama Finantsinspeksiooni taotlusel nõuetele vastavust. Samas võib lisada väärtpaberistatud riskipositsioonide kogumisse riskipositsioonid, millega rahastatakse elektri tootmist fossiilkütustest, soojuse/jahutuse ja elektri koostootmist fossiilkütustest või soojuse/jahutuse tootmist fossiilkütustest, kui see tegevus vastab Euroopa Komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2021/2139 sätestatud põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ kriteeriumidele.

Ühtlasi nähakse Euroopa rohevõlakirjade määrusega ette, et ka keskkonnakestlikena turustatavate ja kestlikkusega seotud võlakirjade emitendid võivad ühiste mallide abil avaldada täiendavat teavet oma võlakirjade kestlikkuse kohta. Nimetatud mallid kehtestab Euroopa komisjon hiljemalt 2024. aasta 21. detsembriks. Ka antud teabe avaldamise üle hakkab järelevalvet tegema Finantsinspeksioon.

³⁴ EU Technical Expert Group on Sustainable Finance. Report on EU Green Bond Standard. 2019. Kättesaadav: https://ec.europa.eu/info/files/190618-sustainable-finance-teg-report-green-bond-standard_et

³⁵ Euroopa Komisjon. EU Taxonomy Navigator. Kättesaadav: <https://ec.europa.eu/sustainable-finance-taxonomy/>

2.3.2. Eelnõuga kaasnevad peamised muudatused

Eelnõuga täiendatakse VPTS-i §-dega 236¹⁵ ja 237⁹⁰, kus nähakse ette õigused, mida Finantsinspeksioon saab rakendada emitendi suhtes Euroopa rohevõlakirja määrmuses sätestatud nõuete täitmisel, ning vastava karistusnormi, kui emitent nõudeid ei täida või keeldub koostööst.

Eelpooltoodud teabe avaldamise nõuete üle järelevalve teostamiseks antakse antud eelnõus Finantsinspeksioonile vastavad volitused, mis tulenevad Euroopa rohevõlakirjade määrmuse artiklitest 45 ning 49 (karistused). Finantsinspeksioonile antakse näiteks õigus nõuda emitentidelt erineva ette nähtud teabe avaldamist, audiitoritelt ning juhtidelt vajaliku teabe esitamist, õigus peatada või keelata Euroopa rohevõlakirjade reklaamimine, pakkumine või reguleeritud turul kauplemisele võtmine, jmt. Finantsinspeksioon võib ühtlasi avalikustada, et Euroopa rohevõlakirjade emitent ei täida Euroopa rohevõlakirjade määrmuses nimetuse „Euroopa rohevõlakiri“ või „EuGB“ kasutamiseks ette nähtud nõudeid ning nõuda emitendilt selle teabe avaldamist oma veebilehel. Ühtlasi sätestatakse rahatrahvid Euroopa rohevõlakirjade määrmuse erinevate nõuete rikkumise eest. Sama määrmuse artikli 72 lõike 5 kohaselt peavad liikmesriigid artiklite 45 ja 49 järgimiseks vajalikud meetmed vastu võtma hiljemalt 21. detsembriks 2024.

2.4. Elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamise nõuded

2.4.1. Üldine taust

Hüpoteeklaenudega seonduvat hakati Euroopa Liidu tasandil reguleerima 2014. aastal. Sarnaselt kriisilahendusregulatsiooniga, tulenes ajend elamukinnisvara puudutavate tingimuste harmoniseerimiseks majanduskriisist. Tarbijate võlatase oli sel ajal märkimisväärselt kõrge ning suure osa sellest moodustas elamukinnisvaraga seotud krediit. Põhjusel, et krediidiandjaid ja -vahendajaid puudutavad nõuded olid puudulikud või ühtlustamata, leiti liidu tasandil, et ebaühtlased regulatsioonid mõjutavad makromajandust ning võivad tekitada tarbijatele kahju. Negatiivsete tagajärgede ennetamiseks ning hüpoteeklaenude siseturu loomiseks võeti vastu hüpoteekkrediidi direktiiv, mille artikli 19 kohaselt peavad liikmesriigid muu hulgas töötama välja standardid hüpoteeklaenude võtmisel ning tagama, et krediidiandjad neid standardeid ka järgivad ja rakendavad ning kinnisvara hindamisega seotud isikud oleksid pädevad, sõltumatud ja erapooletud. Direktiivi artikkel 19 on üle võetud KAVS §-ga 53, mis sätestab tingimused tagatiseks oleva kinnisvara hindamisele ja selle kohta teabe säilitamisele. Kuivõrd direktiiv jätab liikmesriikidele vabad käed artiklis 19 sätestatud kohustuste täitmisel, on KAVS § 53 lõikes 2 esitatud tingimused kinnisvara hindajale ning lõikega 4 kehtestatud volitusnorm rahandusministri määrmusele, millega reguleeritakse tagatiskinnisvara hindamise tingimusi. Määrmuses sätestatud nõuete koostamisel on võetud aluseks Eesti varahindamise standard EVS 875³⁶, mis omakorda tugineb hüpoteekkrediidi direktiivi selgituspunktis 26 viidatud rahvusvahelistel standarditel IVS³⁷, RICS³⁸ ja EVS³⁹.

³⁶ Eesti Kinnisvara Hindajate Ühing. Vara hindamise standardisari EVS 875. Kättesaadav: <https://ekhy.ee/tegevus/standardid/riiklikud-estli-varahindamise-standardid/>

³⁷ *International Valuation Standards Council*’i ehk Rahvusvahelise Hindamisstandardite Nõukogu standardid *International Valuation Standards*. Kättesaadav: <https://www.ivsc.org/>.

³⁸ *Royal Institution of Chartered Surveyors*’i standardid. Kättesaadav: <https://www.rics.org/ee>.

³⁹ *The European Group of Valuation Associations* (TEGoVA) ehk Euroopa hindajate Organisatsioonide Grupi standardid *European Valuation Standards*. Kättesaadav: <https://tegoval.org/european-valuation-standards-evs>

Elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamistingimuste ülevaatamise ajendiks on Eesti Panga 2024. aasta teemapaber „Pankadevaheline konkurents Eesti laenuturul“, milles keskpank tuvastas, et eluasemelaenude refinantseerimise näitaja on madal laenude kõrgete vahetuskulude tõttu. Näiteks 2022. aastal viisid tarbijad üle 361 eluasemelaenu, mis on vaid 1,4% laenude kogumahust. Seega võivad laenusaajad jääda seotuks laenu väljastanud krediidiandjaga isegi siis, kui teine krediidiandja teeb paremaid pakkumisi. Eluasemelaenu refinantseerimist pärssivaid tegureid saab jaotada kaheks: laenu endaga seotud kulud ja kinnisvara käsutamisega seotud kulud. Laenu endaga hõlmatud kuludeks on laenu ennetähtaegse tagastamisega seotud hüvitis, tagatiskinnisvara hindamise eest tasumine ja refinantseerimislepingu sõlmimisega seonduvad kulud. Kinnisvara käsutamisega seotud kulud on notariaalne tehing hüpoteegi muutmiseks ja kinnistusraamatu kande muutmine. Kõiki eelnimetatud kulusid iseloomustab asjaolu, et laenusaajal ei ole väga võimalusi antud kulude suurusi otseselt mõjutada.

Eluasemelaenudele tehtavate pakkumiste suurendamiseks ja laenusaaaja kulude vähendamiseks on Eesti Pank leidnud, et üheks abinõuks oleks tagatiskinnisvara hindamisega seotud protsesside ja kulude vähendamine. Pangaliidu hinnangul aitaks tagatise hindamisega seonduvaid kulusid alandada statistikapõhilise mudeli kasutamisele võtmine, mida saavad kasutada krediidiandja, -vahendaja ja kinnisvara hindaja. Mudeli rakendamisel alandatakse tavapäraseid (tagatis)kinnisvara hindamisega seonduvaid kulusid, sest füüsilise isiku asemel teostab samalaadset arvutused automatiseeritud süsteem, mis arvutab välja kinnisvara väärtuse võimalikult suurel määral võrdlusaluseks võetud turul teostatud tehingute valimite põhjal, võttes arvesse kinnisomandi liiki, seisundit ning asukohta piisava detailsusega.

Tagatiskinnisvara hindamisega seotud regulatsioonide muutmise eesmärkideks on:

1. suurendada pankadevahelist konkurentsi laenuturul ja eluasemelaenude refinantseerimist;
2. alandada laenusaaaja eluasemelaenu refinantseerimise kulusid.

2.4.2. Eelnõuga kaasnevad peamised muudatused

Juhindudes Eesti Panga teemapaberist ja Eesti Pangaliidu ettepanekust, saab kõige kiiremas korras riik suurendada pankadevahelist konkurentsi läbi tagatiskinnisvara hindamisnõuete ülevaatamise. Kuigi suurema osa eluasemelaenu refinantseerimisega seotud kuludest on pankade poolt mõjutatavad ning nõuavad nii pankade enda panust kui ka suuremahulisemat analüüsi, on võimalik õigusaktide tasandil lihtsustada kinnisvara hindamise tingimusi, lubades krediidiandjatel, -vahendajatel ja kolmandatel isikutel kasutada statistikapõhist mudelit. Mudeli kasutusele võtuks on vaja muuta krediidiandjate ja -vahendajate seaduse § 53 lõiget 2 ning rahandusministri määrust „Nõuded elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamisele“. Seaduse muutmiselega laiendatakse hüpoteekkrediidi direktiivi artiklist 19 tulenevaid nõudeid hindamisele selliselt, et samataolised nõuded kehtiksid nii hindamistele, mida teostavad füüsilised isikud, kui ka hindamistele, mille teostamisel kasutatakse tehnoloogial põhinevaid süsteeme. Juhul, kui krediidiandja, -vahendaja või hindaja kasutab kinnisvara väärtuse leidmiseks statistikapõhist mudelit, peab ta tagama süsteemi korrashoiu, ajakohasuse ning objektiivsuse. Määruse muutmiselega vaadatakse üle, millistele tingimustele peab hindaja vastama, milliseid andmeid peab kinnisvara hinnangus kajastama ning lisatakse võimalus kasutada hindamisel statistikapõhist mudelit.

Kuigi Eesti Pank on toonud välja mitmed aspektid, mis mõjutavad eluasemelaenude refinantseerimise madalat näitajat, on pärast Eesti Panga teemapaberi avaldamist näha, et

pankadevaheline konkurents refinantseerimise valdkonnas on hakanud elavnema. Eluasemelaenu turu ülevaatamine eeldab suuremamahulist mõjude analüüsi ning mitmete seaduste muutmist, mis aga eelnõu raamidesse ei mahu.

Statistikapõhise mudeli kasutamise võimaldamiseks muudetakse nii KAVS § 53 lõiget 2 kui ka rahandusministri määrust „Nõuded elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamisele“. Lõike 2 muutmise tulemusel laienevad hindaja suhtes esitatavad nõuded hindamisprotsessile, muutes hindamise umbisikulisemaks ning lubades seeläbi hindamisel võtta kasutusele statistikapõhise mudeli. Määruse muudatustega antakse krediidiandjatele ja -vahendajatele õigus otsustada, millal viia läbi tagatiseks oleva kinnisasja läbivaatus või asendada ülevaatus tegemine statistikapõhise mudeliga, mis arvutab kinnisvara väärtuse automatiseeritult, ning lihtsustatakse hindamisaruande koostamist ja vähendatakse nõudeid selle mahule.

2.5. Muud muudatused krediidiandjate ja -vahendajate seaduses

2.5.1. Üldine taust

Lisaks tagatiskinnisvara hindamise tingimustele, nagu kirjeldati seletuskirja punktis 2.4., reguleerib KAVS laiemalt hüpoteekkrediidiandjate tegevust ja järelevalve ulatust. Seaduse aluseks on hüpoteekkrediidi direktiiv, mille üldist tausta selgitati täpsemalt seletuskirja punktis 2.4.1.

2.5.2. Eelnõuga kaasnevad peamised muudatused

Euroopa Komisjon on Eesti hüpoteekkrediidi regulatsiooni analüüsides tuvastanud, et võrreldes direktiivi sõnastusega, esineb KAVS-is kaks teemat, mis erinevad direktiivi eesmärkidest. Esimeseks selliseks teemaks on Eestis piiriüleselt teenuseid osutavate lepinguriikide hüpoteekkrediidiandjate teadmised ja pädevused. Direktiivis reguleerib teadmiste ja pädevuste nõuet artikkel 9, mis annab teatud tingimustel liikmesriikidele pädevuse sätestada miinimumnõuded krediidiandjatele ja -vahendajatele. Analüüsi käigus on Komisjon tuvastanud, et kuigi vajalikud sätted on Eesti õigusesse üle võetud, tuleks nende sõnastus ning viited üle vaadata, et tagada sätte täpsus ning seeläbi ka korrektne tõlgendus.

Teine teema, millele on Komisjon tähelepanu pööranud, seisneb Finantsinspektsiooni järelevalve ulatuses, mida reguleerib KAVS § 84 lõige 1. Komisjon on tuvastanud, et kuigi järelevalveasutusel on teatav kontrolliõigus teiste riikide hüpoteekkrediidiandjate suhtes, ei või seda teha mahus, nagu on lõikes 1 sätestatud. Eelnõuga piiritletakse Finantsinspektsiooni volitusi järelevalve teostamisel piiriüleste filiaali kaudu tegutsevate hüpoteekkrediidiandjate üle.

2.6. Kohapealse kontrolli läbiviimise ning kohapealse kontrolliakti koostamise tingimused

2.6.1. Üldine taust

Ettepaneku kohapealse kontrolli ning kontrollakti tingimuste ühtlustamiseks finantsvaldkonna seadustes tegi Finantsinspektsioon 2023. aasta maikuu. Järelevalveasutus leidis, et kohapealse kontrolliakti mõju on vajalik võrdsustada haldusaktiga, et määrata järelevalve subjektile puuduste kõrvaldamise tähtaeg ning vajadusel rakendada ka sunnivahendeid, kui kontrolli

käigus tuvastatakse rikkumisi. Seni kehtinud praktika kohaselt pidi Finantsinspeksioon tegema lisaks kontrollaktile veel haldusakti, et tuvastatud puudustele reageerida. Selline talitlemine aga pikendab järelevalvemenetlusi, mis on aga ebaefektiivne nii järelevalveasutuse kui ka järelevalve subjekti suhtes. Veel enam, 2024. aasta juunis vastu võetud krediidiinkassode ja -ostjate seaduse (edaspidi ka *KIOS*) § 74 ja krüptovaraturu seaduse (edaspidi ka *KrüTS*) § 31 kohaselt on kontrollaktil haldusakti mõju. Seega esineb finantsvaldkonda käsitlevates seadustes ebaühtsus, sest teatud seaduste alusel tehtud kontrollaktil ei ole iseseisvalt õiguslikku mõju, kuid teiste seaduste alusel antud aktidel vastav mõju on.

Lisaks kontrollakti vormile ja mõjule vaadati eelnõuga üle kohapealse kontrolli sätted, mida Finantsinspeksioon võib teostada oma järelevalve subjektide kontorites ja tööruumides, kui esineb seaduses sätestatud alus kontrolli läbiviimiseks. Sätete korrigeerimisel ja lisamisel on samuti võetud eeskuju KIOS-ist ja KrüTS-ist.

Kohapealse kontrolli läbiviimise ning kohapealse kontrolliakti vormistamist käsitlevate sätete muutmise eesmärk on:

1. harmoniseerida finantssektorit puudutavaid seaduseid ning luua ühtne arusaam kontrollakti õiguslikust tähendusest;
2. uuendada kohapealse kontrolli läbiviimise tingimusi ning ühtlustada need KIOS-is ja KrüTS-ist sätestatuga.

2.6.2. Eelnõuga kaasnevad peamised muudatused

Kohapealset kontrolli käsitlevad seadused, mida eelnõuga muudetakse, on VPTS, KAS, KAVS, KindlTS, MERAS ja IFS. Muutmisel võetakse eeskuju KIOS §-st 74 ja KrüTS §-st 31. Muudatused on jaotatavad kolme gruppi.

Esiteks, muudatused, millega pikendatakse kontrollakti ning lõpliku akti koostamise tähtaegu. Uue sõnastusega sätestatakse, et Finantsinspeksioon peab koostama kohapealse kontrollimise tulemuste kohta kahe kuu asemel kolme kuu jooksul akti ning peale kirjalike selgituste saamist kontrollitava poolt, on järelevalveasutusel nelja kuu asemel viis kuud aega koostada lõplik akt, mis toimetatakse kontrollitavale kätte. Finantsinspeksioon on selgitanud, et kohapealse kontrolli menetlus on enamasti väga ajamahukas toiming ning on esinenud ka olukordi, kus kontrolli algusest kuni ettekirjutuseni kulub isegi üks aasta. Seega on seaduses sätestatud lühikesed tähtajad koormavad nii kontrollijale kui ka kontrollitavale.

Teise gruppi kuuluvad muudatused käsitlevad lõpliku aktile eriarvamuse esitamise korrigeerimist. Seni on seadustes sätestatud, et lõplikule aktile võib kontrollitav esitada kirjaliku eriarvamuse. Vastav võimalus küll finantssektori eriseadustest kaotatakse, kuid see õigus jääb subjektidele alles, sest ärakuulamisõigusele rakendub juba üldkorras haldusmenetluse seaduse (edaspidi ka *HMS*) § 40 ning kuna lõppakt on edaspidi võrdsustatud haldusaktiga (täpsemalt ettekirjutusega), siis jäetakse eelnõuga ära vaheetapp, mille kohaselt peab kontrollija koostama lisaks kontrollaktile ka haldusakti, mille suhtes võib kontrollitav esitada vastuväiteid ja selgitusi. Samas täpsustatakse eelnõuga, et kui pärast kohapealse kontrolli või kontrollitava selgituste andmist selguvad täiendavad asjaolud või Finantsinspeksioon saab lisainformatsiooni, võib järelevalveasutus akti või lõpliku akti koostamise tähtaega pikendada kuni kahe kuu võrra, kui kontrollitava esitatud selgitused või muu oluline asjaolu vajab täiendavat hindamist. Kui lõplikus aktis tehakse sellel perioodil olulisi muudatusi, saadab Finantsinspeksioon lõpliku akti kontrollitavale kirjalike selgituste saamiseks uuesti.

Kolmas grupp muudatusi sisaldab Finantsinspeksiooni õigusi anda lõpliku aktiga kontrollitavale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks, määrata muid kohustusi ning vajadusel rakendada ka nende täitmata jätmise või puuduliku täitmise eest sunniraha. Samalaadne muudatus, mille kohaselt omab ka kontrolliakt regulatiivset toimet, on juba sisse viidud KrüTS-i ja KIOS-i. Nagu selgitasid KrüTS-i eelnõu koostajad tookord,⁴⁰ peab haldusmenetluse läbiviimine olema eesmärgipärane, efektiivne, lihtne ja kiire. Seejuures on oluline vältida üleliigseid kulutusi ja ebameeldivusi. Kuivõrd kohapealse kontrolli käigus kogutud materjalid võivad olla väga mahukad ja sisukad, omavad need tõenditena suurt kaalu, siis nende ümber formuleerimine eraldiseisvaks haldusaktiks on koormav ja ressursimahukas protsess Finantsinspeksioonile ning võib pikendada järelevalvemenetlust kuudest kuni aastani. Taoline talitlemine ei ole kooskõlas hea halduse põhimõtetega ning raiskab ebamõistlikult mõlema osapoole (kontrollija ja kontrollitav) ressursse. Olukorra lahendamiseks peavad eelnõu koostajad vajalikuks, et lõppakti endaga võib kohe näha kontrollitavale ette tähtaja puuduste kõrvaldamiseks ning vajadusel määrata ka muid kohustusi. Seega on regulatiivselt tegu ettekirjutusega, kuid seaduses jätkatakse sõna „lõppakt“ kasutamisega. Lõppaktiga võib määrata kohustuste ebakohase täitmise või täitmata jätmise eest sunniraha ning see on vaidlustatav halduskohtus samadel tingimustel kui ettekirjutuski. Lisaks on Finantsinspeksioonil õigus avalikustada lõplik akt, kui see on vajalik finantssektori stabiilsuse, läbipaistvuse tagamiseks või investorite, finantsjärelevalve subjekti klientide huvidest lähtuvalt.

2.7. Investeerimisühingu ning makseasutuse ja e-raha asutuse vabatahtliku lõpetamise tingimused

2.7.1. Üldine taust

Finantsinspeksioon tegi 2022. aasta oktoobrikuus ettepaneku ühtlustada investeerimisühingute ning makseasutuse ja e-raha asutuste vabatahtlikku lõpetamist VPTS-is ja MERAS-es. Järelevalveasutus täheldas, et kuigi eelmainitud seadused reguleerivad juba vastavate subjektide lõpetamist Finantsinspeksiooni otsusega, puuduvad seadustes sätted olukordadeks, kui subjektid otsustavad iseseisvalt oma tegevuse lõpetada. Taoline lünk seaduses seab ohtu investorite, võlausaldajate, klientide ja muude puudutatud isikute varad ja huvid, sest vabatahtlik lõpetamine ei eelda järelevalveasutuse luba ning eelnevat hinnangut selle kohta, millist mõju avaldab subjekti lahkumine samale turule, millal ta tegutses. Lisaks tekitab lünk ebaühtsust finantsvaldkonda käsitlevates seadustes, sest näiteks KAVS-is, KindlITS-is ja KAS-is on juba vastavad sätted olemas ning praktikas rakendatavad. Õiguskindluse tagamiseks ning proportsionaalsete tööriistade andmiseks Finantsinspeksioonile lisatakse VPTS-i ja MERAS-esse vabatahtlikku lõpetamist reguleerivad sätted.

Investeerimisühingu ning makseasutuse ja e-raha asutuse vabatahtliku lõpetamise regulatsiooni lisamise eesmärk on harmoniseerida valdkondlike seaduseid ning ennetada võimalust, et vastav ühing või asutus lõpetab oma tegevuse, arvestamata tema tegevusest puudutatud isikute huve ning turu olukorda tervikuna.

---

⁴⁰ Krüptovaraturu seaduse eelnõu seletuskiri, lk 50-51.
Kättesaadav: <https://www.riigikogu.ee/download/78e7973d-8daa-436a-ad5a-7448defb2a0c>

2.7.2. Eelnõuga kaasnevad peamised muudatused

Vabatahtliku lõpetamise praktika ühtlustamiseks on sätete koostamisel võetud aluseks KAVS §-d 17 ja 64, KindITS § 22 ja KAS § 16, mis sätestavad järelevalve subjektile kohustuse saada Finantsinspeksioonilt lõpetamiseks vastav luba. Loa saamiseks peab subjekt esitama avalduse koos üldkoosoleku otsusega ühingu või asutuse tegevuse lõpetamise kohta ning subjekti enda hinnangu, kuidas mõjutab lõpetamine tema klientide, võlausaldajate või investorite huve. Loa andmise või andmisest keeldumise peab järelevalveasutus otsustama ühe kuu jooksul ning teavitama sellest subjekti kirjalikult. Finantsinspeksioon võib keelduda loa andmisest, kui lõpetamine läheb vastuollu puudutatud isikute huvidega.

Vabatahtliku lõpetamise regulatsiooni ühtlustamiseks muudetakse eelnõuga MERAS-e §-i 21, lisatakse VPTS §-i 57 punkt 1 ning § 57¹.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

3.1. Eelnõu ülesehitus

Eelnõu koosneb 13 paragrahvist, mis kõik käsitlevad muudatusi erinevates seadustes. Eelnõus on esikohal VPTS-i muudatused põhjusel, et eelnõu põhituum asub tuletis- ja repotehingute regulatsioonist tulenevatel muudatustel. Seega on väärtpaberituru seaduse muudatused eelnõu peaesmärk, mistõttu on selle eelnõu muudatused paigutatud esikohale ning alles seejärel on reastatud teised muudetavad seadused pealkirjade tähestikulises järjekorras.

Tuletis- ja repotehinguid puudutav eelnõu osa jaguneb sisuliselt kaheks. VPTS muudatused sisaldavad seaduse eesmärgi ja selle kohaldamisala täpsustamist, asjakohaseid mõisteid ja nende kasutamise tingimusi, režiimiga hõlmatud tehinguid ning osapooli (eelnõus isikuid). Teiste seaduste muutmise ühtlustatakse erinevate mõistete kasutus ning ühtlustatakse tasaarvestuse režiimile kohalduvad erisused erinevates menetlustes.

Mitu eelnõus sätestatud mõistet on kasutusel ka kehtivas õiguses, kuid nende definitsioonid ei ole ühtlustatud ning neid kasutatakse erinevates kontekstides, näiteks on Eesti õiguses *netting* hetkel defineeritud vaid finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse (mis võtab kohalikku õigusesse üle direktiivi 2014/59/EL ehk BRRD) ning *netting* on reguleeritud ka makse- ja arveldussüsteemide seaduses (mis võtab üle direktiivi 98/26/EÜ).⁴¹ Muudes seadustes ei ole (lõpetamisel toimuvat) tasaarvestust Eesti õiguses käsitletud ega defineeritud. Samuti puudub selge eristus tasaarvestuse mõistest võlaõigusseaduse § 197 tähenduses. Eelnõuga defineeritakse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse ja tasaarvestuskokkuleppe mõisted ning teiste seaduste muutmisel ühtlustatakse viited nendele mõistetele.

Kriisilahendusega seotud muudatused on sätestatud peamiselt FELS-is, kus täpsustatakse Finantsinspeksiooni rolli, kõlblike kohustuste skeemi, kriisilahendusele alluvate subjektide ringi ning krediidasutuste aruandlus- ja avaldamiskohustust. Krediidasutuste seaduse muutmise täpsustatakse omakapitali jaotamise piiranguid ja nõuete rahuldamisjärkude erisusi. VPTS muudatustega täpsustatakse sama seaduse § 87⁷ kohaldamise tingimusi.

Rohevõlakirjadega seonduvas eelnõu osas muudetakse väärtpaberituru seaduses Finantsinspeksiooni järelevalve teostamisega ning karistuste määramisega seonduvaid sätteid,

---

⁴¹ Finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse § 17 lõige 10 ning makse- ja arveldussüsteemide seaduse § 8.

andes Finantsinspektsioonile vajalikud volitused ka Euroopa rohevõlakirjade määruises sisalduvate nõuete täitmise üle järelevalve teostamiseks.

Elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamise nõuete ja tarbijakrediiti puudutavate sätete muudatused kajastuvad KAVS-is.

Seadused, milles muudetakse kohapealse kontrolli läbiviimise ning kontrollakti koostamise regulatsiooni, on VPTS, IFS, KindlITS, KAS, KAVS ja MERAS. Investeerimisühingu ning makseasutuse ja e-raha asutuse lõpetamist käsitlevad sätted lisatakse vastavalt VPTS-i ja MERAS-esse.

3.2. Eelnõu § 1 – muudatused väärtpaberituru seaduses

Paragrahv 1. Kehtiv § 1 sätestab seaduse reguleerimisala.

Lõike 1 muutmine. Kehtiv § 1 sätestab seaduse reguleerimisala. Seaduse reguleerimisala laiendatakse tulenevalt regulatsiooni täiendamisest, millega sätestatakse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse režiimi kohaldamine. Täiendavalt eemaldatakse viide väärtpaberiarveldussüsteemi toimimise reguleerimisele, kuna vastav regulatsioon väärtpaberituru seaduses on kehtetuks tunnistatud seoses makse- ja arveldussüsteemide seaduse kehtestamisega.

Paragrahv 52. Kehtiv § 52 reguleerib tegevusloa andmise ja keeldumise otsusest teavitamist.

Lõiget 3 muudetakse selliselt, et üleriigilise levikuga päevalehes teavitamise asemel peab Finantsinspektsioon teavitama avalikkust investeerimisühingule tegevusloa andmisest, sellest keeldumisest või loa kehtetuks tunnistamisest üleriigilise levikuga meediaväljaandes. Finantsinspektsiooni hinnangul saavad inimesed oma uudisvajaduse kätte pigem veebiväljaannetest kui paberlehtedest. Selleks, et võimaldada teabe levik võimalikult suurele hulgale inimestest, tuleks järelevalveasutusel lubada tegevusloaga seotud otsustest teavitamist ka interneti teel. Samalaadsed muudatused tehakse eelnõu §-des 7–9, kus muudetakse vastavalt KAVS § 19 lõiget 2, KAS § 18 lõiget 2 ja MERAS § 23 lõiget 2.

Paragrahv 54. Kehtiv § 54 sätestab tegevusloa taotlemisel esitatavate andmete nõuded.

Lõiget 1 täiendatakse punktiga 16, mille kohaselt peab investeerimisühing loa taotlemisel esitama Finantsinspektsioonile ühingu asukoha aadressi. Punkti lisamine on tingitud § 58¹ kehtetuks tunnistamisest (vt § 58¹ kehtetuks tunnistamise selgitusi).

Paragrahv 57. Kehtiv § 57 sätestab tegevusloa lõppemise alused.

Punkt 1 muudetakse ja sätestatakse, et investeerimisühingu tegevusloa lõpeb ühingu vabatahtliku lõpetamise korral Finantsinspektsioonilt loa saamisel. Seega ei sõltu lõpetamine sellest, kui ühingu juhatuses tehakse otsus tegevus lõpetada, vaid vastava loa saamisest järelevalveasutuselt. Punkti muutmine tuleneb vajadusest kaitsta investorite ja teiste klientide huve, sest kui investeerimisühing on otsustanud oma tegevuse lõpetada, kaasneb sellega lepingute lõpetamine, üleandmine ja kehtivate nõuete täitmine. Kuivõrd eelnõuga reguleeritakse täpsemalt investeerimisühingu lõpetamist, on õigusselguse huvides vaja täpsustada, et ühingu lõpetamiseks on vajalik Finantsinspektsiooni luba (vt § 57¹ lisamise selgitusi).

Seaduse täiendamine §-ga 57¹. Uue paragrahviga sätestatakse investeerimisühingu lõpetamise tingimused.

Uue paragrahvi lisamise eesmärk on ühtlustada investeerimisühingu vabatahtliku lõpetamise tingimusi nagu on sätestatud KAS-is, KAVS-is ja KindlITS-is, kuid mis hetkel puuduvad VPTS-ist. **Lõikega 1** sätestatakse tingimus, et investeerimisühingu lõpetamiseks on vajalik Finantsinspektsiooni luba. Loa saamine sõltub sellest, kas täidetud on formaalsed nõuded (**lõige 3**) ning kas esineb vastuolusid investeerimisühingu üldkoosoleku otsuse ja klientide või teiste võlausaldajate huvidega (**lõige 6**). Peale seda, kui lõpetamist taotlev ühing on esitanud Finantsinspektsioonile vajalikud andmed ja dokumendid, on järelevalveasutusel üks kuu, kuid äärmiselt kaks kuud aega otsustada, kas vastav luba anda või mitte (**lõige 5**). Loa menetlemisel juhindutakse §-s 55 sätestatust ehk rakenduvad samad menetlusreeglid nagu tegevusloa taotlemisel (**lõige 4**), kuid ühingu lõpetamisele kohalduvad äriseadustiku sätted, kui VPTS ei sätesta teisiti (**lõige 2**). Investeerimisühingule teatatakse loa saamisest või sellest keeldumisest viivitamata **lõike 7** kohaselt. Sarnaselt investeerimisühingu lõpetamisele, täiendatakse eelnõuga analoogselt MERAS §-i 87 ning lisatakse lõiked 1¹–1⁶, mis reguleerivad makseasutuse ja e-rahaga asutuse lõpetamist.

Paragrahv 58¹ tunnistatakse kehtetuks põhjusel, et selle lõiked 2 ja 3 on minetanud oma praktilise vajaduse. Paragrahv reguleerib investeerimisühingu tegevusloa andmise otsuse muutmist Finantsinspektsiooni poolt, kui ühing on muutnud enda ärinime või asukohta. Finantsinspektsiooni hinnangul on pelgalt nime või asukoha muutmise pärast ebamõistlik teha vastav otsus, kui piisab sellest, et investeerimisühing teavitab järelevalveasutust andmete muutmisest. Lisaks puudub teistes eriseadustes samalaadne säte. Lõikes 1 sätestatud teavitamiskohustuse sisu on juba leitav VPTS § 55¹ lõikest 5, mille kohaselt peab tegevusloa omav investeerimisühing teatama inspektsioonile viivitamata olulistest muutustest tegevusloa andmise otsuse aluseks olnud taotleja poolt inspektsioonile esitatud asjaoludes nendest teadasaamisel. Juhul, kui loa taotlemise ajal tehakse VPTS § 54 lõikes 1 esitatud andmetes muudatusi, peab ühing esitama Finantsinspektsioonile viivitamata vastavad andmed või dokumendid uuendatud kujul VPTS § 55 lõike 1 lause 1 kohaselt. Eelnõu koostajate hinnangul ei kata § 55 lõike 1 lause 1 ja § 55¹ lõike 5 ära ainult olukorda, kus investeerimisühingu asukoha aadress muutub, sest § 54 lõike 1 kohaselt ei ole ühingul kohustust esitada lisaks ärinimele ka enda asukoha aadressi. Seetõttu täiendatakse tegevusloa taotlemiseks esitatavate andmete loetelu ning lisatakse § 54 lõikesse 1 punkt 16. Samuti jäetakse § 119¹⁰ lõikest 6 ning § 121 lõikest 1 välja viited §-le 58¹.

Paragrahv 80. Kehtiv § 80 reguleerib investeerimisühingu juhtidest ja audiitorist teavitamist.

Lõike 2 muutmisega parandatakse viide ning § 79 lõigete 5–7 asemel tehakse viide § 79 lõigetele 1, 2, 3 ja 9. Lõiked 5–7 reguleerivad investeerimisühingu juhtidel lasuvaid kohustusi, kuid võttes arvesse § 80 lõike 2 konteksti, mille kohaselt peab ühing teavitama Finantsinspektsiooni ühingu juhi ja audiitori valimisest või määramisest ning vastavusest seaduses esitatud nõuetele, ei ole lõiked 5–7 asjakohased.

Paragrahv 119¹⁰. Kehtiv § 119¹⁰ reguleerib tegevusloa taotlemist, taotluse läbivaatamist ning tegevusloa andmise või sellest keeldumise otsust.

Lõike 6 muutmine. Tulenevalt § 58¹ kehtetuks tunnistamisest jäetakse lõike 6 sõnastusest välja viide §-le 58¹ (vt § 58¹ kehtetuks tunnistamise selgitust).

Paragrahv 121. Kehtiv § 121 sätestab tingimused reguleeritud turu korraldaja tegevusloa taotlemisele ja selle menetlemisele.

Lõike 1 muutmine. Tulenevalt § 58¹ kehtetuks tunnistamisest jäetakse lõike 1 sõnastusest välja viide §-le 58¹ (vt § 58¹ kehtetuks tunnistamise selgitust).

Seaduse täiendamine osaga 5¹ ja peatükiga 23¹. Väärtpaberituru seadust täiendatakse uue osa ja peatükiga, et määratleda tasaarvestuse režiimi kontekstis asjakohased mõisted ning neile kohalduv regulatsioon. Eraldi osa seaduses tagab mõistete ühtlase kasutuse erinevates maksejõuetusmenetlustes.

Seaduse täiendamine §-ga 229¹. Uue paragrahviga sätestatakse uue osa 5¹ reguleerimisala, st et osa reguleerib lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kohaldamist. Lõpetamisel toimuv tasaarvestus on lühivorm ning tähendab tasaarvestuse kohaldamist kvalifitseeruvatest finantstehingutest tulevate makse- või eseme üleandmise õiguste või -kohustuste kiirendamisel või lõpetamisel.

Lõige 2 täpsustab selguse huvides, et arveldussüsteemis osalemisest tulenevate nõuete tasaarvestamisele (ingl. k. *netting*) kohaldub makse- ja arveldussüsteemide seadus (sealhulgas selle seaduse § 8). Kui makse- või arveldussüsteemis osalejate või kaudsete osalejate poolt sõlmitav tasaarvestuskokkulepe ei sisaldu süsteemi reeglites, vaid sõlmitakse selliste osalejate vahel makse- või arveldussüsteemi väliselt, siis kohaldub selliste nõuete lõpetamisel toimuvale tasaarvestusele käesolev osa (st väärtpaberituru seadusesse eelnõuga lisatav osa 5¹).

Seaduse täiendamine §-ga 229². Uue paragrahviga sätestatakse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse eeldused ja tagajärjed.

Paragrahvi eesmärgiks on sätestada lõpetamisel toimuva tasaarvestuse definitsioon, mis on seotud tasaarvestuskokkuleppe ning kvalifitseeruvate finantstehingute mõistetega. Tasaarvestusrežiimi õigusaktide esmane eesmärk on tagada lõpetamist tingiva juhtumi esinemisel lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kohaldamine vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele nii enne kui ka pärast maksejõuetusmenetluse algatamist. Kuigi võlaõigusseaduse § 197 tasaarvestuse (ingl. k. *set-off*) ja lõpetamisel toimuva tasaarvestuse (ingl. k. *close-out netting*) kontseptsioonid võivad näida teatud määral kattuvat, ei ole need õiguslikud institutsioonid ei funktsionaalselt ega kontseptuaalselt identsed.

Lõpetamisel toimuva tasaarvestamise mehhanism hõlmab täiendavaid elemente, võimaldades näiteks kohustuste automaatset lõpetamist, sissenõutavaks muutumist ja tasaarvestamist. Ka CRD artikli 295 punkti a kohaselt peaks *netting* olema automaatne, mitte toimuma spetsiaalse tahteavalduse alusel nagu seda nõuab VÕS § 198.

Direktiivi 2014/59/EL kohaselt lõpetamisel toimuva tasaarvestuse puhul (mis tahes viisil määratletud) täitmist tingiva juhtumi toimumisel poolte kohustusi kiirendatakse, nii et need kuuluvad kohele täitmisele, või need lõpetatakse, ning kummalgi juhul konverteeritakse kohustused üheks netonõudeks või asendatakse ühe netonõudega. Nimetatud definitsioon on Eesti õigusesse üle võetud finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse § 17 lõikega 10. Lihtsustatult tähendab eelnimetatud juhul kiirendamine kohustuste täitmist nõ kiirendatud korras ehk ennetähtaegselt (ingl. k. *the obligations of the parties are accelerated*).

UNIDROIT põhimõtetes on lõpetamisel toimuvat tasaarvestust defineeritud kui lepingulist sätet, mille alusel teatud poolte vahel eelnevalt kokkulepitud sündmuse toimumisel kas uuendamise, lõpetamise või muul viisil, lepingupoolte omavahelised kohustused, mis on antud sättega kaetud, olenemata sellest, kas need on selleks ajahetkeks sissenõutavaks muutunud, on automaatselt või ühe lepingupoolle valikul vähendatud või asendatud üheks netokohustuseks, mis väljendab vastastikuste kohustuste kombineeritud koguväärtust, mille üks pool peab teisele välja maksma.⁴²

2018. aasta ISDA MNA kohaselt on tasaarvestus (ingl. k. *netting*) lepingusätete kohaldamine kahe isiku vahel, mille algatamine on võimalik ühe poole tahteavaldusega teisele lepingurikkumise korral või muu lõpetamise aluseks oleva sündmuse korral ning mis võivad teatud juhtudel toimuda automaatselt, kui lepingus on selliselt ette nähtud, ning mille tulemuseks on (i) mis tahes praeguste või tulevikus tekkida võivate makse- või tarneõiguste või -kohustuste lõpetamine, likvideerimine või kiirendamine, mis tulenevad ühest või mitmest kvalifitseeruvast finantslepingust, millele tasaarvestusrežiim kohaldub; (ii) iga punkti i alusel lõpetatud, likvideeritud ja/või kiirendatud õiguste ja kohustuste või õiguste ja kohustuste rühma sulgemisväärtuse, turuväärtuse, likvideerimisväärtuse või asendusväärtuse arvutamine või hindamine ning iga sellise väärtuse konverteerimine üheks valuutaks; ning (iii) punkti ii alusel arvutatud väärtuste netojäägi kindlaksmääramine, kas tasaarvestuse teel või muul viisil, mis toob kaasa ühe isiku kohustuse maksta teisele isikule netojäägiga võrdne summa.⁴³

VÕS § 197 tasaarvestust on õiguskirjanduse kohaselt võimalik vormistada ka lepinguna⁴⁴ ning seeläbi kõrvale kalduda seaduses sätestatust, näiteks näha ette tasaarvestuse toimumise automaatselt.⁴⁵ Seetõttu on kehtiva seaduse alusel võimalik tasaarvestust analoogia korras lünklikult kohaldada ka lõpetamisel toimuvale tasaarvestusele. Nagu eelpool viidatud, on eelnõu eesmärk täiendada õigusselguse loomine, et seaduse tekstis oleks selgelt välja toodud võimalused, mis rakenduvad tasaarvestuskokkuleppe puhul.

Lõikes 1 toodud lõpetamisel toimuva tasaarvestuse definitsioon tugineb eeltoodud 2018. aasta ISDA MNA definitsioonile, olles seejuures ka kooskõlas direktiivis 2014/59/EL ja FELS § 17 lõikes 10 toodud sätetega. Lõikes 1 toodud mõiste on ka sisuliselt samasugune nagu lõpetamisel toimuva tasaarvestuse mõiste Läti kvalifitseeruvate finantstehingute lõpetamisel toimuva tasaarvestuse seaduses.

Lõike 1 kohaselt võib lõpetamisel toimuv tasaarvestus toimuda nii ühe poole tahteavaldusega kui ka automaatselt kokku lepitud sündmuse aset leidmisel, kui selliselt on lepingus kokku lepitud (näiteks ISDA raamlepingu sõlmimisel on pooltel võimalik valida, kas kohaldada automaatset tehingute ennetähtaegset lõpetamist (ingl. k. *automatic early termination*) või mitte).

Lõikes 1 toodud regulatsioon kohaldub kvalifitseeruvatele finantstehingutele § 229³ tähenduses. Lõpetamisel toimuva tasaarvestuse eelduseks on tasaarvestuskokkuleppe olemasolu, mille eeldused on omakorda loetletud §-s 229⁴ ning mille tagajärjel toimuvad kõik lõike 1 alapunktides nimetatud sündmused kumulatiivselt.

---

⁴² UNIDROIT põhimõte nr 2.

⁴³ 2018. aasta ISDA MNA, punkt 1 (Definitsioonid).

⁴⁴ Võlaõigusseadus I kommentaaritud väljaanne, VÕS § 197 kommentaar, punkt 3. Tallinn: Juura 2016.

⁴⁵ Võlaõigusseadus I kommentaaritud väljaanne, VÕS § 198 kommentaar, punkt 4. Tallinn: Juura 2016.

Esiteks toimub tasaarvestuskokkuleppega hõlmatud kvalifitseeruvatest finantstehingutest tulenevate makse- või eseme üleandmise õiguste ja – kohustuste lõpetamine või eelnimetatud kohustuste kiirendamine nii, et need muutuvad kohe sissenõutavaks. Mõiste „kiirendamine“ on defineeritud lõikes 2.

Tasaarvestuskokkuleppe puhul on tüüpiliselt tegemist raamlepinguga, mille alusel kvalifitseeruvaid finantstehinguid teostatakse ning mille alusel sellistele tehingutele lõpetamisel toimuvat tasaarvestust teostatakse.

Teiseks arvutatakse või hinnatakse vastavalt tasaarvestuskokkuleppes kokku lepitule mõlema lepingupoole lõpetatud või kiirendatud õiguste ja kohustuste väärtused ning konverteeritakse need samasse valuutasse.

Kolmandaks määratakse eelmise sammuna arvutatud summade põhjal kindlaks netosumma, mille lepingupool, kelle poolt tasumisele kuuluv summa on suurem, võlgneb teisele lepingupoolele.

Lõike 2 eesmärgiks on defineerida mõiste „tehingust tulenevate kohustuste kiirendamise kokkulepe“. Mõistet „kiirendamine“ on varasemalt kasutatud nii finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse tasaarvestuskokkuleppe mõistes (§ 17 lõige 10 – kohustuste kiirendamine, nii et need tuleb kohe täita) kui ka saneerimisseaduses (§ 6 lõige 1 ja § 11¹ lõige 1 – lepingu täitmise kiirendamine), kuid kummaski seaduses ega vastavate eelnõude seletuskirjades pole mõistet „kiirendamine“ sisustatud. Võlaõigusseadus lepingu, kohustuse või õiguse kiirendamist õiguskaitsevahendina ei sisalda. Et tagada kooskõla finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses juba kasutusel olevate mõistetega, kasutatakse ka eelnõus mõistet „kiirendamine“, et tähistada olukorda, kus kokkuleppeliselt loetakse kohustuse täitmise tähtpäev ennetähtaegselt saabunuks ja kohustus seega sissenõutavaks muutunuks.

Lõige 3 defineerib „lõpetamist tingiva juhtumi“ mõiste, mida kasutatakse lõikes 1. Lõpetamist tingivaks juhtumiks on eelkõige lepingurikkumine, aga ka muu tasaarvestuskokkuleppes kokku lepitud lõpetamise aluseks olev asjaolu.

Lõike 4 eesmärgiks on üle võtta finantstagatise direktiivi artikli 2 lõike 1 punktis n toodud lõpetamisel toimuvat tasaarvestust käsitlev säte. Direktiivi nimetatud punkti kohaselt tähendab lõpetamisel toimuvat tasaarvestust käsitlev säte finantstagatiskokkuleppe või finantstagatiskokkulepet sisaldava kokkuleppe sätet või sellise sätte puudumise korral õigusnormi, mille alusel täitmist tingiva juhtumi ilmumise korral kas tasaarvelduse või tasaarvestuse teel või muul viisil: (i) muudetakse osaliste kohustused kohe täitmisele kuuluvaks ja väljendatakse need kohustusena maksta summa, mis esindab nende hinnangulist jooksvat väärtust, või kustutatakse need ja asendatakse kohustusega maksta selline summa; ja/või (ii) tehakse kindlaks, kui palju kumbki osaline teisele selliste kohustuste alusel võlgneb, kusjuures osaline, kes võlgneb teisele osalisele suurema summa, peab maksma talle vahega võrdse netosumma.⁴⁶

Lõikes 1 toodud definitsioon ei ole piisav võtmaks üle finantstagatise direktiivi lõpetamisel toimuvat tasaarvestust käsitleva sätte definitsiooni, kuna lõige 1 käsitleb vaid kvalifitseeruvatest finantstehingutest (defineeritud väärtpäberituru seaduse §-s 229³) tulenevate nõuete tasaarvestamist. Finantstagatise direktiivi kohaselt võib lõpetamisel toimuva

---

⁴⁶ Finantstagatise direktiivi artikli 2 lõike 1 punkt n.

tasaarvestuse säte sisalduda mitte üksnes finantstagatiskokkuleppes, vaid ka finantstagatiskokkulepet sisaldavas kokkuleppes. Selline finantstagatiskokkulepet sisaldav kokkulepe (näiteks kokkulepe, mis on tagatud finantstagatisega) ei pruugi aga olla kvalifitseeruv finantstehing väärtpaberituru seaduse §-i 229³ tähenduses. Seetõttu on finantstagatise direktiivi lõpetamisel toimuvat tasaarvestust käsitleva sätte definitsioon üle võetud eraldi, lõikega 2.

Lõikes 5 defineeritakse lõike 4 tarbeks täitmist tingiva juhtumi mõiste. Mõiste vastab finantstagatise direktiivi artikli 2 lõike 1 punktis 1 toodud definitsioonile.

Seaduse täiendamine §-ga 229³. Uue paragrahviga sätestatakse kvalifitseeruva finantstehingu tunnused.

Paragrahviga 229³ nähakse ette kvalifitseeruva finantstehingu mõiste ehk tasaarvestusrežiimiga § 229² lõike 1 kohaselt hõlmatud tehingute nimekiri. Pankrotiseaduse kehtiv tasaarvestuse erirežiim kohaldub ainult väärtpaberituru seaduses määratletud tuletisinstrumentidele (pankrotiseaduse § 48 lõige 2 ja § 99 lõige 5) ja muudele vastastikustele nõuetele, millele on seatud finantstagatis (pankrotiseaduse § 99 lõige 6).

Lõike 1 punktid 1 ja 2 vastavad kehtiva pankrotiseaduse § 48 lõikele 2. Erinevalt pankrotiseadusest täpsustatakse, et kvalifitseeruvaks finantstehinguks on tuletisväärtpaber ise, mitte üksnes selle omandamise tehing. Lisaks kasutatakse lõike 1 punktis 1 mõistet „kauplemiskoht“, mis on defineeritud väärtpaberituru seaduse § 3 lõikes 1 ning on täpsem seni kasutusel olnud mõistest „turg“. Termin täpsustamine ei muuda teksti seni kehtinud sisu, mille kohaselt hõlmavad kvalifitseeruvad finantstehingud nii kauplemiskoha vahendusel tehtavaid tehinguid kui ka OTC tehinguid ehk kahepoolseid tehinguid, mis on mittestandardised ning mis ei kuulu kauplemisele reguleeritud turul. Nagu viidatud pankrotiseaduse § 48 lõike 2 viimasel muutmisel krediidiasutuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (559 SE) seletuskirja leheküljel 59, on sõnastuse põhjenduseks asjaolu, et praktiliselt kõik ISDA raamlepingute alusel sõlmitud tehingud on OTC tehingud.

Nii UNIDROIT põhimõtete kui ka 2018. aasta ISDA MNA kohaselt on mõistete „kvalifitseeruv kohustus“ ja „kvalifitseeruv finantsleping“ määratlused laiad ja hõlmavad lisaks erinevatele tuletisinstrumentidele muu hulgas ka teatud repolepinguid, väärtpaberite laenulepinguid ja muid väärtpaberite finantseerimistehinguid, hetkelepinguid, tagatiskokkuleppeid ja lepinguid teatud varade müügiks, ostmiseks või tarnimiseks, kuivõrd need ei kuulu tuletisinstrumentide määratluse alla.⁴⁷ Seega ei hõlma kehtiv pankrotiõiguse tuletistehingute tasaarvestuse regulatsioon paljusid finantstooteid, mis on UNIDROIT põhimõtete ja 2018. aasta ISDA MNA alusel tasaarvestusrežiimiga hõlmatud, nagu hetkelepingud ja repolepingud.

Punkt 3 laiendab seega tasaarvestuse režiimi kohaldumisala hetkelepingule komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2017/565 artikli 7 lõike 2 ja artikli 10 lõike 2 tähenduses. Väärtpaberituru seadus ei defineeri eraldi hetkelepingut ning otsekohalduvate Euroopa Liidu õigusaktide valguses ei ole iga hetkelepingu puhul tegemist tuletisinstrumendiga.⁴⁸ Seega ei

⁴⁷ 2018. aasta ISDA MNA punkt 1, UNIDROIT põhimõte nr 4.

⁴⁸ Väärtpaberituru seadus viitab ja seega võtab üle Komisjoni määruses nr 1287/2006 sätestatud tuletisinstrumentide tunnused. Komisjoni määruse nr 1287/2006 artikli 38 lõikes 1 on sätestatud, et hetketehing ei kuulu direktiivi 2004/39/EÜ (MiFID I, nüüdseks asendatud MiFID II-ga) I lisa C jao punkti 7 tähenduses muude tuletisinstrumentide alla ja seda ei peeta tuletisinstrumendiks. Komisjoni 25. aprilli 2016. aasta delegeeritud

kohaldu tasaarvestuse erirežiim pankrotiseaduse alusel kõigile hetkelepingutele. Kuna ISDA ning muude sarnaste raamlepingute alusel kaubeldakse ka hetkelepingutega, on eelnõus ette nähtud tasaarvestusrežiimi kohaldumisaslasse lisatud ka teatud hetkelepingud ning määratletud hetkelepingu mõiste väärtpaberituru seaduse tähenduses.

Hetkelepingud, mida ei käsitleta finantsinstrumentidena direktiivi 2014/65/EL tähenduses, ehk hetkelepingud, mis ei kvalifitseeru tuletisinstrumentideks, on defineeritud otsekohalduvas EL määruses ning seetõttu ei ole eelnõus hetkelepingu mõistet eraldi defineeritud. Oluline on mainida, et eelnõus viidatud hetkelepingu mõiste on seotud konkreetsete direktiivis 2014/65/EL loetletud finantsinstrumentidega.⁴⁹ Samasugust lähenemist (hetkelepingu puhul viitamist otsekohalduvale EL määrusele) on kasutatud ka Läti kvalifitseeruvate finantstehingute lõpetamisel toimuva tasaarvestuse seaduses.

Hetkeleping komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2017/565 artikkel 7 lõike 2 tähenduses on kauba, vara või õiguse müügileping, mille tingimuste kohaselt toimub üleandmine sellise tähtaja jooksul, mis vastab pikemale kahest järgmisest perioodist:

1. kaks kauplemispäeva;
2. turul asjaomase kauba, vara või õiguse tavapärase üleandmisperioodina üldiselt tunnustatud periood.

Lepingut ei käsitata hetkelepinguna, olenemata selle selgesõnalistest tingimustest, kui lepingu poolte vahel valitseb arusaamine, et alusvara üleandmine lükatakse edasi ja seda ei tehta ülalnimetatud perioodi jooksul.

Hetkeleping komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2017/565 artikli 10 lõike 2 tähenduses on leping ühe valuuta vahetamiseks teise valuuta vastu, mille tingimuste kohaselt toimub üleandmine sellise tähtaja jooksul, mis vastab pikemale kahest järgmisest perioodist:

- a. kaks kauplemispäeva mis tahes peamiste valuutade paari puhul: USA dollar, euro, Jaapani jeen, Inglise nael, Austraalia dollar, Šveitsi frank, Kanada dollar, Hongkongi dollar, Rootsi kroon, Uus-Meremaa dollar, Singapuri dollar, Norra kroon, Mehhiko peeso, Horvaatia kuna, Bulgaaria leev, Tšehhi kroon, Taani kroon, Ungari forint, Poola zlott ja Rumeenia leu;
- b. selliste valuutade paari puhul, millest vähemalt üks ei ole peamine valuuta, kas kaks kauplemispäeva või selle valuutapaari puhul turul tavapärase üleandmisperioodina üldiselt tunnustatud periood, olenevalt selles, kumb ajavahemik on pikem;
- c. kui nende valuutade vahetamise lepingut kasutatakse peamiselt vabalt võõrandatava väärtpaberi või ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtja osaku ostu või müügi eesmärgil, siis kas selle vabalt võõrandatava väärtpaberi või ühisinvesteeringu ettevõtja osaku arveldusperiood, mida tunnustatakse turul üldiselt tavapärase üleandmisperioodina, või viis kauplemispäeva, olenevalt sellest, kumb ajavahemik on lühem.

Lepingut ei käsitata hetkelepinguna, kui selle selgesõnalistest tingimustest olenemata valitseb lepingupoolte vahel arusaamine, et valuuta üleandmine lükatakse edasi ja seda ei teostata esimese ülal sätestatud perioodi jooksul.

---

määruse 2017/565 preambula punkt 8 kinnitab, et valuutadega seotud hetkelepingud ei ole MiFID II I lisa C jao punkti 4 tähenduses muud tuletisinstrumentid.

⁴⁹ Artikkel 7 lõige 2 täpsustab hetkelepingu seoses sama artikli lõikega 1, mis täpsustab direktiivi 2014/65/EL I lisa C jao punktis 7 viidatud „muu tuletisinstrumenti“ mõistet. Artikkel 10 lõige 2 seondub sarnaselt direktiivi 2014/65/EL I lisa C jao punktis 4 viidatud valuutaga seotud finantsinstrumentide mõiste täpsustamisega.

Kvalifitseeruvate finantstehingute paragrahvi juures on asjakohane lisada, et teatud riikide regulatsioonide alusel on ilmnunud risk, et tuletisinstrumenti spekulatiivsel eesmärgil kasutamisel võib jõuda järeldusele, et tegu on hasartmänguga. Seetõttu on sellise tõlgenduse vältimiseks tehtud nende riikide õigusaktidesse selge välistus, et tuletisinstrument ei kvalifitseeru hasartmänguks. Ka 2018. aasta ISDA MNA soovivad sellise riski välistada seaduse tasandil. Õigusselguse tagamiseks ongi eelnõuga ette nähtud selgesõnaline välistus, et tuletisinstrumentidele hasartmänguseadust ei kohaldata.

Punkt 4 laiendab režiimi kohaldumisala ka repotehingule ja muule väärtpaberitega finantseerimise tehingule. Kuna ISDA, GMRA ning muude sarnaste raamlepingute alusel kaubeldakse ka repotehingute ja muude väärtpaberitega finantseerimise tehingutega, on eelnõus ette nähtud tasaarvestusrežiimi kohaldumisaslasse lisatud ka repotehingute ja muude väärtpaberitega finantseerimise tehingute mõiste väärtpaberituru seaduse tähenduses.

Ka repotehingu ja muu väärtpaberitega finantseerimise tehingu mõistet ei ole Eesti õiguses kehtiva seaduse alusel üheselt defineeritud. Repotehingu mõiste on Eesti õiguses defineeritud vaid eriseadustes ja määrustes kindla konteksti raames.⁵⁰ Kuna repotehingute definitsioon on toodud ka otsekohalduvates Euroopa Liidu määrustes (määrused (EL) nr 575/2013 (artikli 4 lõike 1 punktid 82 ja 83) ning 2015/2365), on harmoniseerituse vajadusest tingituna repotehingu ja muu väärtpaberitega finantseerimise tehingu definitsioon lisatud samuti viitega määruse 2015/2365 tekstile.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse 2015/2365 artikli 3 lõige 9 defineerib repotehingu tehinguna, mida reguleeritakse lepinguga, mille alusel vastaspool võõrandab väärtpaberid, kaubad või tagatud õigused, mis annavad omandiõiguse väärtpaberitele või kaubale, kui kõnealuse tagatise on andnud tunnustatud börs, kellel on õigus nendele väärtpaberitele või kaubale, ja kõnealuse lepinguga ei ole vastaspoolele lubatud võõrandada ega pantida väärtpabereid ega kaupu korraga rohkem kui ühele vastaspoolele ja talle on pandud siduv kohustus need või samalaadsed asendusväärtpaberid või -kaubad võõrandaja määratud või määrataval kuupäeval kindlaksmääratud hinnaga tagasi osta; kusjuures väärtpabereid või kaupu müüvale vastaspoolele on see repoleping ja neid ostvale vastaspoolele pöördrepleping.

Sama määruse artikli 3 lõige 11 sätestab, et väärtpaberitega finantseerimise tehing on repotehing, väärtpaberite või kauba laenuks andmine ja väärtpaberite või kauba laenuks võtmine, ostu- ja tagasimüügi tehing või müügi- ja tagasiostu tehing ning võimenduslaenu tehing. Viimase kolme tehingutüübi mõistete definitsioonid sisalduvad samuti nimetatud otsekohaldavas määruses.

Punktiga 5 hõlmatakse kvalifitseeruvate finantstehingute alla ka kõigi nimetatud finantstehingute tagamiseks seatud finantstagatised või muud tagatised kooskõlas UNIDROIT põhimõtete ja 2018. aasta ISDA MNA soovitustega. Nagu ülal mainitud, hõlmab tasaarvestuse režiim ka kehtiva seaduse alusel nõudeid, millele on seatud finantstagatis.

---

⁵⁰ Repotehingu mõiste on defineeritud krediitiasutuste seaduse § 115¹ lõike 5 punktis 3 krediitiasutuste tervendamismeetmete ülepiirilise kohaldamise kontekstis; Eesti Panga presidendi määruse „Krediitiasutuse bilansi täiendava aruandluse kehtestamine“ § 10 lg-s 3, Rahandusministri 28. novembri 2008. aasta määruse nr 40 „Investeeringusühtingu, investeerimisühingu emattevõtja ja välisriigi investeerimisühingu filiaali aruannete sisu, koostamise meetodika ja esitamise kord“ § 5 lõikes 1 ning tulumaksuseaduse § 38 lõikes 7; repotehingutele on viidatud näiteks ka investeerimisfondide seaduse § 74 lõike 2 punktis 6 prospektis avalikustatavate andmete kontekstis.

Lõikega 2 on valdkonna eest vastutavale ministrile jäetud võimalus määrusega täiendada kvalifitseeruvate finantstehingute nimekirja, et turupraktika muutumise tõttu ei oleks vajalik igakordselt seadust uuesti muuta. Nii UNIDROIT põhimõtted kui ka 2018. aasta ISDA MNA rõhutavad, et iga jurisdiktsiooni asjakohane asutus peaks saama määrata täiendavaid tooteid tasaarvestusrežiimi kohaldamisalasse, et tagada paindlikkus turumuudatustega kooskõlas püsimiseks.

Seaduse täiendamine §-ga 229⁴. Uue paragrahviiga sätestatakse tasaarvestuskokkuleppe mõiste.

Tasaarvestuskokkuleppe definitsiooni määratlemine väärtpaberituru seaduses on vajalik ühtse käsitlemise tagamiseks maksejõuetusseadustes, kuna lõpetamisel toimuva tasaarvestuse jõustatavus vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele peab olema lepingurikkumise või lõpetamise sündmuse toimumisel tagatud nii enne kui ka pärast maksejõuetusmenetluse algatamist. Tasaarvestuskokkuleppe mõiste sätestamine on olnud kaalumisel muu hulgas makse- ja arveldussüsteemide seaduse eelnõu raames ning mitme finantsvaldkonna direktiivi ülevõtmisel.

Direktiiv 2014/59/EL alusel on tasaarvestuskokkulepe (ingl. k. *netting*) kokkulepe, mille puhul mitu nõuet või kohustust saab konverteerida üheks netonõudeks, sealhulgas lõpetamisel toimuv tasaarvestus, mille puhul (mis tahes viisil määratletud) täitmist tingiva juhtumi toimumisel poolte kohustusi kiirendatakse, nii et need kuuluvad kohesele täitmisele, või need lõpetatakse, ning kummalgi juhul konverteeritakse kohustused üheks netonõudeks või asendatakse ühe netonõudega; mõiste hõlmab lõpetamisel toimuvat tasaarvestust käsitlevaid sätteid, nagu on määratletud finantstagatise direktiivi artikli 2 lõike 1 punkti n alapunktis i, ja tasaarvestust, nagu on määratletud direktiivi 98/26/EÜ artikli 2 punktis k.⁵¹ 2018. aasta ISDA MNAs on tasaarvestuskokkuleppe defineeritud kui kahe isiku vaheline leping, mis näeb ette tasaarvestamise, sealhulgas, kuid mitte ainult, leping, mis näeb ette kahe või enama tasaarvestuskokkuleppe alusel võlgnetavate summade tasaarvestamise; ja tasaarvestusepinguga seotud või selle osa moodustav tagatiskokkulepe. Seega on 2018. aasta ISDA MNA definitsioonis kaetud ka raamlepingute raamlepingud.

Lõikes 1 toodud tasaarvestuskokkuleppe definitsioon tugineb eeltoodud 2018. aasta ISDA MNA definitsioonile olles seejuures ka kooskõlas direktiivis 2014/59/EL toodud definitsiooniga, mis on Eesti õigusesse üle võetud finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse § 17 lõikega 10.

Lõige 2 sätestab õiguskindluse tagamiseks, et olukord, kus tasaarvestuskokkuleppe hõlmab tehinguid, mis Eesti seaduse tähenduses ei ole kvalifitseeruvad finantstehingud, ei muuda tasaarvestuskokkuleppe kehtivust kvalifitseeruvate finantstehingute osas. UNIDROIT põhimõtete kohaselt tuleb tagada, et olukorras, kus kohustus, mis on tasaarvestuskokkuleppes lõpetamisel toimuva tasaarvestusega hõlmatud, on kehtetu, jõustamatu või sobimatu, ei mõjuta see lõpetamisel toimuva tasaarvestuse sätte toimimist selliste tehingute suhtes mis on kehtivad, jõustatavad ja sobivad.⁵² Lisaks, 2018. aasta ISDA MNA alusel loetakse kokkuleppe tasaarvestuskokkuleppeks olenemata asjaolust, et selline tasaarvestuskokkuleppe võib sisaldada sätteid, mis on seotud kokkulepete, lepingute või tehingutega, mis ei ole kvalifitseeruvad finantslepingud, tingimusel, et selline kokkuleppe loetakse tasaarvestuskokkuleppeks ainult nende lepingute või tehingute puhul, mis kuuluvad kvalifitseeruva finantslepingu määratluse

⁵¹ BRRD2 artikli 2 lõike 1 punkt 98.

⁵² UNIDROIT põhimõtte nr 6.

alla.⁵³ Seega peab olema tagatud õiguskindlus, et mittekvalifitseeruvate tehingute hõlmamine tasaarvestuskokkuleppes ei mõjuta lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kehtivust teiste, kvalifitseeruvate tehingute osas.

Lõige 3 täpsustab „ühe lepingu“ (ingl. k. *single agreement*) kontseptsiooni, et tagada õiguskindlus mõiste tunnustamise ja kohaldamise osas Eesti kohtutes. „Ühe lepingu“ kontseptsioon on tuletis-, repo- ja nendega seotud tehingute jaoks välja töötatud rahvusvaheliselt tunnustatud standardse turudokumentatsiooni nurgakivi.⁵⁴ Tavapäraselt peavad kaks finantsturu osalist olukorda, kus omavahelisi avatud tuletisinstrumentide positsioone on palju, üheks suhteks. Osapooled teostavad tavaliselt riskide jälgimist ja hindamist koondpõhimõttel.⁵⁵ Kuigi repotehingute puhul võib iga eraldi tehingut pidada õiguslikult sõltumatuks, ei tohiks ühegi repotehingu puhul tekkida oht, et maksejõuetusmenetluses toimub vastavate positsioonide eraldamine.⁵⁶ Samuti moodustavad 2018. aasta ISDA MNA kohaselt tasaarvestuskokkulepe ja kõik kvalifitseeritud finantslepingud, mille suhtes tasaarvestuskokkulepet kohaldatakse, ühe lepingu.⁵⁷ Pankrotiseaduse § 48 kehtiv redaktsioon küll tunnustab raamlepingut ning § 99 tasaarvestuse tulemusel ühe netonõude tekkimist, kuid siiski toetub kehtivas õiguses „ühe lepingu“ kontseptsioon pigem lepinguvabaduse põhimõttele ja õiguse tõlgendamisele. Ülaltoodu tõttu on oluline, et „ühe lepingu“ kontseptsioon oleks seaduses selgelt väljendatud olukorras, kus osapoolte vahel toimub suur hulk eri tüüpi tehinguid ühe raamlepingu alusel. Seetõttu reguleeritakse „ühe lepingu“ põhimõtte õigusakti tasandil.

Seaduse täiendamine §-ga 229⁵. Uue paragrahviiga sätestatakse kvalifitseeruva isiku (ehk osapool) mõiste.

UNIDROIT põhimõtete kohaselt on „kvalifitseeruv osapool“ tasaarvestuse režiimi tähenduses mis tahes isik või üksus, välja arvatud füüsiline isik, kes tegutseb peamiselt isiklikel, perekondlikel või majapidamislikel eesmärkidel, ja hõlmab seltsingut, juriidilise isiku õigusteta ühendust või muud isikute kogu. UNIDROIT põhimõtetes on määratletud ka „kvalifitseeruv finantsturuosaline“ (peamiselt finantsasutused, kuid definitsioon hõlmab ka korporatsiooni või muud üksust, mis on liikmesriigi määratud kriteeriumide kohaselt volitatud või kuulub järelevalve alla kui oluline osaline finantsturu lepingutes, millest tulenevad kvalifitseeruvad kohustused), ehk osapooled, kelle puhul lõpetamisel toimuva tasaarvestuse jõustatavus või mittejõustatavus võib põhjustada süsteemset riski. Lisaks on defineeritud ka „avaliku sektori üksus“ (ingl. k. *public authority*), ehk osapool, kelle puhul lõpetamisel toimuva tasaarvestuse jõustatavus või mittejõustatavus võib mõjutada avaliku huvi küsimusi, süsteemseid või muid riske.

UNIDROIT põhimõtetes soovitatud minimaalse ühtlustamise lähenemisviisi kohaselt ei piisa sellest, et mõlemad pooled on eespool määratletud „kvalifitseeruvad osapooled“. Selle asemel peab vähemalt üks lõpetamisel toimuva tasaarvestuse osapooltest olema kvalifitseeruv finantsturu osaline või avaliku sektori üksus. Teisest küljest võimaldab UNIDROIT põhimõtete 4. põhimõtte lõige 2 riikidel laiendada oma kaitse ulatust tasaarvestusrežiimi sätete toimimise osas kaugemale UNIDROIT põhimõtetes soovitatud minimaalse ühtlustamise ulatusest,

⁵³ 2018. aasta ISDA MNA punkt 4(i)(i).

⁵⁴ Näiteks ISDA raamleping selgitab punktis 1(c), et ISDA raamleping ja kõik selle alusel tehtavad tehingud moodustavad osapoolte vahel ühe lepingu.

⁵⁵ UNIDROIT põhimõtte nr 4, punkt 60.

⁵⁶ UNIDROIT põhimõtte nr 4, punkt 68.

⁵⁷ 2018. aasta ISDA MNA punkt 4(i)(iii).

laiendades lõpetamisel toimuva tasaarvestuste sätete kaitset osapooltele, kellest kumbki ei ole avaliku sektori üksus ega kvalifitseeruv finantsturuosaline.⁵⁸

Hetkel kehtiv PankrS § 48 tuletistehingu täitmise regulatsioon nõuab tuletistehingu üheks pooleks teatud kvalifitseeruvat finantsturu osalist, riigiasutust või Euroopa väike- ja keskmise suurusega ettevõtja (edaspidi *VKE*) kategooriasse mittekuuluvat äriühingut. Tuletistehingu teisele poolele aga nõudeid ei esitata. Seega saab Eesti kehtiva õiguse alusel tuletistehingute osapoolteks, mille suhtes kehtivad tuletistehingu tasaarvestuse erisätted, olla ka füüsiline isik, sealhulgas tarbija. Tulenevalt asjaolust, et tasaarvestuskokkuleppe teiseks pooleks peab olema kvalifitseeruv isik, jääb viimase otsustada, kas füüsilise isikuga (näiteks tarbijaga) tasaarvestuskokkulepet sõlmida. Kuna tasaarvestuskokkuleppe on sageli praktikas tagatud finantstagatise ja finantstagatiskokkuleppe osapoolteks füüsiline isik olla ei saa, siis praktikas füüsilise isiku (sealhulgas tarbija) poolt tasaarvestuskokkuleppe sõlmimise tõenäosus on väike.

Täiendavalt väärib märkimist, et tuletistehingute osapoolte nimekirjades kehtiva pankrotiseaduse ja saneerimiseaduse alusel on erisusi. Paragrahvi 229⁵ eesmärk on sätestada tasaarvestusrežiimi kvalifitseeruvad osapooled ühes kohas, et maksejõuetusseadustes oleks võimalik viidata ühele sättele, mis koondab asjakohaste osapoolte nimekirja. Võrreldes kehtiva seadusega on kvalifitseeruvate osapoolte nimekirjas kaks erinevust. Esiteks ühtlustatakse viited, mis pankrotiseaduse § 48 lõike 1 ning saneerimiseaduse § 6 lõike 2 ja § 11² lõike 1 vahel erinevad. Nimelt puudub esimeses viide väärtpaberituru seaduse § 6 lõike 2 punktis 4 nimetatud isikule või organisatsioonile (finantseerimisasutus, kelle ainsaks äritegevuseks on väärtpaberitesse investeerimine, turul kauba ja kaubatuletisinstrumentidega kaupleja). Kuna eelnõuga kehtestatavas sättes viidatakse ka eeltoodud punktile 4, siis selles osas laiendatakse kvalifitseeruvate osapoolte ringi pankrotimenetluses võrreldes hetkel kehtiva pankrotiseaduse § 48 lõikega 1.

Teine erisus kvalifitseeruvate isikute ringis on seotud AÕS § 314¹ lõike 2 muutmisega. Kuna AÕS § 314¹ lõike 2 muudatusega tehakse finantstagatise sõlmimise võimalus kättesaadavaks kõigile juriidilistele isikutele (tingimusel, et finantstagatise teine osapool on sama paragrahvi lõikes 1 loetletud isik või organisatsioon), siis ei ole enam kvalifitseeruva isiku puhul asjakohane viidata AÕS § 314¹ lõikele 2, mis varasemalt kattis VKE-ks mitte kvalifitseeruvaid äriühinguid. Selle asemel viidatakse väärtpaberituru seaduse § 6 lõike 2 punktile 5 (suurettevõtja, mis on defineeritud sama paragrahvi lõikes 2¹). See suurettevõtja definitsioon ei kattu küll täielikult varasema AÕS § 314¹ lõike 2 definitsiooniga – näiteks ei hinnata suurettevõtja definitsiooni puhul töötajate arvu ühena võimalikest kriteeriumitest ja erisusi on ka teistes näitajates (väärtpaberituru seaduse suurettevõtja definitsiooni kriteeriumid põhinevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/65/EL lisas II toodud suurettevõtja definitsioonil), kuid samas on suurettevõtja kriteeriumid sobivad viitamaks finantsturul potentsiaalselt olulist rolli omavatele finantsregulatsiooni alla mittekuuluvatele äriühingutele varem AÕS-is sisaldunud definitsiooni asemel.

Seega, sarnaselt kehtivatele seadustele, arvestades ülaltoodud erisustega, peab tasaarvestuskokkuleppe üheks osapoolteks olema järgmine isik või organisatsioon:

- a. krediidasutus, investeerimisühing, fondivalitseja, investeerimisfond, kindlustusandja ja muu finantsjärelevalve alla kuuluv finantseerimisasutus;
- b. Eesti Vabariik, välisriik, Eesti või välisriigi regionaalse omavalitsuse üksus või keskpank;

---

⁵⁸ UNIDROIT põhimõtte nr 4, punkt 47.

- c. finantstagatise direktiivi artikli 1 lõike 2 punktis b või d nimetatud isik või organisatsioon;
- d. makse- ja arveldussüsteemide seaduse § 3 lõikes 6 nimetatud süsteemiühenduse korraldaja;
- e. makse- ja arveldussüsteemide seaduse § 4 lõigetes 1 ja 2 nimetatud süsteemi korraldaja;
- f. muu punktides a–e nimetatud isikuga sarnane välisriigi isik või organisatsioon, kellele on Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi või Euroopa Liidu õigusakti kohaselt antud õigus olla finantstagatise andjaks või võtjaks;
- g. Rahvusvaheline asutus või organisatsioon, sealhulgas Rahvusvaheline Valuutafond, Euroopa Keskpank ja Euroopa Investeerimispank;
- h. finantseerimisasutus, kelle ainsaks äritegevuseks on väärtpaberitesse investeerimine, turul kauba ja kaubatuletisinstrumendiga kaupleja;
- i. suurettevõtja.

Ei ole põhjendatud kitsendada tasaarvestusrežiimiga hõlmatud isikute ringi võrreldes kehtiva regulatsiooniga. Seetõttu ei nähta endiselt ette nõudeid kvalifitseeruva finantstehingu teisele poolele, st selliseks teiseks pooleks võib teoreetiliselt olla ka füüsiline isik, sealhulgas tarbija.

Seaduse täiendamine §-ga 229⁶. Uue paragrahviga sätestatakse tingimused lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kohaldamiseks maksejõuetus-, likvideerimis- või täitemenetluse korral.

Lõike 1 puhul on tegemist üldise sättega, mille alusel kehtestatakse maksejõuetusmenetluste, likvideerimismenetluse ja täitemenetluse algatamise või jätkumise korral üldreegel, et nimetatud menetlused ei takista ega mõjuta lõpetamisel toimuvat tasaarvestust ning lõpetamisel toimuvat tasaarvestust kohaldatakse vastavalt tasaarvestuskokkuleppe või finantstagatise kokkuleppe tingimustele (sealhulgas tehingud saab lõpetada või kiirendada ja lõpetamisel toimuvat tasaarvestust teostada lepingus kokkulepitud tingimustel) neist menetlustest sõltumata. Kui enne eeltoodud menetluste algatamist reguleerib poolte õigusi ja kohustusi poolte vaheline leping, siis ilma seda üldreeglit kehtestamata võivad menetlusõiguse reeglid sekkuda poolte vahel sõlmitud lepingu kohaldamisse. Lõike 1 eesmärgiks on välistada selline sekkumine. Siiski on õigusselguse tagamiseks eraldi sätestatud, et lõikes 1 sätestatu ei piira pankrotiseaduse § 42 kohaldumist. Seega juhul, kui võlausaldaja nõuded ei ole tasaarvestuskokkuleppe või finantstagatise kokkuleppe alusel muutunud sissenõutavaks varem, loetakse nõuete täitmise tähtpäev siiski saabunuks pankroti väljakuulutamisega vastavalt pankrotiseaduse §-ile 42.

Lõige 1 võtab ka üle finantstagatise direktiivi artikli 7, mille kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et tasaarvestust käsitlev säte saab jõustuda selles esitatud tingimustel olenemata likvideerimismenetluse või saneerimismeetmete algatamisest või jätkamisest tagatiseandja ja/või -saaja suhtes; ja/või olenemata võimalikust loovutamisest, kohtulikust või muul viisil arestimisest või muust asjakohaste õiguste või nendega seotud võõrandamisest.

UNIDROIT põhimõtted ning 2018. aasta ISDA MNA näevad ette, et lõpetamisel toimuv tasaarvestus toimub poolte kokku lepitud tingimuste alusel, nii enne kui pärast maksejõuetusmenetluse algust.⁵⁹ Vastavalt rahvusvahelistele standarditele peavad riigi tasaarvestuse režiimi reguleerivad õigusaktid katma kõiki maksejõuetusmenetluse vorme, mis osapoole suhtes võivad asjakohases jurisdiktsioonis kehtida ning tasaarvestuse eriregulatsiooni tuleb kohaldada olenemata kohaldatava maksejõuetusmenetluse vormist.⁶⁰ 2018. aasta ISDA MNA alusel tähendab maksejõuetusmenetlus mis tahes kollektiivset menetlust, välja arvatud

⁵⁹ UNIDROIT põhimõtted 6 ja 7, 2018. aasta ISDA MNA juhendi punkt 4.3.

⁶⁰ 2018. aasta ISDA MNA punkt 4(a), 2018. aasta ISDA MNA juhendi punkt 4.16 ning UNIDROIT põhimõtete punkt 116.

kriisilahendusmenetlus, mis toimub selle jurisdiktsiooni seaduste alusel ning mõjutab maksejõuetu poole võlausaldajate nõudeid, sealhulgas likvideerimine, lõpetamine, saneerimine, tervendamine, vara valitsemine või muu sarnane kollektiivmenetlus.⁶¹

Eestis on mitu erinevat maksejõuetusmenetluse liiki:

1. pankrotimenetlus,
2. saneerimismenetlus,
3. krediitiasutuste moratorium,
4. kriisilahendusmenetlus finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse alusel (tulenevalt menetluse eesmärgist ei kvalifitseeru otseselt maksejõuetusmenetluseks, vaata lõike 9 selgitused)
5. kindlustusandja finantsseisundi taastamise menetlus,
6. kindlustusandja erirežiim,
7. määratud väljamaksega tööandja pensionifondi tervendamiskava menetlus.

Mitu Eesti maksejõuetusseadust sisaldavad ka praegu erandeid tuletistehingute tasaarvestamisele teatud osapoolte vahel, kuid nimetatud erandid ei moodusta terviklikku tasaarvestuse režiimi. Lisaks maksejõuetusmenetlustele on Eestis reguleeritud ka likvideerimismenetlus ja täitemenetlus, mis võivad avaldada mõju lõpetamisel toimuvale tasaarvestusele.

Rahvusvaheliste standardite kohaselt, arvestades veidi erinevat kohtlemist kriisilahendusmenetluse puhul, tuleb tagada, et maksejõuetusmenetluse algatamine tasaarvestuskokkuleppe poole suhtes ei peata lõpetamisel toimuva tasaarvestuse sätete toimimist.⁶²

Näited kitsaskohtadest eeltoodud menetlusi reguleerivates kehtivates seadustes:

- Pankrotiseaduse alusel võib kohus pankrotiavalduse menetlusse võtmisel ja ajutise halduri määramisel keelata võlgnikul vara käsutada ilma ajutise halduri nõusolekuta. Kuna lõpetamisel toimuv tasaarvestus ei ole käsutuskeelu kohaldamisalast välistatud, siis võib lõpetamisel toimuv tasaarvestus olla takistatud ajutise halduri määramisest kuni pankroti väljakuulutamiseni.
- Kui kindlustusandja või määratud väljamaksetega tööandja pensionifond ei täida neile seaduses ette nähtud usaldatavusnõudeid ning finantsseisundi taastamise kava kindlustusandja puhul või tervendamiskava nimetatud fondi puhul ei ole olukorra parandamiseks piisav, võib Finantsinspeksioon ettekirjutusega keelata kindlustusandja või fondi varaga seotud tehingute või toimingute tegemise või piirata nende mahtu.⁶³ Seega võib lõpetamisel toimuv tasaarvestus kindlustusandja või määratud väljamaksetega tööandja pensionifondi vastu olla takistatud juhul, kui Finantsinspeksioon ülnimetatud keeldu rakendab.
- Võlgniku vara käsutamise piiramine on võimalik ka täitemenetluse seadustiku alusel. Käsutuskeelu kohaldamisel on võlgnikul keelatud vara käsutada. Lõpetamisel toimuvale tasaarvestusele ei ole käsutuskeelu rakendamisel erandit ette nähtud ning seega võib käsutuskeeld takistada lõpetamisel toimuvat tasaarvestust.
- Pankroti väljakuulutamise järgse tasaarvestuse erisätted kehtivad hetkel ainult tuletistehingutele ja muudele vastastikustele nõuetele, mille suhtes on AÕS kohaselt seatud

⁶¹ 2018. aasta ISDA MNA punkt 1.

⁶² UNIDROIT põhimõtte nr 7, 2018. aasta ISDA MNA punkt 4.

⁶³ Kindlustustegevuse seaduse § 95 lõiked 1 ja 2, investeerimisfondide seaduse § 474 lõige 5.

finantstagatis. Lisaks ei ole päris selge, kas nõuded peavad tasaarvestuse erirežiimi kohaldamiseks olema enne pankroti väljakuulutamist sissenõutavaks muutunud.⁶⁴

- Saneerimisseaduse kohaselt ei kehti tuletistehingutele teatud õiguskaitsevahendite (näiteks lepingu täitmisest keeldumine, lepingu täitmise kiirendamine, lepingu lõpetamine) kohaldamise üldised piirangud.⁶⁵ Seda erandit kohaldatakse kehtiva seaduse alusel ainult tuletistehingute suhtes, mitte muude finantstehingute suhtes, millele peaks tasaarvestuse režiim rahvusvaheliste standardite kohaselt samuti kohalduma.

Koostoimes teiste muudatustega eelnõus saavutatakse vajalik õiguskindlus, et ülalnimetatud probleemkohad oleksid Eesti seadusandluses adresseeritud ning lõpetamisel toimuvat tasaarvestust koheldakse maksejõuetus-, täite- ja likvideerimismenetlustes ühetaoliselt.

Direktiiv 2019/1023 (saneerimismenetluse kohta), mis 2022. aastal ka Eesti saneerimisseadusesse üle võeti sätestab, et finantstagatise direktiivi, direktiivi 98/26/EÜ ning määrust (EL) nr 648/2012 kohaldatakse sõltumata direktiivis 2019/1023 sätestatud. Lisaks viitab nimetatud direktiivi preambula punkt 94, et liikmesriikidel peaks olema lubatud jätta tasaarvestus, sealhulgas lõpetamisel toimuv tasaarvestus, konkreetsete täitemeetmete peatamise mõju alt välja isegi siis, kui see ei ole hõlmatud direktiividega 98/26/EÜ, 2002/47/EÜ ega määrusega (EL) nr 648/2012, kui tasaarvestust saab asjaomase liikmesriigi õigusnormide kohaselt teha ka siis, kui alustatud on maksejõuetusmenetlust.

Lõikes 2 nimetatakse asjakohased maksejõuetusmenetlused ning **lõiked 3–8** täpsustavad õiguskindluse tagamiseks iga menetluse algatamise aja väärtpaberituru seaduse tähenduses. Sarnaselt lähenemisega makse- ja arveldussüsteemide seaduses, on tegemist täpsustusega, millised menetlused loetakse maksejõuetusmenetluseks lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kontekstis, sest näiteks kriisiennetus- ja kriisilahendusmeetmete lugemine maksejõuetusmenetluseks on küsitav. Samuti on vajalik määratleda menetluse algatamise aeg lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kontekstis, sest näiteks pankrotiseaduse alusel on esimesed tasaarvestust mõjutada võivad õigused juba ajutisel halduril, kuid pankrotiseaduse tähenduses algab pankrotimenetlus alles pankroti väljakuulutamiseega.

Lõikega 9 täpsustatakse, et kriisiennetus- ja kriisilahendusmeetmete puhul kohalduvad tasaarvestuse režiimile teatud erisused. Nagu kirjeldatud seletuskirja punktis 6.4.1, on üks tasaarvestuse režiimi kohaldamise eesmärgi finantsstabiilsuse tagamine. Kriisiennetus- ja kriisilahendusmeetmete eesmärk on samasugune ning ei pruugi hõlmata vaid siseriiklikku finantsstabiilsust.

Kriisilahendusmeetmete rakendamise korral tuleb tasakaalustada vajadust anda tasaarvestust käsitlevate õigusaktidega eriline kaitse tasaarvestuskokkuleppe kohase lõpetamisel toimuva tasaarvestuse ja sellega seotud tagatiskokkuleppe kohase finantstagatise täitmisele pööratavusele ning vajadust tagada kriisilahendusmeetmete tõhusus. Sellise tasakaalustamise eesmärk on anda kriisilahendusametusele piisavalt aega, et otsustada, kas ja kuidas finantseerimisametuse olukord nõuetekohaselt lahendada, et vähendada finantsstabiilsust ohustavaid riske.⁶⁶

Ülalnimetatud tasakaalustamise vajadust on rõhutatud ka finantsstabiilsuse nõukogu standardis, mis käsitleb kriisilahendusmeetmete ja asjakohaste kaitsemeetmete vastastikust mõju FSB

⁶⁴ Pankrotiseaduse § 99 lõige 5 ja 6.

⁶⁵ Saneerimisseaduse § 6.

⁶⁶ 2018. aasta ISDA MNA juhendi punkt 4.32.

peamistes atribuutides (4. osa ja asjakohane IV lisa), milles selgitatakse, et teatud asjaoludel on õigustatud ja oluline, et osapoole ennetähtaegset lõpetamisõigust tasaarvestuskokkuleppe alusel piiratakse kriisilahendust käsitlevate õigusaktide sätetega, mille kohaselt: a) osapool ei tohi lõpetada tehinguid üksnes teise osapoole kriisilahenduse algatamise tõttu ja b) osapoole õigus lõpetada tehinguid muudel asjaoludel võib olla ajutiselt peatatud kuni 48 tunni jooksul kooskõlas FSB põhitunnustega. Eespool nimetatud põhimõtted sätestati ka direktiivis 2014/59/EL (sealhulgas artiklites 33a ja 68-71) ja direktiivis 98/24/EÜ (artikli 1 lõige 6).⁶⁷ Nimetatud artiklid on üle võetud ka finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses, mis võtab üle direktiivi 2014/59/EL ning millega reguleeritakse krediidiasutuste, investeerimisühingute ja kesksete vastaspoolte suhtes kriisiennetusmeetmete ning kriisilahendusmeetmete ja -õiguste rakendamist, kui on oht, et nende finantsolukord võib kiiresti halveneda, või on tõenäoline, et nad on maksejõuetud või võivad muutuda tulevikus maksejõuetuks. Keskse vastaspoolte kriisiennetus- ning kriisilahendusmeetmete suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/23 kesksete vastaspoolte finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse raamistiku kohta ning millega muudetakse määruseid (EL) nr 1095/2010, (EL) nr 648/2012, (EL) nr 600/2014, (EL) nr 806/2014 ja (EL) 2015/2365 ning direktiive 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2007/36/EÜ, 2014/59/EL ja (EL) 2017/1132 (ELT L 22, 22.01.2021, lk 1–102), arvestades finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse 9¹. peatükis sätestatud erisusi. Ka finantstagatise direktiivi kohaselt ei kohaldata selle teatud sätteid piirangute suhtes, mis puudutavad finantstagatiskokkulepete täitmisele pööramist, piirangute suhtes, mis puudutavad pandiõigusel põhineva finantstagatiskokkuleppe mõju, ega lõpetamisel toimuvat tasaarvestust käsitlevate sätete suhtes, mida kohaldatakse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/59/EL IV jaotise V või VI peatükiga või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/23 V jaotise III peatüki 3. jao või IV peatükiga, ega piirangute suhtes, mis kehtestatakse liikmesriigi õiguse kohaselt antud sarnaste õigustega, et hõlbustada mis tahes sellise ettevõtja korrapärast kriisilahendust, kelle suhtes kohaldatakse kaitsemeetmeid, mis on vähemalt samaväärsed direktiivi 2014/59/EL IV jaotise VII peatükis või määruse (EL) 2021/23 V jaotise V peatükis sätestatud kaitsemeetmetega.⁶⁸ Seega kehtivad § 229⁶ sätestatud põhimõtted kriisiennetus- ja kriisilahendusmeetmete suhtes ainult ulatuses, mis ei ole vastuolus lõpetamise, peatamise, muutmise või tasaarvestuse õiguse või lõpetamisel toimuva tasaarvestuse õiguse kasutamise piirangu või ülesütlemisõiguse kasutamise piiranguga finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses ja määruses (EL) 2021/23 kesksete vastaspoolte finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse raamistiku kohta.

Paragrahv 230. Kehtiv § 230 sätestab Finantsinspeksiooni õigused ja ülesanded järelevalve teostamisel.

Lõike 1 täiendamine punktiga 18. Paragrahvis 230 on loetletud Euroopa Liidu õigusaktid ja nende alusel kehtestatud õigusaktid, milles sätestatu kohase täitmise üle on Finantsinspeksioonil õigus teostada järelevalvet. Lõiget 1 täiendatakse punktiga 18, millega antakse Finantsinspeksioonile õigused järelevalve teostamiseks tulenevalt Euroopa rohevõlakirjade määruse⁶⁹ artiklist 44. Lisatud volitus annab Finantsinspeksioonile võimaluse ja õiguse rakendada kõiki väärtpaberituru seaduse 6. osas sätestatud järelevalvelisi meetmeid eelnimetatud Euroopa Liidu määrustes sätestatud subjektide suhtes.

---

⁶⁷ Samas.

⁶⁸ Finantstagatise direktiivi artikli 1 lõige 6.

⁶⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL)

2023/2631 Euroopa rohevõlakirjade ning teabe vabatahtliku avaldamise kohta seoses keskkonnakestlikuna turust atavate ja kestlikkusega seotud võlakirjadega (ELT L, 30.11.2023, lk 1–68).

Lõike 4¹ muutmine. Lõige 4¹ sätestab, et inspeksioon avalikustab oma veebilehel VPTS 3., 3¹. ja 4. osas, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustes (EL) nr 600/2014, (EL) nr 596/2014, (EL) nr 1286/2014, (EL) 2017/1129 ja (EL) 2017/2402 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2016/1011 või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2019/2033 sätestatud kohustuse rikkumisega seoses tehtud väärteoasja lahendi või haldusakti viivitamata pärast selle teatavaks tegemist. Antud loetelu EL määrustest täiendatakse nüüd ka viitega Euroopa rohevõlakirjade määrusele. Sellega kohaldatakse ühtlasi Euroopa rohevõlakirjade määruse artikli 52 lõikes 1 esitatud nõudeid pädevatele asutustele otsuste avaldamiseks.

Paragrahv 232¹. Kehtiv § 232¹ sätestab kohapealse kontrolli akti tingimused.

Lõike 1 muutmise tulemusena pikendatakse tähtaega, mille jooksul peab Finantsinspeksioon koostama kohapealse kontrolli akti, kahe kuu pealt kolmele kuule. Praktikas ei ole varasemalt seaduses sätestatud kahekuune tähtaeg realistlik, sest kontrolli teostamisele ning akti koostamisele vahepealsel ajal võib faktiline olukord muutuda ning kohapealse kontrolli materjalid nõuavad oma mahukuse tõttu palju ressursi läbitöötamiseks. Ühe kuu pikkune tähtaja pikendamine aitab eelnõu koostajate hinnangul Finantsinspeksioonil kiirustamata teostada kvaliteetseid otsuseid ning võtta arvesse kõiki asjaolusid, mis võivad mõjutada akti koostamist ning lõppotsuse tegemist.

Lõike 3 muutmine. Toetudes lõikes 1 nimetatud tähtaja pikendamise selgitustele, muudetakse lõikes 3 sätestatud neljakuulist kontrollitava kirjalike selgituste läbivaatamise perioodi viiele kuule (vt lõike 1 selgitusi).

Lõige 4 tunnistatakse kehtetuks. Lõige 4 sätestas, et kohapealse kontrolli aktis toodud asjaoludega mittenõustumise korral on kontrollitaval õigus lisada aktile kirjalik eriarvamus. Säte tunnistatakse kehtetuks seetõttu, et ärakuulamisõigust haldusakti andmisel reguleerib juba HMS § 40 ning kuna kontrollakt hakkab omama haldusaktile vastavat õigusjõudu, jäetakse ära vaheetapp, mille kohaselt peab Finantsinspeksioon vormistama lisaks kontrollaktile seda jõustava haldusakti.

Lõiget 5 muudetakse võrreldes varasema sõnastusega selliselt, et lõikes 3 nimetatud viiekuulist tähtaega saab pikendada veel kahe kuu võrra, kui kontrollitava esitatud selgitused või muud olulised asjaolud vajavad täiendavat hindamist. Lisaks seatakse lõikega 5 tingimus, et kui lõplikus tehakse selle kahe kuu jooksul olulisi muudatusi, siis peab Finantsinspeksioon saatma akti kontrollitavale uuesti kirjalike selgituste saamiseks. Sätte muutmise eesmärk on ühest küljest tagada järelevalveasutusele kõik vajalikud vahendid, mis on vajalikud kohapealse kontrolli akti koostamiseks ning lõpliku otsuse tegemiseks, kuid teisest küljest garanteerida järelevalve subjektile õiguse olla ära kuulatud.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 6 ja 7. Lõige 6 sätestab, et Finantsinspeksioon võib lõpliku aktiga määrata kontrollitavale puuduste kõrvaldamiseks tähtaja või muid kohustusi ja rakendada nende täitmata jätmise või ebakohase täitmise korral sunniraha. Lõplik akt on sisult haldusakt ning täpsemalt ettekirjutus, millele kohalduvad HMS-is sätestatud ärakuulamiskohustus ja vastuväidete esitamise õigus. Lõplik akt, mille Finantsinspeksioon kontrollitavale esitab, peab sisaldama nii kontrollakti kui ka kontrollaktis tuvastatud puudustest tulenevaid kohustusi või tähtaega puuduste kõrvaldamiseks. Kontrollitav saab paralleelselt esitada vastuväiteid lõpliku akti kontrollakti osale kui ka ettekirjutuse osas määratud kohustustele. Sätte lisamise eesmärk on tõhustada järelevalve läbiviimise efektiivsust, sest kontrollaktile ei pea enam juurde vormistama seda jõustavat haldusakti. Muudatuse tagajärjel

on Finantsinspeksioonil õigus kohustada kontrollitavat parandama aktis tuvastatud rikkumisi või vähendama vastavaid riske. Kui eelnevalt tehakse vastav hoiatus, võib Finantsinspeksioon määrata sunniraha lõppaktis toodud kohustuste tähtjaks täitmata jätmise tõttu. Kogu akti on sellisel juhul võimalik halduskohtus vaidlustada. Juhul, kui Finantsinspeksiooni hinnangul on vajalik akti sisu või osa sellest avalikustada finantssektori stabiilsuse või läbipaistvuse tagamiseks või investorite ja finantsjärelevalve subjekti klientide huvide kaitseks, võib järelevalveasutus niiviisi tegutseda **lõike 7** kohaselt.

Paragrahvis 232¹ tehtud muudatuste eeskujul muudetakse ka MERAS §-i 98, KAS §-101¹, KAVS §-i 88, IFS §-i 460 ja KindITS §-i 232.

Seaduse täiendamine §-ga 236¹⁵. Uue paragrahviga kehtestatakse järelevalve volitused Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/2631 nõuete täitmise üle.

Paragrahviga 236¹⁵ antakse Finantsinspeksioonile järelevalvevolitused, mis on loetletud Euroopa rohevõlakirjade määruse artikli 45 lõikes 1. Finantsinspeksioonile antakse muu hulgas õigus nõuda emitentidelt erineva ette nähtud teabe (teabeleht, mõjuaruanne, hindamisaruanne, tulu jaotusaruanne ning nendega seonduv täiendav teave, jmt) avaldamist ning aruannete avaldamisest Finantsinspeksiooni teavitamist. Samuti saab Finantsinspeksiooni õiguse nõuda rohevõlakirja emitendi audiitoritelt ning juhtidelt vajaliku teabe esitamist ja keskkonnakestlikena turustatavate ja kestlikkusega seotud võlakirjade emitentide poolt nende võlakirjade kestlikkuse kohta vabatahtlikult avaldatava teabe puhul ette nähtud mallide järgimist. Ühtlasi antakse Finantsinspeksioonile õigus peatada või keelata Euroopa rohevõlakirjade reklaamimine, pakkumine või reguleeritud turul kauplemisele võtmine ja keelata Euroopa rohevõlakirjade emiteerimine kuni ühe aasta jooksul. Lisaks võib Finantsinspeksioon avalikustada, et Euroopa rohevõlakirjade emitent ei täida Euroopa rohevõlakirjade määruks nimetuse „Euroopa rohevõlakiri“ või „EuGB“ kasutamiseks ette nähtud nõudeid ning nõuda emitendilt selle teabe avaldamist oma veebilehel.

Paragrahv 237. Kehtiv § 237 sätestab loetelu nimekirjadest, mida Finantsinspeksioon peab pidama.

Lõike 1 punkti 1 kehtetuks tunnistamine. Kehtiv VPTS § 237 lõige 1 punkt 1 sätestab, et Finantsinspeksioon peab nimekirja tema poolt kinnitatud kehtivate prospektide kohta. Nimetatud säte on vastuolus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/1129 (edaspidi prospektimäärus) artikli 21 lõikega 5, mille kohaselt päritoluliikmesriigi pädev asutus avaldab oma veebisaidil kõik kinnitatud prospektid või vähemalt kinnitatud prospektide loetelu, sealhulgas hüperlingi artikli lõikes 3 osutatud veebisaidi eraldi jaotistele, ning teabe vastuvõtva(te) liikmesriigi (liikmesriikide) kohta, kui prospektidest teavitatakse vastavalt artiklile 25. Prospektimääruse artikli 21 lõige 7 sätestab ka nimekirja pidamisele minimaalse tähtaja, milleks on 10 aastat. Piiritledes VPTS § 237 lõige 1 punktis 1 nimekirja ainult kehtivate prospektidega, võib jõuda järelduseni, et prospektidest, millest enamuse kehtivus on maksimaalselt aasta, enam nimekirja pidama ei pea. Kuna VPTS § 237 lõige 1⁵ juba sätestab, et Finantsinspeksioon avaldab oma veebilehel informatsiooni kinnitatud prospektide kohta vastavalt prospektimääruse artiklile 21 lõikes 5 sätestatule, siis dubleerimise vältimiseks tunnistatakse VPTS § 237 lõige 1 punkt 1 kehtetuks.

Paragrahv 237¹. Kehtiv § 237¹ sätestab vastutuse prospekti nõude rikkumise eest.

Lõike 1 punkti 1 muutmise eesmärk on kehtestada sanktsiooninorm teabedokumendi nõude rikkumisele reageerimiseks. Nimelt kehtiva VPTS § 15 lõike 1 kohaselt tuleb väärpaberite avaliku pakkumise korral avalikustada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määru (EL) 2017/1129 ja selle alamaktides sätestatud korras ning nendes kehtestatud nõuetele vastav prospekt, kui väärpaberite avalik pakkumine on suurema kui 8 000 000 eurose koguväärtusega kõikide lepinguriikide kohta kokku väärpaberite pakkumise üheaastase ajavahemiku jooksul. Alla 8 000 000 eurose koguväärtusega pakkumise puhul võivad emitendid koostada prospekti asemel lihtsustatud nõuete teabedokumendi, mille konkreetsemad nõuded on kehtestatud VPTS § 15 lõike 6 alusel rahandusministri määrusega.

Samas ei ole aga hetkel antud Finantsinspeksioonile õigust karistuse määramiseks teabedokumendi koostamata jätmise või mittenõuetekohase koostamise eest. Finantsinspeksioonil on küll õigus ettekirjutuse tegemiseks, kuid kui pakkumine on juba toimunud, siis peale seda (juhul kui avalikust pakkumisest on teada saadud) ei ole ettekirjutuse tegemine enam otstarbekas ning vaja oleks muud mõjutusvahendit. Sellest tulenevalt muudetakse VPTS § 237¹ lõiget 1 selliselt, et Finantsinspeksioonile antakse õigus karistuse määramiseks ka teabedokumendi nõuete rikkumise korral.

Seaduse täiendamine §-ga 237⁹¹. Uue paragrahviaga sätestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/2631 nimetatud nõuete rikkumise karistused.

Paragrahvi 237⁹¹ sätestatakse rahatrahvid lähtuvalt Euroopa rohevõlakirjade määruse artiklis 49 sätestatud, mille kohaselt peavad liikmesriigid kehtestama nimetatud määruse II jaotise 2. peatükist või artiklitest 18, 19 või 21 tulenevate kohustuste rikkumise eest emitentide poolt ja artikli 45 lõike 1 kohase uurimise, kontrolli või nõude täitmata jätmise või koostööst keeldumise eest kohaldatavad meetmed ja karistusnormid.

Viidatud sätetes on kehtestatud karistused järgmiste nõuete täitmata jätmise eest:

- määruse II jaotise 2. peatükis toodud nõuded Euroopa rohevõlakirjade teabelehele ja tulu jaotusaruannetele ning nende hindamisele väliste hindajate poolt, mõjuaruandele ja selle hindamisele väliste hindajate poolt, Euroopa rohevõlakirjade kajastamisele väärpaberiprospекtis, teabe avaldamisele emitendi veebilehel ja ESMA ning pädevate asutuste teavitamisele teabe avaldamisest ning teabe edastamisele sellele Euroopa ühtse juurdepääsupunkti kaudu ligipääsemiseks. II jaotise 2. peatüki alla kuulub ka artikkel 13, mis käsitleb teabe avalikustamise nõudeid avaliku sektori emitentidele, kuid lähtuvalt artikli 44 lõikest 3 ei tee Finantsinspeksioon järelevalvet avaliku sektori emitentide üle;
- artiklites 18 ja 19 toodud nõuded seoses väärpaberistamisvõlakirjade puhul väärpaberistatud riskipositsioonides teatud riskipositsioonide kasutamise piirangutega (millega rahastatakse fossiilkütuste uurimist, kaevandamist, tootmist, töötlemist, ladustamist, rafineerimist või turustamist, sealhulgas transporti, ja nendega kauplemist, jmt) ning väärpaberistamisega seonduva täiendava teabe avalikustamisega;
- artiklis 21 toodud nõuded seoses keskkonnakestlikena turustatavate ja kestlikkusega seotud võlakirjade emitentide vabatahtlikult avalikustatava teabega, mille tarvis Euroopa komisjon peaks hiljemalt 21. detsembriks 2024 kehtestama ühised mallid;
- artikli 45 lõike 1 alusel pädevatele asutustele antud järelevalve- ja uurimisvolitustega seonduva nõude (näiteks aruannete avalikustamise, mallide järgimise või teabe esitamise nõude) täitmata jätmise või koostööst keeldumine.

Karistus peaks olema artikli 49 lõike 1 kohaselt mõjus, proportsionaalne ja hoiatav. Lähtuvalt sellest ning ühtluse tagamisest muude analoogsete valdkondadega kehtestatakse karistuste

suurused samal tasemel prospektimääruse (EL) 2017/1129 nõuete rikkumise korral § 237¹ ette nähtavate rahatrahvidega. Need on kõrgemad kui on Euroopa rohevõlakirjade määruses ette nähtavad maksimummäärad (ei ole vastuolus Euroopa rohevõlakirjade määrusega, kuna selle artikli 49 lõige 5 võimaldab liikmesriikidel kehtestada määruses sätestatust suuremaid haldustrahve), kuid samas tagavad ühtluse väärtpaberite avaliku pakkumise korral avaldatava väärtpaberiprospekti nõuete rikkumise korral maksimaalselt määratavate karistustega.

Finantsinspeksioonil on võimalik õiguskorda kaitsta ettekirjutuse tegemise teel, näiteks vastavalt VPTS § 234 lõikele 1 teha ettekirjutus nii õigusaktide nõuete rikkumise eest (rikkumise lõpetamiseks) kui ka rikkumise ärahoidmiseks, mille mittetäitmisel on õigus rakendada sunniraha väärtpaberituru seaduse §-s 234¹ sätestatud määras nii füüsilisele kui juriidilisele isikule. Võttes arvesse konkreetset reguleeritavat valdkonda, ei pruugi mittekaristuslikest meetmetest piisata, et tagada määruse eesmärkide täitmine. Nende kahe meetme koostoime toetab ka Euroopa Liidu õigusest tulenevat põhimõtet, et menetlejal peab olema alati võimalik valida meetmetest see, mis just konkreetsel juhul on tõhus, proportsionaalne ja hoiatav. Lisaks võimaldab see arvestada finantssektori eripäraga, kus ka olemuslikult kõrvaldatav rikkumine võib olla niivõrd oluline, et vajab näiteks sunniraha kõrvale ka väärtkoosseisu heidutavat toimet. Järelevalvel tuleb seega alati lähtuda ka *ultima ratio* põhimõttest.

Paragrahv 272⁵. Kehtiv § 272⁵ sätestab tingimused väärtpaberituru seaduse § 87⁷ kohaldamiseks.

Lõike 2 esimese lause muutmine. Käesoleva lõikega sätestatakse, et kuni Eestis asutatud krediitiasutuste koguvara väärtus ei ületa 50 miljardit eurot, ei pea kohaldama seaduse § 87⁷ punktis 1 sätestatud nõuet. Sel juhul peab ühte või mitmesse allutatud kõlblikku kohustusse investeeritav esialgne miinimumsumma olema vähemalt 10 000 eurot. Esialgne miinimumsumma piirmäär loetakse muu hulgas täidetuks, kui vastava kohustuse nominaalne väärtus on 10 000 eurot. Lõikega 2 on üle võetud BRRD2 artikli 44a lõige 6. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et lõige 2 käsitleb 50 miljardi koguvara väärtust sõltuvalt krediitiasutustest, hõlmamata ülejäänud direktiivi artikli 1 lõikes 1 nimetatud ettevõtjaid. Seega on koguvara väärtuse hindamisel lähenetud väärtpaberituru seaduse § 272⁵ lõikes 2 liiga kitsalt, arvestamata teiste turuosaliste koguvarade väärtusega ja piirates seeläbi § 87⁷ punkti 1 kohaldamist. Seaduse § 87⁷ punkt 1 sätestab, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 72a nimetatud tingimustele, välja arvatud nimetatud määruse artikli lõike 1 punkti b ja artikli 72b lõigetele 3–5, vastavaid kõlblikke kohustusi võib müüa kliendile, kes ei ole kutseline investor, üksnes juhul, kui allutatud kõlbliku kohustuse nominaalne väärtus on vähemalt 50 000 eurot. BRRD2 artikli 1 lõikes 1 käsitletud ettevõtjate loetelu on üle võetud finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse § 2 lõike 1 punktidega 1-5 (vt § 2 lõike 1 muutmise selgitusi). Komisjoni märkusest tulenevalt muudetakse lõike 2 esimest lausest ja sätestatakse, et kui finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse § 2 lõike 1 punktides 1–5 nimetatud isikute vara koguväärtus ei ületa 50 miljardit eurot, ei pea väärtpaberituru seaduse § 87⁷ punktis 1 sätestatud nõuet kohaldama.

Lõike 3 muutmine. Käesoleva lõikega sätestatakse, et valdkonna eest vastutav minister võib määrusega täpsustada, mis tingimustel ja mis ajaks kohustuvad allutatud kõlblike kohustuste müüjad viima oma tegevuse kooskõlla seaduse §-s 87⁷ sätestatud nõuetega, kui sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud finantsasutuse koguvara väärtus on suurem kui 50 miljardit eurot. Seega on tegu volitusnormiga, mis annab rahandusministrile võimaluse ette näha täpsem aeg ja tingimused finantsturu osalistele oma tegevuse kooskõlla viimiseks § 87⁷ nõuetega. Tulenevalt

§ 272⁵ lõike 2 muutmisest (vt § 272⁵ lõike 2 muutmise selgitusi), on vaja teha muudatusi ka paragrahvi lõikes 3, täpsemalt asendada tekstiosa „Eestis asutatud krediitdiasutuste“ tekstiosaga „käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud isikute“. Kuigi valdkonna eest vastutav minister ei ole volitusnormis viidatud määrust välja andnud, muudetakse sätte sõnastust põhjusel, et juhul, kui vastav määrus kehtestatakse, oleks kindlalt määratletud, milliseid allutatud kõlblike kohustuste müüjatele sätestatud nõudeid peavad nad järgima olukorras, kus finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse § 2 lõike 1 punktides 1 –5 nimetatud ettevõtjate vara koguväärtus ületab 50 miljardit eurot.

3.3. Eelnõu § 2 – muudatused asjaõigusseaduses

Paragrahv 314¹. Kehtiv AÕS § 314¹ sätestab finantstagatise tingimused.

Lõige 2 muudetakse, et laiendada finantstagatise osapoolte ringi. Kehtiva seaduse alusel võib finantstagatist seada vaid konkreetsete osapoolte vahel. Finantstagatise direktiiv jättis liikmesriikidele võimaluse jätta reguleerimata ühingud direktiivi ülevõtva siseriikliku õigusakti kohaldamisalast välja ja Eesti on seda võimalust kasutanud selliselt, et lubab finantstagatise teiseks osapoolteks (eeldusel, et üheks osapoolteks on seaduses nimetatud reguleeritud ühing või organisatsioon) olla üksnes äriühingul, kes oma viimase majandusaasta või konsolideeritud aruande kohaselt vastab vähemalt kahele alljärgnevatest tingimustest: (i) äriühingul on majandusaasta jooksul keskmiselt rohkem kui 250 töötajat; (ii) äriühingu aasta bilansimaht ületab 43 miljonit eurot; (iii) äriühingu aastakäive ületab 50 miljonit eurot (see tähendab äriühingud, kes ei kvalifitseeru VKE-deks). Juhul, kui üks finantstagatise osapool on finantstagatise direktiivi artikli 1 lõike 2 punktides a kuni d nimetatud isik, kuid teine osapool ei täida ülalnimetatud kriteeriumeid, ei saa Eesti õiguse alusel finantstagatist seada.

Finantstagatise direktiivi rakendamisel otsustas enamik Euroopa Liidu liikmesriike võimaldada finantstagatise kokkuleppeid sõlmida nii reguleeritud kui ka reguleerimata isikutel, kusjuures direktiivi artikli 1 lõike 2 punkti e kohaselt võib finantstagatise osapoolteks olla muu kui füüsiline isik, sealhulgas juriidilise isiku õigusteta üksused ja ühendused, tingimusel et teine osaline on punktides a–d määratletud organisatsioon. Osad riigid jätsid alguses reguleerimata ühingud finantstagatise võimalike osapoolte hulgast välja, kuid hiljem laiendasid finantstagatise kohaldamisala ka neile. Eesti lähenemine oli teistsugune – algselt direktiivi Eesti õigusesse üle võttes võimaldati kõikidel juriidilistel isikutel sõlmida finantstagatiskokkuleppeid (eeldusel, et teiseks osapoolteks on seaduses nimetatud reguleeritud ühing või organisatsioon). Seda regulatsiooni muudeti 2011. aastal, see tähendab alates 2011. aastast on Eesti seaduste alusel vaid VKE-deks mittekvalifitseeruvatel äriühingutel õigus sõlmida finantstagatiskokkuleppeid direktiivi artikli 1 lõike 2 punktides a–d nimetatud isikute ja organisatsioonidega.

Eesti naaberriikides (Läti, Leedu, Soome) ja Saksamaal (Saksamaa näide on asjakohane, kuna ajalooliselt on Eesti kuulunud Mandri-Euroopa õigussüsteemi, kuhu kuulub ka Saksa õigussüsteem)⁷⁰ võrreldes Eesti seadusandluses sätestatuga sarnaseid piiranguid reguleerimata isikutele sätestatud ei ole. Saksamaa seaduste kohaselt peavad kvalifitseeruvad osapooled kuuluma ühte finantstagatise direktiivi artikli 2 lõike 1 punktides a–e loetletud kategooriasse (tingimusel, et kui üks osapool kvalifitseerub punktis e toodud isikuks, siis peab teine osapool olema punktides a kuni d loetletud isik). Soome finantstagatise regulatsioon kohaldub tagatiseks antud väärtpaberitele, kontol olevale rahale ja krediidinõuetele, kui tagatise andjaks

⁷⁰ ISDA riigiarvamused Saksamaa ja Soome tagatisrežiimi kohta on ISDA liikmetele on kättesaadavad: www.isda.org

on seaduses määratletud asutus (selline asutus on avalik-õiguslik ühing, sõltumatu avalik institutsioon, riigiettevõtte, Soome Pank, Euroopa Keskpang, Rahvusvaheliste Arvelduste Pank, Rahvusvaheline Valuutafond, Euroopa Investeerimispank, Põhjamaade Investeerimispank ja teised mitmepoolsed arengupangad, krediidasutused, investeerimisteenuste ettevõtte, fondivalitseja, depositoorium, kindlustusselts, pensionikindlustusselts, kindlustusühing, väärtpaberite keskdepositooriumid ja muud kohalikud või välismaised juriidilised isikud, mis tegelevad samaväärsete tegevustega kui eespool nimetatud asutused). Lisaks, olukorras kus tagatise võtjaks on üldnimetatud asutus ja tagatise andjaks äriühing, seltsing või usaldusühing või muu juriidiline isik, saab finantstagatist seada ainult juhul, kui tagatis koosneb kontrol olevast rahast või avalikult kaubeldavatest väärtpaberitest (see tähendab osapoolte ulatus ei ole finantstagatise direktiiviga võrreldes piiratud, kuid võimalike finantstagatise esemete ring on mõnevõrra piiratud juhul, kui finantstagatiskokkuleppe üks osapooltest ei ole direktiivi artikli 1 lõike 2 punktides a–d loetletud isik). Leedu seaduste kohaselt võib finantstagatise pooleks olla isik, kes ei ole füüsiline isik, tingimusel et teine pool on finantstagatise direktiivi artikli 1 lõike 2 punktides a–d loetletud asutus. Lisaks ei ole ka Läti seaduste kohaselt finantstagatise osapoolteks kvalifitseeruvate reguleerimata ühingute osas kohaldatud täiendavaid bilansi- või suurusnõudeid, kui teine pool kuulub mõnda direktiivi artikli 1 lõike 2 punktides a–d loetletud kategooriasse.

Eesmärgiga saavutada kooskõla rahvusvahelise, sealhulgas naaberriikide praktikaga ja parandada Eesti ettevõtluskeskkonna konkurentsivõimet soovitakse eelnõuga taas finantstagatise seadmine võimalikuks muuta kõikidele äriühingutele⁷¹ eeldusel, et finantstagatiskokkuleppe teine osapool on finantstagatise direktiivi artikli 1 lõike 2 punktides a–d loetletud isik või organisatsioon. Eelnõu teksti sõnastus vastab enne 2011. aastal muudetud seaduse teksti kehtinud sõnastusele. Tasaarvestusrežiim on tihedalt seotud finantstagatise režiimiga ning sellest tulenevalt on oluline, et finantstagatise seadmiseks oleksid õigustatud ka juriidilisest isikust osapooled, kes ei kuulu finantsjärelevalve alla ega vasta näiteks bilansimahu või käibekriteeriumitele (näiteks kütuseettevõtjad).

2011. aasta seadusemuudatust põhjendati muu hulgas asjaoluga, et finantstagatise regulatsioon võimaldab ulatuslikku eemaldumist lepingulise suhte tasakaalustatuse põhimõttest ja annab tagatise võtjale põhjendamatult suure eelise tagatise andja maksejõuetusmenetluses. Taustaks kirjeldati, et väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad ning muud juriidilised isikud on valdavalt mittekutselised turuosalised, kes on tulenevalt oma majanduslikust võimekusest finantstagatissuhte nõrgem pool, kes tavapäraselt on finantseerimist vajava isiku rollis ning seetõttu suuresti sõltuv kutselisest turuosalisest, kes on finantseerijaks ja seega majanduslikult võimekam pool.⁷²

Siiski ei adresseeritud 2011. aasta muudatuste seletuskirjas finantstagatise puutumust tasaarvestuse režiimiga ning asjaoluga, et finantstagatise seadmise piiramisega piiratakse ka VKE-de ning muude juriidiliste isikute võimalusi rahvusvahelistel turgudel läbi tasaarvestuse raamlepingute oma riske maandada. Seega piiratakse nõrgema poole kaitsmisega oluliselt lepinguvabaduse põhimõtet ning nagu ülal kirjeldatud, piirab see ka konkurentsi, kuna enamikes teistes Euroopa Liidu riikides taolist piirangut ei eksisteeri. Kuigi finantstagatis annab tõepoolest finantstagatise saajale maksejõuetusmenetluses võrreldes muude võlausaldajatega eelise, on selline lähenemine põhjendatud finantsturgude stabiilsuse tagamisega. Kuna

⁷¹ Tulenevalt eelnõu I versiooni kohta laekunud tagasisidest on siiski finantstagatise osapoolt mõnevõrra piiritletud ehk kui eelnõu eelmises versioonis võis üks osapool olla igasugune juriidiline isik (muu hulgas ka sihtasutus ja mittetulundusühing), siis nüüd on juriidilist isikust piiritletud äriühinguga.

⁷² Väärtpaberituru seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seadus 8 SE seletuskiri, lk 20.

finantstagatise saaja on 2011. aasta seletuskirjas adresseeritud probleemid tihti näiteks globaalselt tegutsev pank, mõjutab sellise turuosalise positsiooni kaitsmine eri riikide maksejõuetusmenetlustes omakorda nimetatud panga võlausaldajaid ning omab seetõttu mõju finantsstabiilsusele laiemalt. Lisaks, ka tasaarvestuse režiimi väliselt piirab finantstagatise sõlmimise piirang VKE-de ja muude juriidiliste isikute võimalusi finantseerimist saada. Seega on huvide tasakaalustamise perspektiivist siiski õigustatud ka kõigi äriühingute võimalus olla finantstagatise osapooleks, eeldusel, et teiseks pooleks on AÕS § 314¹ lõikes 1 nimetatud isik või organisatsioon.

Paragrahv 314³. Kehtiv § 314³ sätestab finantstagatise käsutamise tingimused.

Paragrahvi täiendatakse lõigetega 3 ja 4, et tagada kooskõla finantstagatise direktiivi artikli 5 lõigetega 3 ja 4. Lõikega 3 sätestatakse, et sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud samaväärse eseme suhtes kohaldatakse sama finantstagatise kokkulepet, mida kohaldatakse algse finantstagatise eseme suhtes, ja samaväärne ese loetakse finantstagatise kokkuleppe alusel antuks samaaegselt algse finantstagatise esemega. Lõikega 4 sätestatakse, et finantstagatise eseme käsutamine pandipidaja poolt käesoleva paragrahvi kohaselt ei muuda pandipidaja finantstagatise kokkuleppes tulenevaid õigusi seoses käesoleva paragrahvi lõike 2 kohaselt asenduseks antud finantstagatise esemega ega mõjuta nende õiguste kehtivust.

Paragrahv 319². Kehtiv § 319² sätestab kõrvalekalduva kokkuleppe lubatavuse tingimused.

Lõiget 4 muudetakse, et saavutada kooskõla finantstagatise direktiivi artikli 4 lõike 4 punktiga a. Finantstagatise direktiivi alusel ei kohaldata finantstagatise kokkuleppele nõudeid realiseerimiskavatsusest ette teatamiseks. Kuigi kehtiva seaduse alusel on finantstagatise kokkulepetele ette nähtud erand (see tähendab et tähtaeg võib olla lühem kui AÕS-is sätestatud etteteatamistähtaaja üldreegel), ei võimalda see etteteatamistähtaega täielikult välistada.

3.4. Eelnõu § 3 – muudatused finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses

Paragrahv 2. Kehtiv § 2 sätestab seaduse kohaldamisala.

Lõike 1 muutmise. Euroopa Komisjon on teinud direktiivi ülevõtmise järelkontrolli käigus soovitusel ühtlustada § 2 sõnastus BRRD2 artikli 1 sõnastusega. Komisjon on tähendanud, et § 2 kohaldamisalasse jäävad vaid finantseerimisasutused, kes on krediidasutuste või investeerimisühingute tütarettevõtjad, kuigi artikli 1 lõike 1 punkt b kaasab direktiivi kohaldamisalasse finantseerimisasutused, kes on asutatud Euroopa Liidus, kui finantseerimisasutus on krediidasutuse või investeerimisühingu tütarettevõtja või artikli 1 lõike 1 punktides c ja d nimetatud ettevõtja tütarettevõtja ning kuulub emaettevõtja konsolideeritud järelevalve alla vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artiklitele 6–17. Seega jäid § 2 kohaldamisalast välja valdusettevõtjate (finantsvaldusettevõtja, segafinantsvaldusettevõtja, segavaldusettevõtja) tütarettevõtjad. Taoline erinevus seaduse ja direktiivi vahel mõjutab võimalust laiendada seaduse rakendamist olukordades, kus finantseerimisasutus on vahendaja rollis, vahendaja kuulub valdusettevõtjale ning valdusettevõtja ise on krediidasutus või investeerimisühing, kuna sellisel juhul ei ole finantseerimisasutus krediidasutuse tütarettevõtja.

Võttes arvesse komisjoni ettepanekuid, tehakse lõikes 1 järgnevad muudatused. Esiteks, **punktist 1** eemaldatakse tekstiosa „tema Eestis asutatud finantseerimisasutusest

tütarettevõtjale ja kolmandas riigis asutatud filiaalile“. Punkti 1 muudatuse tulemusel kohaldatakse seadust Eestis asutatud krediidasutusele ja tagatakse kooskõla BRRD2 artikli 1 lõike 1 punktiga a.

Teiseks, **punktist 2** eemaldatakse tekstiosa „tema Eestis asutatud finantseerimisasutusest tütarettevõtjale ja kolmandas riigis asutatud filiaalile“, et tagada kooskõla BRRD2 artikli 2 lõike 1 punktiga 3. Punkti 2 muudatuse tulemusel kohaldatakse seadust Eestis asutatud investeerimisühingule, mille suhtes kohaldatakse väärtpaberituru seaduse § 93 lõike 1 punktis 1 sätestatud aktsia- või algkapitalinõuet. Eelviidatud sätte kohaselt peab investeerimisühingu asutamisel uue äriühinguna tema aktsiakapital või tegutseva äriühingu puhul algkapital olema vähemalt 750 000 eurot, kui ta osutab väärtpaberituru seaduse § 43 lõike 1 punktis 3 või 6 nimetatud investeerimisteenuseid. Taolised teenused on väärtpaberitega kauplemine oma arvel ja väärtpaberi garanteerimine või väärtpaberi pakkumise, emiteerimise või müümise garanteerimine.

Punktis 3 muudatusi ei tehta, kuivõrd komisjon ei ole selle sätte kohta märkusi teinud. Punkt 3, mis võtab BRRD2 artikli 1 lõike 1 punktid c ja d, sätestab, et seadust kohaldatakse Eestis asutatud finantsvaldusettevõtjale, segafinantsvaldusettevõtjale ja segavaldusettevõtjale, kes kuuluvad käesoleva lõike punktis 1 nimetatud krediidasutusega või punktis 2 nimetatud investeerimisühinguga samasse konsolideerimisgruppi.

Punktiga 4 nähakse seaduse kohaldamine ette käesoleva lõike punktides 1–3 nimetatud krediidasutuse, investeerimisühingu, finantsvaldusettevõtja, segafinantsvaldusettevõtja ja segavaldusettevõtja Eestis asutatud finantseerimisasutusest tütarettevõtjale, kui ta kuulub konsolideeritud järelevalve alla vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013, mis käsitleb krediidasutuste suhtes kohaldatavaid usaldatavusnõudeid ja millega muudetakse määrust (EL) nr 648/2012 (ELT L 176, 27.06.2013, lk 1–337), artiklitele 6–17. Punktiga 4 võetakse üle BRRD2 artikli 1 lõike 1 punkt b, mis oli seaduse varasemas redaktsioonis üle võetud § 2 lõikega 2. Kuivõrd käesolevas paragrahvis tehakse tavapärasest suuremaid muudatusi, on seaduse struktuuri ja mõistmise huvides mõistlik lisada lõikes 2 sätestatu lõike 1 loetelusse. Taoline vormistus sarnaneb ka direktiivi artikli 1 lõike 1 loetelu vormistusele. Uue sätte lisamisest tulenevalt tunnistatakse § 2 lõige 2 kehtetuks ning viiakse lõike 2 sisu üle lõike 1 punkti 4.

Punkt 5, mis võtab üle BRRD2 artikli 1 lõike 1 punkti e, sätestab, et seadust kohaldatakse kolmanda riigi krediidasutuse või investeerimisühingu poolt Eestis asutatud filiaalile. Vastav direktiivi punkt oli üle võetud seaduse seni kehtinud sõnastuses § 2 lõike 1 punktidega 1 ja 2. Komisjoni hinnangul oli punkti e sellisel kujul ülevõtmine ebakorrektn, kuna § 2 lõike 1 punktides 1 ja 2 seadis tingimuseks, et filiaal peab olema asutatud kolmandas riigis. Taoline sõnastus läheb vastuollu aga punkti e eesmärgiga, millega soovitakse direktiivi kohaldada liikmesriigis asutatud filiaalile. Seetõttu otsustati käesoleva lõike punktidest 1 ja 2 vastav tekstiosa välja jätta ning võtta punkt e üle korrektselt üle uue punktiga 5. Punkt 5 võtab üle BRRD2 artikli 1 lõike 3 ja sätestab, et seadust kohaldatakse Eestis asutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 648/2012 börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehooldlate kohta (ELT L 201, 27.07.2012, lk 1–59) kohaselt tegevusloa saanud keskele vastaspoolele käesolevas seaduses sätestatud ulatuses.

Seni kehtinud punkt 4 loetakse punktiks 6 ning selle sisus muudatusi ei tehta, kuivõrd komisjon ei ole selle kohta märkusi teinud. Punkt 6, mis võtab üle BRRD2 artikli 1 lõike 3, sätestab, et seadust kohaldatakse Eestis asutatud ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse

(EL) nr 648/2012 börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta (ELT L 201, 27.07.2012, lk 1–59) kohaselt tegevusloa saanud keskele vastaspoolele käesolevas seaduses sätestatud ulatuses.

Lõike 2 kehtetuks tunnistamine. Lõikes 2 olnud tingimus, mis varasemalt ei olnud hõlmatud lõike 1 loeteluga, viiakse üle vastavasse loetelusse (vt selgitusi § 2 lõike 1 muutmise selgitusi).

Paragrahvi täiendatakse lõikega 3¹. Uue lõikega sätestatakse, et FELS §-des 43, 44 ja 46–50 käsitatakse krediidasutusena ka sama paragrahvi lõike 1 punktides 3–5 nimetatud isikut või filiaali. Lõike lisamine on ajendatud Euroopa Komisjoni tähelepanekust, et viidatud sätetes on kasutatud mõistet „kriisimenetluses olev krediidasutus“ mõiste „kriisilahendusmenetluses olev finantsinstitutsioon“ asemel, mille legaaldefiniitsiooni leiab BRRD2 artikli 2 lõike 1 punktist 83. Komisjoni hinnangul võib sõna „krediidasutus“ kasutamine mõjuda liiga kitsendavalt, kaasamata FELS § 2 lõike 1 punktides 3–5 nimetamata isikuid, kes võivad direktiivi kohaselt tegelikult samuti osaleda kriisilahendusmenetluses seetõttu, et nad kuuluvad krediidasutusega samasse konsolideerimisgruppi. Lõike 3¹ lisamisega ennetatakse vastavates paragrahvides kriisilahendussubjektide liiga kitsast tõlgendamise võimalust.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 3². Uue lõikega sätestatakse, et FELS § 11 lõikes 5, § 17 lõigetes 7¹, 7² ja 13, § 17² lõike 2 punktis 2, § 17³, § 18 lõigetes 6 ja 6¹, § 22 lõigetes 2¹–2³, §-s 22¹, § 34 lõigetes 1–3³ ja 4¹, 4³, 5 ja 6, § 44 lõigetes 1 ja 2, § 52 lõikes 5, § 55 lõigetes 2 ja 7, § 56 lõikes 1⁴, § 96¹ lõikes 2 ja tagatisfondi seaduse §-s 73¹³ nimetatud krediidasutusena käsitatakse ka sama paragrahvi lõike 1 punktides 3 ja 4 nimetatud finantseerimisasutust, finantsvaldusettevõtjat, segafinantsvaldusettevõtjat ja segavaldusettevõtjat. Lõike lisamine on ajendatud Euroopa Komisjoni tähelepanekust, et viidatud sätetes on kasutatud sõna „krediidasutus“, mis peaks seaduse § 2 lõike 3 kohaselt hõlmama ka investeerimisühinguid, kuid mitte ülejäänud seaduse § 2 lõike 1 punktides 3 ja 4 nimetatud ettevõtjaid, kes osalevad kriisilahendusmenetluses seetõttu, et nad kuuluvad krediidasutusega samasse konsolideerimisgruppi. Seega jäeti seaduse varasemas sõnastuses võimalus vastavate sätete liiga kitsaks tõlgendamiseks, mis ei ole kooskõlas direktiivis sätestatuga. Lõike 3² lisamisega tagatakse, et vastavates sätetes nimetatud õigused, kohustused ja tingimused laieneksid ka § 2 lõike 1 punktides 3 ja 4 nimetatud isikutele.

Paragrahv 6. Kehtiv § 6 sätestab kriisiennetus- ja kriisilahendusmeetmed.

Lõike 1 punkti 4 muutmine. Paragrahvi 6 lõige 1 sätestab loetelu kriisiennetusmeetmetest, mida Finantsinspeksioonil on õigus kasutada kriisi ennetamiseks. Lõike 1 punkt 4 sätestab õiguse rakendada muid krediidasutuste seaduses sätestatud järelevalvemeetmeid. Lõikega 1 on võetud üle BRRD2 artikli 2 lõike 1 punkt 101. Euroopa Komisjon on teinud käesoleva lõike kohta kaks tähelepanekut. Esiteks, erinevalt direktiivis sätestatust, ei sisalda lõige 1 Finantsinspeksiooni õigust rakendada kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise õigust. Teiseks, lõike 1 punktis 4 sätestatud õigus on vastuolus direktiiviga, kuivõrd artikli 2 lõike 1 punkt 101 sätestab kinnise loetelu õigustest, mida kriisilahendusasutus võib rakendada finantskriisi ennetamiseks. Seetõttu laiendab punkt 4 põhjendamatult laialt Finantsinspeksiooni õigust rakendada lisaks § 6 lõikes 1 nimetatud meetmetele ka muid meetmeid, mis on sätestatud krediidasutuste seaduses, kuid mille täpset loetelu ei ole FELS-iga sätestatud. Võttes arvesse komisjoni märkusi, muudetakse lõike 4 sõnastust ning sätestatakse Finantsinspeksioonile õigus rakendada kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamist või teisendamist.

Lõike 2 muutmine. Lõige 2 sätestab, et kriisilahendusmeede on FELS tähenduses Finantsinspeksiooni õigus määrata erihaldur või nõuda aktsiate ja varade võõrandamist, luua sildasutus, nõuda vara eraldamist, rakendada kohustuste ja nõudeõiguste teisendamist või rakendada muid FELS 4.–7. peatükis sätestatud õigusi. Käesolevat lõiget on vaja tehniliselt muuta, kuivõrd kriisilahendusmeetmete loetelu ei ole ammendav. Seni kehtinud sõnastuses tekib vastuolu, sest lõike esimene pool sätestab erinevaid meetmeid, kuid lõike teine pool jätab Finantsinspeksioonile õiguse kasutada lisaks eelnevalt mainitud meetmetele ka seaduse 4.–7. peatükis sätestatud õigusi. Seega tekib sätte enda sõnastuses konflikt ning ei ole arusaadav, kas kriisilahendusmeetmete loetelu on lahtine või kinnine. Kuivõrd lõike esimeses pooles nimetatud meetmed on samuti reguleeritud peatükkidega 4.–7., ei ole lõikes 2 nimetatud meetmed ammendavad. Seetõttu on põhjendatud muuta lõike 2 sõnastust ja sätestada, et kriisilahendusmeede on FELS-i tähenduses Finantsinspeksiooni õigus määrata erihaldur või rakendada muid FELS 4.–7. peatükis sätestatud õigusi.

Paragrahv 8¹. Kehtiv § 8¹ sätestab kriisilahendussubjekti ja kriisilahenduse konsolideerimisgrupi tunnused.

Paragrahvi pealkirja muudetakse tulenevalt likvideerimissubjekti legaalseaduse definitsiooni lisamisest § 8¹ lõikesse 6. Sätte uueks pealkirjaks on „Kriisilahendussubjekt, kriisilahenduse konsolideerimisgrupp ja likvideerimissubjekt“.

Lõike 3 muutmine. Paragrahvis 8¹ sätestatakse tingimused, millele peavad kriisilahendussubjekt (lõige 1) ja kriisilahenduse konsolideerimisgrupp (lõige 2) vastama. Seni kehtinud lõige 3 täpsustas, et konsolideerimisgrupina ei käsitata keskasutusega püsivalt seotud krediidasutust ja keskasutust ennast ega nende vastavat tütarettevõtjat, kui vähemalt üks nendest krediidasutustest või keskasutus on kriisilahendussubjekt. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu, et vastupidiselt BRRD2 artikli 2 lõike 1 punktile 83b, ei täpsusta lõige 3, et isegi, kui need isikud ei moodusta hetkel kriisilahendamise konsolideerimisgruppi, siis pole välistatud võimalus, et nad ei võiks tulevikus moodustada vastavad gruppi. Koosõla tagamiseks direktiiviga muudetakse lõike 3 sõnastust ja sätestatakse, et sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud kriisilahenduse konsolideerimisgrupina käsitatakse ka keskasutust koos temaga püsivalt seotud krediidasutuste ja nende tütarettevõtjatega, kui vähemalt üks nendest krediidasutustest on kriisilahendussubjekt.

Uue lõikega 4 täpsustatakse, et FELS § 17² lõigetes 4 ja 5 nimetatud kriisilahendussubjektidena käsitatakse ka sama seaduse § 2 lõike 1 punktides 3 ja 4 nimetatud finantseerimisasutust, finantsvaldusettevõtjat, segafinantsvaldusettevõtjat ja segavaldusettevõtjat. Paragrahvi täiendamine lõikega 4 tuleneb Euroopa Komisjoni märkusest, mille kohaselt ei selgu § 17² lõigete 4 ja 5 sõnastusest, et kriisilahendussubjekt ei ole vaid krediidasutus, vaid ka teised ettevõtjad, keda käsitletakse kriisilahendusmenetluses kriisilahendussubjektina.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 5. Uue sätte eesmärk on tagada koosõla BRRD2-ga, mis kohaldub lisaks Euroopa Liidu liikmesriikidele ka Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriikidele (Norra, Island, Lichtenstein). Seni on seaduses kasutatud läbivalt mõisteid „Euroopa Liidus asutatud tütarettevõtja“ ja „Euroopa Liidus tegutsev emaettevõtja“, millega võib jääda ekslikult mulje, et seadust on võimalik kohaldada vaid Euroopa Liidu liikmesriikide ettevõtjatele. Lõikega 5 täpsustatakse, et eelmainitud mõisted viitavad ka ettevõtjatele, kes on asutatud või tegutsevad Euroopa Liidu lepinguriigis.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 6, millega võetakse üle BRRD3 artikli 2 lõike 1 punkt 83aa ning sätestatakse likvideerimissubjekti legaaldefiniitsioon. Likvideerimissubjekt on Euroopa Liidus asutatud juriidiline isik, kelle suhtes on konsolideerimisgrupi kriisilahenduskavas või konsolideerimisgruppi mittekuuluva isiku puhul kriisilahenduskavas ette nähtud, et ta likvideeritakse tavalises maksejõuetusmenetluses, või isik, kes kuulub kriisilahenduse konsolideerimisgruppi, kuid kes ise ei ole kriisilahendussubjekt ja kelle suhtes ei ole konsolideerimisgrupi kriisilahenduskavas allahindamise ja teisendamise õiguse kasutamist ette nähtud.

Paragrahv 17. Kehtiv § 17 sätestab omavahendite ja kõlblike kohustuste minimaalse taseme nõude.

Lõike 4¹ muutmise. Seni kehtinud lõike 4¹ sõnastus sätestas, et kõlblikud kohustused on seaduse § 71 lõikes 1 nimetatud teisendatavad kohustused, mis vastavad sama paragrahvi lõikes 4 või seaduse § 19 lõike 8 punktis 1 sätestatud tingimustele, olenevalt sellest, kumb säte on kohaldatav, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artikli 72a lõike 1 punktis b sätestatud teise taseme omavahendite instrumentide tingimustele.

Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et kuigi seadus sisaldab kõlblike kohustuste definitsiooni, mis vastab BRRD2 artikli 2 lõike 1 punktile 71a, ei ole seaduses konkreetselt defineeritud artikli sama lõike punkti 71 eeskujul teisendatavaid kohustusi. Kuigi § 17 lõige 4¹ selgitab kõlblike kohustuste olemust, tehes seda läbi teisendatavate kohustuse, ning § 71 lõige 1 sätestab, et teisendatavad kohustused on kohustused, mille suhtes võib kasutada kohustuste teisendamise meetet kriisilahendusmenetluses oleva krediidasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku kohustuste suhtes, puudub seaduses teisendatava kohustuste legaaldefiniitsioon. Selleks, et eristada kõlblike ja teisendatavaid kohustusi selgemalt, muudetakse lõiget 4¹ selliselt, et selles käsitletakse ainult teisendatavaid kohustusi.

Lõiget 4² muudetakse tulenevalt lõike 4¹ muutmisest. Põhjusel, et § 17 lõike 4¹ sõnastust muudeti viisil, et selles sisaldub ainult teisendatavate kohustuste mõiste, muudetakse lõiget 4² (vt § 17 lõike 4¹ muutmise selgitusi). Uue sõnastuse kohaselt loetakse lõike 4² tekst teiseks lauseks ning lõiget täiendatakse esimese lausega. Uus lause sätestab, et kõlblikud kohustused on teisendatavad kohustused, mis vastavad paragrahvi lõikes 4 või seaduse § 19 lõike 8 punktis 1 sätestatud tingimustele, olenevalt sellest, kumb säte on kohaldatav, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artikli 72a lõike 1 punktis b sätestatud teise taseme omavahendite instrumentide tingimustele. Varasemast kõlblike kohustuste definitsioonist jäetakse välja tekstiosa „käesoleva seaduse § 71 lõikes 1 nimetatud“ põhjusel, et teisendatavate kohustuste definitsiooni lisamisega ei ole teisendatavate kohustustele enam vaja viidata. Lõike 4² muutmise tagajärjel koondatakse kõlblike kohustuste ja allutatud kõlblike instrumentide definitsioonid ühte sättesse, tagades seaduse parema seotuse ja loetavuse.

Lõike 4³ sissejuhatav lauseosa muudetakse. Käesolev lõige sätestab, et kui Euroopa Liidus asutatud tütarettevõtjast krediidasutus emiteerib kohustusi olemasolevale aktsionärile, kes ei kuulu samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi, arvatakse need kohustused kriisilahendussubjekti omavahendite ja kõlblike kohustuste summa hulka, kui on täidetud kõik sissejuhatavale lauseosale järgnevas loetelus nimetatud tingimused. Lõikega 4³ on üle võetud BRRD2 artikli 45b lõige 3.

Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et lõike sissejuhatav lauseosa ei sisalda endas täiendit, mille kohaselt peab Euroopa Liidus asutatud tütarettevõtjast krediidasutus, kes

emiteerib kohustusi, kuuluma kriisilahendussubjektiga ka samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi. Sarnaselt täpsustusega selle kohta, et emiteerimine peab toimuma aktsionäri suhtes, kes ei kuulu krediidasutusega samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi, tuleks komisjoni hinnangul lõike 4³ sissejuhatavasse lauseosasse lisada täiend tütaretevõtja kuuluvuse kohta. Komisjoni märkustest tulenevalt täpsustatakse sissejuhatavas lauseosas, et nimetatud tütaretevõtjast krediidasutus peab kuuluma kriisilahendussubjektiga samasse konsolideerimisgruppi.

Lõike 4³ punkti 3 muutmine. Lisaks sissejuhatava lauseosa muutmisele tuleb teha muudatusi lõike 4³ tingimuste loetelu punktides 3 ja 4, kuivõrd neid kahte punkti tuleb direktiivi mõistes lugeda ühe, mitte kahe eraldiseisva tingimusena. Seni kehtinud sätte sõnastusest ei selgu, et lõike 4³ punktid 3 ja 4 ei ole eraldiseisvad ja teineteisest sõltumatud tingimused, mille põhjal hinnatakse, kas emiteeritud kohustused arvatakse kriisilahendussubjekti omavahendite ja kõlblike kohustuste summa hulka või mitte. Punkte 3 ja 4 lugedes võib ekslikult jääda mulje, et tegemist on kumulatiivsete tingimustega, mis mõlemad peavad lisaks punktidele 1 ja 2 olema täidetud, et jaatada tingimuste täitmist. Selline käsitlus erineb artikli 45b lõikest 3, kuivõrd artikli lõike 3 punkt c jaotub omakorda veel kaheks alapunktiks i ja ii, ning sätestab, et punkti c kohustuste leidmiseks tuleb alapunktist ii lahutada alapunkt i. Seega sisaldab punkt c endas arvutamistehet, mida ei ole § 17 lõike 4³ punktides 3 ja 4 piisavalt hästi väljendatud.

Muudatusega tuuakse punktis 4 sätestatu üle punkti 3 algusesse ning sõnastatakse see ümber viisil, mis annab selgelt üle mõtet, et kohustuste summa leidmiseks, tuleb seaduse § 19 lõigetes 2 ja 4–6 sätestatud väärtustest lahutada selliste kohustuste summa, mis on saadud kriisilahendussubjekti jaoks emiteeritud ja tema poolt kas otse või kaudselt teiste samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi kuuluvate ettevõtjate kaudu ostetud kohustuste ning kooskõlas FELS § 19 lõike 8 punkti 2 kohaselt emiteeritud omavahendite liitmise tulemusel.

Lõike 4³ punkt 4 tunnistatakse kehtetuks. Punktide 3 ja 4 koondamise tulemusega tunnistatakse kehtetuks punkt 4 (vt § 17 lõike 4³ punkti 3 muutmise selgitusi).

Lõike 7¹ muutmine. Käesolev lõige sätestab, et kui kriisilahenduskava näeb ette krediidasutuse likvideerimise tavapärase maksejõuetusmenetluses, hindab Finantsinspeksioon, kas on asjakohane piirata miinimumnõuet summani, mis on piisav kahjumi katmiseks vastavalt seaduse § 17² lõike 2 punktile 1. Finantsinspeksioon hindab piirangut eelkõige seoses võimaliku mõjuga finantsstabiilsusele ja ülekandumise riskile finantssüsteemis. Lõikega 7¹ on üle võetud BRRD2 artikli 45c lõike 2 teine alalõige. Käesolevas lõikes tuleks teha normitehniline muudatus ning asendada sõnad „krediidasutuse likvideerimise“ sõnadega „krediidasutusest likvideerimissubjekti likvideerimise“. Muudatuse põhjuseks on asjaolu, et seaduse §-i 8¹ täiendatakse lõikega 6, milles esitatakse likvideerimissubjekti legaalse definitsioon (vt § 8¹ lõike 6 selgitusi), ning seadust täiendatakse §-ga 17⁵, millega reguleeritakse miinimumnõude kohaldamist likvideerimissubjekti suhtes (vt § 17⁵ selgitusi). Kuivõrd likvideerida saab ainult likvideerimissubjekti, on põhjendatud lisada sellekohane täpsustus lõikesse 7¹ ning harmoniseerida niivõrd mõistet „likvideerimissubjekt“ terves seaduses.

Lõike 9 muutmine. Käesoleva lõikega sätestatakse, et Finantsinspeksioon teavitab Euroopa Pangandusjärelevalve Asutust (edaspidi *EBA*) miinimumnõude kehtestamisest ja selle võimalikust asendamisest kohustuste ja nõudeõiguse teisendamise lepinguga. Lõikega 9 võetakse üle BRRD2 artikli 45j lõige 1, mis sätestab, et kriisilahendusasutused teavitavad EBA-t omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõudest, mis on artikli 45e või 45f kohaselt

kehtestatud igale nende jurisdiktsioonis asuvale ettevõtjale. BRRD3 muutmise täiendati artikli 45j lõiget 1 selliselt, et kriisilahendusasutused peavad teavitama järelevalveasutust ka artikli 45f lõike 1 neljanda alalõike kohaselt tehtud otsustest asjaomaste ettevõtjate kohta.

Tulenevalt direktiivi muudatustest, tehakse kaks muudatust § 17 lõikes 9. Esimese muudatusega lisatakse viide seaduse 2. peatüki 2. jaole täpsustamaks paragrahve, mis käsitlevad neid miinimumnõudeid, mille kehtestamisel peab Finantsinspeksioon EBA-t teavitama. Kuigi artikli 45j lõige 1 viitab artiklitele 45e ja 45f, on need artiklid võetud üle rohkem kui kahe paragrahviga, mistõttu on täpsuse huvides viidata tervele jaole tagamaks, et ükski säte, mis omab puutumust miinimumnõuete kehtestamisega, ei jääks välja teavitamise kohustusest. Teise muudatusega võetakse üle artikli muudatus. FELS-is vastab artikli 45f lõike 1 neljandale alalõikele § 19 lõige 6, millega sätestatakse, et seaduse § 8¹ lõike 3 kohaselt tuvastatud kriisilahenduse konsolideerimisgrupi puhul järgivad krediidasutus, kes on keskasutusega püsivalt seotud, kuid ei ole ise kriisilahendussubjekt, keskasutus, kes ei ole ise kriisilahendussubjekt, ja kriisilahendussubjekt, kelle suhtes ei kohaldata § 18 lõikes 2² nimetatud nõuet, § 17³ lõigetes 1 ja 2 nimetatud nõuet individuaalsel alusel. Lõike 9 muutmise tulemusel peab Finantsinspeksioon teavitama EBA-t seaduse 2. peatüki 2. jao kohaselt iga Eestis asuvale ettevõtjale kehtestatud miinimumnõudest, sealhulgas seaduse § 19 lõike 6 rakendamise asjaomaste ettevõtjate kohta.

Lõike 10 teise lause muutmise eesmärk on asendada viide lõpetamisel toimuvale tasaarvestusele finantstagatise direktiivi tähenduses viitega lõpetamisel toimuvale tasaarvestusele väärtpaberitur seaduse tähenduses, kuna kehtivas seaduses viidatud finantstagatise direktiivi säte võetakse üle väärtpaberitur seadusesse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse mõiste lisamisega ja seega saab finantstagatise direktiivi asemel viidata siseriiklikule õigusele. Muudatus ei ole sisuline.

Lõike 12 sissejuhatava lauseosa muutmine. Lõikes 12 sätestatakse loetelu õigustest ja meetmetest, mida Finantsinspeksioon võib rakendada isiku suhtes, kes ei täida sama paragrahvi lõikes 1 sätestatud miinimumnõude kohustust. Lõikega 12 on üle võetud BRRD2 artikli 45k lõige 1. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et § 17 lõike 12 ja artikli 45k lõike 1 sõnastused erinevad osas, mis puudutab loetelu suletust. Nimelt sätestab direktiiv, et kriisilahendusasutus peab miinimumnõude rikkumisele reageerides rakendama vähemalt üht loetelus nimetatud meetet. Erinevalt direktiivi tekstist, jätab lõike 12 sissejuhatava lauseosa sõnastus Finantsinspeksioonile justkui vabaduse valida, milliseid meetmeid rakendada. Seega on seaduse sõnastus liiga lai ning ei sätesta konkreetset, et miinimumnõude rikkumisele reageeritakse vähemalt ühe meetme või õigusega, mis on nimetatud lõike 12 loetelus. Siinkohal aga ei lisata loetelusse viiteid FELS §-dele 91 ja 94, millele vastavad direktiivi artiklid 110 ja 111 ning mis on nimetatud artikli 45k lõike 1 punktis e. Viiteid ei lisata põhjusel, et Eesti seadusloomes ei ole tavaks viidata seaduse keskel seaduse lõpus asuvatele vastutuse sätetele. Vastutuse sätted on kohaldatavad automaatselt ehk nende rakendamine ei eelda, et neile oleks seaduse sees vastava nõude või kohustuse täitmata jätmisel viidatud. Uue sõnastuse kohaselt kasutab Finantsinspeksioon omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude täitmata jätmise korral vähemalt üht järgmist abinõu, mis on nimetatud sissejuhatavale lauseosale nimetatud loetelus.

Lõike 12 punkti 1 muudatusega asendatakse viide §-le 30 viitega §-le 35. Punktiga 1 on reguleeritud üks võimalikest õigustest, mida Finantsinspeksioon võib rakendada krediidasutuse suhtes, kes on jätnud täitmata käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud miinimumnõude kohustuse. Täpsemalt, punkti 1 kohaselt võib Finantsinspeksioon võtta

kriisilahenduskõlbulikkust pärssivate asjaolude suhtes meetmeid või kõrvaldada need pärssivad asjaolud kooskõlas FELS §-dega 30 või 34. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et § 30 reguleerib konsolideerimisgrupi kriisilahenduskava koostamise menetlust, mitte kriisilahenduskõlbulikkust pärssivate takistustega tegelemist, nagu seda teeb § 35. Seega ei oma viitelises mõttes § 30 seost § 17 lõikes 12 nimetatud õiguste kasutamisega, kuivõrd § 17 reguleerib miinimumnõude täitmist, mitte kriisilahenduskava koostamist. Kooskõla tagamiseks BRRD2 artikli 45k lõike 1 punktiga a ja viite parandamiseks asendatakse punktis 1 tekstiosa „§-ga 30 või 34“ tekstiosaga „§-ga 34 või 35“.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 12¹. Uue lõikega võetakse üle BRRD2 artikli 45k lõige 2, mille kohaselt peavad kriisilahendusasutused ja pädevad asutused konsulteerima omavahel artikli 45k lõikes 1 osutatud vastavate õiguste kasutamisel. Artikli 45k lõikele 1 vastab § 17 lõige 12, milles sätestatakse meetmed ja õigused, mida Finantsinspeksioon võib rakendada omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude täitmata jätmise korral. Lõige 12 annab lahtise loetelu karistuslikest meetmetest, sest seaduse § 94 näeb ette väärteokaristuse ja rahatrahvi määrad miinimumnõude rikkumise eest. Eesti õigusloome praktikale omaselt ei viidata seaduse sees seaduse lõpus olevatele vastutuse sätetele. Seetõttu on loetelu jäetud lahtiseks, et Finantsinspeksiooni finantskriisi lahendamise funktsiooni täitjal oleks võimalik vajadusel rakendada ka seaduse 11. peatükis sätestatud vastutuse sätteid.

Lõikega 12¹ kohustatakse Finantsinspeksiooni finantskriisi lahendamise funktsiooni täitjat konsulteerima enne lõikes 12 sätestatud õiguse kohaldamist Finantsinspeksiooni finantsjärelevalve funktsiooni täitjaga. Finantskriisi funktsioonide täitjate erisus tuleneb sellest, et direktiiviga eristatakse kriisilahendusastutust ja pädevat asutust. Kriisilahendusastutus on direktiivi artikli 2 lõike 1 punkti 18 ja artikli 3 lõike 2 kohaselt riiklik haldusasutus või asutused, millele on antud avaliku halduse pädevus. Artikli 3 lõige 8 täpsustab, et kriisilahendusastutusel peab olema olemas kriisilahenduse meetmete võtmiseks vajalikud teadmised, ressursid ja tegevussuutlikkus ning ta peab olema võimeline kasutama oma õigusi kriisilahenduse eesmärkide saavutamiseks. Pädevad asutused on direktiivi artikli 2 lõike 1 punkti 21 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punkti 40 kohaselt siseriikliku õiguse kohaselt ametlikult tunnustatud ametiasutused või organid, kellele on siseriikliku õigusega antud volitused teostada kõnealuses liikmesriigis toimiva järelevalvesüsteemi osana järelevalvet finantsinstitutsioonide üle. Seega võivad nii kriisilahendusastutus kui ka pädevad asutused olla nii avalik-õiguslikud juriidilised isikud või eraõiguslikud juriidilised isikud, kellele on antud pädevus järelevalve teostamiseks. Kuigi direktiiv eristab rollide ja ülesannete jaotamisel kriisilahendusastutusi ja pädevaid asutusi, on Eestis finantskriisi ennetamise ja lahendamise seotud kompetents koondunud peamiselt Finantsinspeksiooni, kes teostab üldist turujärelevalvet finantsasutuste suhtes. Direktiivis loetletud funktsioonide täitja määramine on jäetud iga liikmesriigi enda otsustada sõltuvalt liikmesriigi õigussüsteemist. Seetõttu otsustati FELS-i algsel koostamisel mitte luua uut eraldiseisvat pädevat asutust, vaid eristada inspeksiooni siseselt finantsjärelevalve funktsiooni täitja ja finantskriisi lahendamise funktsiooni täitja rolle. Tegemist on Finantsinspeksiooni enda sees eraldiseisvate divisjonide/töögruppidega, kelle on lähtuvalt enda funktsioonist erinevad ülesanded ja kohustused.

Paragrahv 17¹. Kehtiv § 17¹ sätestab kõlblike kohustuste erisused.

Lõike 6 punkti 1 täiendamine. Lõikega 6 nähakse Finantsinspeksioonile kolm asjaolu, millega arvestada miinimumnõude määramisel kriisilahendussubjekti suhtes. Punktis 1 reguleeritud olukorra kohaselt on eelneva kriisilahenduskõlbulikkuse hindamise käigus tehtud

kindlaks kriisilahenduskõlblikkust oluliselt pärssivad takistused ning pärast seaduse § 34 lõikes 4² nimetatud meetmete võtmist ei ole krediitdiasutus Finantsinspeksiooni nõutud aja jooksul teavitanud võetud abimeetmetest või kindlakstehtud oluliselt pärssivatest takistustest, mida ei saa kõrvaldada ühegi nimetatud meetme võtmisega ning § 17⁴ lõikes 7 nimetatud õiguse kasutamine kompenseeriks osaliselt või täielikult kriisilahenduskõlblikkust oluliselt pärssiva asjaolu negatiivse mõju. Punktid 2 ja 3 reguleerivad lihtsustatult öeldes olukordi, mille kohaselt on kriisilahendussubjekti eelistatud kriisilahendusstrateegia teostatavus ja usaldusväärsus piiratud, arvestades kriisilahendussubjekti iseloomu (suurus, tegevuse laad, ulatus jne), ning täiendavate omavahendite nõue kajastab asjaolu, et kriisilahendussubjekt kuulub 20 protsendi kõige suurema riskitasemega krediitdiasutuste hulka, kelle puhul määrab Finantsinspeksioon miinimumnõude. Lõikega 6 võetakse üle BRRD2 artikli 45b lõike 6 teine alalõige ning punktidega 1–3 vastavalt punktid a–c.

Euroopa Komisjon on punkti 1 kohta märkinud, et lisaks § 34 lõike 4² viitele oleks asjakohane viidata ka sama paragrahvi lõigetele 4 ja 4¹, milles on samuti sätestatud meetmed, mille rakendamist võib Finantsinspeksioon krediitdiasutuselt, konsolideerimisgrupi mõnelt üksuselt või segavaldusettevõtja tütarettevõtjast krediitdiasutuselt nõuda. Viidete lisamisega tagatakse nii Finantsinspeksioonile kui ka kriisilahendussubjektile loetelu meetmetest, mille täitmata jätmise korral on Finantsinspeksioonil õigus kaaluda miinimumnõude määramist.

Lõike 9 punkti 2 muutmine. Käesoleva lõikega sätestatakse nimekiri kuuest asjaolust, mida Finantsinspeksioon peab võtma arvesse kõlblike kohustuste kohta otsuse tegemisel. Lõikega 9 võetakse üle BRRD2 artikli 45b lõige 9. Euroopa Komisjon on teinud märkuse lõike 9 punkti 2 osas, millele vastab artikli 9 punkt b. Seni kehtinud sõnastuse kohaselt sätestas punkt 2, et Finantsinspeksioon peab otsuse tegemisel arvesse võtma selliste kõlblike kohustuste instrumentide, mis vastavad kõigile Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 72a nimetatud tingimustele ning mille järelejäänud tähtaeg on lühem kui üks aasta alates kuupäevast, kui tehti otsus käesoleva paragrahvi lõikes 1 või FELS § 17⁴ lõikes 7 nimetatud nõuete kvantitatiivseks kohandamiseks, summat.

Euroopa Komisjoni märkuse kohaselt on punktide 2 ja b vahel vastuolu. Punkti 2 senine sõnastus nägi ette, et kõlblike kohustuste otsus tehti § 17¹ lõikes 1 või § 17⁴ lõikes 7 nimetatud nõuete kvantitatiivseks kohandamiseks. Seega võis sätte sõnastusest välja lugeda, et otsuse tegemise tingis nõuete kvantitatiivne kohandamine. Taoline tõlgendusviis ei ühti aga direktiivi sõnastusega, mille kohaselt ei ole kvantitatiivne kohandamine alternatiiv, nagu on punktis 2 sõnaga „või“ sätestatud, vaid iseseisev eesmärk. Artikli 45b lõike 9 punktiga b taotleb direktiiv, et kõrgendatud allutamishõude kehtestamisel tuleb arvesse võtta ettevõtja poolt hoitavate lühiajaliste võlakohustuste summat ning allutamishõuet võib suurendada, kui ettevõtjal on märkimisväärne summa lühiajalisi kohustusi, sest need kohustused võivad minna kasutusse ning mitte olla kättesaadavad kriisilahenduse ajal. Direktiivi väär mõistmine on tingitud direktiivi eestikeelse tõlke veast. Nimelt, direktiivi punkti b tekstiosa „*with a view to making quantitative adjustments to the requirements referred to in paragraphs 5 and 7 of this Article*“ on tõlgitud eestikeelses versioonis „käesoleva artikli lõigetes 5 ja 7 osutatud nõuete kvantitatiivseks kohandamiseks“. Artikli 45b lõike 9 ülevõtmise ajal käesolevasse seadusesse juhinduti lõike 9 eestikeelsest versioonist, märkamata tõlkeviga punktis b. Võrreldes tõlkeid nüüd, on selge, et direktiiv näeb ette kohustuse arvestada otsuse tegemisel nõude kvantitatiivset kohandamist, mitte alternatiivi. Punkti 2 uue sõnastusega parandatakse ebaühtlus ja korrigeeritakse sätte üldist loetavust. Uue sõnastuse kohaselt peab Finantsinspeksioon võtma otsuse tegemisel arvesse selliste kõigile Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 72a nimetatud tingimustele vastavate kõlblike kohustuste instrumentide

summat, mille järelejäanud tähtaeg on otsuse vastuvõtmise kuupäeva seisuga alla ühe aasta, võttes arvesse käesoleva paragrahvi lõikes 1 ja FELS § 17⁴ lõikes 7 nimetatud nõuete kvantitatiivset kohandamist.

Paragrahv 17². Kehtiv § 17² sätestab miinimumnõude määramise korra ja tingimused.

Lõike 2 punkti 2 muutmine. Lõige 2 sätestab, et kui kriisilahenduskavas on ette nähtud kriisilahendusmeetme rakendamine või vastavalt FELS §-le 56 kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise õiguse kasutamine § 29 lõikes 5 nimetatud asjakohasele stsenaariumile tuginedes, peab miinimumnõue võrduma summaga, mis piisav järgmiseks potentsiaalse kahjumi täielikuks katmiseks (punkt 1) ja kriisilahendussubjekti ja selle tütarettevõtja, kes on krediidasutus või FELS § 2 lõikes 1 nimetatud ettevõtja, kuid ei ole kriisilahendussubjekt, rekapitalizeerimiseks tasemini, mis võimaldab neil jätkuvalt vastata tegevusloa tingimustele ja jätkata vähemalt aasta tegevust, mille jaoks on neile tegevusluba antud (punkt 2). Lõike 2 punktiga 2 võetakse üle BRRD2 artikkel 45c lõike 2 punkt b.

Euroopa Komisjoni hinnangul ei vasta lõike 2 punkti 2 kohaldamisala direktiivi artikli kohaldamisalale, kuivõrd punktis 2 tehakse üldine viide FELS § 2 lõikele 1, kuid artikli 45c lõike 2 punkt b sätestab, et rekapitalizeeritakse kriisilahendussubjekt ja selle tütarettevõtjad, kes on krediidasutused, investeerimisühingud või artikli 1 lõike 1 punktides b, c, ja d osutatud ettevõtjad. Seega on direktiivis viidatud rekapitalizeerimisele kuuluvate ettevõtjate ring kitsam ning ei hõlma Eestis asutatud krediidasutusi, kolmanda riigi krediidasutuste või investeerimisühingu poolt Eestis asutatud filiaale ja Eestis asutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 648/2012 börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehooldlate kohta (ELT L 201, 27.07.2012, lk 1–59) kohaselt tegevusloa saanud keskeid vastaspooli, mis on kõik § 2 lõike 1 kohaldamisega hõlmatud, kuid § 17² lõike 2 punktiga 2 välistamata. Viite kitsendamise asemel asendatakse tekstiosa „§ 2 lõikes 1 nimetatud ettevõtja“ tekstiosaga „muu konsolideerimisgruppi kuuluv ettevõtja“ põhjusel, et §-i 2 täiendatakse lõikega 3², milles esitatakse loetelu sätetest, kus sõna „krediidasutust“ tuleb tõlgendada viisil, et see hõlmab ka § 2 lõike 1 punktides 3 või 4 nimetatud finantseerimisasutust, finantsvaldusettevõtjat, segafinantsvaldusettevõtjat ja segavaldusettevõtjat. Põhjusel, et § 2 lõige 3² viitab juba § 17² lõike 2 punktile 2, piisab komisjoni ettepanekust lähtuvalt vaid tekstiosa asendamisest, sest § 2 lõike 1 viite kitsendamisel tekiks seaduses viitamise konflikt, mis ei ole normitehniliselt lubatud.

Lõike 4 sissejuhatava lauseosa muutmine. Käesoleva lõikega sätestatakse miinimumnõude arvutamise kord kriisilahendussubjektide puhul. Lõikega 4 võetakse üle BRRD2 artikli 45c lõike 3 esimene alalõige. Euroopa Komisjon on teinud märkuse, et § 17² lõiked 4 ja 5 käsitlevad kriisilahendussubjekte, täpsustamata, kas vastavates lõigetes sätestatu kohaldub ka finantseerimisasutustele, finantsvaldusettevõtjatele, segafinantsvaldusettevõtjatele ja segavaldusettevõtjatele, nagu on direktiiviga taotletud. Õigusselguse loomiseks on FELS §-i 8¹ täiendatud lõikega 4, milles laiendatakse § 17² lõigete 4 ja 5 kohaldamist asjaomastele ettevõtjatele (vt § 8¹ lõike 4 selgitusi). Täpsustamaks, et lõikes 4 käsitletav kriisilahendussubjekt on krediidasutus, asendatakse lõike sissejuhatavas lauseosas sõna „Kriisilahendussubjektide“ tekstiosaga „Krediidasutusest kriisilahendussubjektide“.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 4¹. Paragrahvi esimeses lõikes nähakse Finantsinspektsiooni finantskriisi lahendamise funktsiooni täitjale ette kriteeriumid, mida tuleb arvestada miinimumnõude määramisel. Lõikes 2 sätestatakse tingimused, millele peab miinimumnõue vastama juhul, kui kriisilahenduskavas on ette nähtud kriisilahendusmeetme rakendamine või

kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise õiguse kasutamine juhaks, kui maksejõuetus võib mõjutada kas konkreetset krediidasutust/konsolideerimisgruppi või põhjustada laiaulatuslikumat kahju finantssektoris. Lõikele 2 teevad täpsustuse lõiked 3 ja 4 mis käsitlevad miinimumnõude summa arvutamist kriisilahendussubjektide puhul. Lõiked 3 ja 4 on üle võetud vastavalt BRRD2 artikli 45c lõike 3 esimese alalõike punktidest a ja b.

Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et lõige 4 ei sisalda BRRD2 artikli 45c lõike 3 neljandas alalõikes sätestatud selgitust selle kohta, esimeses alalõike punktis b sätestatud individuaalse nõude kehtestamisel tuleb võtta arvesse direktiivi artikli 37 lõikes 10 ning artikli 44 lõigetes 5 ja 8 osutatud nõudeid. Kuivõrd ülevõtmata alalõige sisaldab kohustust Finantsinspektsiooni jaoks, täiendatakse paragrahvi lõikega 4¹, milles vastav kohustus ka sätestatakse. Viidatud artiklitele vastavad FELS § 17² lõige 3, § 55 lõige 8 ning § 78 lõiked 3 ja 6, mis käsitlevad miinimumnõude summa arvutamist, erakorralise avaliku finantstoetuse taotlemise tingimusi, kriisilahendusfondi vahendite kasutamist ja vahendite kasutamise erandolukordi.

Lõike 5 muutmine. Käesoleva lõikega sätestatakse nõuded, millest lähtuvalt peab Finantsinspektsioon määrama rekapiitalizeerimise summasid, mida on käsitletud § 17² lõike 4 punktis 2 miinimumnõude arvutamise korras. Lõikega 5 võetakse üle BRRD2 artikli 45c lõike 3 viies alalõige. Euroopa Komisjon on teinud märkuse, et § 17² lõiked 4 ja 5 käsitlevad kriisilahendussubjekte, täpsustamata, kas vastavates lõigetes sätestatu kohaldub ka finantseerimisasutustele, finantsvaldusettevõtjatele, segafinantsvaldusettevõtjatele ja segavaldusettevõtjatele, nagu on direktiiviga taotletud. Õiguselguse loomiseks on seaduse §-i 8¹ täiendatud lõikega 4, milles laiendatakse § 17² lõigete 4 ja 5 kohaldamist asjaomastele ettevõtjatele (vt § 8¹ lõike 4 selgitusi). Täpsustamaks, et lõikes 5 käsitletav kriisilahendussubjekt on krediidasutus, loetakse lõike 5 sissejuhatav lauseosa ning punktid 1 ja 2 üheks lauseks, ning täpsustatakse, et Finantsinspektsioon teostab rekapiitalizeerimise summade määramist krediidasutusest kriisilahendussubjekti suhtes.

Lõigetes 8 ja 9 asendatakse tekstiosa „§ 2 lõikes 1“ tekstiosaga „§ 2 lõike 1 punktides 3 ja 4“. Viite muutmine on ajendatud § 2 lõike 1 muutmisest (vt § 2 lõike 1 muutmise selgitusi).

Paragrahv 17³. Kehtiv § 17³ sätestab miinimumnõude määramist isikule, kes ei ole kriisilahendussubjekt.

Lõike 4 punkti 2 muutmine. Lõige 4 sätestab Finantsinspektsiooni finantskriisi lahendamise funktsiooni täitjale kaks kohustust seoses seaduse §-s 17² nimetatud rekapiitalizeerimise summade määramisega. Nendeks kohustusteks on lõike 4 punkti 1 kohaselt kõige hilisemate väärtuste kasutamine koguriskipositsiooni või koguriskipositsiooni näitaja kohta ning punkti 2 kohaselt krediidasutuste seaduse § 104² lõikes 1 nimetatud täiendavate omavahendite nõudele vastava summa alla- või ülespoole kohandamine selleks, et määrata pärast asjaomaste kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise õiguse kasutamist kindlaks asjaomase krediidasutuse või kriisilahenduse konsolideerimisgrupi suhtes kohaldatav nõue. Lõikega 4 võetakse üle BRRD2 artikli 45c lõike 7 viies alalõige. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et lõike 4 punkti 2 sõnastus ei sisalda alternatiivi selle osas, et kohandamine peab toimuma peale finantsjärelevalve funktsiooni täitjaga konsulteerimist või pärast kriisilahenduse konsolideerimisgrupi suhtes kriisilahendusmeetme kasutamist. Seni kehtinud sõnastus piiritles liiga kitsalt, et kohandamine toimub ainult peale konsulteerimist, mis aga ei haakunud viienda alalõike punktiga b. Kooskõla tagamiseks lisatakse punkti 2 peale sõna

„konsulteerimist“ tekstiosa „või pärast kriisilahenduse konsolideerimisgrupi suhtes kriisilahendusmeetme kasutamist“.

Lõike 6 muutmine. Käesoleva paragrahvi lõike 5 kohaselt võib Finantsinspeksioon pärast FELS § 56 kohaselt kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise õigust kasutamist suurendada sama paragrahvi lõike 1 punktis 2 sätestatud nõuet summa võrra, mis on vajalik, et tagada ettevõtja võime säilitada asjakohasel ajavahemikul, mis ei ole pikem kui üks aasta, piisav turuusaldu. Nimetatud summa peab võrduma pärast FELS §-s 56 nimetatud õiguse kasutamist või pärast kriisilahenduse konsolideerimisgrupi suhtes kriisilahendusmeetme kasutamist krediidiasutuste seaduse § 86⁴⁴ lõikes 2 nimetatud kombineeritud puhvri nõudega, millest on maha arvatud § 86⁴⁶ lõikes 1 nimetatud nõue. Lõige 6 sätestab, et käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud summat kohandatakse allapoole, kui Finantsinspeksiooni finantskriisi lahendamise funktsiooni täitja teeb pärast finantsjärelevalve funktsiooni täitjaga konsulteerimist kindlaks, et väiksem summa on piisav, et tagada kriisilahenduse konsolideerimisgrupi turuosaldu ning grupi kuuluva ettevõtja kriitiliste funktsioonide jätkuvus ning juurdepääs rahastamisele, ilma et kasutataks erakorralist avaliku sektori finantstoetust, välja arvatud kooskõlas FELS § 78 lõigetega 3 ja 6 ning Tagatisfondi seaduse § 73¹³ lõikega 3 kriisilahenduse osafondist tehtavad maksed. Lõikega 6 võetakse üle BRRD2 artikli 45c lõike 7 kaheksas alalõige.

Seni kehtinud sõnastus oli võrreldes BRRD2 artikli 45c lõikega 7 kitsam osas, mis puudutas kriisilahenduse konsolideerimisgrupi usaldust finantsturul. Vastupidiselt lõikele 6, seab artikli 45c lõige 7 tingimuseks, et summat kohandatakse allapoole, kui on tehtud kindlaks, et väiksem summa on piisav kriisilahenduse konsolideerimisgrupi kriisilahenduse turuusaldu tagamiseks. Seega sätestab artikli 45c lõige 7, et hindamine peab toimuma suhtelisel laialt, ning aluseks tuleb võtta grupi kui terviku saavutused finantsprobleemide lahendamisel. Kuivõrd lõige 6 jätab tekstiosaga „kriisilahenduse konsolideerimisgrupi turuosaldu“ mulje, et hindamise aluseks on vaid grupi turuosaldu, aga mitte grupi tegevuse turuosaldu, asendatakse see tekstiosaga „kriisilahenduse konsolideerimisgrupi üldine turuosaldu“ täpsustamaks, et turuosaldu tagamine kehtib grupi kui terviku tegevuse suhtes kriisi lahendamisel, mitte grupi kui koosseisu maine turuosaldu suhtes.

Paragrahv 17⁴. Kehtiv § 17⁴ sätestab miinimumnõude määramise tingimused globaalse süsteemselt olulise kriisilahendussubjekti ja kolmanda riigi globaalse süsteemselt olulise ettevõtja Euroopa Liidus asuva olulise tütaretevõtja jaoks.

Lõike 2 punkti 2 muutmine. Lõike 2 kohaselt peab Finantsinspeksioon kui kolmanda riigi globaalse süsteemselt olulise krediidiasutuse Euroopa Liidus tegutseva olulise tütaretevõtja kriisilahendusasutus kehtestama tütaretevõtjale seaduse § 17 lõikes 1 nimetatud miinimumnõude, mis peab omakorda koosnema sama lõike punktides 1 ja 2 nimetatud nõuetest. Punktis 1 viidatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artiklites 92b ja 494 nimetatud nõuetele ning punktis 2 viidatakse täiendavale omavahendite ja kõlblike kohustuste nõudele, mille Finantsinspeksioon on määranud vastavalt käesoleva paragrahvi lõikele 3 ning mida täidetakse omavahendite ja kohustustega, mis vastavad FELS §-des 19 ja 81 sätestatud tingimustele.

Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et § 81 viite asemel peaks punkt 2 viitama hoopis FELS § 81¹ lõikele 4, millega on üle võetud BRRD2 artikli 89 lõike 2 neljas alalõige ning mis käsitleb Euroopa kriisilahenduskolleegiumi osalust kriisilahendusstrateegiaga nõustumisel ning nõusoleku mõju Euroopa Liidus asutatud tüharetevõtja või konsolideeritud

alusel Euroopa Liidus tegutseva emaettevõtja tegevusele §-s 19 sätestatud miinimumnõuete järgimisel. Viide §-le 81 oli ebarelevantne põhjusel, et selles on sätestatud Finantsinspeksiooni initsiatiivist lähtuvalt moodustatud kriisilahenduskolleegiumi liikmetele esitatavad nõuded, funktsioonid, ülesanded ja muud tingimused kolleegiumi korrektseks toimimiseks. Paragrahv 81 ei käsitle Euroopa kriisilahenduskolleegiumi moodustamise tingimusi, nagu on tehtud §-s 81¹. Kuivõrd § 17⁴ koondab paragrahve, milles reguleeritakse miinimumnõude määramist globaalse süsteemselt olulise kriisilahendussubjekti ja kolmanda riigi globaalse süsteemselt olulise ettevõtja Euroopa Liidus asuva olulise tütarettevõtja jaoks, on käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 2 asjakohane viidata § 81¹ lõikele 4.

Lõike 3 täiendamine. Lõikega 3 sätestatakse, et Finantsinspeksioon kehtestab § 17⁴ lõike 1 punktis 2 ja lõike 2 punktis 2 nimetatud omavahendite ja kõlblike kohustuste täiendava nõude, kui sama paragrahvi lõike 1 punktis 1 või lõike 2 punktis 1 nimetatud nõue ei ole piisav, et täita FELS miinimumnõudele sätestatud tingimusi. Lõikega 3 võetakse üle BRRD2 artikli 45d lõike 3 punkt a. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et lisaks punktile a peaks lõige 3 sisaldama ka punkti b, kuivõrd mõlemas punktis sätestatud tingimused on kumulatiivsed ning punkt b täiendab punktis a nimetatud nõude ulatust. Kooskõla tagamiseks direktiiviga täiendatakse lõiget 3 pärast tekstiosa „miinimumnõudele sätestatud tingimusi“ tekstiosaga „ega tagada FELS §-s 17² sätestatud tingimuste täitmist“.

Lõike 9 muutmine. Muudatusega asendatakse viide käesoleva paragrahvi lõikele 2 viitega lõikele 8. Lõike 9 eesmärk on kohustada Finantsinspeksiooni arvestama hindamise käigus asjaomase kriisilahendussubjekti ärimudelile ebaproportsionaalse mõju avaldamise ohtu. Seni kehtinud sätte sõnastuses viidati hindamise elemendi juures ekslikult lõikele 2, mis ei oma relevantsust ebaproportsionaalse mõju avaldamise ohu hindamise seisukohalt, kuivõrd lõige 2 reguleerib miinimumnõude kehtestamise tingimusi Finantsinspeksiooni poolt kolmanda riigi globaalse süsteemselt olulise krediidiasutuse Euroopa Liidus tegutseva olulise tütarettevõtjale. Õigem on lõikes 9 viidata lõikele 8, mis reguleerib Finantsinspeksiooni õigust piirata käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kriisilahendussubjekti (globaalne süsteemselt oluline kriisilahendussubjekt), kelle suhtes kohaldatakse sama seaduse § 18¹ lõikeid 1–2, seda osa FELS §-s 18 (miinimumnõude kohaldamine konsolideerimisgrupi suhtes) nimetatud nõuetest, mis täidetakse omavahenditega, allutatud kõlblike kohustuste või käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud kohustustega, summani, mis moodustab 27 protsenti koguriskipositsioonist. Viite parandamisega tagatakse kooskõla BRRD2 artikli 45d lõike 4 kolmanda alalõikega ning õige kriisilahendussubjekti suhtes võetavate piirangute korrektsus.

Seaduse täiendamine §-ga 17⁵. Uue paragrahviiga sätestatakse miinimumnõude kohaldamise tingimused likvideerimissubjekti suhtes.

Uue paragrahviiga võetakse üle BRRD3 muudatused BRRD2 artiklile 45c. Nimelt jäetakse muudatustega artiklist 45c välja teine ja kolmas lõik ning lisatakse lõige 2a. Muudatuste ajendiks on Euroopa Komisjoni poolt teostatud direktiivi läbivaatamine, mille käigus leiti, et direktiivis tuleks miinimumnõudeid käsitlevate normide eesmärkidega proportsionaalselt lubada kriisilahendusasutustel kehtestada sisemised miinimumnõudeid finantsinstitutsioonidele ja ettevõtjatele, kes ei ole ise kriisilahendussubjektid, kuid kes on kriisilahendussubjektide tütarettevõtjad ja kontrollivad samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi kuuluvaid teisi tütarettevõtjaid ehk on vaheüksusteks. Kuigi artikkel 45c on üle võetud FELS §-ga 17, tuleks seadust täiendada §-ga 17⁵ põhjusel, et artikli uus lõige 2a sätestab erandi § 17 lõikes 1 nimetatud miinimumnõude kindlaksmääramise üldpõhimõtetele spetsiifiliselt likvideerimissubjekti suhtes. Seetõttu võib §-i 17 täiendamine uute lõigetega

raskendada erandite tuvastamist seaduse lugeja jaoks ning minna vastuollu hea õigusloome põhimõtetega.

Lõikega 1 võetakse üle artikli 45c lõike 2a esimene alalõige ja teise alalõike esimesed kaks lauset ning sätestatakse, et Finantsinspeksioon ei määra likvideerimissubjektile FELS § 17 lõikes 1 nimetatud miinimumnõuet kindlaks kui käesolevas paragrahvis ei ole sätestatud teisiti. Finantsinspeksioon võib hinnata, kas on põhjendatud määrata likvideerimissubjektile miinimumnõue vastavalt sama seaduse § 17 lõikele 2 individuaalselt suuremas summas kui see, mis on vajalik kahjumi katmiseks vastavalt FELS § 17² lõike 2 punktile 1. Finantsinspeksioon võtab oma hinnangus arvesse eelkõige võimalikku mõju finantsstabiilsusele ja finantssüsteemis ülekandumise riskile, sealhulgas seoses Tagatisfondi või teiste lepinguriikide hoiuste tagamise skeemide piisava rahastamise tagamist.

Lõikega 2 võetakse üle artikli 45c lõike 2a teise alalõike kolmas lause ja sellele järgnev loetelu. Käesoleva lõikega sätestatakse, et kui Finantsinspeksioon määrab likvideerimissubjektile miinimumnõude, täidab likvideerimissubjekt selle vähemalt ühe sissejuhatavale lauseosale järgnevas loetelus nimetatud instrumendiga, milleks on omavahendid (punkt 1), kohustused, mis vastavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 72a nimetatud kõlblikkuskriteeriumidele, välja arvatud nimetatud määruse artikli 72b lõike 2 punktides b ja d nimetatud kriteeriumid, millele on viidatud artikli 72a lõike 1 punktis a (punkt 2), või FELS § 17 lõigetes 3¹–3³ nimetatud kohustused (punkt 3).

Lõikega 3 võetakse üle artikli 45c lõike 2a kolmas ja neljas alalõige ning sätestatakse, et kui Finantsinspeksioon ei ole määranud likvideerimissubjektile miinimumnõuet, ei kohaldata talle Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artikli 77 lõiget 2 ja artikli 78a (punkt 1) ning ei arvata maha osalusi omavahenditesse kuuluvates instrumentides ega kõlblike kohustuste instrumentides, mille on emiteerinud finantseerimisasutusest tütarettevõtjad, kes on likvideerimissubjekt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artikli 72e lõike 5 kohaselt (punkt 2).

Lõigetega 4 ja 5 võetakse üle artikli 45c lõike 2a viies alalõige. **Lõikega 4** sätestatakse, et erandina käesoleva paragrahvi lõike 3 punktis 2 sätestatust võib krediidasutus või FELS § 2 lõike 1 punktides 3 ja 4 nimetatud ettevõtja, kes ei ole ise kriisilahendussubjekt, vaid kriisilahendussubjekti või sellise kolmanda riigi ettevõtja tütarettevõtja, kes oleks kriisilahendussubjekt, kui ta oleks asutatud lepinguriigis, arvata maha oma osaluse omavahenditesse kuuluvates instrumentides tütarettevõtjatest krediidasutustes. **Lõikega 5** sätestatakse, et käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud osalused saab maha arvata tütarettevõtjatest krediidasutustel, kes kuulub samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi ja on likvideerimissubjekt, kelle puhul Finantsinspeksioon ei ole kindlaks määranud miinimumnõuet, kui tema osaluste kogusumma on vähemalt seitse protsenti tema selliste omavahendite ja kohustuste kogusummast, mis vastavad FELS § 19 lõigetes 8 ja 8¹ sätestatud tingimustele ja mida arvutatakse igal aastal 31. detsembri seisuga viimase 12 kuu keskmisena.

Paragrahv 18. Kehtiv § 18 sätestab miinimumnõude kohaldamise tingimused konsolideerimisgrupi suhtes.

Lõikes 2 asendatakse viide § 17 lõikele 7 viidetega §-dele 17, 17¹ ja 17⁴. Lõikes sätestatakse Finantsinspeksioonile kohustus kehtestada miinimumnõue kriisilahendussubjektile või kogu konsolideerimisgrupile, kui Finantsinspeksioon on konsolideerimisgrupi kriisilahendusasutus.

Miinimumnõude kehtestamisel peab kriisilahendusasutus hindama paragrahvis 17 sätestatud miinimumnõude määramise tingimusi ning seda, kas vastavalt kriisilahenduskavale toimub kolmandas riigis asutatud konsolideerimisgruppi kuuluva tütaretevõtja kriisilahendus eraldi. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et seni kehtinud sõnastuses olnud viide on võrreldes BRRD2 artikli 45e lõikega 2 liiga kitsas. Täpsemalt, artikli lõikes 2 viidatakse artiklitele 45b–45d, millele vastavad FELS §-d 17, 17¹ ja 17⁴. Uue sõnastusega laiendatakse asjaolusid, millega Finantsinspeksioon peab arvestama miinimumnõude kehtestamisel, täpsemalt võtma arvesse kõlblike kohustuste erisusi (§ 17¹) ja miinimumnõude määramise tingimusi globaalse süsteemselt olulise kriisilahendussubjekti ja kolmanda riigi globaalse süsteemselt olulise ettevõtja Euroopa Liidus asuva olulise tütaretevõtja jaoks (§ 17⁴).

Lõiget 3² muudetakse tulenevalt selles esinevates viidete pärast. Täpsemalt, lõige 3² viitas seni kehtinud sõnastuses kaks korda FELS § 19 lõikele 8. Eelnõuga tunnistatakse lõike 8 punktid 9 ja 10 kehtetuks ning viiakse üle § 19 uude lõikesse 8¹, et eristada BRRD2 artikli 45f lõike 2 kohaselt omavahendeid ja instrumente, mida § 19 lõigetes 1, 2, 5 ja 6 nimetatud ettevõtjad peavad kasutama miinimumnõude täitmiseks (vt § 19 lõigete 8 ja 8¹ selgitusi). Põhjusel, et BRRD2 artikli 45h lõike 1 kolmas alalõige viitab direktiivi artikli 45 lõikele 2, tuleb käesolevas lõikes 3² muuta viiteid selliselt, et § 19 lõikele 8 asemel viidatakse § 19 lõigetele 8 ja 8¹.

Lõike 4¹ muutmine on tingitud Euroopa Komisjoni tähelepanekust, mille kohaselt ei hõlma nende asutuste loetelu, kellega Finantsinspeksiooni peab konsulteerima pangandusmääruse artikli 72e kohaldamiseks, neid kriisilahendusasutusi, kes vastutavad kriisilahenduse konsolideerimisgrupi tütaretevõtjate eest. Lõikega 4¹ on üle võetud BRRD2 artikli 45h lõige 2 esimene alalõige. Muudatus vastavas artiklis tehti Euroopa Parlamendi ja nõukogu (EL) 2022/2036 määrusega. Eelnõuga kaasatakse tütaretevõtjaid kontrollivad asutused loetelusse ning lisatakse lõikesse täiendus konsolideerimisgrupi tasandi kriisilahendusasutuste kohta ning sätestatakse, et taolise asutusega tuleb suhelda määruse kohaldamist siis, kui too asutus on kriisilahendussubjekti kriisilahendusasutusest erinev.

Lõike 4² punkti 1 täiendamine. Euroopa Komisjon on täheldanud, et lõike 4² punkt 1 ei hõlma kolmandaid riike lõikes 4¹ nimetatud erandi kohaldamisel. Taoline sätestus läheb vastuollu BRRD2 artikli 45h lõike 2 teise alalõike punktiga a, mis lubab kogusummade kohaldamises osaleda ka sellistel kolmandate riikide ettevõtjatel, kes oleksid kriisilahendussubjektid, kui nad oleksid Euroopa Liidus asutatud. Vastuolu eemaldamiseks täiendatakse lõike 4² punkti 1 ning lisatakse sinna täiend kolmandate riikide kohta.

Lõike 6 täiendamine. Paragrahvi 18 sisuks on lihtsustatult öeldes reguleerida miinimumnõude määramise otsusele jõudmist konsolideerimisgrupi suhtes ning koostööd teiste lepinguriikide kriisilahendusasutustega, kuivõrd konsolideerimisgrupp ise või selle krediidasutused või tütaretevõtjad ei pruugi olla konsolideerimisgrupiga samas riigis asutatud või tegutsevad. Seega iseloomustab konsolideerimisgruppe piiriülesus, mis nõuab koostööd selle liikmesriigi kriisilahendusasutusega, kelle haldusalas menetlust parajasti läbi viiakse, ning teise riigi kriisilahendusasutusega. Lõikega 6 sätestatakse Finantsinspeksiooni õigus otsustada kriisilahendussubjekti miinimumnõude määramise üle, kui kriisilahendusasutus ei jõua nelja kuu jooksul teise lepinguriigi kriisilahendusasutusega ühisotsusele konsolideerimisgrupi miinimumnõude määramises. Lõike muutmise eesmärk on BRRD2 artikli 45h lõike 4 esimese alalõike eeskujul täpsustada, et lõikes kirjeldatud otsuse tegemise õigust saab Finantsinspeksioon rakendada vaid juhul, kui ta on kriisilahendussubjekti kriisilahendusasutus. Seni kehtinud sõnastuses polnud täpsustatud, millist rolli peab Finantsinspeksioon kriisilahendussubjekti suhtes omama, et tal tekiks õigus teha iseseisvalt otsus miinimumnõude

määramise kohta. Varasema sõnastuse põhjal võis tekkida ekslik arusaam, et ainukeseks iseseisva otsuse tegemise eelduseks on asjaolu, et Finantsinspeksioon ei ole nelja kuu jooksul jõudnud ühisotsusele teiste lepinguriigi kriisilahendusastutustega konsolideerimisgrupi miinimumnõude määramise osas. Kuivõrd miinimumnõude määramine on kriisilahendussubjekti suhtes kohustus, mille täitmist peab ta igal ajal tagama, peab lõike 6 sõnastus olema piisavalt selge nii Finantsinspeksioonile kui ka kriisilahendussubjektile, et ennetada Finantsinspeksiooni poolset pädevuste ületamist.

Lõike 6¹ sissejuhatava lauseosa muutmine. Lõige 6¹ reguleerib olukorda, kui Finantsinspeksioon ja teise lepinguriigi kriisilahendusastutus ei jõua nelja kuu jooksul miinimumnõude määramises ühisotsusele seetõttu, et puudub kokkulepe FELS §-s 19 (miinimumnõude kohaldamine konsolideerimisgrupi tütarettevõtjast krediidasutuse suhtes) nimetatud nõude suuruses, mida kohaldatakse kriisilahenduse konsolideerimisgrupi krediidasutuse suhtes individuaalsel alusel, ning millised tingimused peavad olema täidetud selleks, et Finantsinspeksioon saaks vastava otsuse teha tütarettevõtjast krediidasutuse suhtes iseseisvalt. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et seni kehtinud sätte sõnastusest ei selgu, kas Finantsinspeksioon peab otsuse tegemiseks olema Eestis asutatud tütarettevõtja krediidasutuse kriisilahendusastutus. Vastava selguse puudumine mõjutab otseselt aga käesoleva paragrahvi lõike 6³ punkti 1 rakendamist. Kooskõla tagamiseks BRRD2 artikli 45h lõike 5 esimese alalõikega ning selguse loomiseks § 18 enda siseselt lisatakse lõike 6¹ sissejuhatava lauseosa algusesse lisatakse täiendav tekstiosa, mille kohaselt peab Finantsinspeksioon olema Eestis asutatud tütarettevõtja krediidasutuse kriisilahendusastutus.

Lõike 8 muutmine. Seni kehtinud lõike 8 sõnastuse kohaselt oli Finantsinspeksioonil õigus esitada kaebus konsolideerimisgrupi kriisilahendusastutuste miinimumnõude kindlaksmääramise kohta Euroopa Pangandusjärelevalve Asutusele § 18 lõikes 6 nimetatud nelja kuu jooksul või enne ühisotsusele jõudmist. Lõikega 8 on üle võetud BRRD2 artikli 45h lõike 4 neljas ja viies alalõige. Euroopa Komisjon on tuvastanud kõnealuses sättes kaks puudust. Esiteks, erinevalt direktiivis sätestatust, ei erista lõige 8, et miinimumnõude kindlaksmääramise kohta on võimalik esitada kaebust kahel eraldiseisval alusel: kriisilahenduse konsolideerimisgrupi konsolideeritud tasandil iga kriisilahendussubjekti suhtes ja individuaalsel alusel iga kriisilahenduse konsolideerimisgruppi kuuluva ettevõtja suhtes. Just viimane alus kaebuse esitamiseks on lõikest 8 puudu. Teiseks, sättes viidatakse vaid lõikes 6 sätestatud neljakuulisele tähtajale. Samasisuline tähtaja tingimus sisaldub ka § 18 lõikes 6¹. Võttes arvesse komisjoni ettepanekuid, lisatakse lõikesse 8 tingimus, et kaebust on võimalik esitada ka individuaalsel alusel ning viide lõikele 6¹.

Paragrahv 18¹. Kehtiv § 18¹ sätestab konsolideerimisgruppi kuuluva kriisilahendussubjekti erisused.

Lõike 3 muutmine. Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatakse kriisilahenduse käigus kaetava kahjumi ja rekapitaliseerimise summast tuleneva miinimumnõude tasemed ja nende arvutamise viisid, kui kriisilahendussubjekt on globaalne süsteemselt oluline ettevõtja ning ta kuulub konsolideerimisgruppi, mille koguvarade maht ületab 100 miljonit eurot. Lõikega 3 antakse Finantsinspeksioonile õigus rakendada lõikes 1 reguleeritud nõuet kriisilahendussubjekti suhtes, kes ei ole globaalne süsteemselt oluline ettevõtja ning kelle koguvarade maht ei üle 100 miljonit eurot, kuid kes võib Finantsinspeksiooni hinnangul mõistliku tõenäosusega põhjustada maksejõuetuse korral süsteemse riski. Seni kehtinud lõike 3 sõnastuses viidatakse erisuse tegemisel vaid lõikele 1. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et kuivõrd lõiked 1 ja 2 on omavahel olemuslikult seotud sätted, tuleb

lõikesse 3 lisada ka viide lõikele 2. Taoline viitamine on kooskõlas ka BRRD2 artikli 45c lõike 5 esimese kahe alalõikega. Uue sõnastusega lisatakse viide käesoleva paragrahvi lõikele 2.

Lõikega 7 sätestatakse üleminekuag miinimumnõuete kohaldamisele kolme aasta jooksul pärast kuupäeva, kui kriisilahendussubjekt või konsolideerimisgrupp, kuhu kriisilahendussubjekt kuulub, on hinnatud käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 3 tingimustele vastavaks. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et BRRD2 artikli 45m lõige 4 teeb viite artikli 45c lõigetele 5 ja 6, millele peaksid vastama käesoleva paragrahvi lõige 2 ning seaduse § 17⁴ lõiked 6 ja 7. Seega pole viited lõigetele 1 ja 3 asjakohased üleminekuaja kontekstis. Muudatusega asendatakse tekstiosa „lõigetes 1 ja 3“ tekstiosaga „lõikes 2 ja käesoleva seaduse § 17⁴ lõigetes 6 ja 7“.

Paragrahv 19. Kehtiv § 19 sätestab miinimumnõude kohaldamise tingimused konsolideerimisgrupi tütarettevõtjast krediidasutuse suhtes.

Lõike 1 muutmine. Lõike 1 punkt 2 tunnistatakse kehtetuks ning kehtima jääv punkt 1 ühendatakse lõike sissejuhatava lauseosaga üheks tervikuks. Lõige 1 võttis üle BRRD esimese versiooni artikli 45 lõike 10 esimese alalõigu ning selle punktid a ja b. Sättega reguleeritakse Finantsinspektsiooni kohustust kehtestada miinimumnõue konsolideerimisgrupi tütarettevõtjast krediidasutusele, kui see on asutatud Eestis, ning tingimusi, mida Finantsinspektsioon peab nõude määramisel arvesse võtma. Direktiivi esimestes versioonides sisaldas artikkel 45 kõiki miinimumnõude kohaldamise tingimusi. Nüüdseks on miinimumnõude regulatsiooni täiendatud 13 uue artikliga, mistõttu on kaotanud relevantsuse kõnealune punkt b. Sellele vastab FELS § 19 lõike 1 punkt 2, mille kohaselt võetakse miinimumnõude kehtestamisel Finantsinspektsiooni poolt konsolideerimisgrupi tütarettevõtjast krediidasutusele, mis on asutatud Eestis, arvesse sama seaduse § 18 lõikes 2 nimetatud miinimumnõuet konsolideerimisgrupi tasandil. Taoline käsitus läheb vastuollu direktiivi viimase versiooniga. Seetõttu on punkt 2 kaotanud oma relevantsuse nii seaduse kui ka direktiivi kontekstis ja tunnistatakse kehtetuks. Kehtima jääb lõike 1 punkt 1, mille kohaselt tuleb miinimumnõude kehtestamisel võtta arvesse FELS § 17 lõikes 7 sätestatud kriteeriume, eelkõige krediidasutuse suurust, äri- ja rahastamismudelit ning riskiprofiili. Punktile 1 vastab oma mugandatud kujul artikkel 45c lõike 1 punkt d.

Lõike 3 muutmine. Seni kehtinud sätte sõnastuse kohaselt ei arvestata individuaalse miinimumnõude täitmisest vabastatud krediidasutust konsolideerimisgrupi omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude kehtestamisel konsolideerimisgrupi koosseisu. Lõikega võetakse üle BRRD2 artikli 45a lõige 2. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et direktiivi alusel ei pea miinimumnõuet täitma 1) hüpoteekpangad (§ 17 lõige 3), 2) tütarettevõtja, kes ei ole kriisilahendussubjekt, kui täidetud on BRRD2 artikli 45f lõikes 3 sätestatud tingimused ning 3) tütarettevõtja, kes ei ole kriisilahendussubjekt, kui täidetud on BRRD2 artikli 45f lõikes 4 sätestatud tingimused. Lisaks miinimumnõude vabastusele kehtib üksnes hüpoteekpankade puhul ka mitte-konsolideerimise erand, mis on reguleeritud FELS § 18 lõikes 2¹. Seni kehtinud sätte sõnastus on võrreldes artikli 45a lõike 2 sõnastusega liiga lai, jättes ekslikult mulje, et konsolideeritud konsolideerimisgrupi omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude vabastus kehtib ka tütarettevõtjate, kes täidavad artikli 45f lõigete 3 või 4 tingimusi. Sättes selguse loomiseks ning kooskõla tagamiseks direktiiviga sõnastatakse lõige 3 ümber nii, et individuaalse miinimumnõude täitmisest vabastatud ja FELS § 17 lõikes 3 nimetatud hüpoteekkrediidiiga tegelevat krediidasutust ei arvestata konsolideeritud konsolideerimisgrupi omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude kehtestamisel konsolideerimisgrupi koosseisu.

Lõikest 4 eemaldatakse Finantsinspektsiooni finantskriisi lahendamise funktsiooni täitja õigus kohaldada käesolevas paragrahvis sätestatud nõuet krediidasutuse suhtes, kuna käesolev paragrahv käsitleb ainult miinimumnõude kohaldamist konsolideerimisgrupi tütarettevõtjast krediidasutuste suhtes ning lõikes 1 sätestatakse, et Finantsinspektsioon kehtestab miinimumnõude konsolideerimisgrupi tütarettevõtjast krediidasutusele, kui see on asutatud Eestis. Seega tekib kahe sätte vahel ebaselgus, milliste isikute suhtes antud paragrahv kohaldub. Ebaselguse lahendamiseks eemaldatakse lõikest 4 sõnad „krediidasutuse või muu“, tagamaks, et lõige reguleerib vaid nõuete seadmist konsolideerimisgruppi kuuluva ettevõtja suhtes, kes on kriisilahendussubjekti tütarettevõtja, kuid ei ole ise kriisilahendussubjekt. Muudatusega tagatakse ka kooskõla BRRD2 artikli 45f lõike 1 teise alalõikega.

Lõikega 7 kohustatakse käesolevas paragrahvis nimetatud krediidasutustele miinimumnõuete määramisel arvestama FELS §-ga 18 ning kui see on kohaldatav, siis § 81 lõikega 6. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu, et viide § 81 lõikele 6 ei oma miinimumnõude määramise kontekstis relevantust põhjusel, et too säte reguleerib kriisilahenduskolleegiumi loomist Finantsinspektsiooni ja asjaomase lepinguriigiga, kui kolmandas riigis asutatud krediidasutusel või konsolideerimisgrupi emaettevõtjal on Eestis ja lisaks vähemalt veel ühes lepinguriigis tütarettevõtja või olulise tähtsusega filiaal. Lõige 7 võtab üle BRRD2 artikli 45f lõike 1 viienda alalõike ning selles tehakse viited direktiivi artiklitele 45h ja 89. Artikkel 89 vastab FELS §-le 81¹, millega reguleeritakse Euroopa kriisilahenduskolleegiumi moodustamist. Põhjusel, et viide § 81 lõikele 6 oli liiga kitsas ning asjakohatu direktiivi artikkel 45f lõike 1 viienda alalõike kontekstis, asendatakse viide § 81 lõikele 6 viitega §-le 81¹. Lisaks tõstetakse loetavuse huvides tekstiosa „kui see on kohaldatav“ uues sõnastuses § 81¹ viite ette, kuivõrd see täpsustab viite kohaldamist.

Lõike 8 muutmine. Lõike muutmise aluseks on BRRD2 artikli 45f lõike 2 ebakorrektnesse ülevõtmine. Sättes esitatakse loetelu meetmetest ja instrumentidest, millega peab käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud ettevõtja täitma miinimumnõude. Euroopa Komisjon on lõike 8 kohta esitanud mitu märkust. Esiteks, viited lõigetes 1 ja 2 nimetatud ettevõtjatele (vastavalt konsolideerimisgrupi tütarettevõtjast krediidasutus, mis on asutatud Eestis, ja krediidasutus, kes on kriisilahendussubjekti või kolmanda riigi ettevõtja tütarettevõtja, kuid ei ole ise kriisilahendussubjekt) ei ole ammendavad, kuivõrd need ei hõlma ettevõtjaid, kes on nimetatud käesoleva paragrahvi lõigetes 5 ja 6 (vastavalt Euroopa Liidus tegutsev emaettevõtja, kes ei ole ise kriisilahendussubjekt, kuid on kolmanda riigi ettevõtja tütarettevõtja, ja krediidasutus, kes on keskasutusega püsivalt seotud, kuid ei ole ise kriisilahendussubjekt, keskasutus, kes ei ole ise kriisilahendussubjekt, ja kriisilahendussubjekt kelle suhtes ei kohaldata § 18 lõikes 2² nimetatud nõuet). Põhjusel, et lõigetes 5 ja 6 nimetatud ettevõtjatele ei ole direktiivis või käesolevas seaduses ette nähtud eraldiseisvaid meetmeid, millega täita miinimumnõuet, peab lõige 8 hõlmama ka need kõnealused ettevõtjad. Lõike 8 subjektide ringi laiendamiseks täiendatakse lõike sissejuhatavat lauseosa viidetega lõigetele 5 ja 6.

Teiseks, Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et erinevalt lõikest 8, on artikli 45f lõige 2 kahetasandiline, sätestades nii kohustused kui omavahendid, mida tuleb kasutada miinimumnõude täitmiseks. Seega on tegemist kumulatiivsete vahenditega ehk ettevõtja peab valima vähemalt ühe meetme ja ühe omavahendi. Lõikes 8 esitatakse kohustused ja omavahendid üksteise jaoks alternatiivsete vahenditena, jättes ekslikult ettevõtjale võimaluse täita nõue ainult kohustuste või omavahenditega. Taoline käsitus läheb vastuollu artikli 45f lõikega 2. Direktiivi ülevõtmisest tingitud vea parandamiseks **tunnistatakse lõike 8 punktid 9 ja 10**, mis sätestavad sobilikud omavahendid, **kehtetuks** ning viiakse üle käesoleva paragrahvi

uude lõikesse 8¹. Vastavate muudatustega tagatakse kõige ökonoomsemalt ja efektiivsemalt lõike 8 kahetasandilisus ning sobilike vahendite kumulatiivsus üksteise suhtes.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 8¹–8³. Uue lõikega 8¹ sätestatakse, et lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 8 loetletud kohustustele peab käesoleva paragrahvi lõigetes 1, 2, 5 ja 6 nimetatud ettevõtja täitma miinimumnõude kohustuse ühe või mitme omavahendiga. Lõikes 8¹ sätestatakse loetelu omavahenditest, mille vahel on ettevõtjal võimalik valida. Omavahendite variandid leidsid seni lõike 8 sõnastuses kajastust punktidenä 9 ja 10 ning võtsid üle BRRD2 artikli 45f lõike 2 punkti b. Uue sõnastusega väljendatakse neid punkte lõike 8¹ punktides 1–3. Kehtetuks tunnistatud punkti 9 sõnastus võetakse üle lõike 8¹ punktiga 1. Kehtetuks tunnistatud punkt 10 koondas ühe omavahendi võimalusena artikli 45f lõike 2 punkti b alapunkti ii kaks alternatiivi. Kuigi punktis 10 olid need omavahendite liigid eraldatud sõnaga „või“, ei võimaldanud punkti 10 sõnastus nendel piisavalt adekvaatselt vahet teha. Eristamise ja loetavuse huvides alternatiivid eraldatakse ja paigutatakse lõike 8¹ punktidesse 2 ja 3.

Lõigetega 8² ja 8³ võetakse üle BRRD2 artikli 45f uued lõiked 2a ja 2b, mis on lisatud BRRD3 muudatuste tulemusel. **Lõike 8²** sissejuhatava lauseosaga sätestatakse, et kui käesoleva paragrahvi lõigetes 2, 4, 6 ja 7 nimetatud ettevõtja täidab FELS § 17 lõikes 1 sätestatud nõuet konsolideeritud alusel, hõlmab selle ettevõtja omavahendite ja kõlblike kohustuste summa kohustusi, mille on käesoleva paragrahvi lõike 8 kohaselt emiteerinud Euroopa Liidus asutatud tütarettevõtja, kes kuulub vastava ettevõtja konsolideerimisgruppi. Nendeks kohustusteks on sissejuhatava lauseosale järgneva loetelu kohaselt kohustused, mis on emiteeritud kriisilahendussubjekti jaoks ja mille ta on otnud otse või kaudselt teiste samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi kuuluvate ettevõtjate kaudu, kes ei ole konsolideeritud alusel hõlmatud FELS § 17 lõikes 1 sätestatud miinimumnõude täitmisesse (punkt 1), ja kohustused, mis on emiteeritud olemasoleva aktsionäri jaoks, kes ei kuulu samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi (punkt 2). **Lõike 8³** täpsustab, et lõikes 8² nimetatud kohustused ei või ületada summat, mis määratakse kindlaks, lahutades konsolideerimise ulatusse kuuluva tütarettevõtja suhtes kohaldatavast miinimumnõude summast, mis on määratud FELS § 17 lõike 1 alusel, kõigi lõike 8³ sissejuhatavale lauseosale järgneva loetelu elementide summa. Nendeks elementideks on kohustused, mis on emiteeritud FELS § 17 lõikes 1 sätestatud nõuet konsolideeritud alusel täitva ettevõtja jaoks ja mille ta on otnud kas otse või kaudselt teiste samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi kuuluvate ettevõtjate kaudu, kes kuuluvad vastava ettevõtja konsolideerimisalasse (punkt 1), ja käesoleva paragrahvi lõike 8¹ kohaselt emiteeritud omavahendite summa (punkt 2).

Lõike 9 punkti 3 muutmine. Lõikega 9 sätestatakse kumulatiivsed tingimused, mille kõigi täitmisel võib Finantsinspektsioon loobuda miinimumnõude kohaldamisest sellise tütarettevõtja suhtes, kes ei ole kriisilahendussubjekt, kui nii tütarettevõtja kui ka kriisilahendussubjekt on asutatud Eestis ning nad kuuluvad samasse konsolideerimisgruppi. Muudatusega jäetakse punkti 3 lause esimesest poolest ära tekstiosa „Finantsinspektsiooni finantskriisi lahendamise funktsiooni täitjale“. Tegemist on BRRD2 artikli 45f lõike 3 punkti d ülevõtmisel tekkinud veaga, kuna punkt d sätestab, et kriisilahendussubjekt peab tõendama pädevale asutusele, et tütarettevõtja juhtimine vastab usaldusnõuetele. Vastavaks pädevaks asutuseks on krediitdiasutuste seaduse § 96 lõike 1 kohaselt vaid Finantsinspektsioon, mitte Finantsinspektsiooni finantskriisi lahendamise funktsiooni täitja. Uue sõnastusega viiakse punkt 3 vastavusse artikli punktiga d ning tagatakse, et kriisilahendussubjekti tõendamiskohustus kehtib vaid Finantsinspektsiooni suhtes.

Lõike 11 sissejuhatava lauseosa muutmine. Lõikega 11 antakse Finantsinspeksioonile õigus teha erand lõikes 9 nimetatud kõigi tingimuste täitmiseks tütarettevõtja suhtes, kui tütarettevõtja on täitnud lõike 9 punktides 1 ja 2 nimetatud tingimused ning suudab käesolevas seaduses sätestatud miinimumnõude täielikult või osaliselt täita kriisilahendussubjekti antava garantiiga. Sättes kehtestatakse seitse nõuet, millele garantii peab eelnevalt vastama. Sissejuhatavas lauseosas tehakse kaks muudatust Euroopa Komisjoni ettepanekul. Esiteks, BRRD2 artikli 45f lõike 3 ja punkti a eeskujul lisatakse lauseosasse tingimus, et nii tütarettevõtja kui ka kriisilahendussubjekt peavad olema asutatud Eestis ja kuuluma samasse konsolideerimisgruppi. Seni kehtinud sõnastus seadis garantii kasutamise tingimuseks vaid käesoleva paragrahvi lõike 9 punktides 1 ja 2 sätestatud tingimuste täitmist, jättes tähelepanuta, et lõige 11, mis võtab üle direktiivi artiklis 45f lõikes 5 sätestatu, teeb viite sama artikli lõike 3 punktides a ja b sätestatud tingimustele. Punkt b on üle võetud juba käesoleva paragrahvi lõike 9 punktiga 1. Selleks, et tagada ka punkti a korrektne ülevõtmine ning hõlmatus lõikega 11, tuleb sissejuhatavat lauseosa täiendada eespool kirjeldatud tingimuse võrra. Teiseks, lauseosa muudatusega eemaldatakse viide lõike 9 punktile 2, põhjusel, et lõike 11 punkt 7 juba sisaldab vastavat tingimust ning tegu oleks sama mõtte dubleerimisega ühes lõigus. Uue sõnastusega nähakse edaspidi ette vaid üks tingimus, mille täitmisel on Finantsinspeksioonil õigus rakendada lõike 9 erisust miinimumnõude täitmise kohustuse osas.

Lõike 11 punkti 3 muudatusega asendatakse viide AÕS-is määratletud finantstagatiskokkuleppele viitega finantstagatise direktiivile, et hõlmata ka teiste riikide õigusele vastavad finantstagatiskokkulepped.

Seaduse täiendamine §-ga 19¹. Uue paragrahviga reguleeritakse konsolideerimisgruppi kuuluva tütarettevõtja krediidasutuse suhtes miinimumnõude kohaldamise erisusi.

Paragrahviga § 19¹ võetakse üle BRRD3 tulenevad muudatused BRRD2 artiklis 45f. Muudatustega lisatakse lõike 1 kolmanda alalõigu järele uus ehk neljas alalõige ning artiklit täiendatakse lõigetega 2a ja 2b (vt § 19 lõigete 8² ja 8³ selgitusi). Kuigi artikkel 45f on üle võetud FELS §-ga 19, tuleks seadust täiendada §-ga 19¹ põhjusel, et artikli muudatused sätestavad erandi §-s 19 sisustatud miinimumnõude kohaldamise kohta konsolideerimisgrupi tütarettevõtjast krediidasutuse suhtes. Seetõttu võib §-i 19 täiendamine uute lõigetega raskendada erandite tuvastamist seaduse lugeja jaoks ilma liigsete raskusteta ning minna vastuollu hea õigusloome põhimõtetega.

Lõikega 1 võetakse üle artikli 45f lõike 1 neljanda alalõike sissejuhatav lauseosa ja sätestatakse, et erandina FELS § 19 lõigetes 2 ja 4 sätestatust võib Finantsinspeksioon määrata tütarettevõtja jaoks kindlaks sama seaduse §-s 17² sätestatud nõude täitmise konsolideeritud alusel. Vastavateks eranditeks § 19 lõigete 2 ja 4 kohaselt on miinimumnõude täitmine individuaalsel alusel krediidasutuse puhul, kes on kriisilahendussubjekti või kolmanda riigi ettevõtja tütarettevõtja, kuid ei ole ise kriisilahendussubjekt (lõige 2), ja Finantsinspeksiooni finantskriisi lahendamise funktsiooni täitja õigus otsustada pärast finantsjärelevalve funktsiooni täitjaga konsulteerimist kohaldada §-s 19 sätestatud nõuet krediidasutuse või muu konsolideerimisgruppi kuuluva ettevõtja suhtes, kes on kriisilahendussubjekti tütarettevõtja, kuid ei ole ise kriisilahendussubjekt (lõige 4). Paragrahviga 17² sätestatakse miinimumnõude määramise tingimused Finantsinspeksioonile.

Lõikega 2 võetakse üle artikli 45f lõike 1 neljanda alalõike sissejuhatavale lauseosale järgneva loetelu punkti a alapunktid i ja ii ning punkt b. Lõike 2 sissejuhatava lausega sätestatakse, et käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud erandi kohaldamiseks peavad olema täidetud kõik

lõikele järgnevas loetelus nimetatud tingimused. Punkti 1 kohaselt peab kriisilahendussubjekt omama osalust tütarettevõtja üle või tema suhtes kohaldatakse krediitiasutuste seaduse §-s 104² nimetatud täiendavate omavahendite nõuet ainult konsolideeritud alusel ning FELS §-s 17² sätestatud miinimumnõude kindlaksmääramine konsolideeritud alusel ei too kaasa asjaomasesse konsolideerimisalasse kuuluvatest ettevõtjatest koosneva alagrupi rekapiitaliseerimise vajaduste ülehindamist sama seaduse § 17² lõike 1 punkti 2 kohaldamisel, seda eelkõige juhul, kui samas konsolideerimise ulatuses on likvideerimissubjektide osakaal suur. Punkti 2 kohaselt ei kahjusta FELS §-s 17² sätestatud nõude konsolideeritud alusel täitmine asjaomase nõude individuaalse täitmise asemel konsolideerimisgrupi kriisilahendusstrateegia usaldusväärsust, teostatavust ega tütarettevõtja võimet täita omavahendite nõuet pärast allahindamise ja teisendamise õiguse kasutamist ning kahjumi sisemise ülekandmise ja rekapiitaliseerimise mehhanismi asjakohasus, sealhulgas asjaomase tütarettevõtja või muude kriisilahenduse konsolideerimisgruppi kuuluvate ettevõtjate asjaomaste kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamine või teisendamine, on kooskõlas FELS §-ga 56.

Lõikega 3 võetakse üle artikli 45f lõike 1 neljanda alalõike punkti a alapunktis i sätestatud tingimused kriisilahendussubjekti osaluse omamise kohta tütarettevõtjas. Lõike 3 sissejuhatava lauseosaga sätestatakse, et käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 1 nimetatud erandi kohaldamiseks peavad olema täidetud kõik lõikele järgnevas loetelus nimetatud tingimused. Punkti 1 kohaselt peab kriisilahendussubjekt olema Euroopa Liidus emaettevõtjana tegutsev finantsvaldusettevõtja või Euroopa Liidus emaettevõtjana tegutsev segafinantsvaldusettevõtja. Punkti 2 kohaselt on nii tütarettevõtja kui ka kriisilahendussubjekt asutatud samas lepinguriigis ning nad kuuluvad samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi. Punkti 3 kohaselt ei oma kriisilahendussubjekt osalust ühegi tütarettevõtja krediitiasutuse või FELS § 2 lõike 1 punktides 3 ja 4 nimetatud ettevõtja tütarettevõtjas, kui selle tütarettevõtja suhtes kohaldatakse sama seaduse §-s 19 sätestatud nõudeid või §-s 17² nimetatud miinimumnõuet. Punkti 4 kohaselt mõjutaksid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artikli 72e lõike 5 kohaselt nõutavad mahaarvamised tütarettevõtjat ebaproportsionaalselt.

Paragrahv 21. Seni kehtinud § 21 sätestas miinimumnõude täitmise asendamise kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise lepinguga.

Paragrahv 21 tunnistatakse kehtetuks. Seni kehtinud § 21 võttis üle BRRD artikli 45 lõiked 13–15. Paragrahviga anti krediitiasutusele võimalus täita miinimumnõude kohustus osaliselt individuaalsel või konsolideeritud alusel kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise lepingu sõlmimise teel, kui selle olid Finantsinspeksioon ja teine asjaomase lepinguriigi kriisilahendusamet heaks kiitnud. Nagu on eelpool § 19 lõike 1 punkti 2 kehtetuks tunnistamise selgituste juures kommenteeritud, on direktiivi muutmisega oluliselt laiendatud artiklit 45 ning seda on täiendatud 13 uue artikliga. Hetkel kehtiv direktiivi versioon ei näe ette võimalust asendada miinimumnõude täitmist lepinguga. Samuti puudub FELS-i kontekstis ning Eesti kriisiennetust ja -lahenduspraktikat vaadeldes vajadus miinimumnõude täitmise asendamise funktsiooniks. Paragrahv 21 annab nii krediitiasutusele kui ka Finantsinspeksioonile laiemad õigused kui näeb ette direktiiv miinimumnõude täitmise regulatsiooni osas. Kuivõrd § 21 ei ole seni leidnud Eesti praktikas kasutus, puuduvad ka muud õiguslikud argumendid ja huvid sätte kehtima jätmiseks. Seetõttu tunnistatakse § 21 kehtetuks.

Paragrahv 22. Kehtiv § 22 sätestab kohustuste teisendamise õiguse sätestamise lepingutes.

Lõike 2¹ muutmine. Lõikega 1 kohustatakse krediidasutust või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluvat isikut kokku leppima sõlmitavas lepingus, millest tulenevale kohustusele kohaldatakse kolmanda riigi õigust, et võlausaldaja, kohustuse aluseks olev lepingu teine pool või võlainstrumendi omandaja tunnistab, et lepingust tuleneva kohustuse suhtes võib kohaldada allahindamise või teisendamise õigust ning ta nõustus kohustuse põhiosa või maksmisele kuuluva jäägi mis tahes vähendamise, teisendamise või tühistamisega kriisilahendusmenetluses. Lõikega 2¹ kohustatakse krediidasutust teavitama Finantsinspektsiooni olukorrast, kus krediidasutus on arvamusel, et lõikes 1 sätestatud nõudeid ei ole võimalik täita. Euroopa Komisjon on § 22 suhtes juhtinud tähelepanu kahele puudusele.

Esiteks, direktiivist on üle võtmata artikli 55 lõike 2 neljanda alalõike teine lause, mis reguleerib kohustuste rahuldamisjärku. Direktiivi sõnastuse kohaselt on artikli 55 lõike 2 esimeses alalõikes nimetatud kohustused kõrgema rahuldamisjärguga kui direktiivi artikli 108 lõike 2 punktides a, b, c ja artikli 108 lõikes 3 nimetatud kohustused. FELS-is vastavad direktiivi sätetele käesoleva paragrahvi lõike 2¹ teine lause ning krediidasutuste seaduse § 131 lõike 1 punkt 5¹. Lõikes 2¹ sätestatud kohustused, mis on kõrgema rahuldamisjärguga, leiab viite kaudu tegelikult käesoleva paragrahvi lõikest 1. Kõnealused kohustused on määratud lepingus, mille on sõlminud omavahel krediidasutus või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluv isik teise osapoolega ning lepingust tulenevatele kohustustele kohaldatakse kolmanda riigi õigust. Madalama rahuldamisjärguga kohustused on krediidasutuste seaduse § 131 lõike 1 punkti 5¹ kohaselt muud tagamata nõuded, mis tulenevad võlainstrumentidest, mille lepinguline lõpptähtaeg on vähemalt üks aasta arvates nende emiteerimisest, ja mis ei sisalda tuletisinstrumentide tunnuseid ega ole ise tuletisinstrumendid ning mille emiteerimisega seotud lepingulises dokumentatsioonis ja asjakohasel juhul prospektis on selgelt osutatud nõude madalamale rahuldamisjärgule. Seega antakse lepingulistele kohustustele, millest tulenevatele kohustustele kohaldatakse kolmanda riigi õigust, kõrgem rahuldamisjärk võrreldes võlainstrumentidest tulenevate kohustustega. Põhjusel, et nõuete rahuldamisjärkude selgus teeb erandi traditsioonilisele pankrotimenetluses sätestatud rahuldamisjärgule, on oluline, et nii käesolev seadus, krediidasutuste seadus kui ka pankrotiseadus oleksid omavahel kooskõlas ning nõuete rahuldamisjärgud oleksid ettenähtavad võlausaldajatele. Selleks lisatakse lõikesse 2¹ kolmas lause, milles sätestatakse, et lõike 2¹ teises lauses nimetatud kohustused on kõrgema rahuldamisjärguga, kui kohustused, mis on nimetatud krediidasutuste seaduse § 131 lõike 1 punktis 5¹.

Teiseks, § 22 on jäänud üle võtmata BRRD2 artikli 55 lõike 2 esimese alalõigu teine lause, kuigi käesoleva paragrahvi lõige 2¹ võtab üle artikli kaks esimest alalõiku. Nagu eelpool selgitatud, pannakse krediidasutusele lõikega 2¹ kohustus teavitada Finantsinspektsiooni hinnangust, et käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kohustusi ei ole võimalik täita. Lõikest 2¹ on välja jäänud täpsustus selle kohta, et krediidasutus või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluv isik peab esitama Finantsinspektsiooni nõudmisel ja mõistliku aja jooksul peale teate saamist kogu käesoleva lõike esimeses lauses nimetatud teabe, et kriisilahendusamet oleks võimalik hinnata teate mõju puudutatud krediidasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku kriisilahenduskõlblikkusele. Selleks, et tagada kooskõla direktiiviga ning selgelt sätestada Finantsinspektsiooni õigused ning krediidasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku kohustused, täiendatakse lõiget 2¹ neljanda lausega.

Paragrahv 22¹. Kehtiv § 22¹ sätestab miinimumnõudega seotud aruannete esitamise tingimused.

Lõige 1 muudetakse. Käesoleva lõikega sätestatakse, et krediidiasutus esitab Finantsinspeksioonile miinimumnõude täitmisega seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 15 alusel kehtestatud aruanded. Lõikega 1 on võetud üle BRRD2 artikli 45i lõike 5 viies alalõige. Euroopa Komisjon on selgitanud, et vastav direktiivi säte annab EBA-le õiguse kehtestada tehnilisi standardeid, mille põhjal peavad lepinguriikide ettevõtjad koostama aruandeid, mistõttu ei ole viies alalõige lepinguriikidele kohustuslik ülevõtmiseks ning käesolevat seadust arvestades ka asjakohane. Komisjoni hinnangul on paragrahvi üle võtmata direktiivi artikli 45i lõike 1 esimene alalõige, millega kehtestatakse ettevõtjatele kohustus esitada oma pädevatele asutustele ja kriisilahendusasutustele aruanne miinimumnõude täitmise kohta.

Võttes arvesse komisjoni märkusi, muudetakse käesoleva paragrahvi lõiget 1 selliselt, et sellega võetakse üle direktiivi artikli 45i lõike 1 esimene alalõige. Lõike 1 uue sõnastusega sätestatakse, et krediidiasutus esitab Finantsinspeksioonile miinimumnõude täitmise kohta vastava teabe. Vastavaks teabeks on omavahendite summa, mis vastab FELS § 19 lõike 81 tingimustele, kui see on asjakohane, kõlblike kohustuste summa ning omavahendite ja kõlblike kohustuste summa vastavalt sama seaduse § 17 lõikele 2 pärast ükskõik milliste asjakohaste mahaarvamiste tegemist vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artiklitele 72e–72j (punkt 1), muude teiseandavate kohustuste summa (punkt 2), käesoleva lõike punktides 1 ja 2 nimetatud summade struktuuri, tähtajaprofiili, nendest tulenevate nõuete rahuldamisjärgu tavalises maksejõuetusmenetluses (punkt 3), ja kui käesoleva lõike punktides 1 ja 2 nimetatud summasid reguleeritakse kolmanda riigi õigusega, siis selgituse selle kohta, esitades vastava riigi nime, ning kas summade reguleerimine kolmanda riigi õigusega seisneb selliste lepinguliste tingimuste kehtestamises, millele on osutatud FELS § 22 lõigetes 1, 1¹ ja 3 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artikli 52 lõike 1 punktides p ja q ning artikli 63 punktides n ja o (punkt 4). Kõik lõike 1 loetelus nimetatud teave kuulub esitamisele kumulatiivselt.

Paragrahvi täiendamine lõikega 1¹. Tulenevalt § 22¹ lõike 1 muutmisest täiendatakse paragrahvi lõikega 1¹ ning sätestatakse, et käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 nimetatud teavet teiseandavate kohustuste summade kohta ei pea esitama krediidiasutus, kelle omavahendite ja kõlblike kohustuste summa, mis on vastava teabe esitamise kuupäeval kooskõlas käesoleva paragrahvi lõike 1 punktiga 1, moodustab vähemalt 150 protsenti tema suhtes määratud miinimumnõudest. Uue lõikega võetakse üle BRRD2 artikli 45i lõike 1 teine alalõige ning täpsustatakse teiseandavate kohustuste summade kohta teabe avaldamise tingimusi.

Lõike 2 tekst loetakse teiseks lauseks ning lõiget täiendatakse esimese lausega. Käesoleva lõikega sätestatakse, et Finantsinspeksioon võib vajaduse korral nõuda käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud aruandeid lühemate perioodide kohta, kui on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1093/2010 alusel kehtestatud aktis sätestatud. Tulenevalt § 22¹ lõike 1 muutmisest on käesolevat lõiget sobilik täiendada uue lausega, millega võetakse üle direktiivi artikli 45i lõike 2 esimene alalõige ning täpsustatakse lõikes 1 sätestatud aruannete esitamise sagedust. Seetõttu loetakse lõike 2 tekst teiseks lauseks ning esimese lausega sätestatakse, et käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 nimetatud teave esitatakse Finantsinspeksioonile vähemalt üks kord poolaasta jooksul ning punktides 2 ja 3 nimetatud teave vähemalt üks kord aasta jooksul, välja arvatud juhul, kui Finantsinspeksioon nõuab lõikes 1 nimetatud teabe esitamist tihedamini kui kord poolaasta või aasta jooksul.

Lõige 3 tunnistatakse kehtetuks. Lõikega 3 sätestati, et krediidiasutus, kelle kriisilahenduskavas on ette nähtud likvideerimine tavapärase maksejõuetusmenetluse alusel, käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud aruandeid ei esita. Käesoleva lõikega võeti üle BRRD2 artikli 45i lõige 4. BRRD3 muudatustega loeti lõike 4 tekst esimeseks lauseks ning lõiget täiendati teise lausega. Uues lauses viidatakse artikli 45i lõikele 3, mis võetakse käesolevas eelnõus § 22¹ lõikega 5. Seega tekib seaduse ja direktiivi vahel normitehniline konflikt, kuivõrd Eesti seadusloomes ei ole tavaks teha ühe paragrahvi siseselt viidet järgnevas lõikes sätestatule. Eeltoodust tulenevalt tunnistatakse lõige 3 kehtetuks ning direktiivi artikli 45i lõike 4 muudatused võetakse üle § 22¹ lõikega 5.

Paragrahvi täiendatakse lõigetega 4 ja 5. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et paragrahviga 22¹ ei ole üle võetud BRRD2 artikli 45i lõige 3, millega sätestatakse seaduses käsitletud ettevõtjatele avalikustamise kohustus. Erinevalt § 22¹ lõikes 1 sätestatud kohustusest, peab avaldamine toimuma avalikkuse, mitte Finantsinspektsiooni suunas, ning avalikustamisele kuuluv teabe loetelu on lühem. Komisjoni märkusest tulenevalt **täiendatakse paragrahvi lõikega 4** ning sätestatakse, et krediidiasutus peab avaldama oma veebilehel ligipääsetavas vormis vähemalt kord aastas teabe FELS § 19 lõikele 8¹ vastavate omavahendite summa, kui see on kohaldatav, ja kõlblike kohustuste summa (punkt 1), käesoleva lõike punktis 1 nimetatud kirjade struktuur, nende tähtajaprofiil ja nendest tulenevate nõuete rahuldamisjärk tavalises maksejõuetusmenetluses (punkt 2) ning teave FELS § 18 lõigetes 1, 2¹ ja 2² või § 19 lõigetes 2 ja 4–10 nimetatud miinimumnõude kohaldamise kohta, mis on vormistatud vastavalt sama seaduse § 17 lõikele 2. Ligipääsetavuse ning veebilehel avaldamise nõudeid ei ole direktiivis spetsiifiliselt sätestatud, kuid eelnõu koostajate hinnangul peab avalikustatav teave olema piisavalt selge ning mõistlikult loetav, et sellega saaksid tutvuda krediidiasutuse kliendid, investorid jms huvitatud isikud. Taoliste andmete avalikustamist toetab ka veebilehe vorminõue. Lõike 4 rakendamiseks täiendatakse seadust § 96² rakendussättega (vt § 96² lisamise selgitust).

Lõikega 5 võetakse üle BRRD3 artikli 45i lõige 4 (vt § 22¹ lõike 3 selgitusi) ja sätestatakse, et käesoleva paragrahvi lõigetes 1, 1¹ ja 4 sätestatud ei kohaldata likvideerimissubjekti suhtes, välja arvatud juhul, kui Finantsinspektsioon on määranud sellise ettevõtja puhul kindlaks FELS § 17 lõikes 2 nimetatud nõude kooskõlas sama seaduse §-ga 17⁵. Vastav aruandlus- ja avalikustamiskohustus piirdub sellisel juhul FELS §-s 17⁵ sätestatud miinimumnõude täitmisega ning Finantsinspektsioon määrab nimetatud ettevõtja jaoks kindlaks aruandlus- ja avalikustamiskohustuse sisu ja sageduse vastavalt Euroopa Komisjoni rakendusmäärusele (EL) nr 2021/763, millega kehtestatakse rakenduslikud tehnilised standardid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/59/EL kohaldamiseks seoses omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude täitmise järelevalvelise aruandluse ja avalikustamisega (ELT L 168, 12.05.2021, lk 1–83).⁷³ Finantsinspektsioon annab asjaomasele likvideerimissubjektile juhiseid, kuidas aruandlus- ja avalikustamiskohustust täita.

Paragrahvis 22¹ sätestatud kohustuste täitmata jätmisele võib Finantsinspektsioon reageerida esmalt ettekirjutusega ning ettekirjutuse täitmata või ebakohase täitmata jätmise korral rakendada FELS §-s 92 sätestatud vastutuse sätet teabe avalikustamise ja aruannete esitamise kohta.

---

⁷³ Avaldatud ka Finantsinspektsiooni juhendina. Kättesaadav: <https://fi.ee/et/juhendid/pangandus-ja-krediit/euroopa-komisjoni-rakendusmaaruse-el-2021763-avaldamine-euroopa-liidu-teatajas>

Paragrahv 22². Kehtiv § 22² sätestab peatamisõiguse lepingulise tunnustamise tingimused kriisilahenduses.

Lõike 1 esimest lauset täiendatakse osas, mis puudutab FELS §-s 40¹ sätestatud teatud kohustuste peatamise õiguse tingimustega arvestamist juhul, kui krediidasutus või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluv isik sõlmivad finantslepingu, mille suhtes kohaldatakse kolmanda riigi õigust, ning milles lepitakse kokku, et võlausaldaja või lepingu teine pool nõustub, et Finantsinspeksioon võib kasutada finantslepingu suhtes sama seaduse § 43 lõikes 2 tulenevat õigust peatada kohustuste täitmine või piirata õigusi. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et erinevalt BRRD2 artikli 71a lõike 1 sõnastusest, puudub viide artiklile 33a, mis on käesolevas seaduses võetud üle paragrahviga 40¹ ning milles sätestatakse Finantsinspeksiooni õigus peatada krediidasutuse või muu konsolideerimisgruppi kuuluva ettevõtja lepingujärgsed makse- või ülekandekohustused. Seni kehtinud lõike 1 sõnastuses viidatakse kooskõlas direktiiviga FELS § 43 lõikele 2, mis sisaldab endas direktiivi artiklites 69, 70 ja 71 sätestatud krediidasutuse sõlmitud lepingutest tulenevad õigused, mille peatamise õigus on Finantsinspeksioonil. Põhjusel, et artiklite loetelu sisaldab artiklit 33a, mille ülevõtmine on kaetud §-s 40¹, tuleb lõike esimese lause sõnastust täiendada selliselt, et § 22² lõige sisaldaks viidet §-le 40¹.

Lõige 2 annab Finantsinspeksioonile kui konsolideerimisgrupi kriisilahendusasutusele õiguse nõuda, et krediidasutuse emaeetvõtja tagaks, et tema kolmanda riigi tütareetvõtja lisab finantslepingule käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tingimused. Euroopa Komisjon on esitanud lõike 2 kohta kaks märkust.

Esiteks, lõike 2 sõnastusest on puudu BRRD2 artikli 71a lõike 2 täpsustus selle kohta, et lõikes 1 nimetatud tingimuste lepingusse lisamine on vajalik vältimaks olukorda, kus krediidasutuse emaeetvõtja saaks olemasolevad lepingud ennetähtaegselt lõpetada, peatada, muuta, tasaarveldada või tagatisest tulenevaid õigusi kasutada vaid seetõttu, et kriisilahendusasutus peatab lepinguriigis tegutseva emaeetvõtja kohustuste täitmise või piirab tema õiguste ja kohustuste rakendamist. Täpsustuse eesmärk on seega võtta ära emaeetvõtjalt võimalus üles öelda või takistada varem sõlmitud lepingute täitmist, tuues ettekäändeks kriisilahendusasutuse tegevuse. Vastasel juhul võiks emaeetvõtja vabaneda igasugustest lepingutest ja kohustustest, mille osapool ta on, kuid mille täitmisest ta enam ei ole vaid seetõttu, et Finantsinspeksioon rakendab tema suhtes mingisugust meedet. Kooskõla tagamiseks direktiiviga ning lepingulistest kohustustest loobumise ennetamiseks lisatakse kõnealune täiend lõikesse 2.

Teiseks, lõike 2 senine sõnastus on jätnud Finantsinspeksioonile justkui otsustusõiguse, kas nõuda krediidasutuse emaeetvõtjalt lõikes 1 nimetatud tingimuste tagamist või mitte. Taoline sõnastus läheb vastuollu artikli 71a lõike 2 sõnastusega, kus otsustuskoht on liikmesriigil, mitte liikmesriigis asuval konsolideerimisgrupi kriisilahendusasutusel. Kuivõrd otsustamisõigus on siinkohal Eestil ning valdkonna eest vastutaval ministeeriumil ehk Rahandusministeeriumil, sõnastatakse lõige 2 ümber selliselt, et Euroopa Liidus tegutsev krediidasutuse emaeetvõtja peab tagama lõikes 1 nimetatud tingimuste tagamise. Uue sõnastusega on väljendatud riigi otsus Euroopa Liidus tegutsevate krediidasutuste emaeetvõtjate suhtes, et lõikes 1 nimetatud tingimused tuleb alati emaeetvõtja poolt tagada ning Finantsinspeksioon peab kontrollima vastava kohustuse täitmist.

Paragrahv 28. Kehtiv § 28 sätestab kriisilahenduskava koostamise tingimused.

Lõikega 3 kohustatakse Finantsinspektsiooni, kui ta on konsolideerimisgrupi kriisilahendusasutus ja konsolideerimisgrupi emaettevõtja on asutatud Eestis, koostama koostöös konsolideerimisgruppi kuuluvate tütarettevõtjate finantsjärelevalve asutustega ja konsulteerides konsolideerimisgruppi kuuluvate süsteemselt oluliste filiaalide finantsjärelevalve asutustega koostama konsolideerimisgrupi kriisilahenduskava ja seda ka haldama. Lõikega 3 võetakse üle BRRD2 artikli 12 lõike 1 esimese alalõigu esimene lause.

Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et mõiste „kriisilahendusasutus“ asemel on lõikes 3 korduvalt kasutatud mõistet „finantsjärelevalve asutus“. Tegemist on ebakorrektsel mõistega põhjusel, et see ei hõlma endas tütarettevõtjate kriisilahendusasutusi ning kriisilahenduskava koostamine peab toimuma koostöös tütarettevõtjate kriisilahendusasutustega. Seetõttu asendatakse lõikes 3 tekstiosad „finantsjärelevalve asutustega“ sõnaga „kriisilahendusasutustega“.

Lõike 4 sissejuhatavas lauseosas asendatakse sõna „lepinguriigis“ sõnaga „liikmesriigis“. Käesoleva lõikega sätestatakse, et kui Eestis asutatud krediitiasutus on konsolideerimisgrupi tütarettevõtja ja konsolideerimisgrupi emaettevõtja on asutatud teises lepinguriigis, ei pea eraldi kriisilahenduskava tütarettevõtja kohta koostama, kui on täidetud mõni lõike loetelus sätestatud tingimus. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et sõna „lepinguriik“ kasutamisega tekib väärarusaam, et konsolideerimisgrupi emaettevõtja võib olla asutatud Euroopa Liiduga liitunud liikmesriigis või Euroopa Majanduspiirkonna riigis (Norra, Island, Lichtenstein), kuna BRRD2 artikli 13 lõike 1 teine alalõige ei näe ette sellisel võimalusel tütarettevõtja suhtes kriisilahenduskava koostamise erandi kohaldamist. Kõnealune emaettevõtja ei saa olla asutatud Euroopa Liiduga mitte liitunud ehk kolmanda riigis. Uue sõnastusega tagatakse sätte ühemõtteline tõlgendamine ja kooskõla direktiiviga.

Lõiget 6 täiendatakse teise lausega ning täpsustatakse, et lõike esimeses lauses nimetatud kriisilahenduskava või konsolideerimisgrupi kriisilahenduskava läbivaatamine tehakse pärast FELS §-s 56 nimetatud kriisiennetusmeetme rakendamist. Paragrahv 56 sätestab kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise ja teisendamise tingimused, mis on FELS § 6 lõike 1 punkti 4 kohaselt kriisiennetusmeede. Uus lause võtab üle BRRD2 artikli 10 lõike 6 kolmanda alalõike.

Paragrahv 29. Kehtiv § 29 sätestab kriisilahenduskavale esitatavad nõuded.

Lõike 1¹ muutmine. Seni kehtinud lõige 1¹ sätestas, et § 29 lõike 1 punktides 15 ja 16 nimetatud miinimumnõude täitmise tähtaegade määramisel arvestatakse krediitiasutuste seaduse §-s 104³ nimetatud täiendavate omavahendite suunise täitmiseks ette nähtud tähtajaga. Punkti 15 kohaselt peab kriisilahenduskava sisaldama kvantifitseeritud teavet FELS 2. peatüki 2. jao kohaselt nõutavate omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude ning selle rakendamise korral miinimumnõude täitmise tähtaja kohta. Punkt 16 sätestab, et juhul, kui see on rakendatav, peab kava sisaldama informatsiooni FELS 2. peatüki 2. jao kohase omavahendite ja kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise lepingute sõlmimise teel täidetava miinimumnõude ning vajaduse korral selle nõude täitmise tähtaja kohta. Lõikega 1¹ võetakse üle BRRD2 artikli 10 lõike 6 neljas alalõige.

Euroopa Komisjon on märkinud, et vastav alalõige on üle võetud käesolevasse seadusesse poolikult, tegemata direktiivi eeskujul viidet artikli 10 lõike 6 kolmandas alalõikes sätestatud asjaolule. Kolmas alalõige viitab omakorda lõike 6 esimesele alalõikele ja artiklile 59, kuid kokkuvõtvalt öeldes näeb ette kohustuse viia läbi kriisilahenduskava läbivaatamine peale

kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamist ja teisendamist. Vastava täpsustuse puudumine lõikest 1¹ mõjutab aga § 29 lõike 1 punktides 15 ja 16 sätestatud tähtaegade kehtestamist. Komisjoni tähelepanekutest tulenevalt muudetakse lõiget 1¹ ja tehakse artikli 10 lõike 6 neljanda alalõike eeskujul viide FELS § 28 lõike 6 teisele lausele, millega on võetud üle direktiivi artikli 10 lõike 6 kolmas alalõige. Uue sõnastuse kohaselt peab Finantsinspeksioon võtma § 28 lõike 6 teises lauses sätestatud silmas pidades § 29 lõike 1 punktides 15 ja 16 nimetatud tähtaegade määramisel arvesse KAS §-s 104³ sätestatud täiendavate omavahendite nõude täitmiseks ette nähtud tähtaega.

Paragrahv 33. Kehtiv § 33 sätestab krediidasutuse ja konsolideerimisgrupi kriisilahenduskõlblikkuse hindamise alused.

Lõike 2¹ muutmine. Olukorras, kus krediidasutus ei kuulu konsolideerimisgruppi, peab Finantsinspeksioon hindama vajaduse korral pärast konsulteerimist nende lepinguriikide kriisilahendusasutustega, kus asuvad olulised filiaalid, millisel määral on krediidasutus kriisilahenduskõlblik, ilma et kriisilahendusmenetluses oleks vajalik eeldada Eesti Panga erakorralise likviidsusabi saamist või sellise likviidsusabi saamist, mida antakse mittestandardse tagatise taseme, struktuuri või intressimääraga, või erakorralise avaliku toetuse saamist, välja arvatud kriisilahendusefondi vahendite saamist (lõige 1). Lõikega 2 kohustatakse Finantsinspeksiooni kui konsolideerimisgrupi kriisilahendust hindama konsolideerimisgrupi kriisilahenduskõlblikkust vastavalt käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatule koos nende lepinguriikide kriisilahendusasutustega, kus asuvad konsolideerimisgrupi tütarettevõtjad. Lisaks hindamisele peab Finantsinspeksioon konsulteerima teiste lepinguriikide kriisilahendusasutustega, kus asub oluline filiaal, kui vastav konsultatsioon on asjaomase filiaali puhul vajalik, ning nende lepinguriikide finantsjärelevalve asutustega. Lõiget 2 täpsustab lõige 2¹, mis sätestab, et kui kriisilahenduse konsolideerimisgrupp koosneb mitmest kriisilahenduse konsolideerimisgrupist, tuleb vastavalt käesoleva peatüki 1. jaole käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud kriisilahenduskõlblikkust hinnata iga allkonsolideerimisgrupi kohta eraldi.

Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et kuigi lõige 2¹ võtab üle BRRD2 artikli 16 lõike 4 esimese alalõike, on §-i 33 jäänud üle võtmata lõike 4 teine alalõige, mis kohustab kriisilahenduskõlblikkust hindama ka kogu konsolideerimisgrupi suhtes, lähtudes kriisilahenduskava nõuetest ja menetlusest. Põhjusel, et § 33 käsitleb nii krediidasutuse kui ka konsolideerimisgrupi kriisilahenduskõlblikkuse hindamist, on vaja teine alalõige tuua paragrahvi üle. Seetõttu muudetakse lõiget 2¹ ja sätestatakse, et kui kriisilahenduse konsolideerimisgrupp koosneb mitmest kriisilahenduse konsolideerimisgrupist, tuleb lisaks kogu konsolideerimisgrupi kriisilahenduskõlblikkusele hindamisele hinnata käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud kriisilahenduskõlblikkust iga allkonsolideerimisgrupi kohta eraldi vastavalt FELS §-des 28–32 sätestatud menetlustele.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 2². Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et kuigi BRRD2 lisa C esimene lause ja lisa sisalduv loetelu asjaolude kohta, mida Finantsinspeksioon peab arvesse võtma krediidasutuse või konsolideerimisgrupi kriisilahenduskõlblikkuse hinnangu koostamisel, on üle võetud § 33 lõikega 4, on §-st 33 puudu lisa C teine lause, mis käsitleb konsolideerimisgrupi kriisilahenduskõlblikkuse hindamisel kasutatavate viidete mõistmist. Võttes arvesse asjaolusid, et lisa C teine lause on kirjeldava iseloomuga säte ning lõige 4 on võrreldes teiste käesolevas seaduses sätestatud lõigetega mahukam, võetakse direktiivi lisa C teine lause üle uue lõikena 2² ja sätestatakse, et kui käesolevas seaduses viidatakse konsolideerimisgrupi kriisilahenduskõlblikkuse hindamisele,

siis peetakse selle all silmas kõigi konsolideerimisgruppi kuuluvatele krediidasutustele või FELS § 2 lõike 1 punktis 3 nimetatud isikute kriisilahenduskõlblikkuse hindamist.

Paragrahv 34. Kehtiv § 34 sätestab kriisilahenduskõlblikkust pärssivate takistustega tegelemise ja nende kõrvaldamise alused.

Lõike 2¹ muutmine. Käesoleva paragrahvi lõike 1 kohaselt peab Finantsinspeksioon teavitama krediidasutusi ja nende lepinguriikide kriisilahendusasutusi, kus asuvad krediidasutuse olulised filiaalid, kui kriisilahenduskõlblikkuse hindamisel tuvastatakse krediidasutuse kriisilahendusmenetluses olulisi takistusi. Lõikega 2¹ kohustatakse krediidasutust, kes on saanud Finantsinspeksioonilt lõikes 1 nimetatud teate, esitama kahe nädala jooksul Finantsinspeksioonile võimalikud meetmed oluliste takistuste eemaldamiseks ja nende rakendamise ajakava. Lõikega 2¹ võetakse üle BRRD2 artikli 17 lõike 3 teine alalõige. Euroopa Komisjon on teinud lõike 2¹ kohta kaks tähelepanekut.

Esiteks, lõike 2¹ sissejuhatava lauseosa sõnastus ei väljenda piisavalt selgelt seda, et järgnevas loetelus nimetatud olukorrad võivad tingida kriisilahenduskõlblikkust oluliselt pärssiva asjaolu (ingl. k. *impediment to resolvability*). Seni kehtinud sõnastus jätab ekslikult mulje, et lõike 2¹ punktides 1 ja 2 nimetatud situatsioonid ongi pärssivad asjaolud. Tegelikult saavad punktides 1 ja 2 sätestatud olukorrad olla ajendid pärssivate asjaolude tekkeks. Pärssivate asjaolude nimekirja ega legaalse definitsiooni ei ole direktiivi⁷⁴ ega FELS-iga sätestatud, kuivõrd tegu on kriisilahendusasutuse poolt antavate hinnangutega selle kohta, et mingi asjaolu, sündmus vms element mõjutab negatiivselt finantsasutuse kriisilahenduskõlblikkust.⁷⁵ Vaatamata sellele, et pärssivate asjaolude loetelu on lahtine ja sõltub finantsasutuse tegevusest, saab pärssivad asjaolud jagada tinglikult viide kategooriasse: 1) struktuur ja tegevus, 2) rahalised vahendid, 3) teave, 4) piiriülesed küsimused, 5) õigusküsimused.⁷⁶

Eeltoodust tulenevalt muudetakse lõike 2¹ sissejuhatava lauseosa sõnastust, sest senine sõnastus jätab ekslikult ja liigagi piiratud mulje, et punktides 1 ja 2 nimetatud olukorrad on pärssivad asjaolud. Seetõttu täpsustatakse sissejuhatavas lauseosas, et kahe nädala jooksul pärast käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud teate kättesaamist esitab krediidasutus Finantsinspeksioonile võimalikud meetmed oluliste takistuste eemaldamiseks kriisilahendusmenetlusest ja nende rakendamise ajakava, millega tagatakse FELS §-s 18 või 19 ning krediidasutuste seaduse § 86⁴⁴ lõikes 2 nimetatud kombineeritud puhvri nõude täitmine juhul, kui kriisilahenduskõlblikkust oluliselt pärssiv asjaolu on tingitud ühest punktis 1 või 2 nimetatud olukorrast.

---

⁷⁴ Marco Bodellini, Willem Pieter De Groen. Impediments to resolvability- what is the status quo? In-depth analysis. Requested by the ECON committee. 1.1 *Impediment to resolvability*, lk 9. Kättesaadav: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2021/689468/IPOL_IDA\(2021\)689468_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2021/689468/IPOL_IDA(2021)689468_EN.pdf)

⁷⁵ *Ibid.* lk 10.

⁷⁶ Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2016/1450, 23. märts 2016, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/59/EL seoses regulatiivsete tehniliste standarditega, millega määratakse kindlaks finantsseisundi taastamise kavade, kriisilahenduse kavade ja konsolideerimisgrupi kriisilahenduse kavade sisu, miinimumkriteeriumid, mille alusel peab pädev asutus finantsseisundi taastamise kavu ja konsolideerimisgrupi finantsseisundi taastamise kavu hindama, konsolideerimisgrupi finantstoetuse andmise tingimused, sõltumatute hindajate suhtes kohaldatavad nõuded, allahindamise ja konverteerimise õiguse lepingukohane tunnustamine, teavitamisnõuete ja peatamisteate menetlused ja sisu ning kriisilahenduse kolleegiumide tegevus, C/2016/1691, artikkel 26. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R1075>.

Teise märkusega on Euroopa Komisjon juhtinud tähelepanu viidetega seonduvatele probleemidele punktides 1 ja 2. Täpsemalt, **punktis 1** tuleks lisaks krediidiasutuste seaduse § 86⁵⁰ lõikele 3 viidata ka lõigetele 1, 2 ja 3¹, milledega on üle võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) nr 2013/36 artikli 141a lõike 1 punktid a, b ja c. Vastavatele punktidele teeb viite ka BRRD2 artikli 17 lõike 3 teise alalõike punkt a, mida käesoleva lõike punkt 1 Eesti õigusesse üle võtab. Uue sõnastusega parandatakse viiteviga ning sätestatakse, et krediidiasutus täidab krediidiasutuste seaduse § 86⁴⁴ lõikes 2 nimetatud kombineeritud puhvri nõuet, kui seda võetakse arvesse lisaks sama seaduse § 86⁵⁰ lõigetes 1–3¹ nimetatud nõuetele, kuid ei täida nimetatud kombineeritud puhvri nõuet, kui seda võetakse arvesse lisaks miinimumnõuetele, kui need arvutatakse kooskõlas FELS § 17 lõike 2 punktiga 1.

Punkti 2 kohta märkis komisjon, et BRRD2 artikli 17 lõike 3 teise alalõike punkt b viitab direktiivi artiklites 45c ja 45d osutatud nõuetele. Seni kehtinud punkti 2 sõnastus viitas kitsalt vaid §-dele 17³ ja 17⁴. Uue sõnastusega lisatakse punktile 2 viited §-le 17², § 18¹ lõigetele 1–5 ja § 17⁴ lõigetele 1–5, mis samuti võtavad üle artiklites 45c ja 45d sätestatud nõuded, mis puudutavad miinimumnõude määramist, miinimumnõude määramist globaalse süsteemselt olulise kriisilahendussubjekti ja kolmanda riigi globaalse süsteemselt olulise ettevõtja Euroopa Liidus asuva olulise tütarettevõtja jaoks ning konsolideerimisgruppi kuuluva kriisilahendussubjekti erisust.

Lõike 4 punkt 8 tunnistatakse kehtetuks. Seni kehtinud punkt 8 sätestas, et Finantsinspektsioon võib § 34 lõikes 3 sätestatu kohaselt nõuda krediidiasutuselt või konsolideerimisgrupi mõnelt üksuselt kõlblike kohustuste emiteerimist, et täita FELS 2. peatüki 2. jaos sätestatud omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõudeid. Lõike 3 kohaselt on Finantsinspektsioonil õigus nõuda krediidiasutuselt alternatiivsete meetmete rakendamist kriisilahenduskõlblikkuse saavutamiseks, kui krediidiasutuse pakutud meetmed ei vähenda ega kõrvalda tuvastatud kriisilahenduskõlblikkust pärssivaid takistusi tulemuslikult. § 34 lõikega 4 on üle võetud BRRD2 artikli 17 lõikes 5 sätestatud alternatiivsete meetmete loetelu.

Euroopa Komisjon on täheldanud, et artikli 17 lõike 5 ülevõtmisel on ekslikult laiendatud Finantsinspektsiooni õigust nõuda lisaks muudele tegevustele ka punktis 8 kirjeldatud kõlblike kohustuste emiteerimist. Artikli 17 lõike 5 sisaldab kinnist loetelu meetmetest, mida kriisilahendusasutus võib rakendada direktiivi subjektide suhtes. Kuivõrd punktis 8 sisaldatud meede ei ole hõlmatud artikli 17 lõikega 5, on tegemist õiguslikult põhjendamatut laiendamisega. Eeltoodust tulenevalt tunnistatakse punkt 8 kehtetuks.

Punktist 9 jäetakse välja sõna „muude“. Punkti muutmine on seotud § 34 lõike 4 punkti 8 kehtetuks tunnistamisega (vt eelnev selgitus), kuivõrd punkti 9 sõnastus oli sõna „muude“ kaudu sõltuvuses punktis 8 sätestatuga. Tegemist on normitehnilise muudatusega, mis ei mõjuta punkti 9 kehtivust.

Lõike 4² sissejuhatavas lauseosas muudetakse viidet FELS § 2 lõikele 1 ning täpsustatakse, et Finantsinspektsioon võib kriisilahendusasutusena nõuda lõikes 4² sätestatud kohustuste täitmist § 2 lõike 1 punktides 3 ja 4 nimetatud ettevõtjatelt. Viite muutmine on ajendatud § 2 lõike 1 muutmisest (vt § 2 lõike 1 muutmise selgitusi).

Paragrahv 35. Kehtiv § 35 sätestab kriisilahenduskõlblikkust pärssivate takistustega tegelemise ja takistuste kõrvaldamise tingimused konsolideerimisgrupi puhul.

Lõike 2¹ muutmine. § 35 lõikega 1 kohustatakse Finantsinspeksiooni kui konsolideerimisgrupi kriisilahendusasutust tegema endast kõik oleneva, et leppida kokku koos nende lepinguriikide kriisilahendusasutustega, kus asuvad konsolideerimisgrupi tütarettevõtjad, alternatiivsetes meetmetes, millega saavutada kõikide konsolideerimisgruppi kuuluvate krediitiasutuste kriisilahenduskõlblikkus. Lõike 2 kohaselt peab Finantsinspeksioon konsolideerimisgrupi kriisilahendusasutusena koostama aruande, milles on analüüsitud olulisi kriisilahendusmeetmete ja -õiguste rakendamist pärssivaid takistusi. Lõike 2¹ seni kehtinud sõnastus sätestas, et lõikes 2 nimetatud aruandes tuleb analüüsida mõju krediitiasutuse konsolideerimisgrupi ärimudelile, andma soovitusi proportsionaalsete ning sihipäraste kriisilahendusmeetmete ja -õiguste kasutamiseks kriisilahenduse konsolideerimisgrupi ja vajaduse korral allkonsolideerimisgruppide suhtes, mida on käesoleva paragrahvi lõike 1 kohaselt otsustatud rakendada või mis on Finantsinspeksiooni arvates vajalikud või asjakohased tuvastatud takistuste kõrvaldamiseks. Lõikega 2¹ on võetud üle BRRD2 artikli 18 lõike 2 esimese alalõike kolmas lause.

Euroopa Komisjoni arvates on väärt kasutada lõikes 2¹ sõnu „krediitiasutus“, „kriisilahendusmeede“, „kriisilahendusõigus“ ning mõistet „kriisilahenduse konsolideerimisgrupp“ järgnevatel põhjustel. Esiteks, artikkel 18 ei ole suunatud krediitiasutuse, vaid konsolideerimisgrupi kriisilahenduskõlblikkust pärssivate asjaoludega tegelemisele või kõrvaldamisele. Samuti ei näe direktiiv ette, et grupile lähenemine peaks toimuma kriisilahenduse konsolideerimisgrupi perspektiivist, vaid kriisilahenduskõlblikkust pärssivate takistustele tuleb läheneda kogu grupi vaatest. Teiseks, lõike 2 esimese alalõike kolmas alalõige ei ole piiritletud kriisilahenduses kasutatavate õiguste ja meetmetega. Taoline sõnastus kitsendab põhjendamatult nende meetmete loetelu, mida Finantsinspeksiooni kui konsolideerimisgrupi kriisilahendusasutuse vajab kriisilahenduskõlblikkust pärssivate takistuste eemaldamiseks. Sõna „kriisilahendusmeede“ viitab FELS § 6 lõike 1 kinnises loetelus sätestatud meetmetele, kuid konsolideerimisgrupi tasandil võivad tulla kõne alla ka muud meetmed ja õigused, millega saavutada artiklis taotletud eesmärk. Komisjoni märkustest johtuvalt muudetakse lõike 2¹ sõnastust ja sätestatakse, et aruandes analüüsitakse mõju grupi ärimudelile ning antakse soovitusi proportsionaalsete ja sihipäraste meetmete kasutamiseks konsolideerimisgrupi tasandil ning vajaduse korral allkonsolideerimisgruppide suhtes.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 2³, millega täpsustatakse lõiget 2 ja võetakse BRRD2 artikli 18 lõike 3 teisest alalõikest üle see lauseosa, mis puudutab Euroopa Liidus tegutseva emaettevõtja kohustust esitada kahe nädala jooksul alates käesoleva paragrahvi lõikes 2 teate saamist konsolideerimisgrupi tasandi kriisilahendusasutusele võimalikud meetmed ja nende rakendamise ajakava. Kehtiva lõikega 2² on võetud üle artikli 18 lõike 3 teise alalõike esimene ja teine lausepool, mis puudutab Finantsinspeksiooni kohustust teavitada pärast kriisilahendussubjekti kriisilahendusasutusega ja tema tütarettevõtjatest krediitiasutuste kriisilahendusasutustega konsulteerimist antud pärssiva asjaolu hinnangust Euroopa Liidus tegutsevat emaettevõtjat. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et §-st 35 on puudu täiend spetsiifiliselt Euroopa Liidus tegutseva emaettevõtja kohustuste osas. Kuigi direktiivi teises alalõikes on kriisilahendusasutuse ja Euroopa Liidus tegutseva emaettevõtja kohustused sõnastatud üksteist kaasavalt, täiendatakse käesolevat §-i 35 loetavuse huvides lõikega 2³, milles reguleeritakse selgelt ja eraldiseisvalt Euroopa Liidus tegutseva emaettevõtja kohustused.

Lõike 5 esimest lauset muudetakse. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et erinevalt BRRD2 artikli 18 lõike 4 teisest lausest, ei sisalda lõige 5 täpsustust selles osas, et kriisilahenduskolleegiumis tehtav ühisotsus peab käsitlema ka kriisilahenduskolleegiumis

oluliselt pärssivate asjaolude tuvastamist. Seni kehtinud lõike 5 sõnastus, mis võtab üle artikli 18 lõike 4, keskendub ühisotsuse tegemisel vaid emaettevõtja ettepaneku ja kriisilahendusasutuste poolt takistuste tegelemise või nende kõrvaldamise meetmete suhtes, käsitlemata pärssivate asjaolude tuvastamist. Lisaks ei sätesta lõige 5, et emaettevõtja ettepaneku suhtes tehakse ühisotsus siis, kui see on vajalik. Kooskõla tagamiseks direktiiviga ning § 35 eesmärgiga (kriisilahenduskõlblikkust pärssivate takistustega tegelemine ja nende kõrvaldamine konsolideerimisgrupi puhul) lisatakse lõike 5 esimesse lausesse vastavad täiendid.

Paragrahvi täiendatakse lõigetega 5¹ ja 5². Uue lõike 5¹ eesmärk on reguleerida ühisotsuse tegemist olukorras, kus emaettevõtja ei ole käesoleva paragrahvi lõike 5 esimese lause kohaselt oma tähelepanekuid esitanud. Lõige 5 kirjeldab Finantsinspektsiooni kohustusi jõuda ühisele otsusele juhul, kui emaettevõtja on tähelepanekud esitanud või kui lõikes 4 sätestatud neljakuuline tähtaeg on möödunud. Emaettevõtja esitab oma tähelepanekud Finantsinspektsiooni poolt koostatud aruandele, milles analüüsitakse olulisi takistusi, mis võivad pärssida tõhusat kriisilahendusmeetmete ja -õiguste rakendamist konsolideerimisgrupi suhtes. Tähelepanekus võib emaettevõtja teha ettepanekuid alternatiivsete meetmete kohta, millega oleks võimalik aruandes nimetatud takistusi kõrvaldada. Erinevalt BRRD2 artikli 18 lõike 5 esimese alalõike teisest lausest ei sätesta käesoleva § 35 lõige 5 ühisele otsusele jõudmist ilma emaettevõtja tähelepanekuta. Uue lõikega lahendatakse vastav olukord ning sätestatakse direktiivi eeskujul, et kui juhul, kui emaettevõtja ei ole oma tähelepanekuid esitanud, teeb Finantsinspektsioon endast kõik oleneva, et ühisotsusele jõutaks ühe kuu jooksul pärast lõikes 4 nimetatud neljakuulise tähtaja möödumist. Tingimus lisatakse paragrahvi uue eraldiseisva lõikena seetõttu, et lõikes 5 sätestatud olukorda (emaettevõtja on oma tähelepanekud esitanud) oleks võimalik selgelt ja arusaadavalt eristada emaettevõtja poolt tähelepanekute poolt esitamata jätmisest ning sellest tulenevast tähtaja lühenemisest.

Lõikega 5² võetakse üle BRRD2 artikli 18 lõike 5 teine alalõige ning täpsustatakse käesolevas paragrahvis 5 sätestatud ühisotsuse tegemise tingimusi, eelkõige otsuse tegemise tähtaega. Uus lõige sätestab, et otsusele kriisilahenduskõlblikkust pärssivat asjaolu suhtes tuleb jõuda kahe nädala jooksul peale liidus tegutseva emaettevõtja tähelepanekute esitamist. Kriisilahenduskõlblikkust pärssivate asjaolude loetelu on sätestatud FELS paragrahvi 34 lõikes 2¹ ning emaettevõtja tähelepanekute esitamine käesoleva paragrahvi lõikes 4. Mõlemale sättele tehakse uue lõike sõnastuses ka viited.

Paragrahvi täiendatakse lõigetega 8¹ ja 8². Paragrahvi täiendamine uute lõigetega 8¹ ja 8² tuleneb BRRD2 artikli 18 lõike 6a ülevõtmisest. Lõige 6a koosneb kolmest alalõigust, millest kaks esimest hakkavad sisustama uut lõiget 8¹ ning kolmas alalõige uut lõiget 8². **Lõikega 8¹** antakse Finantsinspektsioonile õigus teha iseseisvalt otsus FELS § 34 lõike 4 kohaselt võetavate sobivate meetmete kohta juhul, kui Finantsinspektsioon ei ole konsolideerimisgrupi kriisilahendusasutus ning kui käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud ajavahemiku jooksul ei jõuta ühisotsusele. Kõnealused meetmed on alternatiivsed meetmed, mille rakendamist saab Finantsinspektsioon nõuda krediitdiasutuselt, kui Finantsinspektsiooni finantskriisi lahendamise funktsiooni täitja hinnangul ei vähenda või kõrvalda krediitdiasutuse pakutud meetmed tuvastatud takistusi tulemuslikult. Meetmed hõlmavad endas näiteks lisateabe andmist, teatava vara võõrandamist või emaettevõtjana tegutseva finantsvaldusettevõtja asutamist Eestis või mujal Euroopas. Uue lõikega kohustatakse Finantsinspektsiooni oma otsust igakülgsest põhjendama, arvestama teiste kriisilahendusasutuste seisukohtade ja reservatsioonidega ning edastama otsuse kriisilahendussubjektile. Sättega ei nähta Finantsinspektsioonile ette kindlat ajaraami, mille jooksul tuleks otsus teha, sest vastavat tähtaega ei sätesta nii BRRD2 kui ka §

35 läbivalt. Rakenduvad üldised haldusmenetluse põhimõtted, mille kohaselt tuleks otsus teha võimalikult kiiresti ilma liigse viivitusega, võttes arvesse konkreetse otsuse tegemise asjaolusid ning kiireloomulisust.

Lõikega 8² reguleeritakse olukorda, kus teise lepinguriigi kriisilahendusasutus on enne käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud 4-kuulise tähtaja lõppu teavitanud EBA ühisotsuse saavutamise seotud erimeelsustest. Teavitus suunatakse EBA-le otsustamiseks ainult siis, kui 4-kuuline tähtaeg ei ole möödunud ning kui vastavale ühisotsusele ei ole jõutud. Peale teavituse suunamist on Finantsinspektsioonil kohustus ära oodata EBA otsus, mille tegemiseks on EBA-l üks kuu, ning panna selleks ajaks enda otsuse tegemine pausile. Alles peale EBA tähtajaliselt tehtud otsuse saamist on Finantsinspektsioonil õigus liikuda otsuse tegemise protsessiga edasi. Finantsinspektsiooni otsus peab olema kooskõlas EBA otsusega välja arvatud juhul, kui EBA ei ole vastavat otsust tähtjaks teinud. Sellisel juhul võib Finantsinspektsioon teha otsuse iseseisvalt.

Paragrahv 39. Kehtiv § 39 sätestab kriisilahendusmenetluse algatamise tingimused.

Lõike 7 muutmine. Seni kehtinud lõike 7 sõnastus sätestas, et kui segavaldusettevõtjal on otsene või kaudne osalus tütarettevõtjast krediidasutuses finantsvaldusettevõtja kui vahendaja kaudu ja kriisilahenduskava järgi on finantsvaldusettevõtja kriisilahendussubjekt, peab Finantsinspektsioon konsolideerimisgrupi kriisilahenduse eesmärgil kriisilahendusmeetmeid või -õigusi rakendama selle finantsvaldusettevõtja, mitte segavaldusettevõtja suhtes. Lõikega 7 on üle võetud BRRD2 artikli 33 lõige 3.

Euroopa Komisjon on kõnealuse lõike puhul esitanud kaks märkust. Esiteks, lõige 7 ei erista piisavalt selgelt, et säte reguleerib olukorda, kus vahendajast finantsvaldusettevõtja on kriisilahenduskava järgi kriisilahendussubjekt. Seni kehtinud sätte sõnastus viitas ümberpööratult ja liialdatult olukorrale, kus hoopis segavaldusettevõtjal on otsene või kaudne osalus tütarettevõtjast krediidasutuses vahendajast finantsvaldusettevõtja kaudu, mis on artikli 33 lõike 3 väär tõlgendus.

Teiseks, artikli lõige 3 ei kasuta sõna „finantsinstitutsioon“, mis on ekslikult jõudnud direktiivi eestikeelsesesse tõlkesse ning sõna „krediidasutus“ kaudu ka siseriiklikusse õigusesse. Komisjoni märkustest tulenevalt muudetakse lõiget 7 ning seni kehtinud lõike tekst eraldatakse kaheks lauseks. Esimesega lausega sätestatakse, et kui segavaldusettevõtjal on otsene või kaudne osalus tütarettevõtjast krediidasutuses finantsvaldusettevõtjast vahendaja kaudu, peab kriisilahenduskava järgi vahendajast finantsvaldusettevõtjat käsutama kriisilahendussubjektina. Teise lausega sätestatakse, et käesoleva lõike esimeses lauses nimetatud juhul võib konsolideerimisgrupi kriisilahenduse eesmärgil kriisilahendusmeetmeid või -õigusi rakendada selle vahendajast finantsvaldusettevõtja, mitte segavaldusettevõtja suhtes. Uue sõnastusega viiakse lõige 7 kooskõlla direktiiviga ning tagatakse sätte sisu ühetaoline ning korrektne mõistmine. Täiendavalt täpsustatakse vahendajast finantsvaldusettevõtja käsitlemist kriisilahenduskavas kriisilahendussubjektina ning viiakse lõike teine lauseosa üle uude lausesse. Kahe lausega taotletakse situatsioonide eraldamist ning erandite ja kohustuste rakendamise selgust. Selleks, et esimene ja teine lause oleks objektiivselt omavahel seotud ning selge, et teine lause reguleerib esimeses lauses sätestatud olukorda, tehakse teises lauses ka viide esimesele lausele.

Lõike 8 punkti 2 muutmine. Lõige 8 sätestab tingimused, mil Finantsinspektsioon võib finantsvaldusettevõtja, segafinantsvaldusettevõtja või segavaldusettevõtja suhtes rakendada

kriisilahendusmeetmeid. Lõikes 8 esinevad tingimused peavad esinema BRRD2 artikli 33 lõike 4 kohaselt kumulatiivselt. Üheks tingimuseks on punktis 2 sõnastatud eeldus, et üks või mitu segavaldusettevõtja tütarettevõtjat, kes on krediidasutused, kuid ei ole kriisilahendussubjektid, vastavad käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tingimustele. Punkt 2 võtab üle artikli 33 lõike 4 punkti b, mis näeb ette laiema subjektide ringi kui on punktis 2 nimetatud, ning sätestab, et subjektide ring laieneb lisaks segavaldusettevõtja tütarettevõtjale ka finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja tütarettevõtjatele. Kitsamale subjektide ringile on tähelepanu juhtinud ka Euroopa Komisjon. Punkti 2 uue sõnastusega sätestatakse, et Finantsinspeksioon võib rakendada kriisilahendusmeetmeid või -õigusi, kui üks või mitu finantsvaldusettevõtja, segafinantsvaldusettevõtja või segavaldusettevõtja tütarettevõtjat, kes on krediidasutused, kuid ei ole kriisilahendussubjektid, vastavad käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tingimustele.

Paragrahv 40¹. Kehtiv § 40¹ sätestab teatud kohustuste peatamise õiguse.

Lõige 4 muudetakse. Lõike 4 kohaselt võib Finantsinspeksioon määrata krediidasutuse või konsolideerimisgruppi kuuluva ettevõtja lepingujärgsete makse- või ülekandekohustuste peatamise kasutamise perioodi vastavalt iga üksikjuhtumi asjaoludele, hinnates hoolikalt, kas peatamist on sobilik kohaldada ka krediidasutuste seaduse § 131 lõike 1 punktis 3 nimetatud hoiuste suhtes. Lõikega 4 on üle võetud BRRD2 artikli 33a lõike 2 teine alalõige.

Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et lõikes 4 esinev viide krediidasutuste seaduse § 131 lõike 1 punktile 3 ei ole asjakohane. Nimelt näeb direktiiv ette, et peatamisõiguse perioodi määramisel tuleb hinnata ka peatamise sobilikkust kõlblike hoiuste suhtes, mis on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/49/EL artikli 2 lõike 1 punktis 4, eriti füüsiliste isikute ning mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate hoitavate tagatud hoiused, ning mis on üle võetud tagatisfondi seaduse 3. peatüki 1. jaoga. Krediidasutuste seaduse § 131 lõike 1 punkt 3 võtab üle BRRD2 artikli 108 lõike 1 punkti a alapunkti i, mille kohaselt rahuldatakse füüsiliste isikute ning mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate kõlblikud kohustused, mis ületavad direktiivi 2014/49/EL artiklis 6 sätestatud tagatud hoiuste suurust, samas järgus ning selliste nõuete rahuldamisjärk eelneb tavaliste võlausaldajate tagamata nõuetele. Tagatisfondi- ja krediidasutuste seaduses käsitletavate hoiuste erinevus seisneb seega selles, et krediidasutuste seaduse § 131 lõike 1 punktis 3 nimetatud hoiused on eelistatud hoiused, kuivõrd need rahuldatakse samas järgus, aga enne tagamata võlausaldajate nõudeid. Komisjoni märkusest johtuvalt muudetakse § 40¹ lõiget 4 ning sätestatakse, et Finantsinspeksioon peab peatamisõiguse kasutamisel hindama, kas peatamist on sobilik kohaldada ka tagatud kõlblike hoiuste suhtes, eriti füüsiliste isikute ning mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate hoitavate tagatud hoiuste suhtes.

Lõige 12 muudetakse. Paragrahv 40¹ sätestab kriisilahendusmenetluses teatud kohustuste peatamise õiguse tingimused. Kohustuste peatamise õigus on Finantsinspeksioonil. Lõikega 12 välistatakse selliste krediidasutuste õiguste peatamine või tagatistest tulenevate õiguste piiramine, kelle maksejõuetus või tõenäoline tulevikus tekkiv maksejõuetus on tuvastatud, kuid kes on juba peatanud makse- või ülekandekohustused ning kelle suhtes on võetud kriisilahendusmeetmeid. Õiguste peatamise ja tagatistest tulenevate õiguste piiramise osas viidatakse sätte siseselt FELS §-dele 43 ja 44. Paragrahvi 40¹ lõike 12 koostamise aluseks on olnud BRRD2 artikli 33a lõige 11. Direktiivi lõikes 11 viidatakse artiklites 69 lõikes 1, 70 lõikes 1 ja 71 lõikes 1 sätestatud õigustele, mis on kõik koondatud FELS § 43 lõikesse 2. Paragrahvi 44 vaste leiab direktiivi artiklist 68, millele ei ole viidatud artikli 33a lõikes 11. Kuigi § 44 reguleerib lepinguliste kohustuste täitmist ning teatud õiguste piiramist, ei kohaldata teatud lepingutingimusi kriisilahenduse puhul isegi juhul, kui kriisilahendusasutus on eelnevalt

kasutanud väljamaksete peatamise õigust pärast maksejõuetuse või tõenäolise maksejõuetuse tuvastamist ja enne kriisilahenduse algatamist. Seetõttu puudub §-le 44 viitamisel õiguslik relevantsus ning side § 40¹ lõikes 12 sätestatud välistusega. Muudatusega eemaldatakse lõikest 12 tekstiosa „§-de 43 ja 44 kohast“ ning asendatakse see tekstiosaga „§ 43 lõikes 2 sätestatud“.

Paragrahv 41. Kehtiva §-ga 41 sätestatakse kriisilahendusmenetluse algatamise otsuse tingimused.

Lõike 2 punkti 6 muutmine. Lõikega 2 sätestatakse lahtine loetelu asjaoludest, mida Finantsinspeksioon peab käsitlema otsuses kriisilahendusmenetluse algatamise kohta. Loetelus sisalduva punkti 6 kohaselt peavad vastavas otsuses sisalduma selgitused kriitiliste funktsioonide jätkuvuse korra kohta kooskõlas FELS §-ga 46. Lõike 2 punktis 6 asendatakse tekstiosa „kriitiliste funktsioonide jätkuvuse“ tekstiosaga „teenuste osutamise ja vahendite üleandmise“ tulenevalt § 46 muudatustest ning normitehnilisest vajadusest kasutada samadele asjaoludele viidates sarnast sõnastust (vt § 46 muutmise selgitusi).

Paragrahv 43. Kehtiv § 43 sätestab kriisilahendusmenetluse algatamise otsuse tagajärjed.

Lõike 3 punktid 2 ja 3 tunnistatakse kehtetuks. Käesoleva paragrahvi lõikega 2 sätestatakse nimekiri kriisilahendusmenetluses oleva krediidasutuse õigustest ja kohustustest, mille peatamise õigus on Finantsinspeksioonil kriisilahendusmenetluse algatamise otsusega. Lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste peatamise eelduseks on teate avaldamine Eestis ning peatamist saab rakendada teate avaldamisest kuni avaldamispäevale järgneva tööpäeva keskööni. Peatamist saab nimekirja kohaselt rakendada makse- või ülekandekohustustele, tagatud võlakohustuste omanike tagatistest tulenevatele õigustele ja ülesütlemisõigustele kõigi lepingupoolte suhtes juhul, kui makse-, üleandmis- ja ülekandekohustusi ning tagatiste andmise kohustust. Lõikele 2 teeb erandi lõige 3, milles sätestatakse õigused ja kohustused, millele ei saa kohaldada Finantsinspeksiooni poolset peatamise õigust.

Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et BRRD2 artikli 70 lõike 2 muutmise eemaldatakse erisuste nimekirjast hüvitatavad ja tagatud hoiused ning krediidasutuse või investeringutest tulenevate nõuete suhtes. Kõnealune artikkel on üle võetud FELS § 43 lõikega 3 ning selle punktid 2 ja 3 väljendavad vaatamata direktiivi muutmisele jätkuvalt õigusi ja kohustusi, mille peatamisõiguse peatamise välistus ei ole direktiivi mõistes enam relevantne. Punkti 2 kohaselt ei saa lõikes 2 nimetatud peatamist rakendada hüvitatavate ja tagatud hoiuste suhtes ning punkti 3 kohaselt ei kohaldu peatamine Tagatisfondi seaduse 4. peatüki alusel tagatud investeringutest tulenevate nõuete suhtes. Direktiivi muutmise tõttu on tekkinud vastuolu artikli 70 lõike 2 ja FELS § 43 lõike 3 punktide 2 ja 3 vahel, sest direktiiv lubab kõnealustes punktides nimetatud õigustele ja kohustustele peatamisõiguse rakendamist, kuid FELS-is ei ole vastavaid punkte kehtetuks tunnistatud. Kooskõla tagamiseks direktiiviga tunnistatakse § 43 lõike 3 punktid 2 ja 3 kehtetuks.

Lõige 4² muudetakse. Lõikega sätestatakse, et Finantsinspeksioon määrab käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud õiguse kasutamise ulatuse vastavalt iga üksikjuhtumi asjaoludele, hinnates hoolikalt, kas peatamist on sobilik kohaldada ka krediidasutuste seaduse § 131 lõike 1 punktis 3 nimetatud hoiuste suhtes. Lõikega 4² võetakse üle BRRD2 artikli 69 lõike 5 teine alalõige. Sarnaselt märkustega, mida Euroopa Komisjon tegi § 40¹ lõike 4 suhtes, tuleb § 43 lõikes 4² jätta välja viide krediidasutuste seaduse 131 lõike 1 punktile 3 ning asendada see tekstiosaga, mis käsitleb tagatud kõlblikke hoiuseid, eelkõige füüsiliste isikute ning mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate hoitavate tagatud hoiuseid, sest krediidasutuste

seaduses käsitletud hoiused on eelistatud hoiused, mis rahuldatakse samas järgus, aga enne tagamata võlausaldajate nõudeid, kuid tagatistfondiseaduses käsitletud hoiused on tagamata hoiused (vt § 40¹ lõike 4 selgitusi). Uue sõnastuse kohaselt peab Finantsinspeksioon hindama hoolikalt, kas peatamist on sobilik kohaldada ka kõlblike hoiuste suhtes, eriti füüsiliste isikute ning mikro- väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate hoitavate tagatud hoiuste suhtes.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 5¹, et tagada direktiivi 2014/59/EL artikli 71 lõike 5 selge ja ühemõtteline ülevõtmine Eesti seaduses. Norm näeb ette, et kui kriisilahendusamet kasutab sama artikli lõikega 1 või 2 ette nähtud õigust peatada lepingu ülesütlemise õigus ning kui ei ole esitatud käesoleva artikli lõike 4 kohast teadet, võib peatatud õigust peatamisaja lõppedes kasutada vastavalt artiklile 68 järgmiselt:

1. kui lepinguga hõlmatud õigused ja kohustused on üle antud muule ettevõtjale, võib vastaspool kasutada lepingu ülesütlemise õigust vastavalt asjaomase lepingu tingimustele üksnes saajast ettevõtja mis tahes jätkuva või järgneva täitmist tingiva juhtumi korral;
2. kui lepinguga hõlmatud õigused ja kohustused jäävad kriisilahendusmenetluses olevale krediitiasutusele või investimisühingule ning kriisilahendusamet ei ole rakendanud kõnealuse lepingu suhtes artikli 43 lõike 2 punkti a kohaselt kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise vahendit, võib vastaspool kasutada lõikest 1 tuleneva peatamise lõppemisel lepingu ülesütlemise õigust vastavalt kõnealuse lepingu tingimustele.

Kõnesolevat direktiivi sätet ei ole Eesti õigusesse korrektselt üle võetud. FELS § 43 täiendamine lõikega 5¹ tagab selle. Nii sätestataksegi FELS-is, et kui Finantsinspeksioon kasutab käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 3 või lõikes 4 ette nähtud õigust peatada lepingu ülesütlemise õigus ning kui ei ole esitatud käesoleva paragrahvi lõike 5 kohast teadet, võib peatatud õigust pärast peatamisaja lõppu kasutada, arvestades FELS §-s 44 sätestatud, järgmiselt:

1. kui lepingust tulenevad õigused ja kohustused on üle antud teisele ettevõtjale, võib vastaspool kasutada lepingu ülesütlemise õigust vastavalt asjaomase lepingu tingimustele üksnes saajast ettevõtja mis tahes jätkuva või järgneva täitmist tingiva juhtumi korral;
2. kui lepingust tulenevad õigused ja kohustused jäävad kriisilahendusmenetluses olevale krediitiasutusele ning Finantsinspeksioon ei ole sellise lepingu suhtes rakendanud kohustuste ja nõudeõiguste teisendamist kooskõlas FELS § 70 lõike 1 punktiga 1, võib vastaspool pärast peatamisaja lõppu kasutada lepingu lõpetamise õigust vastavalt lepingu tingimustele.

Paragrahv 44. Kehtiv § 44 sätestab lepinguliste kohustuste täitmise tingimused.

Lõike 3 sissejuhatava lauseosa muutmine. Käesoleva lõike sissejuhatava lauseosaga sätestatakse, et kui kriisilahendusmenetlusest olev krediitiasutus jätkab lepingust tulenevate kohustuste täitmist, sealhulgas makse- ja ülekandekohustuste täitmist, ning tagatise andmist, ei ole kriisiennetusmeetme rakendamise, teatud kohustuste peatamise või kriisilahendusmenetluse algatamise otsus ega selle kohaldamisega vahetult seotud mis tahes sündmus aluseks, et rakendada lõikele järgnevas loetelus nimetatud meetmeid. Nendeks meetmeteks võivad olla konsolideerimisgrupi ettevõtja ja krediitiasutuse vaheliste vastastikuste kohustuste täitmata jätmine (punkt 1) ja krediitiasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku vara kuuluvuse või kontrolli mõjutamine (punkt 2). Lõikega 3 võetakse üle BRRD2 artikkel 68 lõike 3.

Euroopa Komisjon on tuvastanud lõike 3 sissejuhatavas lauseosas järgnevad puudused. Esiteks, käesolev lõike keskendub kriisilahendusmenetluses oleva krediitiasutuse reguleerimisele, mis

on komisjoni hinnangul liiga kitsas lähenemine, sest artikli 68 lõige 3 käsitleb lihtsalt krediidasutusi, kes jätkavad lepingust tulenevate kohustuste täitmist.

Teiseks, erinevalt direktiivis sätestatust, mis viitab artiklile 33a, puudub sissejuhatavas lauseosas vastav viide. Artikkel 33a on võetud üle FELS §-ga 40¹, mis reguleerib teatud kohustuste peatamise õigust. Kolmandaks, sätestab sissejuhatav lauseosa kolm eeldust, mille esinemine ei tekita kellelegi õigust rakendada sissejuhatavale lauseosale järgnevas loetelus nimetatud meetmeid. Üheks vastavaks eelduseks on kriisilahendusmenetluse algatamise otsus ja selle kohaldamine. Komisjoni hinnangul on kriisilahendusmenetluse algatamise otsus kui meetmete välistamise eeldus liiga kitsas võrreldes artikli 68 lõikega 3, sest spetsiifiliselt kriisilahendusmenetluse algatamise otsus ei hõlma endas näiteks halduri nimetamist § 6 lõike 1 punkti 3 kohaselt. Direktiivis on kriisilahendusmenetluse algatamise otsuse asemel kasutatud sõna „kriisiohjemeede“, mis on artikli 2 lõike 1 punkti 102 kohaselt kriisilahenduse meede või erihalduri nimetamine. Kriisilahendusmeede on § 6 lõike 2 kohaselt Finantsinspektsiooni õigus nõuda aktsiate ja varade võõrandamist, luua sildasutus, nõuda vara eraldamist jms meetmed, sealhulgas ka õigus määrata erihaldur. Seega ei erista käesolev seadus kriisilahendusmeetmeid ja õigust määrata erihaldur, nagu teeb mõiste „kriisiohjemeede“, vaid käsitleb halduri nimetamist kui üht meetet, mida Finantsinspektsioon võib kasutada finantskriisi lahendamiseks.

Komisjoni kommentaaridest tulenevalt muudetakse lõike 3 sissejuhatava lause sõnastust ja sätestatakse, et kui krediidasutus jätkab lepingust tulenevate kohustuste täitmist, sealhulgas makse- ja ülekandekohustuste täitmist, ning tagatise andmist, ei ole kriisiennetusmeetme rakendamise, FELS §-s 40¹ sätestatud teatud kohustuste peatamise või kriisilahendusmeetme või -õiguse rakendamise otsus ega selle kohaldamisega vahetult seotud mis tahes sündmus aluseks, et rakendada lõikele järgnevas loetelus nimetatud meetmeid.

Lõiget 3 täiendatakse punktiga 3, et tagada direktiiv 2014/59/EL artikkel 68 lõike 3 punkti c korrektne ülevõtmine Eesti seadusesse.

Nagu eelmise muudatuse selgituses on juba öeldud, siis käesoleva lõike sissejuhatava lauseosaga sätestatakse, et kui kriisilahendusmenetlusest olev krediidasutus jätkab lepingust tulenevate kohustuste täitmist, sealhulgas makse- ja ülekandekohustuste täitmist, ning tagatise andmist, ei ole kriisiennetusmeetme rakendamise, teatud kohustuste peatamise või kriisilahendusmenetluse algatamise otsus ega selle kohaldamisega vahetult seotud mis tahes sündmus aluseks, et rakendada lõikele järgnevas loetelus nimetatud meetmeid.

Nüüd lisatakse käesoleva muudatusega veel siia loetellu eraldi punkt 3 ehk eelnimetatud otsus või vastav sündmus ei ole aluseks, et mõjutada krediidasutuse või temaga samasse gruppi kuuluva isiku lepingulisi õigusi seoses lepinguga, mis sisaldab vastastikuste kohustuste täitmata jätmise sätteid.

Paragrahv 46. Kehtiv § 46 sätestab kriitiliste funktsioonide jätkuvuse tagamise korra.

Paragrahv 46 võtab üle BRRD2 artikli 65. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et §-s 46 ei ole kohane kasutada mõistet „kriitiliste funktsioonide jätkuvus“. Komisjoni sõnul on artikli 65 eesmärgiks anda kriisilahendusasutustele õigus nõude kriisilahendusmenetluses olevalt krediidasutuselt või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluvalt ettevõtjalt selliste teenuste osutamist ja vahendite andmist, mis on vajalikud krediidasutuse sõlmitud lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste täitmiseks. Seega on artikli 65 tuumaks

krediidiasutuse tavapärase (ingl. k. *business as usual*) majandustegevuse jätkamine, millest sõltub muude kohustuste täitmine. Kriitilised funktsioonid on direktiivi artikli 2 lõike 1 punktis 35 defineeritud kui tegevus, teenused või tegevused, mille seiskumine toob ühes või enamas liikmesriigis tõenäoliselt kaasa reaalmajanduse jaoks oluliste teenuste katkemise või häirib tõenäoliselt finantsstabiilsust finantsinstitutsiooni või konsolideerimisgrupi suuruse, turuosa, välise ja sisemise seotuse, keerukuse või piiriülese tegevuse tõttu, pidades eelkõige silmas kõnealuste tegevuste, teenuste või tegevuste asendatavust. Seega jäetakse mõiste „kriitiliste funktsioonide jätkuvus“ kasutamisega jäetakse komisjoni hinnangul väär mulje olukorrast, mil Finantsinspeksioon võib sekkuda krediidiasutuse tegevusse ning näha ette korra teenuste osutamise ja vahendite andmise jätkamiseks, sest kriitilised funktsioonid omavad direktiivi kontekstis tunduvalt suuremat kaalu, olulisust ning tagajärgi, kui krediidiasutuse tavapärase majandustegevus. Komisjoni märkusi arvesse võttes **muudetakse §-i 46 pealkirja**. Paragrahvi uueks pealkirjaks on „Teenuste osutamine ja vahendite üleandmine“. **Lõigetes 1 ja 2 asendatakse** kriitiliste funktsioonide jätkuvust käsitlevad sõnad teenuste osutamise ja vahendite üleandmist käsitlevate sõnadega.

Paragrahv 48. Kehtiv § 48 sätestab krediidiasutuse tegevuse reorganiseerimise kava tingimused.

Lõike 1 muutmine. Käesolev säte kohustab krediidiasutust või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva ettevõtja juhatust või erihaldurit koostama ühe kuu jooksul kohustuste teisendamise meetme rakendamise otsuse tegemisest tegevuse reorganiseerimiskava, mis on kooskõlas Euroopa Liidu riigiabi reeglitega, ja edastama selle Finantsinspeksioonile. Lõikega 1 võetakse üle BRRD2 artikli 52 lõige 1, kuid erinevalt direktiivi sõnastusest, kohustab käesolev lõige 1 kriisilahendusmenetluses oleva krediidiasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva ettevõtja juhatust või erihaldurit koostama ja esitama reorganiseerimiskava. Direktiivi ja seaduse sõnastuse erisusele on juhtinud tähelepanu ka Euroopa Komisjon, kes on selgitanud, et artikli 52 lõige 1 ei näe ette, et krediidiasutus peab reorganiseerimiskava koostamiseks olema kriisilahendusmenetluses, kuna kava koostamine leiab aset peale kriisilahendust. Võttes arvesse komisjoni tähelepanekut ja ebatäpsust lõikes 1, asendatakse tekstiosa „Kriisilahendusmenetluses oleva krediidiasutuse“ tekstiosaga „Krediidiasutuse“.

Paragrahv 49. Kehtiv § 49 sätestab võimalikust maksejõuetust teavitamise korra.

Lõike 2 punkti 5 muutmine. Lõige 2 sätestab, et kui Finantsinspeksiooni hinnangul on kriisilahendusmeetmete ja -õiguste kasutamise tingimused vastavalt FELS § 39 lõike 1 punktidele 1 ja 2 täidetud, teavitab Finantsinspeksioon viivitamata sellest lõikes 2 toodud loetelus nimetatud asutusi. Teavitamise eelduseks olevad tingimused on § 39 lõike 1 punkti 1 kohaselt Finantsinspeksiooni hinnang, mille kohaselt on tõenäoline, et krediidiasutus on maksejõuetu või tõenäoliselt muutub maksejõuetuks, ning punkti 2 kohaselt hinnang, mille kohaselt ei aita ükski muu meede või õigus hoida ära krediidiasutuse maksejõuetust mõistliku aja jooksul. Lõikega 2 on võetud üle BRRD2 artikli 81 lõige 3.

Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et lõike 2 punkt 1 käsitleb vaid finantsjärelevalve asutusi, võttes üle artikli lõike 3 punktid b ja c. Punkti 1 kohaselt peab Finantsinspeksioon teavitama finantsjärelevalve asutusi, kes teostavad järelevalvet kriisilahendusmenetluses oleva krediidiasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku üle, sealhulgas nende lepinguriikide finantsjärelevalve asutusi, kus asub krediidiasutuse filiaal. Vastavast loetelust on välja jäänud artikli lõike 3 punktides a ja d

käsitletud kriisilahendusasutused. Komisjoni märkusest tulenevalt muudetakse lõike 2 punkti 5, mis seni kehtinud sõnastuses sätestas, et teavitada tuleb asjakohasel juhul konsolideerimisgrupi kriisilahendusasutust. Punktiga 5 on üle võetud artikli 81 lõike 3 punkt h. Põhjusel, et punkt 5 käsitleb juba konsolideerimisgrupi kriisilahendusasutust, täiendatakse lõike 5 sõnastust viisil, et sellega on üle võetud artikli lõike 3 punktid a, d ja h. Punkti 5 uue sõnastuse kohaselt peab Finantsinspeksioon teavitama konsolideeritud järelevalvet tegevat asutust, kui krediidasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu (EL) direktiivi 2013/36/EL 7. jaotise 3. peatüki kohaselt konsolideeritud järelevalvet.

Paragrahv 52. Kehtiv § 52 sätestab varalise seisundi hindamise eesmärgi ja tingimused.

Lõike 7 täiendamine. Käesoleva paragrahvi kohaselt tuleb enne kriisilahendusmeetme või kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise õiguse rakendamist viia läbi krediidasutuse, tema tütarettevõtjast finantseerimisasutuse või samasse konsolideerimisgruppi kuuluva finantsvaldusettevõtja, segafinantsvaldusettevõtja või segavaldusettevõtja varalise seisundi hindamine (lõige 1). Hindamise tulemused aitavad näiteks otsustada, millist kriisilahendusmeetmet või -õigust rakendada ja millises ulatuses tühistada või alandada aktsiate väärtust (lõige 3). Lõikega 7 sätestatakse, et hindamine on lahutamatu osa Finantsinspeksiooni otsusest rakendada kriisilahendusmeetmeid või -õigusi, sealhulgas otsusest kasutada kapitaliinstrumentide allahindamise või teisendamise õigust, ning et hindamine ise ei anna iseseisvat kaebeõigust. Käesolev säte võtab üle BRRD2 artikli 36 lõike 13.

Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et kuigi direktiivi esimeses versioonis piirdus õiguste ulatus vaid kapitaliinstrumentidega, siis viimases versioonis on õiguste ulatust laiendatud ka kõlblike kohustusteni. Erinevalt artikli 36 lõike 13 muudatusest on vastav muudatus jäänud lõikesse 7 sisse viimata. Kuivõrd hindamine on kohustuslik Finantsinspeksioonile kriisilahendusmeetmete ja -õiguste kasutamiseks, mis hõlmab endas ka õigust alla hinnata või teisendada kapitaliinstrumente ja kõlblike kohustusi, täiendatakse lõiget 7 peale sõna „kapitaliinstrumentide“ tekstiosaga „ja kõlblike kohustuste“. Uue sõnastusega kohustatakse Finantsinspeksiooni viima läbi hindamist ka enne kõlblike kohustuste allahindamist või teisendamist, sest kõlblikud kohustused on lihtsustatult öeldes kohustused, mis lähevad esimesena kasutusse, kui kriisilahendusmenetlus algab ning tekib vajadus krediidasutuse rahalise olukorra parandamiseks, et vältida asjaomase krediidasutuse täielikku maksejõuetust või laiaulatuslikuma finantskriisi tekkimist. Kuigi kõlblikud kohustused on krediidasutuse jaoks esimene päästerõngas, ei tohi nende allahindamine või teisendamine toimuda ilma eelneva analüüsita, milleks ongi FELS §-s 52 sätestatud hindamine.

Paragrahv 55. Kehtiv § 55 sätestab kriisilahendusmeetmete ja -õiguste rakendamise üldpõhimõtted.

Lõike 8 punkti 1 muutmise. Lõige 8 sätestab kaks kumulatiivset tingimust erakorralise avaliku finantstoetuse taotlemiseks süsteemse finantskriisi ilmingute esinemise korral. Punkt 1 sätestab, et krediidasutuse aktsionärid või võlausaldajad on kahjumi katmiseks või kapitali taastamiseks panustanud summa kohustuste või kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamiseks, teisendamiseks või muul viisil vähemalt kaheksa protsendi ulatuses teisendatavatest kohustustes ja omavahenditest. Punkti 2 kohaselt on toetuse taotlemine tingimuslik ning sõltub heakskiidu saamisest vastavalt Euroopa Liidu riigiabi reeglitele. Punkti 1 muudetakse kahest asjaolust ajendatavalt. Esiteks, lõige 8 võtab üle BRRD2 artikli 37 lõike

10, mille punkti a kohaselt peab avaliku finantstoetuse taotlemiseks olema täidetud vähemalt 8 protsendi teisendatavate kohustuste kogusumma nõue. Kogusummat arvutades tuleb kaasata ka omavahendid. Muudetav punkt 1 ei haaku direktiivi punktiga a, kuna mõiste „teisendatavad kohustused“ asemel kasutab punkt 1 mõistet „kõlblikud kohustused“ ning ei hõlma omavahendite kasutamist. Uue sõnastusega parandatakse tekkinud viga ning lisatakse omavahendite kasutamise tingimus. Teiseks, punkt 1 sätestab valiku osapooltest (krediidiasutuse aktsionärid või võlausaldajad), kes peavad finantstoetuse taotlemise saamiseks kahjumi katma ja kapitali taastama, eristades neid sõnaga „või“. Sõna „või“ kasutamisega tekitab punkt 1 ekslikult mulje, et tegemist on alternatiivsete isikutega ning kahjumi katmises osaleb üks või teine isik. Taoline tõlgendus läheb vastuollu direktiivi mõttega, mille sõnastus kaasab kahjumi katmisesse nii aktsionärid kui ka võlausaldajad. Kuivõrd tegu on isikutega, kes peavad kumulatiivselt panustama kahjumi katmisesse, asendatakse sõna „või“ sõnaga „ja“, et tagada kooskõla direktiiviga ning sätte tegeliku eesmärgi selgus.

Paragrahv 56. Kehtiv § 56 sätestab kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise ja teisendamise tingimused.

Lõike 1 punktide 2 ja 4 muutmine. Käesoleva lõikega sätestatakse tingimused, mille esinemisel võib Finantsinspeksioon nõuda krediidiasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamist või teisendamist aktsiateks või muudeks omandiõiguse instrumentideks. Õiguse rakendamiseks peab esinema vähemalt üks lõikes 1 loetletud tingimustest. Lõige 1 võtab üle BRRD2 artikli 59 lõike 3 ja selles sisalduva loetelu.

Punktiga 2, millele vastab artikli 59 lõike 3 punkt b, seatakse tingimuseks, et Finantsinspeksioon on teinud kindlaks, et kapitaliinstrumentide allahindamiseta või teisendamise ei ole krediidiasutus või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluv isik jätkusuutlik. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et allahindamise või teisendamise meedet tuleb rakendada lisaks kapitaliinstrumentidele ka kõlblikele kohustustele. Kuivõrd punkti 2 seni kehtinud sõnastuses vastav tingimus puudus, täiendatakse punkti 2 peale sõna „kapitaliinstrumentide“ tekstiosaga „ja kõlblike kohustuste“. Uue sõnastusega kohustatakse Finantsinspeksiooni hindama kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise vajadust tervikuna.

Punktiga 4, millele vastab artikli 59 lõike 3 punkt d, seatakse tingimuseks, et kapitaliinstrumentid ja kõlblikud kohustused on emiteerinud konsolideerimisgrupi emaettevõtja ja neid arvestatakse emaettevõtja omavahendite nõude täitmisel nii individuaalsel kui ka konsolideeritud alusel ning konsolideeritud finantsjärelevalvet teostava lepinguriigi pädev asutus on kindlaks teinud, et nende kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamiseta või teisendamise ei ole konsolideerimisgrupp jätkusuutlik. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, punktis 4 sätestatud kõlblike kohustuste emiteerimine on ebakorrektn, kuivõrd artikli punkt d käsitleb vaid kapitaliinstrumentide emiteerimist ning kõlblike kohustuste emiteerimist reguleerib direktiivi artikli 61 lõike 3 teine alalõige. Uue sõnastusega jäetakse punkti 4 sõnastusest läbivalt välja sõnad „ja kõlblikud kohustused“ vastavas käändes.

Lõike 1⁴ muutmine. Käesolevas lõikes sätestatakse, et kui kriisilahendussubjekt on kapitaliinstrumentid ja kõlblikud kohustused ostnud kaudselt sama kriisilahenduse konsolideerimisgrupi teiste ettevõtjate kaudu, kasutatakse kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise õigust koos sama õiguse kasutamisega

kriisilahendussubjekti emettevõtja tasandil või muude emettevõtjate tasandil, kes ei ole kriisilahendussubjektid, nii et kahjum kantakse üle kriisilahendussubjektile ja kriisilahendussubjekt rekaptaliseerib vastava krediidasutuse. Lõikega 1⁴ on üle võetud BRRD2 artikli 59 lõike 1 teine alalõige. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu erisusele kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise õiguse kasutamise tasandil. Nimelt sätestab direktiiv, et vastavate õiguste kasutamine peab toimuma asjaomase ettevõtja emettevõtja tasandil. Seega ei täpsusta lõige 1⁴, et allahindamise ja teisendamise meetme kasutamist kohaldatakse selle ettevõtjate emettevõtjate tasandil, kellelt on kriisilahendussubjekt otnud kaudselt kapitaliinstrumente ja kõlblike kohustusi. Komisjoni märkusest tulenevalt asendatakse lõikes 1⁴ tekstiosa „eelnimetatud teise ettevõtja emettevõtja tasandil“ tekstiosaga „selle ettevõtja emettevõtja tasandil“.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 1⁵. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et kuigi § 56 võtab üle BRRD2 artiklit 59, on üle võtmata jäänud artikli 59 lõige 1b, milles täpsustatakse artikli 59 lõikes 1 sätestatud asjaomaste kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või konverteerimise õiguste rakendamise tingimusi. Artikli 59 lõikega 1b laiendatakse lõike 1 mõjuala, ning täpsustatakse, et juhul, kui kriisilahenduse meetet kohaldatakse kriisilahendussubjekti suhtes või erandkorras kriisilahenduse kavast kõrvale kaldudes ettevõtja suhtes, kes ei ole kriisilahendussubjekt, siis tuleb ettevõtja tasandil vähendatud, alla hinnatud või teisendatud summaga arvestada artikli 37 lõikes 10 ja artikli 44 lõike 5 punktis a või artikli 44 lõike 8 punktis a sätestatud künniste puhul, mida kohaldatakse kõnealuse ettevõtja suhtes. Põhjusel, et artikli lõige 1a on paragrahvi üle toodud lõikena 1³, ei ole võimalik artikli lõiget 1b vormistada lõike 1³ järel lõikena 1⁴, kuivõrd lõikega 1⁴ võetakse üle artikli 59 lõike 1 esimene alalõige. Kuigi paragrahvi lõiget 1³ on võimalik täiendada lõikes 1b sätestatuga, on paragrahvi loetavuse huvides otsustatud vormistada artikli 59 lõige 1b paragrahvi uue lõikena 1⁵. Uue sättega nähakse ette, et kui Finantsinspeksioon rakendab kriisilahendusmeetet kriisilahendussubjekti suhtes või erandlikel asjaoludel kriisilahenduskavast kõrvale kaldudes ettevõtja suhtes, kes ei ole kriisilahendussubjekt, võtab Finantsinspeksioon kooskõlas FELS § 57 lõikega 4 sellise ettevõtja tasandil vähendatud, alla hinnatud või teisendatud summat arvesse sama seaduse § 55 lõikes 8 ja § 78 lõikes 3 või § 78 lõike 6 punktis 1 sätestatud künniste puhul, mida kohaldatakse asjaomasele ettevõtjale.

Lõike 6 punkti 2 täiendatakse pärast sõna „kapitaliinstrumendid“ tekstiosaga „või kõlblikud kohustused“. Lõike 6 loeteluga sätestatakse kaks tingimust, mil Finantsinspeksioon saab rakendada kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise õigust. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et kuigi lõike 6 sissejuhatav lauseosa mainib kõlblike kohustuste allahindamist või teisendamist, on punktis 2 jäänud reguleerimata kõlblike kohustuste emiteerimine. Lõige 6 võtab üle BRRD2 artikli 61 lõike 3 teise alalõike. Erinevalt direktiivi sõnastusest, on lõige 6 vormistatud loeteluna. Loetelu punkt 1 keskendub kapitaliinstrumentidele, mille on emiteerinud Eestis tegevusloa saanud või Eestis asutatud krediidasutus või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluv isik. Punkt 2 reguleeris seni kehtinud sõnastuses vaid kapitaliinstrumentide emiteerimist krediidasutuse poolt, kelle üle Finantsinspeksioon teostab konsolideeritud finantsjärelevalvet. Põhjusel, et artikli 61 lõike 3 teine alalõige viitab selgelt direktiivi artikli 59 lõikes 1a osutatud kõlblikele kohustustele, lisatakse punkti 2 vastav täiend kõlblike kohustuste emiteerimise kohta. Uue sõnastusega parandatakse ebatäpsus ning tagatakse Finantsinspeksioonile võimalus rakendada allahindamise või teisendamise õigust ka emiteeritud kõlblike kohustuste suhtes olukorras, kus Finantsinspeksiooni konsolideeritud järelevalve alla kuuluv krediidasutus on emiteerinud kõlblike kohustusi.

Paragrahv 57. Kehtiv § 57 sätestab kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise õiguse rakendamise.

Lõike 5 esimese lause muutmine. Lõige 5 sätestab, et FELS § 56 lõikes 1⁴ nimetatud kapitaliinstrumenti ja kõlblike kohustuste põhisumma allahindamisel on põhisumma vähendamine lõplik ning selle omanikul ei ole nõudeõigusi seoses allahinnatud instrumendi summaga, välja arvatud juhul, kui instrumentide omanikud ei saa hüvitist kooskõlas käesoleva paragrahvi lõikega 7 või tulenevalt varem tekkinud kohustustest või allahindamisega tekitatud kahju eest. Lõike teise lausega täpsustatakse, et käesolevat nõuet ei kohaldata olemasolevate kohustuste ning kahjude eest tekkinud vastutuse suhtes, mis võib tekkida allahindamise õiguse kasutamise õiguspärasuse kontrollimiseks esitatud kaebuse tagajärjel. Lõikega 5 võetakse üle BRRD2 artikli 60 lõike 2 punkt a.

Euroopa Komisjon on teinud lõikele 5 kaks tähelepanekut. Esiteks, artikli punkti a kohaselt peab kapitaliinstrumenti või kõlbliku kohustuse põhisumma allahindamisel olema kõnealuse põhisumma vähendamine püsiv. Direktiivi ingliskeelses versioonis kasutatakse püsivuse tähistamiseks sõna „*permanent*“. Kehtivas redaktsioonis on ekslikult kasutatud sõna „*permanent*“ tähistamiseks eestikeelset sõna „lõplik“, mis iseloomustab midagi, mis on kehtima jääv, mitte muudetav või parandatav, mitte vaieldav või kahtluse alla pandav. Põhjusel, et sõna „*permanent*“ iseloomustab midagi, mis on püsiv, pidevalt toimuv või katkestusteta kestev, siis tekib keeleline ja ka tõlgenduslik vastuolu sätte tähenduse ja sisu osas. Seetõttu asendatakse lõike 5 esimeses lauses sõna „lõplik“ sõnaga „püsiv“. Teiseks, artikli punkti a kohaselt tuleb üleshindamisel arvestada artikli 46 lõikes 3 sätestatud hüvitise maksmise korda. Lõige 5 ei sisalda vastavat viidet artikli 46 lõikele 3, millele vastab FELS § 73 lõige 3 ning mis sätestab, et juhul, kui sama seaduse 5. peatüki kohaselt teostatud varalise seisundi hindamise tulemusel kohustuste teisendamise summad ületavad lõpliku hindamise summasid, võidakse kohaldada üleshindamismehhanismi võlausaldajatele ja seejärel aktsionäridele hüvitise maksmiseks. Seetõttu muudetakse lõike 5 esimest lauset ja sätestatakse, et § 56 lõikes 1⁴ nimetatud kapitaliinstrumenti ja kõlblike kohustuste põhisumma allahindamisel on põhisumma vähendamine püsiv ja kooskõlas käesoleva seaduse § 73 lõikes 3 ette nähtud võimaliku üleshindamismehhanismi kohaldamisega ning kapitaliinstrumenti ja kõlblike kohustuste omanikul ei ole nõudeõigusi seoses allahinnatud instrumendi summaga, välja arvatud juhul, kui instrumentide omanikud ei saa hüvitist vastavalt käesoleva paragrahvi lõikes 7 sätestatule või kahju eest, mis tuleneb varem tekkinud kohustuste täitmisest või kapitaliinstrumenti või kõlblike kohustuste põhisumma allahindamisest.

Lõikega 9 sätestatakse Finantsinspeksioonile kohustus teeb pärast kapitaliinstrumentide või kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise õiguse kasutamist läbi FELS § 73 lõikes 1 nimetatud varalise seisundi hindamine kooskõlas § 73 lõikega 3. Sättega võetakse üle BRRD2 artikli 59 lõike 1 kolmas alalõige.

Euroopa Komisjon on teinud paar märkust lõikes esinevatele viidetele. Esiteks, artikli kolmandas alalõikes tehakse hindamise juures viide direktiivi artiklile 74. Komisjoni hinnangul on § 73 lõike 1 asemel korrektsem viidata FELS §-le 54, mis võtab üle direktiivi artikli 74. Paragrahviga 54 sätestatakse täiendava hindamise tingimused. Teiseks, § 73 lõike 3 asemel on korrektsem viidata FELS § 53 lõike 6 punktile 2 ja §-le 80, mis võtavad üle kolmandas alalõikes viidatud artikli 75. Eelmainitud sätetega sätestatakse kahju hüvitamise alused, mis on tehtud kindlaks varalise seisundi hindamise käigus. Kahju hüvitamise õigus on krediitiasutuse aktsionäril või võlausaldajal, kes on kriisilahenduse käigus kandnud suuremat kahju võrreldes olukorraga, kui krediitiasutus oleks lõpetatud või likvideeritud pankrotimenetluses. Tekkinud

kahju vahe hüvitamist võivad kahjustatud pooled nõuda Tagatisfondist, kuid kui lõpliku järeelhindamise tulemuse kohaselt on krediidasutuse või mõne muu isiku vara netoväärtus suurem, kui esialgse hindamise käigus leitud väärtus, võib Finantsinspeksioon anda sildasutusele või vara valitsemise ettevõtjale korralduse suurendada aktsionäridele või aktsionäridele seoses kriisilahendusmenetluses oleva krediidasutuse vara, õiguste ja kohustuste või aktsiatega makstavat hüvitist. Kuivõrd FELS § 53 lõike 6 punkt 2 viitab juba kooskõlale §-ga 80, tehakse lõike 9 uues sõnastuses viited ainult §-le 54 ja § 53 lõike 6 punktile 2.

Paragrahv 58. Kehtiv § 58 sätestab kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise õiguse kohaldamise konsolideeritud alusel.

Paragrahviga 58 on üle võetud BRRD2 artikkel 62. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et käesoleva paragrahvi lõige 1 ei võta korrektselt üle direktiivi artikli 62 lõiget 4. Lõige 1 sätestab, et kui Finantsinspeksioon on saanud teise lepinguriigi kriisilahendusametilt või muult pädevalt ametiasutusest teate kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise kohta, mis puudutab konsolideerimisgruppi või sinna kuuluvaid isikuid, hindab Finantsinspeksioon pärast konsulteerimist nimetatud asutustega alternatiivse meetme olemasolu kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamisele või teisendamisele ja kas selle olemasolul on seda võimalik rakendada lõikele järgnevas loetelus nimetatud meetmete rakendamist.

Komisjoni hinnangul on lõikes 1 võetud lähenemine ebakorrektnes võrreldes artikli 62 lõikega 4, sest direktiiv seab hindamise eelduseks, et kriisilahendusamet on vastava teate edastaja, mitte saaja, sest ainult kriisilahendusamet saab nõuda krediidasutusest või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamist või teisendamist FELS § 56 kohaselt. Seega peab teate edastamisele ja konsulteerimisele järgnema Finantsinspeksiooni poolne hinnangu andmise protsess, milles kriisilahendusamet hindab, kas alternatiivsete meetmete rakendamine on võimalik ning efektiivsed. Komisjoni märkusest tulenevalt analüüsiti §-i 58 ka tervikuna ja tuvastasid, et lisaks lõikes 1 esinevale mittevastavusele ei ole paragrahviga üle võetud BRRD2 artikli 62 lõike 1 punkti a ning lõikeid 2 ja 3. Hinnates, kuidas oleks puuduolevaid direktiivi lõikeid võimalik §-i 58 üle võtta, tuvastati ebaühtsus artikli ja paragrahvi struktuuride vahel, kuna § 58 alustab artikli 62 üle võtmist alates artikli lõikest 4, mis väljendub käesoleva paragrahvi lõikes 1. Seega ei ole puuduolevaid sätteid võimalik lisada loogilises järjekorras §-le 58, kuivõrd lõike 1 ette ei saa normitehniliselt lisada uusi lõikeid ning teha viiteid etteruttavalt sätetele, mida ei ole samas paragrahvis veel käsitletud. Eeltoodust tulenevalt muudetakse käesoleva paragrahvi järjestust täielikult, eesmärgiga tagada kooskõla BRRD2 artikliga 62 ning sätte loogiline ja struktureeritud loetavus.

Lõige 1 vastab endise lõike 5 esimesele lausele ning võtab üle direktiivi artikli 62 lõike 1 punkti b esimese lausepoole ja lõike 8 esimese poole. Lõikega 1 sätestatakse, et kui Finantsinspeksioon otsustab asjakohase kriisilahendusobjekti kriisilahendusametusega konsulteerides teha kindlaks käesoleva seaduse § 56 lõike 1 punktis 3 nimetatud asjaolud, teavitab ta sellest otsusest viivitamata selliste lepinguriikide kriisilahendusametusi ja konsolideerimisgruppi kriisilahendusametusi või nende puudumisel selliste lepinguriikide pädevaid ametiasutusi, kus asuvad konsolideerimisgruppi kuuluvad ettevõtjad, keda vastav otsus mõjutab. Paragrahvi 56 lõike 1 punkti 3 kohaselt on Finantsinspeksioonil õigus nõuda krediidasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamist või teisendamist aktsiateks või muudeks omandiõiguse instrumentideks juhul, kui need kapitaliinstrumentid on emiteerinud konsolideerimisgruppi tütar-ettevõtja ja neid arvestatakse omavahendite nõude täitmisel nii individuaalsel kui ka

konsolideeritud alusel ning Finantsinspeksioon koos konsolideeritud finantsjärelevalvet teostava lepinguriigi pädeva asutusega on FELS 9. peatüki kohaselt kindlaks teinud, et nende kapitaliinstrumentide allahindamiseta või teisendamiseta ei ole konsolideerimisgrupp jätkusuutlik.

Lõige 2 vastab endise lõike 5 teisele ja kolmandale lausele, millega on üle võetud BRRD2 artikli 62 lõike 8 teine pool. Lõikega 2 sätestatakse, et kui Finantsinspeksioon on konsolideerimisgrupi kriisilahendusasutus, teeb ta kõik endast oleneva, et ühisotsuseni jõudmise eesmärgil leppida teiste lepinguriikide kriisilahendusasutustega kokku käesoleva paragrahvi esimeses lõikes nimetatud asjaoludes. Kui ühisotsusele ei jõuta, siis nimetatud asjaolusid kindlaks ei tehta.

Lõikega 3 võetakse üle direktiivi artikli 62 lõike 1 punkt a ning sätestatakse, et kui Finantsinspeksioon otsustab teha kindlaks FELS § 56 lõike 1 punktis 2, 3 või 4 nimetatud asjaolud, teavitab ta sellest otsusest viivitamata, kuid hiljemalt 24 tundi pärast asjaomase kriisilahendussubjekti kriisilahendusasutusega konsulteerimist konsolideeritud järelevalvet tegevat ametiasutust või selle puudumisel lepinguriigi asjaomast konsolideeritud järelevalvet teostavat finantsjärelevalve asutust (punkt 1) ja teisi samasse konsolideerimisgruppi kuuluvate ettevõtjate kriisilahendusasutusi, kui konsolideerimisgrupp on otseselt või kaudselt otnud FELS § 19 lõigete 2 ja 4–6 kohaldamisalasse kuuluvalt ettevõtjalt sama seaduse § 19 lõikes 8 nimetatud kohustusi (punkt 2).

Lõikega 4 võetakse üle direktiivi artikli 62 lõige 3 ja sätestatakse, et käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud teates peab Finantsinspeksioon põhjendama oma veendumust tuvastada FELS § 56 lõike 1 punktis 2, 3 või 4 nimetatud asjaolud.

Lõige 5 vastab endisele lõikele 1 ning võtab üle BRRD2 artikli 62 lõike 4. Lõikega 5 sätestatakse, et kui Finantsinspeksioon on edastanud käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 3 nimetatud teate kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise kohta, hindab Finantsinspeksioon pärast käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 3 nimetatud ametiasutustega konsulteerimist alternatiivse meetme olemasolu kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamisele või teisendamisele ja kas selle olemasolul on seda võimalik rakendada (punkt 1) ja kas võib eeldada, et alternatiivse meetme rakendamisel kaovad mõistliku aja jooksul asjaolud, mis muidu eeldaksid FELS § 56 lõikes 1 sätestatud asjaolude kindlakstegemist (punkt 2). Lõike koostamisel on võetud arvesse komisjoni märkuseid seoses Finantsinspeksiooni rolliga teate edastamisel.

Lõige 6 vastab endisele lõikele 2 ning võtab üle direktiivi artikli 62 lõike 5. Lõige 6 sätestab, et käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud alternatiivse meetmena käsitatakse varase sekkumise meetmeid, krediidasutuste seaduse §-s 104 sätestatud meetmeid või konsolideerimisgrupi emattevõtjalt rahaliste vahendite või kapitali ülekandmist.

Lõige 7 vastab endisele lõikele 3 ning võtab üle BRRD2 artikli 62 lõike 6. Lõige 7 sätestab, et kui pärast teise lepinguriigi kriisilahendusasutusega või muu pädeva ametiasutusega konsulteerimist leiab Finantsinspeksioon, et on olemas vähemalt üks alternatiivne meede, seda on võimalik rakendada ja sellega saavutatakse käesoleva paragrahvi lõike 5 punktis 2 nimetatud tulemus, peab Finantsinspeksioon tagama selle meetme rakendamise.

Lõige 8 vastab endisele lõikele 4 ning võtab üle direktiivi artikli 62 lõike 7. Lõige 8 sätestab, et kui Finantsinspeksioon leiab, et ei ole alternatiivseid meetmeid, millega saavutada käesoleva

paragrahvi lõike 5 punktis 2 nimetatud tulemus, otsustab Finantsinspeksioon, kas FELS § 56 lõikes 1 sätestatud asjaolude kindlakstegemine on konkreetsel juhul asjakohane.

Lõikega 9 võetakse üle BRRD2 artikli 62 lõige 2 ja sätestatakse, et kui Finantsinspeksioon on krediitiasutuse või piiriüleselt tegutseva konsolideerimisgrupi kriisilahendusmenetlusega seoses kindlaks teinud FELS § 56 lõikes 2, 3 või 4 nimetatud asjaolud, võtab ta arvesse kriisilahenduse võimalikku mõju kõigis lepinguriikides, kus krediitiasutus või konsolideerimisgrupp tegutseb.

Lõige 10 vastab endisele lõikele 6 ning võtab üle direktiivi artikli 62 lõike 9. Lõige 10 sätestab, et kui Finantsinspeksioon on tütarettevõtja kriisilahendusmenetluses, rakendab ta kooskõlas käesoleva paragrahviiga tehtud kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise otsust esimesel võimalusel.

Paragrahv 70. Kehtiv § 70 sätestab kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise alused.

Lõike 1 punkti 1 muutmise. Lõikega 1 esitatakse loetelu kahest olukorrast, mille saavutamiseks võib Finantsinspeksioon rakendada kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise meetet kooskõlas kriisilahendusmenetluse põhimõtetega ja kriisilahenduse eesmärkidega. Punktiga 1 sätestatakse, et meetet võib kasutada kriisilahendusmenetluses oleva krediitiasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku rekapitalizeerimiseks vastavalt krediitiasutuste seaduses või väärtipaberituruse seaduses sätestatud tegevusloa saamise tingimustele, ja üldise usalduse säilitamiseks selle krediitiasutuse või nimetatud isiku vastu. Punktiga 2 sätestatakse, et meetet võib kasutada kohustuste teisendamiseks omakapitaliks või nõudeõiguste või kohustuste põhisumma vähendamiseks, kui need antakse sildasutusele üle tema kapitali suurendamiseks või aktsiate või varade võõrandamise või vara eraldamise meetme rakendamiseks. Lõikega 1 võetakse üle BRRD2 artikli 43 lõige 2.

Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et erinevalt artikli 43 lõike 2 punkti a sõnastusest, mille kohaselt toimub rekapitalizeerimine kriisilahenduse eeltingimustele vastav krediitiasutuse suhtes, on käesoleva lõike 1 punktis 1 sätestatud, et rekapitalizeerimine toimub kriisilahendusmenetluses oleva krediitiasutuse suhtes. Seega tekib vastuolu seaduse ja direktiivi subjektide ringi vahel, kelle suhtes võib rekapitalizeerimist teostada. Punkti 1 uue sõnastusega asendatakse tekstiosa „kriisilahendusmenetluses olev“ tekstiosaga „kriisilahenduse eeltingimustele vastav“.

Paragrahv 71. Kehtiv § 71 sätestab kohustuste teisendamise meetme kohaldamisala.

Lõike 1 sissejuhatavast lauseosa muudetakse. Lõike 1 sissejuhatav lauseosa sätestab, et kohustuste teisendamise meetet võib kohaldada kriisilahendusmenetluses oleva krediitiasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku kohustuste suhtes (edaspidi *teisendatavad kohustused*), välja arvatud kohustused, mis on loetletud sissejuhatavale lauseosale järgnevas nimekirjas. Lõikega 1 on üle võetud BRRD2 artikli 44 lõike 2 esimene alalõige. Lõike 1 sissejuhatavast lauseosast jäetakse välja tekstiosa „(edaspidi *teisendatavad kohustused*)“ põhjusel, et eelnõuga muudetas § 17 lõikes 4¹ sätestatakse teisendatavate kohustuste legaalse definitsioon. Varasemas redaktsioonis sisustati teisendatavate kohustuste mõistet läbi kohustuste teisendamise meetme rakendamise, sätestades et kohustuste teisendamise meetet võib kohaldada kriisilahendusmenetluses oleva krediitiasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku kohustuste suhtes, välja arvatud nende kohustuste suhtes, mis on käesoleva lõike loetelus nimetatud. Seega tuli teisendatavate

kohustuste mõistet tuletada läbi teise mõiste ja eituse. Paragrahvi 17 lõige 4¹ muudatusega tagatakse, et oleks selgem, mida teisendatavad kohustused endast kujutavad. Seejuures tehakse viide ka § 71 lõikes 1 nimetatud kohustustele, mis ei ole kohustuste teisendamise meetme kohaldamisalast välja jäetud. Seetõttu tekib seaduses oht, et ühte ja sama mõistet on selgitatud kahes kohas. Topelt kordamise vältimiseks jäetakse ühise nimetaja täiend käesolevast lõikest välja.

Lõike 1 punkti 5 muutmine. Finantsinspeksioon on juhtinud tähelepanu asjaolule, et § 71 lõike 1 punkt 5 erineb BRRD2 artikli 44 lõike 2 punktist e. Nimelt sätestab direktiiv, et teisendatavateks kohustusteks ei peeta finantsinstitutsioonide, välja arvatud sama konsolideerimisgrupi ettevõtjate ees olevaid kohustusi, mille täitmise esialgne tähtaeg on lühem kui seitse päeva. Seevastu on seaduses sätestatud, et teisendatavate kohustuste nimekirjast on välistatud lepingulised kohustused tähtajaga vähem kui seitse päeva äriühingute ees, välja arvatud samasse konsolideerimisgruppi kuuluvate ettevõtjate ees. Seega esineb vastuolu direktiivi ja seaduse vahel, sest punkt 5 välistab kõik kohustused, mille täitmise tähtajani on jäänud vähem kui seitse päeva, kuid punkt e välistab ainult kohustused, mis on võetud samasse konsolideerimisgruppi kuuluvate ettevõtjate suhtes ning mille esialgne tähtaeg on lühem kui seitse päeva. Seega peab punkti e kohaselt olema täidetud kaks eeldust, mille puhul, saab jaatada teisendamise välistust, kuid punkti e kohaselt ainult üks eeldus. Eeltoodust tulenevalt muudetakse punkti 5 ning sätestatakse selgemalt tingimused, millele peab mitte teisendatav kohustus vastama.

Lõike 1 punkti 6¹ muutmine. Punkt 6¹ sätestab, et kohustuste teisendamise meetme kohaldamisalasse ei kuulu kohustused krediidasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku ees, kes ise ei ole kriisilahendussubjekt, olenemata kohustuste lõpptähtajast. Punktiga 6¹ on üle võetud BRRD2 artikli 44 lõike 2 esimese alalõike punkt h. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et direktiivi punktis h on konsolideerimisgruppi kuulumine limiteeritud kriisilahendusega, kuid § 71 lõike 1 punkt 6¹ käsitleb tavalist konsolideerimisgruppi. Seetõttu võib vale grupi määratlus mõjutada teisendamise meetme rakendusala, hõlmates sellesse suuremal hulgal kohustusi, kui on direktiiviga ette nähtud. Vea parandamiseks täiendatakse punkti 6¹ pärast sõna „samasse“ sõnaga „kriisilahenduse“.

Paragrahvi täiendamine lõikega 1¹. Euroopa Komisjon on teinud juhtinud tähelepanu sellele, et BRRD2 artikli 44 lõike 2 esimese alalõike punkt h on üle võetud § 71 lõike 1 punktis 6¹ poolikult. Komisjoni hinnangul ei sisalda punkt 6¹ selgitust selle kohta, et punktis sätestatud erand ei kohaldu nende kohustuste suhtes, mis on direktiivi ülevõtmise kuupäeval kohaldatava tavapärase maksejõuetusmenetluse kohustustest madalamad kui tavalised tagamata kohustused. Täiendavalt sätestab direktiivi punkt h, et samas punktis reguleeritud erandi kohaldamisel peab tütarettevõtja kriisilahendusasutus, kes ei ole kriisilahendussubjekt, hindama, kas artiklis 45f lõikes 2 sätestatud kirjete summa on kriisilahendusstrateegia rakendamise toetamiseks piisav. Kuivõrd punkt 6¹ muutub uue sõnastusega piisavalt sisutihedaks ja nüansirikkaks, on otsustatud artikli teine lausepool üle tuua §-i 71 uue eraldiseisva lõikena 1¹. Lõikega pannakse tütarettevõtja kriisilahendusasutusele, kes ei ole kriisilahendussubjekt, kohustus hinnata, kas FELS § 19 lõikes 8 sätestatud kirjete summa on kriisilahendusstrateegia rakendamise toetamiseks piisav. Paragrahvi 19 lõige 8 vastab artikli 44 lõike 2 esimese alalõike punkti h teises lausepooles mainitud direktiivi artiklile 45f lõikele 2, millega reguleeritakse miinimumnõude kohaldamist konsolideerimisgrupi tütarettevõtjast krediidasutuse suhtes. Uue lõikega lahendatakse direktiivi ülevõtmisest tingitud puudus ning täpsustatakse § 71 lõike 1 punkti 6¹ kohustuste teisendamise kohaldamise erandit.

Paragrahv 72. Kehtiv § 72 sätestab kohustuste teisendamise meetme kohaldamisala erandid.

Lõike 1 punkti 4 muutmine. Lõikega 1 sätestatakse loetelu olukordadest, mille esinemisel võib Finantsinspeksioon erandkorras välistada kohustuste teisendamise meetme rakendamise täielikult või osaliselt. Lõikega 1 võetakse üle BRRD2 artikli 44 lõike 3 esimene alalõige. Euroopa Komisjon on selgitanud, et § 72 lõike 1 punktis 4 on eksitud võlausaldajate kaitsese lähenemisel. Nimelt ei ole artikli 44 lõike 3 esimese alalõike punkt d suunatud võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamisele, mis on sätestatud FELS § 40 lõike 1 punktis 6, vaid ennetamaks olukorda, kus võlausaldajate kaetava kahjumi summa suureneks kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise tõttu. Seega seisneb punkti d fookus võlausaldajate kui grupi enda kaitsmises olukorra halvenemise eest, mitte võlausaldajate kui eraldiseisvate isikute kaitses omavahelistes jõu ja õiguste vahekordades. Eelnevat põhimõtet on toonitunud ka komisjoni 4. veebruari 2016 delegeeritud määruse (EL) 2016/860 artikli 9 lõikes 1, mille kohaselt ei tohi välistamata kohustuste omanikud olla paremas positsioonis, kui nad oleksid kohustuste teisendamise korral. Komisjoni märkusest tulenevalt muudetakse punkti 4 ja sätestatakse, et kohustuste teisendamise meetme rakendamist on võimalik täielikult või osaliselt välistada, kui see teisendamine põhjustaks kohustuste ja nõudeõiguste väärtuse vähenemise sellisel viisil, et võlausaldajad peaksid katma kahjumi suuremas ulatuses kui olukorras, kus vastavate kohustuste teisendamine oleks välistatud.

Lõike 4¹ muutmine. Lõikega 4¹ sätestatakse, et Finantsinspeksioon hindab põhjalikult, kas sellised kohustused krediidasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku suhtes, kes kuulub samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi ja ei ole ise kriisilahendussubjekt, mis on välistatud käesoleva paragrahvi lõike 4 alusel, tuleks osaliselt või täielikult välistada kohustuste teisendamise kohaldamisalast, eesmärgiga tagada kriisilahendusstrateegia asjakohane rakendamine. Lõikega 4¹ on üle võetud BRRD2 artikli 44 lõike 3 teine alalõige.

Euroopa Komisjon on käesoleva sätte kohta teinud kaks märkust. Esiteks, lõike 4¹ esimeses lausepooles on ekslikult sätestatud, et Finantsinspeksiooni hindamine peab toimuma krediidasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku suhtes. Direktiivis on siinkohal võetud kriisilahenduse konsolideerimisgrupi põhine lähenemine, mis on kitsam seaduses sätestatud konsolideerimisgrupi lähenemisest. Teiseks, lõikest 4¹ on puudu täiend selle kohta, et kõnealused kohustused ei ole välistatud käesoleva paragrahvi lõike 4 alusel. Seega tekib seaduse ja direktiivi vahel vastuolu, kuna seadusega luuakse tingimus, et kohustuste teisendamise kohaldamisalast jäetakse välja kohustused, mis on välistatud, kuid direktiivi kohaselt jäetakse kohaldamisalast välja kohustused, mis ei ole välistatud.

Lisaks komisjoni poolt tehtud ettepanekutele on lõikes 4¹ veel kaks asjaolu, mis vajavad muutmist. Esiteks, seni kehtinud sätte sõnastuses viidati § 72 lõikele 4, mille kohaselt võib Finantsinspeksioon suurendada § 72 lõike 1 kohaldamisel muude teisendatavate kohustuste suhtes kohaldatava allahindamise või teisendamise määra, arvestades, et ükski võlausaldaja ei kata kahjumi suuremas osas, kui ta oleks katnud krediidasutuse lõpetamisel ja likvideerimisel tavapärasel pankrotimenetluses. Lõikega 4 on üle võetud BRRD2 artikli 44 lõike 3 kolmas alalõige. Viide lõikele 4 on ebakorrekne, sest direktiivi artikli 44 lõike 3 teine alalõige viitab sama artikli lõike 2 esimese alalõike punktile h, mis on FELS-iga võetud üle § 71 lõike 1 punktis 6¹. Teiseks, sätet lugedes ei ole aru saada, kas kõrvallause, mis algab sõnadega „mis on välistatud...“, kehtib isiku suhtes, kes kuulub samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi ja ei ole ise kriisilahendussubjekt, või kohustuste enda suhtes. Lõike loetavuse huvides on

mõistlik eraldada lõike 4¹ senine tekst kaheks eraldi lauseks ning viia välistust puudutav tingimus lõike teise lausesse. Teksti eraldamine kaheks lauseks vähendab alalause teise mahtu esimeses lauses, muudab teksti lihtsamini loetavaks, säte sisu arusaadavamaks ning parandab ülevõtmisel tekkinud sõnastusliku vea. Võttes arvesse nii komisjoni kui ka muid tähelepanekuid, muudetakse lõiget 4¹. Esimese lausega sätestatakse, et Finantsinspeksioon hindab põhjalikult, kas sellised kohustused krediidasutuse või temaga samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku suhtes, kes ise ei ole kriisilahendussubjekt ja kelle suhtes ei kohaldu FELS § 71 lõike 1 punktis 6¹ sätestatud erandid, tuleks osaliselt või täielikult välistada kohustuste teisendamise kohaldamisalast, et tagada kriisilahendusstrateegia asjakohane rakendamine. Teise lausega sätestatakse, et nimetatud hindamist ei kohaldata käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud kohustustele.

Paragrahv 74. Kehtiv § 74 reguleerib kohustuste allahindamise ja teisendamise järjestust.

Lõike 1 punkti 3 muutmine. Punktis 3 asendatakse sõnad „esimese taseme“ sõnadega „teise taseme“, kuivõrd säte eesmärk on võimaldada teise taseme omavahendite vähendamine kuni nende ammendumiseni. Taoline tõlgendus on kooskõlas ka BRRD2 artikli 48 lõike 1 punktiga c.

Paragrahv 78. Kehtiv § 78 sätestab kriisilahenduse osafondi vahendite kasutamise tingimused.

Lõike 3 muutmine. Lõikega 3 sätestatakse, et kui käesolevas paragrahvis ei ole sätestatud teisiti, võib kriisilahendusfondi vahendeid kasutada üksnes juhul, kui kriisilahendusmenetluses oleva krediidasutuse aktsionärid või kapitaliinstrumentide või muude teisendatavate kohustuste omanikud on eelnevalt kandnud kahjusid allahindamise või teisendamise tõttu või muul juhul vähemalt 8 protsendi ulatuses krediidasutuse varadest, mis on hinnatud vastavalt FELS 5. peatükis sätestatule. Lõikega 3 võetakse üle BRRD2 artikli 44 lõike 5 punkt a. Euroopa Komisjon on täpsustanud, et kahjusid tuleks arvestada krediidasutuse kohustuste kogusummalt, kaasa arvatud omavahenditest, mitte varadest. Seega on krediidasutuse varade aluseks võtmine laiem kui taotleb direktiiv, mis võib kaasa tuua kriisilahendusfondi vahendite kasutamist ebakorreksete arvutuste põhjal. Uue lõike 3 sõnastusega täpsustatakse, et arvestust teostatakse krediidasutuse kohustuste kogusummast, kaasa arvatud omavahenditest, mitte krediidasutuse varadest.

Paragrahv 81¹. Kehtiv § 81¹ sätestab Euroopa kriisilahenduskolleegiumi moodustamise ja juhtimise tingimused.

Lõike 4 muutmine. Käesoleva lõikega sätestatakse, et kui Euroopa Liidus asutatud tütarettevõtja või Euroopa Liidus tegutsev emaettevõtja ja selle tütarettevõtjast krediidasutusest kriisilahendussubjekt ning Euroopa kriisilahenduskolleegiumi liikmed ei ole käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud kriisilahendusstrateegiaga nõus, järgib Euroopa Liidus asutatud tütarettevõtja või konsolideeritud alusel Euroopa Liidus tegutsev emaettevõtja FELS §-s 19 sätestatud miinimumnõuet, emiteerides § 19 lõikes 8 nimetatud instrumente oma kolmandas riigis asutatud põhiemaettevõtjale või nimetatud põhiemaettevõtja tütarettevõtjale, mis on asutatud samas kolmandas riigis, või muule ettevõtjale § 19 lõike 8 punktides 1 ja 10 sätestatud tingimustel. Lõikega 4 võetakse üle BRRD2 artikli 89 lõike 2 neljas alalõige. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et lõike 4 ülevõtmisel on tekkinud sõnastuslik viga, kuna emiteerimine eeldab kõikide asjassepuutuvate isikute nõusolekut kriisilahendusstrateegiale, kuid lõikes 4 kasutatud tekstiosa „ei ole“, mis loob väära eelduse, et emiteerimise teostamiseks ei pea otsuse tegemiseks pädevad isikud strateegiaga nõustuma.

Komisjoni märkusest tulenevalt sõnastatakse lõige 4 ümber viisil, mis seab emiteerimise eelduseks Euroopa Liidus asutatud tütarettevõtja või Euroopa Liidus tegutseva emaettevõtja selle tütarettevõtjast krediitdiasutusest kriisilahendussubjekti ning Euroopa kriisilahenduskolleegiumi liikmete nõusolekut käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud kriisilahendusstrateegiale. Lisaks komisjoni märkusest tulenevale muudatusele, asendatakse lõikes 4 viited FELS § 19 lõikele 8 viitega § 19 lõigetele 8 ja 8¹ (vt § 19 lõigete 8 ja 8¹ selgitusi).

Lõike 6 muutmine. Käesolev lõige sätestab, et Finantsinspeksioon võib kõigi asjaomaste lepinguriikide kriisilahendusasutustega vastastikusel kokkuleppel loobuda Euroopa kriisilahenduskolleegiumi moodustamise nõude täitmisest, kui muu töörühm või kolleegium täidab samu funktsioone ja samu ülesandeid. Lõikega 6 on üle võetud BRRD2 artikli 89 lõige 4.

Euroopa Komisjon on teinud ettepaneku parandada lõiget 6, kuivõrd see on direktiivist võetud üle poolikult, hõlmamata artikli 89 lõike 4 teist lausepoolt. Komisjoni märkust arvestades jagatakse lõike 6 tekst kaheks lauseks. Senine lõike 6 tekst loetakse esimeseks lauseks ning sätestatakse, et Finantsinspeksioon võib kõigi asjaomaste lepinguriikide kriisilahendusasutustega vastastikusel kokkuleppel loobuda Euroopa kriisilahenduskolleegiumi moodustamise nõude täitmisest, kui muu töörühm või kolleegium täidab samu funktsioone ja samu ülesandeid, nagu on sätestatud käesoleva paragrahvi lõigetes 1–5, ning järgib kõiki FELS §-s 83 sätestatud teabevahetuse tingimusi ja menetlusi, sealhulgas Euroopa kriisilahenduskolleegiumide liikmesust ja neis osalemist puudutavaid tingimusi ja menetlusi. Teise lausega sätestatakse, et käesoleva lõike esimeses lauses nimetatud juhul käsitatakse kõiki FELS-i viiteid Euroopa kriisilahenduskolleegiumidele viidetena teistele töörühmadele või kolleegiumidele. Seni kehtinud sätte sõnastus ei katnud vastavaid tingimusi ning ei reguleerinud, millistele tingimustele peavad töörühm või kolleegium täpselt vastama ning milliseid kohustusi täitma. Muudatustega viiakse lõige kooskõlla artikli 89 lõikega 4 ning tagatakse õigusselgus, millistel juhtudel võib loobuda Euroopa kriisilahenduskolleegiumi moodustamisest, eesmärgiga anda kriisilahenduskolleegiumi poolt teostavad ülesanded üle juba eksisteerivale töörühmale või kolleegiumile.

Paragrahv 94. Kehtiv § 94 sätestab rahatrahvi määrad omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude rikkumise eest.

Lõike 1 muutmine. Käesoleva lõikega sätestatakse, et krediitdiasutuste omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude rikkumise eest karistatakse rahatrahviga kuni 5 000 000 eurot või kuni kahekordses väärteo tulemusel teenitud kasule või ära hoitud kahjule vastavas summas. Karistumäära kehtestamisel on juhinetud BRRD2 artiklitest 110 ja 111. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et § 94 lõikes 1 kasutatud sõna „krediitdiasutuste“ tõttu tekib sätte tõlgendamisel oht liigseks kitsenduseks, et miinimumnõude rikkumise eest on võimalik karistada ainult neid füüsilisi isikuid, kes rikuvad krediitdiasutuse miinimumnõude kohustust, kuid mitte ülejäänud füüsilisi isikuid, kes on vastutavad miinimumnõude kohustuse täitmise eest teistes käesolevas seaduses käsitletud ettevõtjates (näiteks isikule, kes ei ole kriisilahendussubjekt, globaalse süsteemselt olulise kriisilahendussubjekt, kolmanda riigi globaalse süsteemselt olulise ettevõtja Euroopa Liidus asuva oluline tütarettevõtja jne). Komisjoni märkusest tulenevalt asendatakse lõikes 1 sõna „Krediitdiasutuse“ tekstiosaga „Käesolevas seaduses sätestatud“, muutes sätet niiviisi umbisikulisemaks ning avatud rakendamiseks iga füüsilise isiku suhtes, kes rikub mistahes seadusega hõlmatud ettevõtja miinimumnõude kohustust.

Paragrahv 96. Kehtiv § 96 sätestab rakendussätted kooskõla tagamiseks seadusest tulenevate nõuetega.

Paragrahvi pealkirja muudetakse tulenevalt paragrahvi täiendamisest lõikega 6, milles nähakse ette FELS § 71 lõike 1 punkti 6¹ kohaldamistingimused (vt § 96 lõike 6 selgitusi). Seni kehtinud pealkirja „Kooskõlla viimine seadusest tulenevate nõuetega“ täiendatakse pärast sõna „nõuetega“ tekstiosaga „ja seaduse kohaldamine“. Uue pealkirjaga kaetakse ära §-s 96 lõigetes 1–5 sätestatud nõuded ning lõikes 6 sätestatud kuupäev, millest sõltub § 71 lõike 1 punktis 6¹ nimetatud kohustuse liigitamine teisendatavaks kohustuseks.

Paragrahvi täiendamine lõikega 6. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et kuigi FELS § 71 lõike 1 punkt 6¹ võtab üle BRRD2 artikli 44 lõike 2 esimese alalõike punkti h, puudub punktis 6¹ täpsustus selle kohta, et kohustusi krediidasutuse või temaga samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku ees, kes ise ei ole kriisilahendussubjekt, olenemata kohustuste lõpptähtajast, ei arvata teisendatavate kohustuste liigitusest välja juhul, kui need kohustused on direktiivi ülevõtmise kuupäeva seisuga tavapärase maksejõuetusmenetluse kohustustest madalama rahuldusjärguga, kui muud tagamata kohustused. Komisjoni märkusest tulenevalt on vastav täpsustus seaduse struktuuri arvestades kõige mõistlikum lisada seaduse 12. peatükki, milles on reguleeritud seaduse rakendamise tingimused. Seetõttu täiendatakse § 96 lõikega 6 ning sätestatakse, et FELS § 71 lõike 1 punktis 6¹ sätestatud ei kohaldata juhul, kui need kohustused on 2014. aasta 31. detsembri seisuga tavapärase maksejõuetusmenetluse kohustustest madalama rahuldamisjärguga kui muud tagamata kohustused.

Seaduse täiendamine §-ga 96². Uue paragrahviga sätestatakse krediidasutuse avalikustamiskohustuse rakendamise tingimused.

Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et käesolev seadus ei sisalda rakenduslikku sätet BRRD2 artikli 45i lõikes 3 kehtestatud aruannete avaldamise kohta. Vastav direktiivi säte on FELS-i üle võetud § 22¹ lõikega 4, milles sätestatakse krediidasutustele nimekiri teabest, mille nad peavad iga-aastaselt avaldama omavahendite kohta avalikkusele (vt § 22¹ lõike 4 lisamise selgitusi). Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/879, 20. mai 2019, millega muudetakse direktiivi 2014/59/EL seoses krediidasutuste ja investeerimisühingute kahjumikatmis- ja rekapiitaliseerimisvõimega ning direktiivi 98/26/EÜ, artikli 3 lõige 1 sätestab, et liikmesriigid kohaldavad BRRD2 artikli 45i lõiget 3 alates 1. jaanuarist 2024. Seega määratletakse direktiiviga 2019/879 täpne kuupäev, millest alates on krediidasutused kohustatud avaldama omavahenditega seotud teavet. Võttes arvesse komisjoni märkust, täiendatakse seadust §-ga 96² ning sätestatakse, et krediidasutus peab avaldama aruande FELS § 22¹ lõikes 4 sätestatud omavahendite kohta juhul, kui need omavahendid on emiteeritud hiljem kui 2024. aasta 1. jaanuaril. Kuigi direktiiv nõuab esimeste andmete avaldamist juba 2024. aastal, ei saa artikli 3 lõiget 1 kohaldada 2024. aastal, sest eelnõu võetakse vastu alles 2025. aastal. Seega läheb Eesti automaatselt vastuollu Euroopa Liidu õigusega, sest avalikustamiskohustuse nõue hakkab Eestis kehtima aasta hiljem. Siinjuures on kaalutud, kas sätestada krediidiandjatele kohustus avalikustada nii 2024. aasta kui ka 2025. aasta andmed koos 2025. aastal, kuid tulenevalt *ex tunc* keelust Eesti õiguses leiavad eelnõu koostajad, et tegemist on olukorraga, kus tuleb möönda ühe aastast hilinemist, et mitte seada krediidiandjatele kohustusi tagasiulatuvalt. Teise lausega pannakse krediidasutustele kohustus esitada esimene aruanne hiljemalt 2025. aasta 31. detsembriks.

3.5. Eelnõu § 4 – muudatused hasartmänguseaduses

Paragrahv 2. Kehtiv § 2 sätestab hasartmängu tunnused.

Paragrahvi 2 täiendatakse lõikega 6¹. Muudatusega välistatakse tuletisinstrumentidele hasartmänguseaduse regulatsiooni kohaldumine. Tuletisinstrumentid, mis võimaldavad spekulierida sündmuste tulemuste, hindade või intressimäärade liikumisega finantsturgudel, võivad omada sarnaseid jooni hasartmänguga. Hetkel ei ole hasartmänguseaduse kohaldumisalast tuletisinstrumente selgelt välistatud ning kuigi tuletisinstrumente tunnustatakse selgelt investeerimisteenuste kontekstis väärtpaberitena ja need alluvad väärtpaberituru seaduse regulatsioonile, on muudatuse eesmärk luua selles küsimuses õigusselgus.

3.6. Eelnõu § 5 – muudatused investeerimisfondide seaduses

Paragrahv 313. Kehtiv § 313 sätestab tingimused fondivalitseja tegevusloa taotlemisele.

Lõiget 1 täiendatakse punktiga 13, mille kohaselt peab fondivalitseja tegevusloa taotlemisel esitama Finantsinspeksioonile enda peakontori või registrijärgse asukoha aadressi. Ajend uue punkti lisamiseks tuleneb VPTS § 54 lõike 1 täiendamisest punktiga 16, kuivõrd VPTS § 58¹ tunnustatakse kehtetuks. Eelnõu koostajad kontrollisid, kas finantsvaldkonda puudutavates seadustes on üheselt sätestatud nimekiri andmetest, mida vastava tegevusloa taotleja peab järelevalveasutusele esitama. Selgus, et KAS-is ja KindlTS-is on sätestatud kohustus esitada taotleja aadress või tegevuskoht, kuid KAVS-is, MERAS-es ja IFS-is taolist kohustust ei leia. Seaduste ühildamiseks ning Finantsinspeksiooni jaoks võrdsete kontrollaluste tagamiseks täiendatakse § 313 lõiget 1 punktiga 13 ning kohustatakse taotlejat esitama asukoha või registrijärgse tegevuskoha aadress, millel loa taotleja tegutseb. Täpse asukoha esitamine aitab järelevalveasutusel tuvastada, kas taotluses märgitu vastab tegelikkusele ning ega samal aadressil ei tegutse mõni teine ettevõtja või isik, kellega kokkupuude võib mõjutada tegevusloa taotleja eesmarke, dokumentide valiidsust või taotletava tegevusloa alusel läbiviidavate tegevuste õiguspärasust, turvalisust ja jätkusuutlikust.

Paragrahv 460. Kehtiv § 460 sätestab kohapealse kontrolli läbiviimise tingimused.

Lõike 4 punkti 2 muutmine. Punkti 2 uue sõnastuse kohaselt võib Finantsinspeksioon nõuda kohapealse kontrolli käigus tööks vajalike tingimuste tagamist, sealhulgas kasutada eraldi ruumi. Muutmise eesmärk on ühtlustada IFS-i kohapealse kontrolli regulatsiooni teistes seadustes Finantsinspeksioonile antud volitustega ning tagada, et järelevalveasutus saaks kontrolli teostada võimalikult efektiivselt ja segamatult.

Lõigete 7, 9 ja 10 muutmise kohta vt analoogselt VPTS § 232¹ lõigete 1, 3 ja 5 muutmise selgitusi.

Lõigete 11 ja 12 lisamise kohta vt analoogselt VPTS § 232¹ lõigete 6 ja 7 lisamise selgitusi.

Paragrahv 474. Kehtiv § 474 sätestab määratud väljamaksetega tööandja pensionifondi tervendamiskava tingimused.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 5¹, et kohaldada tasaarvestusrežiimi ka olukorras, kus määratud väljamaksetega tööandja pensionifondi kohta on koostatud usaldatavusnõuete tagamiseks tervendamiskava ning Finantsinspeksioon keelab ettekirjutusega fondi varaga

seotud tehingute ja toimingute tegemise või piirab nende mahtu. Sätte täiendamise eesmärk on tagada režiimi lütkadeta kohaldamine ning tagada, et ka sellise menetluse korral ei oleks lõpetamisel toimuv tasaarvestus piiratud. Määratud väljamaksega tööandja pensionifondi tervendamiskava menetlus loetakse maksejõuetusmenetluseks väärtpaberituruseaduse § 229⁶ tähenduses ning investeerimisfondide seaduses tehtava täiendusega tagatakse põhimõtte, et lõpetamisel toimuvat tasaarvestust kohaldatakse vastavalt tasaarvestuskokkuleppe või finantstagatise kokkuleppe tingimustele sõltumata maksejõuetusmenetluse algatamisest või jätkumisest lepingupoole (antud juhul määratud väljamaksega tööandja pensionifondi) suhtes, kohaldamine. Täiendavalt täpsustatakse, et sellise ettekirjutuse tegemine ei mõjuta finantstagatise kokkuleppe või tasaarvestuskokkuleppe tagamiseks seatud muu tagatise kokkuleppe täitmist vastavalt tagatise kokkuleppe tingimustele. Finantstagatise puhul tuleneb see põhimõtte finantstagatise direktiivi artikkel 4 lõikest 5 ning see põhimõtte on juba sätestatud kehtivas pankrotiseaduses, saneerimiseaduses, kindlustustegevuse seaduses ja krediitiasutuste seaduses.⁷⁷

3.7. Eelnõu § 6 – muudatused kindlustustegevuse seaduses

Paragrahv 95. Kehtiv § 95 sätestab kindlustusandja varaga seotud tehingute keelamise ja piiramise alused.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 2¹, et tagada lõpetamisel toimuva tasaarvestuse lütkadeta kohaldamine. Muudatuse põhjendused kattuvad investeerimisfondide seaduse § 474 lõike 5¹ selgitusega.

Paragrahv 149. Kehtiv § 149 sätestab erirežiimi kehtestamise otsuse tingimused ja selle tagajärjed.

Lõige 5 muudetakse samuti eesmärgil tagada lõpetamisel toimuva tasaarvestuse lütkadeta kohaldamine. Muudatused kattuvad § 95 lõikega 2¹ erirežiimi kohaldamise puhul erisusega, et finantstagatisele kohaldus erand juba varasemalt.

Lõige 6 muudetakse, et tagada lõpetamisel toimuva tasaarvestuse lütkadeta kohaldamine, laiendades finantstagatisele juba kehtivas seaduses sätestatud kaitset ka tasaarvestuskokkuleppe raames sõlmitud tagatistele ja tasaarvestuskokkuleppe sõlmimisele.

Punktis 1 kaotatakse finantstagatise puhul viide AÕS §-le 314¹, et tagada õiguskindlus režiimi kohalduvuse osas juhul, kui ei ole seatud Eesti õigusele vastav finantstagatis. Finantstagatis tähistab seega igasugust finantstagatist, mis on seatud finantstagatise direktiivi artikkel 2 lõike 1 tähenduses.

Finantstagatise direktiivi artikli 8 alusel jäetakse kohaldamata teatud maksejõuetuse sätted (eelkõige need, mis takistaksid finantstagatiste tõhusat realiseerimist, lisatagatise andmist ja tagatise asendamist).

Finantstagatise direktiivi artikkel 8 on üldiselt kehtivas Eesti õiguses üle võetud. Siiski, enamik sätteid Eesti maksejõuetusseadustes (k.a. pankrotiseadus, saneerimiseadus, krediitiasutuste seadus ja kindlustustegevuse seadus), mis sätestavad erirežiimi finantstagatisele (kuid mitte teistele tagatise liikidele), viitavad selgelt AÕS-ile, mis sätestab finantstagatise definitsiooni.

---

⁷⁷ Pankrotiseaduse § 18 lõige 5, § 36 lõige 4, saneerimiseaduse § 11² lõige 1, kindlustustegevuse seaduse § 149 lõige 5 ja krediitiasutuste seaduse § 114 lõige 10.

Seega, tagatisleping (mis kvalifitseeruks muul juhul kohalduva õiguse alusel finantstagatiseks), ei ole Eesti vastaspoole maksejõuetuse olukorras finantstagatise erirežiimiga kaitstud, kui tagatis ei vasta AÕS-is sätestatud nõuetele (sealhulgas Eesti seaduses sätestatud nõuetele finantstagatise osapoolte kohta). Seega on kaotatud viide AÕS-ile ning täpsustatud, et erand kohaldub ka finantstagatise täiendamisele ja asendamisele.

Punkt 2 laiendab § 149 lõikes 6 toodud erandi ka tasaarvestuskokkulepet või sellega hõlmatud kvalifitseeruvat finantstehingut tagavale muule tagatisele. 2018. aasta ISDA MNA alusel ei ole „tagatise“ mõiste piiratud finantstagatise, vaid hõlmab ka garantiid, akreditivi ning tagasimaksekohustust, samuti kõiki varasid mida konkreetsetes riigis tagatisena kasutatakse.⁷⁸ Kuigi pankrotiseaduse § 114 lõikes 4 käsitletakse muid tuletistehingu tagamiseks seatud tagatise finantstagatisega võrdselt, siis muudel pankrotiseaduses ja teistes maksejõuetusseadustes reguleeritud juhtudel ei ole kehtiva seaduse alusel muud tuletistehingu tagamiseks seatud tagatised finantstagatisega võrdväärselt kaitstud.

Punkt 3 laiendab erandi kohaldumist lisaks tagatiste seadmisele ka tasaarvestuskokkuleppe sõlmimisele ning kvalifitseeruva finantstehingu hõlmamisele tasaarvestuskokkuleppesse. UNIDROIT põhimõtete kohaselt ei tohi lõpetamisel toimuva tasaarvestuse toimimist ja mis tahes kohustuse hõlmamist netokohustuse arvutamisse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse sätte alusel piirata pelgalt seetõttu, et lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kokkuleppe sõlmiti, kokkuleppega hõlmatud kohustus tekkis või netokohustus muutus sissenõutavaks menetluse alguse päeval, kuid enne menetluse algust.⁷⁹ Lisaks ei tohiks lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kokkuleppe jõustatavust kahjustada niinimetatud nulltunni reegli kohaldamine, st reeglid, mis õigusliku fiktsiooniga määravad maksejõuetusmenetluse alguse varasemaks ehk kell 0:00 asjakohase otsuse tegemise kuupäeval.⁸⁰

Paragrahv 232. Kehtiv § 232 sätestab kohapealse kontrolli akti tingimused.

Lõike 1, 3 ja 5 muutmise kohta vt analoogselt VPTS § 232¹ lõigete 1, 3 ja 5 muutmise selgitusi.

Lõige 4 kehtetuks tunnistamise kohta vt analoogselt VPTS § 232¹ lõike 4 kehtetuks tunnistamise selgitusi.

Lõigete 6 ja 7 lisamise kohta vt analoogselt VPTS § 232¹ lõigete 6 ja 7 lisamise selgitusi.

3.8. Eelnõu § 7 – muudatused krediidiandjate ja -vahendajate seaduses

Paragrahv 12. Kehtiv § 12 sätestab tegevusloa taotlemise tingimused.

Lõike 1 punkti 18 lisamise kohta vt analoogselt IFS § 313 lõike 1 punkti 13 lisamise selgitust.

Paragrahv 19. Kehtiv § 19 sätestab tegevusloa andmisest ja kehtetuks tunnistamise avalikkuse teavitamise tingimused.

Lõike 2 muutmise kohta vt VPTS § 52 lõike 3 muutmise selgitusi.

---

⁷⁸ 2018. aasta ISDA MNA punkt 1.

⁷⁹ UNIDROIT põhimõtte nr 7.

⁸⁰ Samas.

Paragrahv 47. Kehtiv § 47 sätestab nõuded krediidi andmisele ja vahendamisele ning andmete säilitamisele.

Lõike 1 muutmine. Tegu on pigem tehnilise, mitte sisulise muutusega. Paragrahv sõnastatakse ümber eesmärgiga viia kohustus täita krediidivõimelisuse hindamise ja muid vastutustundliku laenamise nõudeid eraldi lausesse. See on vajalik, et Eestis filiaali asutanud lepinguriigi hüpoteekkrediidivahendajate järelevalve sättes (KAVS § 84 lõige 1 ja 2) oleks võimalik täpsemini krediidivahendajatele laienevate kohustustele viidata. MCD artikli 34 lõikest 2 tulenevalt teeb krediidivõimelisuse hindamise üle järelevalvet hüpoteekkrediidivahendaja päritoluriigi järelevalve, mitte Finantsinspeksioon.

Paragrahv 53. Kehtiv § 53 sätestab tagatiseks oleva kinnisvara hindamise ja selle kohta teabe säilitamise tingimused.

Lõike 2 muutmine. Seni kehtinud lõike 2 sõnastus sätestas, et elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindaja peab olema piisavate teadmiste, kogemuste ja oskustega ning piisavalt sõltumatu krediidi andmise otsuse tegemise protsessist, et anda objektiivne ja erapooletu hinnang kinnisvara väärtusele. Kinnisvara võib hinnata krediidiandja või -vahendaja või kolmas isik. Lõikega 2 on üle võetud hüpoteekkrediidi direktiivi artikkel 19.

Pankadevahelist madalat konkurentsi eluasemelaenude refinantseerimisel aitaks tõsta laenu üleviimisega seotud toimingute lihtsustamine, näiteks tagatiseks oleva kinnisvara hindamisnõuete ülevaatamine. Vastavad nõuded on sätestatud rahandusministri määruses „Nõuded elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamisele“, mille aluseks oleva volitusnormi leiab § 53 lõikest 4. Põhjuseel, et eelnõuga muudetakse kõnealust määrust, tuleks lisaks määrusele muuta ka lõiget 2 seetõttu, et määrusega luuakse võimalus kasutada kinnisvara hindamisel statistikapõhist mudelit, mis tugineb tagatiseks oleva kinnisvara väärtuse hindamisel teistele võrdlusaluseks olevate turul teostatud tehingute valimile. Seega kalkuleerib tagatiseks oleva kinnisvara väärtuse automatiseeritud süsteem, millelt ei saa samadel tingimustel nõuda mudeli tehniliste omaduste tõttu piisavaid teadmisi, kogemusi ja oskusi, nagu on lõikes 2 sätestatud ootused füüsilisest isikust kinnisvara hindajale. Seetõttu muudetakse lõike 2 sõnastust selliselt, et seda oleks võimalik kohaldada nii krediidiandja või -vahendaja töötajale ja kolmandale isikule ehk hindajale, kes on füüsilised isikud, ning statistikapõhisele mudelile ehk elutule olendile, kelle toimimine ja kinnisvara väärtuste hindamine on sõltuvuses krediidiandja, -vahendaja või kolmanda isiku kontrollist, hooldamisest jms tegevustest, mis tagavad mudeli korrashoiu, ajakohasuse ja erapooletuse. Eeltoodust tulenevalt muudetakse lõike 2 sõnastust ja sätestatakse, et elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamine peab olema piisavalt sõltumatu krediidi andmise otsuse tegemise protsessist, et kinnisvara väärtuse hinnang oleks objektiivne ja erapooletu. Kinnisvara võib hinnata krediidiandja või -vahendaja töötaja või kolmas isik. Kui kinnisvara hindab töötaja või kolmas isik, peab ta olema piisavate teadmiste, kogemuste ja oskustega.

Paragrahv 78. Kehtiv § 78 sätestab nõuded lepinguriigi hüpoteekkrediidivahendaja töötajatele.

Lõike 1 muutmine. Muudatuse aluseks on hüpoteekkrediidi direktiivi artikli 9 lõike 3 punkt ii, mille kohaselt kehtestab Eestis piiriülevalt teenuseid osutava hüpoteekkrediidivahendaja töötajate teadmiste ja pädevuste nõuded selle päritoluriiki, Eesti kui vastuvõttev liikmesriiki või

nimetatud nõudeid kehtestada vaid direktiivi lisas III nimetatud piiratud ulatuses. Seega on vaja muuta KAVS § 78 lõike 1 sõnastust, et täpsemini peegeldada direktiivi sõnastust, ning selgelt väljendada põhimõtet, et KAVS §-st 40 tulenevad ulatuslikud teadmiste ja pädevuste nõuded kehtivad teise lepinguriigi hüpoteekkrediidivahendaja Eestis asutatud filiaali töötajatele.

Paragrahvi täiendamine lõikega 1¹. Muudatuse aluseks on hüpoteekkrediidi direktiivi artikli 9 lõike 3 punkt ii, mille kohaselt võib Eestis piiriüleselt teenuseid osutava hüpoteekkrediidivahendaja töötajate teadmiste ja pädevuste nõuded piiratud ulatuses (direktiivi lisas III nimetatud punktides) kehtestada vastuvõttev liikmesriik ehk Eesti. Seega lisatakse §-i 78 uus lõige, et teadmiste ja pädevuste nõudeid kohaldatakse piiratud ulatuses. Nimetatud piiratud nõuded rakenduvad Eestis piiriüleselt teenuseid osutava hüpoteekkrediidivahendaja töötajate KAVS § 40 lõike 5 alusel kehtestatud määruises „Nõuded krediidiandja või -vahendaja juhtide ja töötajate erialastele teadmistele, oskustele ning kogemustele“.

Paragrahv 84. Kehtiv § 84 reguleerib järelevalve teostamist Eestis asutatud filiaali või Eestis piiriüleselt teenuseid osutava lepinguriigi hüpoteekkrediidivahendaja tegevuse üle.

Lõike 1 muutmine. Muudatuse aluseks on hüpoteekkrediidi direktiivi artikli 34 lõige 2. Nimetatud lõike kohaselt teeb vastuvõtva liikmesriigi järelevalve asutus hüpoteekkrediidivahendaja, kes on nimetatud riigis asutanud filiaali, üle järelevalvet vaid filiaali üle piiratud ulatuses, täpsemalt direktiivi artikli 7 lõikes 1 ja artiklites 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 22 ja 39 nimetatud kohustuste osas. Senini kehtiv KAVS-i sõnastuse kohaselt tegi Finantsinspeksioon nimetatud krediidivahendajate üle järelevalvet ka osas, mis direktiivi kohaselt on päritoluriigi järelevalve ülesanne.

Lõike 2 muutmine. KAVS § 84 lõike 2 muutmine on vajalik tulenevalt eelpool sisseviidud muudatustest lõikesse 1 (vt § 84 lõike 1 muutmise selgitusi), lõikega 2 antakse Finantsinspeksioonile lõikes 1 nimetatud järele valvatavate sätete rikkumise korral õigus nõude rikkumiste lõpetamist või tarbijavahelduse lahendamisel koostöö tegemist.

Lõike 3 muutmine. Muudatus tuleneb hüpoteekkrediidi direktiivi artikli 34 lõikest 2. Õiguskindluse eesmärgil muudetakse lõiget nii, et oleks üheselt selge, et vastavaid meetmeid saab rakendada siis kui rikkumise on toime pannud konkreetselt filiaal.

Lõike 4 muutmine. Lõike 4 esimene lause sätestab, et kui lepinguriigi hüpoteekkrediidivahendaja jätkab seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud nõuete rikkumist hoolimata Finantsinspeksiooni rakendatud meetmetest, võib Finantsinspeksioon pärast lepinguriigi finantsjärelevalve asutuse teavitamist kohaldada käesolevas seaduses sätestatud meetmeid edasise rikkumise vältimiseks või selle eest karistada ning vajaduse korral tõkestada asjaomase hüpoteekkrediidivahendaja edasised tehingud Eestis. Tulenevalt Euroopa Komisjoni märkustest ja hüpoteekkrediidi direktiivi artikli 34 lõikest 2, muudetakse käesolevat lõiget, et tagada õiguskindlus, millistele subjektidele käesolev säte kohaldub. Esiteks täpsustatakse, et vastavaid meetmeid saab konkreetselt rakendada filiaali suhtes.. Teiseks jäetakse välja tekstiosa, mis viitab hüpoteekkrediidivahendaja piiriülesele tegevusele (teenuse osutamine piiriüleselt), kuna direktiivi artikli 34 lõikest 2 tulenevalt kehtib säte vaid hüpoteekkrediidivahendajatele, kes on Eestis asutanud filiaali.

Lõike 7 muutmine. Muudatus tuleneb hüpoteekkrediidi direktiivi artikli 34 lõikest 4. Kehtiva sätte sõnastust vaid täpsustatakse, et oleks selgemini aru saadav, milliste rikkumiste lõpetamist

on Finantsinspektsioonil õigus nõuda piiriüleselt teenust osutavalt hüpoteekkrediidivahendajalt.

Paragrahv 88. Kehtiv § 88 sätestab nõuded kohapealse kontrolli aktile.

Lõigete 1, 3 ja 5 muutmise kohta vt analoogselt VPTS § 232¹ lõigete 1, 3 ja 5 muutmise selgitusi.

Lõige 4 kehtetuks tunnistamise kohta vt analoogselt VPTS § 232¹ lõike 4 kehtetuks tunnistamise selgitusi.

Lõigete 6 ja 7 lisamise kohta vt analoogselt VPTS § 232¹ lõigete 6 ja 7 lisamise selgitusi.

3.9 Eelnõu § 8 – muudatused krediitiasutuste seaduses

Paragrahv 18. Kehtiv § 18 sätestab tegevusloa andmise, muutmise ja kehtetuks tunnistamise avalikustamise nõuded.

Lõike 2 muutmise kohta vt VPTS § 52 lõike 3 muutmise selgitusi.

Paragrahv 83. Kehtiv § 83 sätestab nõuded laenudele.

Lõike 2 muutmine. Käesolev lõige sätestab, et nõuded laenude andmisele ja jälgimisele kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Kuigi tegemist on volitusnormiga, mis näeb ette ministrile kohustuse kehtestada vastavasisuline määrus, ei ole määrust ministri poolt välja antud. Enne sätte muutmist 2019. aastal oli samasisulise volitusnormi kehtestamiseks pädev isik Eesti Panga president, kes oli kehtestanud määruse „Krediitiasutuste laenude teenindamine ja ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kuludesse kandmine“.⁸¹ Eelneval kümnendil tegi Eesti Pank ettepaneku muuta kõik Eesti Panga presidendi volitusnormid, mis ei oma otsest seost keskpanga ülesannetega, rahandusministri omadeks. Seetõttu muudeti kõnealuses sättes ka määruse andmiseks õigustatus isikut ning tunnistati varasem määrus kehtetuks. Uue ja sama valdkonda reguleeriva määruse kehtestamiseni ei jõutud põhjusel, et EBA ei olnud selleks hetkeks koostanud uusi laenude andmise ja jälgimise suuniseid,⁸² mis oli ka Eesti Panga presidendi määruse eeskujuks, ning turult ei tulnud signaali vastavate nõuete sätestamiseks määruses. Määruse kehtestamisele vaatamata, on EBA nõuded laenude andmisele ja jälgimisele olnud alati kehtivad ning kättesaadavad Finantsinspektsiooni kodulehelt.⁸³ Allahindluste moodustamist ja laenude klassifitseerimine on reguleeritud raamatupidamisstandardiga IFRS9. Põhjusel, et laenude andmist ja jälgimist reguleerivad suunised ja juhised on nende adressaatidele kättesaadavad, ei ole nende sisu otstarbekas dubleerida ministri määrusesse. Seetõttu muudetakse lõike 2 volitusnormi sõnastust selliselt, et see jätab ministrile õiguse kehtestada vastavasisuline määrus juhul, kui selleks peaks vajadus tulevikus tekkima.

Paragrahv 86⁵⁰. Kehtiv § 86⁵⁰ sätestab omakapitali jaotamise piirangud.

⁸¹ Krediitiasutuste laenude teenindamine ja ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kuludesse kandmine. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/905900>

⁸² Euroopa Pangandusjärelevalve. Guidelines on loan origination and monitoring. Kättesaadav: <https://www.eba.europa.eu/legacy/regulation-and-policy/regulatory-activities/credit-risk/guidelines-loan-origination-and>

⁸³ Finantsinspektsioon. Suunised laenude väljastamise ja jälgimise kohta. Kättesaadav: <https://fi.ee/et/juhendid/pangandus-ja-krediit/euroopa-pangandusjarelevalve-asutuse-suunised-suunised-laenude-valjastamise-ja-jalgimise-kohta-valja>

Paragrahvi pealkirja muudetakse ja sätestatakse, et säte reguleerib kombineeritud kapitalipuhvri ja finantsvõimenduse määra puhvri täitmata jätmist ning omavahendite jaotamise piiranguid. Eelnõu koostajad on tuvastanud, et senine pealkiri ei väljenda piisavalt täpselt sätte sisu. Paragrahvi fookuses ei ole ainult omakapitali jaotamise piirangud, vaid ka finantsvõimenduse määra puhvri mitte täitmine. Finantsvõimenduse määra puhvri nõuet peavad täitma globaalselt süsteemselt olulised ettevõtjad, kellel on kohustus tagada igal ajahetkel finantsvõimenduse määra nõude täitmine. Finantsvõimenduse määra puhvri nõue võrdub taolise ettevõtja koguriskipositsiooni näitajaga, millele on osutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 575/2013 artikli 429 lõikes 4 ning mis korrutatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/36/EL artikli 131 kohaselt globaalsele süsteemselt olulisele ettevõtjale kohalduva puhvrimääraga, milleks on 50%.

Lõike 2 sisesejuhatava lauseosa muutmine. Käesolev lõike sisesejuhatav lauseosa sätestab, et krediitiasutus, kes ei täida kombineeritud kapitalipuhvri nõuet või finantsvõimenduse määra puhvri nõuet, ei tohi enne maksimaalse väljamakstava summa Finantsinspeksioonile esitamist teha lauseosale järgnevas loetelus nimetatud toiminguid. Lõikega 2 on keelatud teha väljamakseid esimese taseme põhiomavahendite arvel (punkt 1), võtta kohustust maksta tulemustasu või teha täiendavaid sissemakseid vabatahtlikusse pensioniskeemi ega maksta tulemustasu aja eest, kui krediitiasutus ei täitnud kombineeritud kapitalipuhvri nõuet või finantsvõimenduse määra puhvri nõuet (punkt 2), ja teha väljamakseid esimese taseme täiendavatesse omavahenditesse kuuluvatelt instrumentidelt (punkt 3). Lõikega 2 on üle võetud BRRD2 artikli 16a lõige 1 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/36/EL artikli 141b lõige 2. Seega on käesoleva paragrahvi lõikes 2 reguleeritud tegevused, millest krediitiasutus peab hoiduma, kui ta ei täida kapitalipuhvri nõuet või finantsvõimenduse määra puhvri nõuet.

Euroopa Komisjoni hinnangul ei ole ühes sättes kapitalipuhvri nõude ja finantsvõimenduse määra puhvri nõude rikkumise tagajärgi sobilik ühendada, sest kuigi vastavate kohustuste rikkumisele järgnevad meetmed on samad, tuleks mõlemad nõuded eraldada, kuivõrd nende ühendamine ühte lõikesse ning eraldamine sõnaga „või“ tekitab olukorra, kus kohustust täitev krediitiasutus tõlgendab erinevaid nõudeid alternatiivsetena, täites vaid ühe kõnealustest nõuetest. Täiendavalt on komisjon märkinud, et §-ga 86⁵⁰ ei ole üle võetud BRRD2 artikli 16a lõike 1 teine alalõige, mille kohaselt peab ettevõtja teavitama viivitamata kriisilahendusametust kombineeritud puhvri nõude mitte täitmisest. Komisjoni märkustest tulenevalt muudetakse lõiget 2 selliselt, et see jääb reguleerima ainult kapitalipuhvri nõude mitte täitmisega seotud tingimusi, nagu on direktiivi artikli 16a lõikes 1 sätestatud. Finantsvõimenduse määra puhvri nõuete eraldamiseks täiendatakse paragrahvi lõikega 2¹. Seetõttu muudetakse lõike 2 sisesejuhatavat lauseosa ja sätestatakse, et krediitiasutus, kes ei täida kombineeritud kapitalipuhvri nõuet, teavitab sellest esimesel võimalusel Finantsinspeksiooni ega tohi enne väljamakstava maksimumsumma esitamist teostada lõikele 2 järgnevas loetelus nimetatud tegevusi.

Lõike 2 punktist 2 jäetakse välja sõnad, mis käsitlevad finantsvõimenduse määra puhvri nõude täitmist. Punkti 2 muutmine on põhjustatud kapitalipuhvri nõuete ja finantsvõimenduse määra puhvri nõuete eraldamisest lõikes 2 (vt lõike 2 sisesejuhatava lauseosa muutmise selgitusi).

Paragrahvi täiendamine lõikega 2¹. Tulenevalt Euroopa Komisjoni kommentaaridest § 86⁵⁰ lõike 2 kohta (vt lõike 2 sisesejuhatava lauseosa muutmise selgitusi), täiendatakse käesolevat paragrahvi lõikega 2¹, millega võetakse üle direktiivi 2013/36/EL artikli 141b lõige 2 ja

sätestatakse väljamaksete piirangud finantsvõimenduse määra puhvri nõude täitmata jätmise korral. Uue lõikega sätestatakse, et krediidasutus, kes ei täida finantsvõimenduse määra puhvri nõuet, ei tohi enne väljamakstava maksimumsumma Finantsinspeksioonile esitamist teha väljamakseid esimese taseme põhiomavahendite arvel (punkt 1), võtta kohustust maksta tulemustasu või teha täiendavaid sissemakseid vabatahtlikusse pensioniskeemi ega maksta tulemustasu aja eest, mil krediidasutus ei täitnud finantsvõimenduse määra puhvri nõuet (punkt 2), ning teha väljamakseid esimese taseme täiendavatesse omavahenditesse kuuluvatelt instrumentidelt (punkt 3). Lõikes 2¹ nimetatud piirangud on kumulatiivsed ning nende rikkumise eest võib Finantsinspeksioon keelata väljamaksete tegemise, teha ettekirjutuse ning määrata vajadusel sunniraha. Finantsvõimenduse määra puhvri nõude rikkumine ei too automaatselt kaasa väärtemenetluse algatamise, kuid kui ettevõtja rikub näiteks kasumist väljamaksete tegemise keeldu, siis võib Finantsinspeksioon rakendada KAS §-s 134²¹ vastutussätet.

Lõike 5 sissejuhatava lauseosa täiendamine. Tulenevalt lõike 2¹ lisamisest samasse paragrahvi, täiendatakse lõike 5 sissejuhatavat lauseosa viitega samale lõikele (vt § 86⁵⁰ lõike 2¹ lisamise selgitust).

Lõike 5³ sissejuhatava lauseosa muutmine. Seni kehtinud lõike 5³ sõnastuse kohaselt oli Finantsinspeksioonil õigus nõuda lõikes 2 sätestatud piirangute kohaldamist peale krediidasutuselt lõike 5² kohase teate saamist üheksa kuu möödumisel. Piirangute kohaldamine oli välistatud juhul, kui Finantsinspeksioon tuvastas vähemalt kaks asjaolu lõike 5³ loetelust, mille esinemisel oleks väljamaksete tegemise või kohustuste võtmise piiramine kahjuliku iseloomuga ettevõtja enda kui terve finantsturu suhtes. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et tulenevalt BRRD2 artikli 16a lõike 3 sissejuhatavast lausest, võib kriisilahendusasutus kohaldada lõikes 2 nimetatud piiranguid ka siis, kui krediidasutus on endiselt jätnud täitmata kapitalipuhvri nõuded. Seni kehtinud sätte sõnastus lubas piirangute rakendamist ainult üheksa kuu möödumisel peale krediidasutuselt vastava teavituse saamisest. Seega oli lõige 5³ võrreldes direktiiviga palju kitsam ning ei sisaldanud Finantsinspeksiooni reageerimisõigust olukorras, kus kapitalipuhvri nõude rikkumine jätkub. Uue sõnastusega viiakse lõige 5³ kooskõlla direktiiviga ning tagatakse Finantsinspeksioonile õigus piirata lõikes 2 nimetatud väljamaksete tegemist ja kohustuste võtmist ka siis, kui rikkumine jääb kestma tulevikus peale üheksa kuu möödumist.

Lõike 5³ punktis 5 asendatakse viide käesoleva lõike punktile 1 viitega käesoleva paragrahvi lõikele 5¹ põhjusel, et punkt 1 ei sätesta Finantsinspeksioonile õigusi, ainult tingimuse, et kapitalipuhvri nõude täitmata jätmine on tingitud finantsturgude toimimise tõsisest häirest, mis toob kaasa finantsturu laiapõhjalise pingeseisundi mitmes turusegmendis. Kuivõrd lõige 5³ täpsustab Finantsinspeksiooni õigusi rakendada lõikes 5¹ nimetatud kapitalipuhvri nõude täitmata jätmisest tulenevaid piiranguid ka siis, kui puhvri täitmise nõude rikkumine on kestev peale üheksa kuu möödumist, on õigem viidata käesoleva paragrahvi lõike 5³ punktis 5 lõikele 5¹.

Lõike 5⁴ punkti 2 muutmine. Lõige 5⁴ sätestab loetelu tingimustest, mida Finantsinspeksioon peab hindama lõikes 5¹ nimetatud õiguste kohaldamisel. Punktiga 2 sätestatakse, et kriisilahendusasutus peab hindama krediidasutuse finantsseisundi arengut ja tõenäosust, et krediidasutus võib muutuda tulevikus maksejõuetuks. Punktiga 2 on üle võetud BRRD2 artikli 16a lõike 2 esimese alalõike punkt b. Euroopa Komisjoni hinnangul ei väljenda punkti 2 sõnastus piisavalt selgelt seost väljamaksete peatamise tingimuste ja krediidasutuse maksevõimelisuse vahel, milledest viimast on reguleeritud finantskriisi ennetamise ja

lahendamise seaduses. Direktiivis on seose loomiseks viidatud artikli 32 lõike 1 punktile a, mis on üle võetud finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse § 39 lõike 1 punktiga 1. Paragrahv 39 sätestab tingimused, mille esinemisel võib Finantsinspeksioon alata krediidiasutuse suhtes kriisilahendusmeetmeid või -õigusi. Põhjusel, et krediidiasutuse maksejõuetus on üks kriisilahendusmenetluse algatamise tingimustest, on komisjoni märkusest tulenevalt vaja lõike 5⁴ punkti 2 täpsustada. Selleks asendatakse tekstiosa „võib muutuda tulevikus maksejõuetuks“ tekstiosaga „vastab finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse § 39 lõikes 1 punktis 1 sätestatud tingimusele“. Muudatuse tulemusel kohustatakse Finantsinspeksiooni arvestama lõikes 5¹ nimetatud õiguse kohaldamisel sellega, kas järelevalve käigus saadud informatsiooni põhjal on Finantsinspeksiooni hinnangul tõenäoline, et krediidiasutus on maksejõuetu või tõenäoliselt muutub maksejõuetuks.

Lõikes 8 asendatakse tekstiosa „Eesti Pank“ tekstiosaga „valdkonna eest vastutav minister määrusega“ seetõttu, et muudetakse volitusnormi. Selle tulemusel muutub Eesti Panga määrus „Maksimaalselt jaotatava omakapitali summa arvutamise kord“ kehtetuks ning sätestatakse uus määrus rahandusministri volitusnormiga (vt selgitust lõikes 8 viidatud määruse muutmise kohta seletuskirja peatükist 9).

Paragrahv 101¹. Kehtiv § 101¹ reguleerib kohapealse kontrolli aktile esitatavaid nõudeid.

Lõigete 1, 3 ja 5 muutmise kohta vt analoogselt VPTS § 232¹ lõigete 1, 3 ja 5 muutmise selgitusi.

Lõike 4 kehtetuks tunnistamise kohta vt analoogselt VPTS § 232¹ lõike 4 kehtetuks tunnistamise selgitusi.

Lõigete 6 ja 7 lisamise kohta vt analoogselt VPTS § 232¹ lõigete 6 ja 7 lisamise selgitusi.

Paragrahv 114. Kehtiv § 114 sätestab kohustuste täitmise tingimused moratooriumi ajal.

Lõike 4 punktid 2 ja 3 muudetakse. Punkti 2 muudetakse, et kohaldada erandit ka lõpetamisel toimuva tasaarvestuse puhul. Sättesse lisatavad muudatused on vajalikud põhjustel, mida on kirjeldatud väärtpaperituru seaduse § 229⁶ selgitustes. Kokkuvõtvalt on oluline, et maksejõuetusmenetlused ei takista ega mõjuta lõpetamisel toimuvat tasaarvestust ning lõpetamisel toimuvat tasaarvestust kohaldatakse vastavalt tasaarvestuskokkuleppe või finantstagatise kokkuleppe tingimustele.

Muudatus seondub ka finantstagatise direktiivi artikli 7 ülevõtmisega, mille kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et finantstagatise andja või saaja maksejõuetuse korral peab lõpetamisel toimuv tasaarvestus olema jõustatav olenemata likvideerimismenetluse⁸⁴ või saneerimismetmete algamisest või jätkamisest.

---

⁸⁴ Likvideerimismenetlus (ingl. k. *winding-up proceedings*) hõlmab finantstagatise direktiivi tähenduses kõiki võlausaldajaid puudutavaid menetlusi, mis hõlmavad asjakohast varade realiseerimist ja tulude jaotamist võlausaldajate, aktsionäride või osanike vahel ja millega kaasneb haldus- või kohtuorganite sekkumine, sealhulgas juhud, kui kõiki võlausaldajaid puudutav menetlus lõpetatakse kompromissi tegemise või muu samalaadse meetmega, olenemata sellest, kas menetlus põhineb maksejõuetusel või mitte või on vabatahtlik või kohustuslik.

Lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kaitse üldisemalt on ette nähtud rahvusvahelistes standardites⁸⁵ (täpsemad põhjendused on välja toodud seletuskirjas väärtpaberituruse seaduse § 229⁶ selgituste juures).

Punkti 3 muudatusel on mitu eesmärki. Esiteks muudetakse sõnastust kooskõlas finantstagatise direktiivi artikli 8 lõikega 1, täpsustades, et erand kohaldub finantstagatise kokkuleppe sõlmimisele või finantstagatise seadmisele, mitte nendega seotud maksekäsundi andmisele (maksekäsundit peab saama anda, st finantstagatise kokkuleppes tulenevaid õigusi teostada vastavalt sama paragrahvi lõikele 10 ka moratooriumi ajal), enne moratooriumi kehtestamist või sama paragrahvi lõikes 11 nimetatud ajal.

Teiseks jäetakse välja viide AÕS §-le 314¹, et tagada õiguskindlus režiimi kohalduvuses juhul, kui finantstagatis ei ole seatud vastavuses Eesti õigusega. Muudatuse kohaselt tähistab finantstagatis seega igasugust finantstagatist, mis on seatud finantstagatise direktiivi artikkel 2 lõike 1 tähenduses. Täiendav põhjendus kattub kindlustustegevuse seaduse § 149 lõike 6 muudatuse põhjendustega.

Lõige 10 muudetakse, et kohaldada erandit ka lõpetamisel toimuva tasaarvestuse puhul. Muudatuse põhjendused kattuvad investeerimisfondide seadusesse § 474 lõike 5¹ lisamise selgitusega. Samuti jäetakse välja viide AÕS §-le 314¹, et tagada õiguskindlus režiimi kohalduvuses juhul, kui finantstagatis ei ole seatud vastavuses Eesti õigusega.

Lõige 11 muudetakse, et tagada lõpetamisel toimuva tasaarvestuse lünkadeta kohaldumine, laiendades finantstagatisele juba kehtivas seaduses sätestatud kaitset ka tasaarvestuskokkuleppe raames sõlmitud tagatistele ja tasaarvestuskokkuleppe sõlmimisele. Muudatuse põhjendused kattuvad kindlustustegevuse seaduse § 149 lõike 6 täienduste selgitusega.

UNIDROIT põhimõtete kohaselt ei tohi lõpetamisel toimuva tasaarvestuse toimimist ja mis tahes kohustuse hõlmamist netokohustuse arvutamisse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse sätte alusel piirata pelgalt seetõttu, et lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kokkuleppe sõlmiti, kokkuleppega hõlmatud kohustus tekkis või netokohustus muutus sissenõutavaks menetluse alguse päeval, kuid enne menetluse algust.⁸⁶ Lisaks ei tohiks lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kokkuleppe jõustatavust kahjustada niinimetatud nulltunni reegli kohaldamine, st reeglid, mis õigusliku fiktsiooniga määravad maksejõuetusmenetluse alguse varasemaks ehk kell 0:00 asjakohase otsuse tegemise kuupäeval.⁸⁷

Paragrahv 115¹. Kehtiv § 115¹ sätestab tervendamismeetmete suhtes kohaldatava õiguse tingimused.

Lõike 5 punktid 2–4 tunnistatakse kehtetuks, et eemaldada kehtivas seaduses sisalduv piirang vaid lepinguriigi õiguse kohaldumiseks sättes nimetatud kokkuleppe ja tehingu puhul. Sellega seoses sätestatakse uus lõige 5¹. Kehtiv lõige 5 põhineb direktiivi 2001/24/EÜ artiklitel 20, 25, 26 ja 27. Artikkel 20 käsitleb töölepinguid ning sisaldab viidet kohalduvale liikmesriigi õigusele, kuid ülejäänud nimetatud artiklid viitavad lepinguõigusele, mis vastavat kokkulepet reguleerib. Sellest tulenevalt on eelnõus ette nähtud muudatus kajastada kohalduva õiguse küsimust kooskõlas direktiivis sätestatuga.

⁸⁵ UNIDROIT põhimõtted 6 ja 7, 2018. aasta ISDA MNA juhendi punkt 4.3.

⁸⁶ UNIDROIT põhimõtte nr 7.

⁸⁷ UNIDROIT põhimõtete punkt 142.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 5¹, et sätestada kohaldatava õigusena vastavale lepingule või tehingule kohalduv õigus ning eemaldada kehtivas seaduses sisalduv piirang, mille puhul saab kohalduvaks õiguseks olla vaid lepinguriigi õigus, nagu eelnevalt selgitatud.

Uue lõike punkt 1 sätestab seega, et tasaarvestuskokkuleppele (*netting*) kohalduvat õigust kohaldatakse tervendamismeetmete rakendamise tagajärgede suhtes sellisele tasaarvestuskokkuleppele. Eelnõuga nähakse ette ka võrreldes kehtivas seaduses eksisteerinud punktiga täiendus tulenevalt direktiiv 2001/24/EÜ artiklist 25, mille kohaselt on vajalik arvestada direktiivist 2014/59/EL tulenevate erisustega.

Uue lõike punkt 2 sisaldab viidet repotehingu definitsioonile, mis tuleneb otsekohalduvast määrusest ning on kooskõlas väärtpaperituru seaduse §-s 229³ sisalduva viitega repotehingule. Kohaldatav õiguse regulatsioon (st, et repotehingule kohalduvat õigust kohaldatakse tervendamismeetmete rakendamise tagajärgede suhtes sellisele repotehingule) ning vajadus arvestada direktiivist 2014/59/EL tulenevaid erisusi tuleneb direktiiv 2001/24/EÜ artiklist 26.

Punktis 3 sätestatakse tulenevalt direktiiv 2001/24/EÜ artiklist 27, et reguleeritud väärtpaperiturul tehtavale tehingule kohalduvat õigust kohaldatakse tervendamismeetmete rakendamise tagajärgede suhtes sellisele tehingule.

Arvestades, et tasaarvestuskokkulepetele nagu ISDA ja GMRA raamlepingud kohaldub sageli lepinguriigi õiguseks mittekvalifitseeruv Inglise või New Yorki õigus, on ka praktilistel kaalutlustel vajalik viia säte kooskõlla selle aluseks olevas direktiivis sätestatuga.

Paragrahv 131. Kehtiv § 131 sätestab nõuete rahuldamisjärkude erisused.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 3. Euroopa Komisjon on palunud valdkonna eest vastutaval ministeeriumil täpsustada, kas § 131 kehtib ka finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse §-s 2 nimetatud ettevõtjatele või ainult krediidasutustele. Komisjon selgitas, et BRRD2 artiklite 48 lõike 7 ja 108 lõike 2, mis on üle võetud käesoleva §-ga 131, eesmärgiks on nõuete rahuldamisjärkude erisuste kohaldamine lisaks krediidasutustele ka teistele ettevõtjatele, kelle tegevust direktiiv reguleerib. Paragrahv 131 kohaldub lisaks Eestis asutatud krediidasutustele ka sellistele Eestis asutatud finantseerimisasutusest tütarettevõtjale, Eestis asutatud finantsvaldusettevõtjale, segavaldusettevõtjale ja segafinantsvaldusettevõtjale, kes kuuluvad selle krediidasutusega samasse konsolideerimisgruppi. Selleks, et tagada seaduse vastavus direktiiviga ning võlausaldajate ringi selgus krediidasutuse pankrotimenetluses ning selle nõuete rahuldamisjärkudes, täiendatakse paragrahvi lõikega 3 ning täpsustatakse § 131 subjektide ringi.

Paragrahv 134²¹. Kehtiv § 134²¹ sätestab väärtteovastutuse omakapitali jaotamise piirangute rikkumise eest.

Paragrahvi pealkiri muudetakse ja sätestatakse, et säte reguleerib omavahendite jaotamise piirangute rikkumist. Eelnõu koostajate hinnangul on sätte sõnastus ebatäpne, sest selle pealkiri nimetab omakapitali jaotamist, kuid lõikes 1 on kasutatud sõna „omavahendid“. Tegemist on kahe erineva elemendiga, sest omakapital väljendab ettevõtja netovara ehk vara väärtuse ja kohustuste vahet, kuid omavahend väljendab ettevõtja varalisi ja mittevaralisi vahendeid, mis peavad ettevõtja osakapitali täies ulatuses ära katma. Seega on omavahendid laiemas käsitlusega mõiste kui osakapital. Eeltoodust tulenevalt muudetakse paragrahvi pealkirja ning sätestatakse väärtteovastutus omavahendite jaotamise piirangute rikkumise eest.

3.10. Eelnõu § 9 – muudatused makseasutuste ja e-raha asutuste seaduses

Paragrahv 7. Kehtiv § 7 sätestab e-raha asutuse tingimused.

Lõike 1 täiendamine. Finantsinspeksioon on teinud ettepaneku muuta lõike 1 sõnastust selliselt, et sellest selguks täpsemini, millises vormis võib e-raha asutus tegutseda. Järelevalveasutuse sõnul jätab lõige 1 ekslikult mulje, et e-raha asutus võib tegutseda nii aktsiaseltsi kui ka osaühingu vormis, sest kui e-raha asutus soovib osutada mõnda MERAS § 3 lõike 1 punktides 1–5 nimetatud makseteenust, peab see olema tehtud aktsiaseltsi vormis. Seni kehtinud sõnastus tekitab ebavõrdset kohtlemist, mistõttu täiendatakse lõiget 1 kolmanda lausega ja sätestatakse, et e-raha asutus võib tegutseda osaühinguna ainult juhul, kui ta ei osuta MERAS § 3 lõike 1 punktides 1–5 nimetatud makseteenuseid.

Paragrahv 15. Kehtiv § 15 sätestab tegevusloa taotlemise korra.

Lõike 1 punkti 20 lisamise kohta vt analoogselt IFS § 313 lõike 1 punkti 13 lisamise selgitust

Lõiget 1 täiendatakse punktiga 21, mille kohaselt peab tegevusloa taotlema esitama Finantsinspeksioonile lisaks muudele lõikes nimetatud dokumentidele tõendi Finantsinspeksiooni seaduse § 45³ lõikes 2 sätestatud menetlustasu maksmise kohta. Uue punkti lisamisega koondatakse kõik tegevusloa taotlemiseks vajalike dokumentide loetelu ühte sättesse ning luuakse seega taotlejale ja järelevalveasutusele selge ülevaade.

Paragrahv 17. Kehtiv § 17 sätestab tegevusloa taotluse läbivaatamise korra.

Lõike 1 muutmine. Sätte muutmiseiga ühtlustakse MERAS-t teiste eriseadustega osas, mis puudutab Finantsinspeksiooni õigust jätta tegevusloa taotlus läbi vaatamata, kui see on oluliste puudustega. Seni kehtinud sõnastuses võis järelevalveasutus olukorras, kus talle esitati puudulikud, eksitavad, mittetäielikud või nõuetekohaselt mitte vormistatud dokumendid, nõuda taotlejalt ainult puuduste kõrvaldamist. Finantsinspeksioon on teinud ettepaneku muuta lõiget 1 selliselt, et asutus võib lisaks puuduste kõrvaldamise nõudele jätta tegevusloa taotluse läbi vaatamata, kui esitatud dokumendid ei vasta seaduses sätestatud nõuetele. Lõike täiendamine aitaks järelevalveasutusel hoida oluliselt kokku ressursi, mis kulub oluliste puudustega taotluste läbivaatamisele. Eeltoodust tulenevalt täiendatakse lõike 1 sõnastust selliselt, et Finantsinspeksioonile antakse diskretsioon otsustada, kas taotlus jäetakse läbi vaatamata või nõutakse puuduste kõrvaldamist.

Paragrahvi täiendamine lõikega 1¹. Tulenevalt lõike 1 muutmisest lisatakse paragrahvi 17 lõige 1¹, millega sätestatakse alused, mil Finantsinspeksioon võib lõike 1 alusel jätta tegevusloa taotluse läbi vaatamata (vt § 17 lõike 1 muutmise selgitusi). Nendeks alusteks on taotluse esitamine oluliste puudustega ning puuduste kõrvaldamata jätmine Finantsinspeksiooni määratud tähtajaks.

Paragrahv 21. Kehtiv § 21 reguleerib tegevusloa kehtivuse lõppemise aluseid.

Punkt 1 muudetakse ja sätestatakse, et vabatahtliku lõpetamise korral peab makseasutus või e-raha asutus saama lõpetamiseks Finantsinspeksioonilt eelnevalt loa. Loata tegevuse lõpetamine seab ohtu makseasutuse või e-raha asutuse klientide või võlausaldajate huvid (vt analoogselt VPTS § 57 punkti 1 muutmise selgitusi). Kuivõrd eelnõuga reguleeritakse

makseasutuse ja e-raha asutuse lõpetamise tingimusi, muudetakse õigusselguse huvides ka § 21 punkti 1, millega väljendatakse selgemalt, et asutuse lõpetamine ei sõltu selle juhtorganite otsusest, vaid järelevalveasutuselt vastava loa saamisest.

Paragrahv 23. Kehtiv § 23 reguleerib avalikkuse teavitamist tegevusloa andmisest, muutmisest ja kehtetuks tunnistamisest.

Lõike 2 muutmise kohta vt VPTS § 52 lõike 3 muutmise selgitusi.

Paragrahv 87. Kehtiv § 87 sätestab makseasutuse ja e-raha asutuse lõpetamise tingimused.

Paragrahvi täiendatakse lõigetega 1¹–1⁶, millega reguleeritakse makseasutuse ja e-raha asutuse lõpetamise tingimusi (vt analoogselt VPTS § 57¹ lisamise selgitusi).

Paragrahv 98. Kehtiv § 98 sätestab nõuded kohapealse kontrolli aktile.

Lõigete 1, 3 ja 5 muutmise kohta vt analoogselt VPTS § 232¹ lõigete 1, 3 ja 5 muutmise selgitusi.

Lõike 4 kehtetuks tunnistamise kohta vt analoogselt VPTS § 232¹ lõike 4 kehtetuks tunnistamise selgitusi.

Lõigete 6 ja 7 lisamise kohta vt analoogselt VPTS § 232¹ lõigete 6 ja 7 lisamise selgitusi.

3.11. Eelnõu § 10 – muudatused pankrotiseaduses

Sarnaselt muudatustega kindlustustegevuse seaduses, krediitdiasutuste seaduses, saneerimisseaduses ja täitemenetluse seadustikus ühtlustatakse pankrotiseaduses kasutatavad terminid, et arvestada tasaarvestusrežiimile iseloomulikke definitsioone nagu lõpetamisel toimuv tasaarvestus ja tasaarvestuskokkulepe, mis erinevad võlaõigusseaduse §-s 197 defineeritud tasaarvestusest.

Samuti muudetakse pankrotiseadust osas, mille võrra hetkel kehtiv erirežiim ei kata rahvusvaheliste standarditega ette nähtud määral lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kohaldamisala või jääb ebaselgeks.

Paragrahv § 18. Kehtiv § 18 sätestab pankrotivalduse tagamise abinõud.

Lõige 5 muudetakse eesmärgiga ühtlustada lõpetamisel toimuva tasaarvestuse lünkadeta kohaldumine. Kehtiva seaduse alusel on ette nähtud erandid finantstagatise kokkuleppest tulenevale käsutustehingule ning tasaarvestustele arveldussüsteemi või süsteemiühenduse vahendusel. Lõike 5 **punktiga 1** laiendatakse sama režiimi ka lõpetamisel toimuvale tasaarvestusele.

Punktis 2 muudetakse viidet finantstagatise kokkuleppele ehk kaotatakse viide AÕS §-le 314¹, et tagada õiguskindlus režiimi kohalduvuses juhul, kui finantstagatis ei ole seatud vastavuses Eesti õigusega. Finantstagatis tähistab seega igasugust finantstagatist, mis on seatud finantstagatise direktiivi artikkel 2 lõike 1 tähenduses. Detailsem selgitus nimetatud muudatuse vajaduse kohta on toodud seletuskirja kindlustustegevuse seaduse § 149 lõike 6 muudatuste selgituste juures.

Täiendavalt kehtivas seaduses sisalduvatele eranditele nähakse ette erandi kohalduvus muudele tagatiskokkulepetele, mis tagavad tasaarvestuskokkulepet või sellega hõlmatud kvalifitseeruvat finantstehingut. 2018. aasta ISDA MNA alusel ei ole „tagatise“ mõiste piiratud finantstagatisega, vaid hõlmab ka garantiid, akreditiivi ning tagasimaksekohustust, samuti kõiki varasid mida konkreetses riigis tagatisena kasutatakse.⁸⁸ Kuigi pankrotiseaduse § 114 lõikes 4 käsitletakse muid tuletistehingu tagamiseks seatud tagatise finantstagatisega võrdselt, siis muudel pankrotiseaduses ja teistes maksejõuetusseadustes reguleeritud juhtudel ei ole kehtiva seaduse alusel muud tuletistehingu tagamiseks seatud tagatised finantstagatisega võrdväärselt kaitstud.

Paragrahv 20. Kehtiv § 20 sätestab käsutuskeelu kehtestamise tingimused.

Lõige 2 muudetakse, et hõlmata antud lõikes viide eelnõuga §-i 36 lisatud lõikele 4¹, kuna kehtiva seaduse § 36 lõikes 4 toodud regulatsioon jagati selguse huvides kahte eraldi lõikesse (olemasolevasse lõikesse 4 ja lisatavasse lõikesse 4¹).

Paragrahv 36. Kehtiv § 36 sätestab valitsemis- ja käsutusõiguse ülemineku tingimused.

Lõige 4 muudetakse, et tagada lõpetamisel toimuva tasaarvestuse lünkadeta kohaldumine, laiendades finantstagatisele juba kehtivas seaduses sätestatud kaitset ka tasaarvestuskokkuleppe raames sõlmitud tagatistele ja tasaarvestuskokkuleppe sõlmimisele.

Punktis 1 kaotatakse finantstagatise puhul viide AÕS §-le 314¹, et tagada õiguskindlus režiimi kohalduvuses juhul, kui ei ole seatud Eesti õigusele vastav finantstagatis. Finantstagatis tähistab seega igasugust finantstagatist, mis on seatud finantstagatise direktiivi artikkel 2 lõike 1 tähenduses. Detailsem selgitus nimetatud muudatuse vajaduse kohta on toodud seletuskirja kindlustustegevuse seaduse § 149 lõike 6 muudatuste selgituste juures käesolevas seletuskirjas.

Punktis 2 laiendatakse erandi kohaldumisala ka tasaarvestuskokkulepet või sellega hõlmatud kvalifitseeruvat finantstehingut tagavale muule tagatisele. 2018. aasta ISDA MNA alusel ei ole „tagatise“ mõiste piiratud finantstagatisega, vaid hõlmab ka garantiid, akreditiivi ning tagasimaksekohustust, samuti kõiki varasid mida konkreetses riigis tagatisena kasutatakse.⁸⁹ Kuigi pankrotiseaduse § 114 lõikes 4 käsitletakse muid tuletistehingu tagamiseks seatud tagatise finantstagatisega võrdselt, siis muudel pankrotiseaduses ja teistes maksejõuetusseadustes reguleeritud juhtudel ei ole kehtiva seaduse alusel muud tuletistehingu tagamiseks seatud tagatised finantstagatisega võrdväärselt kaitstud.

Punkt 3 laiendab erandi kohaldumisala lisaks tagatiste seadmisele ka tasaarvestuskokkuleppe sõlmimisele ning kvalifitseeruva finantstehingu hõlmamisele tasaarvestuskokkuleppesse. UNIDROIT põhimõtete kohaselt ei tohi lõpetamisel toimuva tasaarvestuse toimimist ja mis tahes kohustuse hõlmamist netokohustuse arvutamisse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse sätte alusel piirata pelgalt seetõttu, et lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kokkuleppe sõlmiti, kokkuleppega hõlmatud kohustus tekkis või netokohustus muutus sissenõutavaks menetluse alguse päeval, kuid enne menetluse algust.⁹⁰ Lisaks ei tohiks lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kokkuleppe jõustatavust kahjustada niinimetatud nulltunni reegli kohaldamine, st reeglid, mis

---

⁸⁸ 2018. aasta ISDA MNA punkt 1.

⁸⁹ Samas.

⁹⁰ UNIDROIT põhimõte nr 7.

õigusliku fiktsiooniga määravad maksejõuetusmenetluse alguse varasemaks ehk kell 0:00 asjakohase otsuse tegemise kuupäeval.⁹¹

Paragrahvi täiendatakse lõikega 4¹, sätestades selguse huvides eraldi, et pankroti väljakuulutamine ei mõjuta finantstagatise kokkuleppes ega tasaarvestuskokkulepet või viimasega hõlmatud kvalifitseeruvat finantstehingut tagavast tagatiskokkuleppes tulenevate õiguste kasutamist ja kohustuste täitmist, s.t. pankroti väljakuulutamine ei mõjuta nende tagatislepingute toimimist vastavalt tagatiskokkuleppe tingimustele. Finantstagatise osas sisaldub õigus pankroti väljakuulutamisel finantstagatise eset käsutada või finantstagatisega tagatud nõue finantstagatise arvel rahuldada finantstagatise seadmise kokkuleppes kokkulepitud viisil juba sama paragrahvi lõike 4 kehtivas versioonis (lõike kolmas lause), nüüd viiakse selliste tagatislepingute täitmise regulatsioon eraldi lõikesse 4¹. Sarnaselt lõikele 4 kaotatakse ka siin finantstagatise puhul viide AÕS §-le 314¹.

Paragrahv 48. Kehtiv § 48 sätestab tuletistehingute täitmise tingimused.

Kehtiva PankrS § 48 lõigetega 1 ja 3 on tuletistehingute suhtes kehtestatud erand §-s 46 sätestatud üldisest pankrotihalduri valikuõigusest lepingust tulenevate võlgniku kohustuste täitmisel ja teiselt poolelt kohustuse täitmise nõudmisel. Paragrahvi 48 lõikes 1 toodud erand sätestab ühese reegli, et kohustuse täitmist ei tohi nõuda.

Ka UNIDROIT põhimõtete ja 2018. aasta ISDA MNA kohaselt ei tohiks pankrotihalduril, kohtul või kriisilahendusasutusel olla lubatud nõuda teiselt poolelt lõpetamisel toimuva tasaarvestuse sättega hõlmatud mis tahes kohustuste täitmist, samal ajal keeldudes tasaarvestuse sättega hõlmatud mis tahes muu võlgnetava kohustuse täitmisest (menetleja ei tohi kasutada kaalutlusõigust viisil, mis sekkub lõpetamisel toimuvasse tasaarvestusse (ingl. k. *cherry-picking*)).⁹² Käesoleva PankrS § 48 muudatustega vastavat erandit täpsustatakse ja ka osaliselt laiendatakse.

Paragrahvi pealkirja muudetakse, et väljendada täpsemalt selle sisu tulenevalt üleüldistest muudatustest §-s 48. Seetõttu asendatakse pealkiri „Tuletistehingu täitmine“ pealkirjaga „Teatud finantstehingutega seotud kohustuste mittetäitmine“.

Lõiget 1 muudetakse selliselt, et edaspidi jääb see reguleerima tuletistehingutega seotud kohustuste täitmist, mis ei ole hõlmatud tasaarvestuskokkuleppega (punkt 1) ja tasaarvestuskokkuleppega hõlmatud nii tuletisinstrumentidega kui ka muude kvalifitseeritud finantstehingutega (näiteks repo- ja spot-tehingud) seotud kohustuste täitmist (punkt 2).

Lisaks asendatakse kehtivas lõikes 1 tehtav viide AÕS-ile ja VPTS §-le 6 ühele osapoolle kehtestatud nõuete suhtes viitega väärtpaberituruse seaduse paragrahvile 229⁵, kus tuuakse viiteliselt välja loetelu asjakohastest isikutest, asutustest ja organisatsioonidest. Punktis 2 esitatud täiendus on põhimõttelisema iseloomuga, kuna kehtiv PankrS § 48 ei ole hõlma otseselt selliseid kokkuleppeid. Selle lisamine on kooskõlas ka UNIDROITi ja 2018. aasta ISDA MNA reeglitega.

Lõike 2 muutmise. Kehtiva PankrS § 48 lõikega 3 on kehtestatud nõude suuruse arvestamise põhimõte, mis ei võimalda nõuet arvutada pooltevahelise teistsuguse kokkuleppe (so lepingu osa, mis näeb ette nõude suuruse arvutamise) kohaselt. See oleks tasaarvestuskokkuleppe puhul

⁹¹ UNIDROIT põhimõtete punkt 142.

⁹² 2018. aasta ISDA MNA punkt 4, 2018. aasta ISDA MNA juhendi punktid 4.26 ja 7.22.

aga vastuolus rahvusvahelistest standarditest tuleneva põhimõttega, mille kohaselt lõpetamisel toimuvat tasaarvestust (mis hõlmab nõude suuruse arvestamist) rakendatakse vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele sõltumata maksejõuetusmenetluse algatamisest või jätkumisest (eelnõuga kehtestatavast väärtpaberituru seaduse §-st 229⁶ tulenev üldpõhimõte). Uue lõikega 2 nähaksegi ette, et seda praktikas juba kehtivat põhimõtet kohaldatakse üksnes tuletistehingutele, mis ei ole hõlmatud tasaarvestuskokkuleppega. Sisuliselt viiakse kehtiva PankrS § 48 lõikes 3 sätestatud põhimõte üle uude lõikesse 2. Seega ei kehti lõikes 2 sätestatu tasaarvestuskokkulepete puhul. Nõuete tasaarvestust reguleerivas PankrS § 99 lõike 5 uues sõnastuses on rõhutatud, et lõpetamisel toimuv tasaarvestus (mis hõlmab nõude suuruse arvutamist) toimub vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele.

Lõikega 3 nähakse ette juba kehtiva PankrS § 48 lõikes 1 ettenähtud olukord, kus lisaks ka pankrotihaldurile ei või tehingu teine pool nõuda vastava kohustuse täitmist. Tehingu teine pool võib siis kohustuse täitmata jätmisest tuleneva nõude esitada üksnes pankrotivõlausaldajana. Kuna uue lõike 1 eesmärgiks on konsolideerida kokku halduri „volitused“ nii tuletistehingutega kui tasaarvestuskokkulepetega seotud kohustustuste osas, siis teise poole õigused on eeltoodust lahutatud ja viidud eraldi lõikeks 3.

Lõikega 4 sätestatakse erisäte üksnes tasaarvestuskokkulepete jaoks. Sellega täpsustakse omakorda lõikes 1 ettenähtud pankrotihalduri volitusi. Lihtsustatult öeldes ei saa pankrotihaldur sekkuda ka vastavast finantstehingust tulenevate makse- või eseme üleandmise kohustuste või -õiguste kiirendamisse või lõpetamisse vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele. Mõistet „kiirendamine“ on avatud seletuskirja VPTS § 229² lõike 1 selgituste juures.

Lõikega 5 defineeritakse tuletistehing. Kui kehtiv PankrS § 48 lõige 2 näeb ette, et tuletistehing on turuväliselt või kauplemissüsteemi vahendusel väärtpaberituru seaduse § 2 lõike 3 tähenduses tuletisväärtpaberi omandamine või tuletisleping väärtpaberituru seaduse § 2 lõike 10 tähenduses, siis muudetud käsitle kohaselt viidatakse väärtpaberituru seaduse § 229³ lõike 1 punktides 1 ja 2 sätestatud tuletisväärtpaberi või tuletislepingu mõistele. Sisuliselt siin otseselt midagi ei muutu, kuid kauplemissüsteemi asemel kasutatakse kauplemiskoha terminit. Kauplemiskoht on omakorda defineeritud VPTS §-s 3, mille kohaselt see on reguleeritud väärtpaberiturg, mitmepoolne kauplemissüsteem ja organiseeritud kauplemissüsteem. Ehk tegemist on põhimõtteliselt börsi või alternatiivturuga.

Lõikega 6 täpsustakse, millist tasaarvestuskokkulepet antud juhul silmas peetakse. Ehk antud juhul kvalifitseerub tasaarvestuskokkuleppeks selline kokkulepe, mis on sätestatud väärtpaberituru seaduse § 229⁴ lõikes 1.

Paragrahv 99. Kehtiv § 99 sätestab nõuete tasaarvestamise tingimused.

Paragrahvi pealkirja muudetakse, kuna edaspidi reguleeritakse selle paragrahviga nii tasaarvestust võlaõigusseaduse § 197 tähenduses kui ka lõpetamisel toimuvat tasaarvestust väärtpaberituru seaduse § 229² tähenduses. Paragrahvi uus pealkiri on „Nõuete tasaarvestus ja lõpetamisel toimuv tasaarvestus“.

Lõige 5 muudetakse, et viia säte kooskõlla eelnõuga väärtpaberituru seadusesse lisatud mõistetega ning eristada tasaarvestust võlaõigusseaduse § 197 tähenduses ning lõpetamisel toimuvat tasaarvestust väärtpaberituru seaduse § 229² tähenduses. Sisuliselt on sätte kohaldamisala laiendatud lisaks tuletistehingutele ka muudele kvalifitseeruvatele

finantstehingutele väärtpaberituru seaduse § 229³ tähenduses ning netonõuet võib lisaks finantstagatisele rahuldada ka muu seatud tagatise arvelt.

Maksejõuetuse järgselt võlgneb maksejõuetu pool lõpetamisel toimuva tasaarvestuse tulemusel teisele poolele netonõude ning ulatuses, mida ei saa rahuldada tagatise arvelt, kohaldatakse netonõude suhtes sama regulatsiooni, mis kehtib maksejõuetu poole võlausaldajate muudele nõuetele. Muu hulgas tähendab see, et tagatise arvelt rahuldamata osas tuleb netonõue esitada ja kaitsta ning see rahuldatakse pankrotiseaduses sätestatud korras. See on ka kooskõlas rahvusvaheliste standarditega.⁹³

Lõige 6 muudetakse, kuna finantstagatise direktiivile vastav lõpetamisel toimuva tasaarvestuse mõiste on nüüd defineeritud väärtpaberituru seaduse § 229² lõikes 2 ning seega on asjakohane AÕS §-i 314² asemel viidata lõpetamisel toimuva tasaarvestuse mõistele väärtpaberituru seaduse § 229² lõike 2 tähenduses.

Paragrahv 109. Kehtiv § 109 sätestab tagasivõitmise mõiste.

Lõike 2 teine lause tunnistatakse kehtetuks, kuna seal sisalduv regulatsioon viiakse uude lõikesse 2¹.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 2¹, et kehtestada erandid § 109 lõikes 2 sätestatud üldreeglist. Esmalt viiakse uude lõikesse seni lõike 2 teises lauses toodud erandid, kuna nimetatud lause lõikes 2 tunnistatakse kehtetuks. Lisaks laiendatakse erandi kohaldamisala ka tasaarvestusrežiimile, korrastatakse viited definitsioonidele ning viide finantstagatise kokkuleppele.

Tasaarvestusrežiimi õigusaktid peavad tagama, et tasaarvestuskokkuleppe alusel osapoole netovõlgnevusega seoses sooritatud makseid või tagatise andmist mis tahes maksejõuetusele eelneva perioodi jooksul ei käsitleta teiste võlausaldajate huve kahjustavana, mis tooks kaasa nende tühisuse või tühistatavuse tingimusel, et makse sooritatakse või tagatis antakse tehingu või tagatiskokkuleppe tavapäraste tingimuste kohaselt ja mitte kavatsusega teisi võlausaldajaid kahjustada.⁹⁴

UNIDROIT põhimõtete kohaselt:

- Üksnes lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kokkuleppe sõlmimine ja kohaldamine kui selline ei tohiks olla aluseks lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kokkuleppe tühiseks tunnistamiseks vastuolu tõttu võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõttega.
- Lõpetamisel toimuva tasaarvestuse toimimist ja mis tahes kohustuse hõlmamist netokohustuse arvutamisse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse sätte alusel ei tohiks piirata pelgalt seetõttu, et lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kokkuleppe sõlmiti, kokkuleppega hõlmatud kohustus tekkis või netokohustus muutus sissenõutavaks mingi aja jooksul enne menetluse algust.⁹⁵
- Tulenevalt eeltoodud põhimõtetest ja eelnõu muude sätetega tehtavatest muudatustest uue lõikega 2¹ järgmised muudatused:
- Finantstagatise osas jäetakse välja viide AÕS-ile (seda on põhjendatud samasuguste muudatuste selgitustes eespool) ja lisatud selguse huvides finantstagatise täiendamine ning

⁹³ Vaata näiteks 2018. aasta ISDA MNA juhendi punkt 7.19.

⁹⁴ 2018. aasta ISDA MNA punkt 4, 2018. aasta ISDA MNA juhendi punktid 4.26 ja 7.22.

⁹⁵ UNIDROIT põhimõtte nr 7.

asendamine (täiendamine ja asendamine on finantstagatise kokkulepetes tavapärane ning kooskõlas finantstagatise direktiivi ja AÕS-iga).

- Juba varasemalt lõike 2 teises lauses sisaldunud erandite loetellu lisatakse lõpetamisel toimuv tasaarvestus ning tasaarvestuskokkuleppele või sellega hõlmatud kvalifitseeruvale finantstehingule tagatise seadmine. Tagatise osas tehakse täiendus põhjusel, et 2018. aasta ISDA MNA alusel ei ole tasaarvestuskokkuleppe „tagatise“ mõiste piiratud finantstagatiseга, vaid hõlmab ka garantiid, akreditiivi ning tagasimaksekohustust, samuti kõiki varasid mida konkreetses riigis tagatisena kasutatakse.⁹⁶ Kuigi pankrotiseaduse § 114 lõikes 4 käsitletakse muid tuletistehingu tagamiseks seatud tagatise finantstagatiseга võrdselt, siis muudel pankrotiseaduses ja teistes maksejõuetusseadustes reguleeritud juhtudel ei ole kehtiva seaduse alusel muud tuletistehingu tagamiseks seatud tagatised finantstagatiseга võrdväärselt kaitstud.

Paragrahv 110. Kehtiv § 110 sätestab tehingu tagasivõitmise üldised alused.

Lõige 4 muudetakse, et laiendada erandi kohaldumisala ka tasaarvestusrežiimile. Erandi kohaldamisala laiendamise põhjused tulenevalt rahvusvahelistest standarditest kattuvad pankrotiseaduse §-i 109 lõike 2¹ lisamise põhjendustega.

Paragrahv 114. Kehtiv § 114 sätestab tagatise andmise tagasivõitmise tingimused.

Lõige 4 muudetakse, et laiendada erandit, mis siiani kehtis finantstagatisele ja tuletistehingu tagatisele, kohaldumisala ka väärtpaberituru seaduse § 229⁴ lõikes 1 nimetatud tasaarvestuskokkuleppe või sellega hõlmatud kvalifitseeruva finantstehingu (kvalifitseeruvad finantstehingud väärtpaberituru seaduse § 229³ kohaselt hõlmavad lisaks tuletistehingutele ka teatud muid finantstehinguid) muudele tagatistele, kuna rahvusvaheliste standardite kohaselt kehtivad tasaarvestusrežiimi erandid lisaks finantstagatistele ka muudele tagatistele. Lisaks on sarnaselt eespool tehtud muudatustele kaotatud viide AÕS §-le 314¹. Finantstagatis tähistab seega igasugust finantstagatist, mis on seatud finantstagatise direktiivi artikkel 2 lõike 1 tähenduses.

Tasaarvestusrežiimi õigusaktid peavad tagama, et tasaarvestuskokkuleppe alusel tagatise andmist mis tahes maksejõuetusele eelneva perioodi jooksul ei käsitata teiste võlausaldajate huve kahjustavana, mis tooks kaasa nende tühisuse või tühistatavuse tingimusel, et tagatis antakse tehingu või tagatiskokkuleppe tavapäraste tingimuste kohaselt ja mitte kavatsusega teisi võlausaldajaid kahjustada.⁹⁷

3.12. Eelnõu § 11 – muudatused saneerimisseaduses

Paragrahv 6. Kehtiv § 6 sätestab lepingu muutmise ja lõpetamise kokkuleppe tühisuse alused.

Lõige 2 muudetakse, et tagada tasaarvestuse režiimi lünkadeta kohaldumine. Sättesse tehakse tehniline muudatus seoses asjakohaste viidete ühtlustamisega sarnaselt teistele eelnõuga tehtavatele maksejõuetusseaduste muudatustele ning samas laiendatakse sätet mõnevõrra, et lisaks tuletistehingutele laieneks lõike 2 regulatsioon ka väärtpaberituru seaduses toodud tasaarvestuskokkuleppega hõlmatud kvalifitseeruvatele finantstehingutele, finantstagatiseга tagatud nõuetele ja lõpetamisel toimuvale tasaarvestusele.

⁹⁶ 2018. aasta ISDA MNA punkt 1.

⁹⁷ 2018. aasta ISDA MNA punkt 4, 2018. aasta ISDA MNA juhendi punktid 4.26 ja 7.22.

Muudatus on vajalik, kuna väärtpaberituru seaduse § 229⁶ kohaselt ei tohi saneerimismenetlus takistada ega mõjutada tasaarvestuskokkuleppes või finantstagatise kokkuleppes sätestatud lõpetamis- või kiirendamisõigusi (vaata põhjendusi seletuskirjas väärtpaberituru seaduse § 229⁶ juures). Käeolev säte reguleerib saneerimisega seotud alusel lepingu muutmise ja lõpetamise kokkuleppe lubatavust, mitte saneerimismenetlust ennast. Seega tekitaks lepingu muutmise või lõpetamise tühisusest tasaarvestuskokkuleppele ja finantstagatise kokkuleppele erandi loomata jätmine olulise lünga lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kohaldamisel saneerimismenetluse korral.

Paragrahv 11². Kehtiv § 11² sätestab finantstagatisele ning makse- ja väärtpaberiarveldussüsteemidele kohalduvad erisused.

Paragrahvi muudetakse, et tagada tasaarvestuse režiimi lünkadeta kohaldumine vastavuses väärtpaberituru seaduse §-s 229⁶ toodud põhimõttega, et lõpetamisel toimuvat tasaarvestust kohaldatakse vastavalt tasaarvestuskokkuleppe või finantstagatise kokkuleppe tingimustele olenemata saneerimismenetluse algatamisest, st et saneerimismenetlus ei takista ega mõjuta muul viisil lõpetamisel toimuvat tasaarvestust.

Paragrahvi pealkirja muudetakse, kuna paragrahvi reguleerimisala laiendatakse ka lõpetamisel toimuvale tasaarvestusele. Paragrahvi uus pealkiri on „Finantstagatisele, makse- ja väärtpaberiarveldussüsteemidele ning lõpetamisel toimuvale tasaarvestusele kohalduvad erisused”.

Lõike 1 muudatusega laiendatakse erandi kohaldamisala ka lõpetamisel toimuvale tasaarvestusele. Samuti muudetakse seaduses viidet finantstagatise kokkuleppele ehk kaotatakse viide AÕS §-le 314¹, et tagada õiguskindlus režiimi kohaldatavus juhul, kui finantstagatis ei ole seatud vastavuses Eesti õigusega. Finantstagatis tähistab seega igasugust finantstagatist, mis on seatud finantstagatise direktiivi artikkel 2 lõike 1 tähenduses. Lisaks finantstagatisele laiendatakse erisuse kohaldamisala ka tasaarvestuskokkuleppe tagatisele, mis ei kvalifitseeru finantstagatiseks. Seda põhjusel, et rahvusvaheliste standardite kohaselt on tasaarvestusrežiimiga hõlmatud kõik asjakohased tagatised (vaata täpsemalt põhjendust seletuskirjas kindlustustegevuse seaduse § 149 lõike 6 muudatuste juures).

Lõike 2 kohaldamisala laiendatakse sarnaselt § 6 lõike 2 kohaldamisala laiendamisega, nende sätete kohaldamisala on suuresti kattuv (vaata kohaldamisala laiendamise põhjendusi seletuskirjas saneerimisseaduse § 6 lõike 2 muutmise juures).

Paragrahv 22. Kehtiv § 22 sätestab nõude ümberkujundamise tingimused.

Lõike 2 muutmine. Tuletistehingute suhtes tehtav muudatus ei ole sisuline, viide AÕS-i ja VPTS-i sätetele asendatakse viitega väärtpaberituru seaduse §-le 229⁵, mis koondab sisuliselt sama isikute ringi, mis oli kaetud varasemate viidetega. Sätte kohaldamisala laiendatakse tasaarvestuskokkuleppest ja sellega hõlmatud kvalifitseeruvast finantstehingust tekkinud nõudele, st saneerimiskavas ei saa ka sellist nõuet ümber kujundada. Sätte kohaldamisala laiendamise eesmärk on tagada tasaarvestusrežiimi (lõpetamisel toimuva tasaarvestuse) lünkadeta kohaldumine vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele olenemata saneerimismenetluse algatamisest või jätkumisest.

3.13 Eelnõu § 12 – muudatused täitemenetluse seadustikus

Täitemenetluse seadustikku muudetakse, et tagada tasaarvestuse režiimi lünkadeta kohaldamine vastavuses väärtpaberituru seaduse §-s 229⁶ toodud põhimõttega, et lõpetamisel toimuvat tasaarvestust kohaldatakse vastavalt tasaarvestuskokkuleppe või finantstagatise kokkuleppe tingimustele olenemata täitemenetluse algatamisest või jätkumisest, st et täitemenetlus ei takista ega mõjuta muul viisil lõpetamisel toimuvat tasaarvestust. Seega sätestatakse seadusemuudatusega rahvusvahelistele standarditele ja finantstagatise direktiivile vastavad erandid tasaarvestuse režiimile, finantstagatisele ja tasaarvestuskokkuleppe tagatisele, mis osaliselt sisalduvad juba kehtiva seaduse alusel pankrotimenetluses.

Finantstagatiskokkulepped ja muud tuletistehingute tagamiseks seatud tagatised on välistatud teatud pankrotimenetluse tagasivõitmise sätetest, st neid ei saa Eesti pankrotimenetluse tagasivõitmise sätete alusel kehtetuks tunnistada. Tagasivõitmise režiim on ette nähtud ka täitemenetluse seadustikus, kuid kehtivas seaduses ei ole tehtud erandeid finantstagatise või tuletistehingu tagamiseks seatud tagatise kohta, mis oleksid sarnased pankrotiseaduse asjakohaste eranditega.

Finantstagatise direktiivi artikli 7 lõike 1 punkti b kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et lisaks maksejõuetusmenetlustele on lõpetamisel toimuvat tasaarvestust käsitlev säte jõustatav selles esitatud tingimustel olenemata võimalikust loovutamisest, kohtulikust või muul viisil arestimisest või muust asjakohaste õiguste või nendega seotud võõrandamisest. Seega peab tasaarvestusrežiimi ja finantstagatise kohaldamine olema täitemenetluses kaitstud samaväärselt maksejõuetusmenetlustega.

Paragrahv 54. Kehtiv § 54 sätestab käsutuskeelu vara arestimise tagajärjena.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 4. Eesmärgiks on tagada, et vara arest või arestimisest tulenev käsutuskeeld täitemenetluses ei takistaks lõpetamisel toimuva tasaarvestuse toimimist vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele või finantstagatise kokkuleppe või tasaarvestuskokkulepet tagava kokkuleppe täitmist vastavat tagatiskokkuleppe tingimustele. Lõike lisamisega viiakse Eesti õigus kooskõlla finantstagatise direktiivi artikli 7 lõike 1 punktiga b ning sätestatakse täitemenetluse seadustikus sarnane erand nagu erand pankrotimenetluse tagamise abinõude rakendamisest pankrotiseaduse §-s 18.

Paragrahv 188. Kehtiv § 188 sätestab tehingu tagasivõitmise üldised alused.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 2¹, et sarnaselt pankrotiseaduse § 109 lõikega 2 välistada § 188 lõikes 2 sätestatud eelduse kohaldamine ka täitemenetluses. Erand on vajalik, et tagasivõitmise regulatsiooni mõju tasaarvestusrežiimile ja finantstagatisele oleks pankrotimenetluses ja täitemenetluses ühetaoline. Erandite põhjendusi tulenevalt rahvusvahelistest standarditest on kirjeldatud §-i 109 lõike 2¹ lisamise selgitustes.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 4, et tagada tagasivõitmise regulatsiooni ühetaoline kohaldumine tasaarvestusrežiimile pankrotimenetluses ja täitemenetluses. Seega viiakse täiendava lõikega täitemenetluse seadustikku sisse pankrotiseaduse § 110 lõikele 4 vastav erand. Põhjused erandi sätestamiseks tulenevalt rahvusvahelistest standarditest kattuvad pankrotiseaduse § 109 lõike 2¹ põhjendustega. Seega saavutatakse täiendusega rahvusvahelistele standarditele ja finantstagatise direktiivile (sealhulgas selle artikli 7 lõike 1 punktile b) vastavad erandid tasaarvestuse režiimile.

Paragrahv 191. Kehtiv § 191 sätestab tagatise andmise tagasivõitmise tingimused.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 4, et tagada tagasivõitmise regulatsiooni ühetaoline kohaldumine finantstagatisele ja tasaarvestuskokkuleppe tagatisele pankrotimenetluses ja täitemenetluses. Seega viiakse täiendava lõikega täitemenetluse seadustikku sisse pankrotiseaduse § 114 lõikele 4 vastav erand. Põhjused erandi sätestamiseks tulenevalt rahvusvahelistest standarditest kattuvad seletuskirjas toodud pankrotiseaduse § 114 lõike 4 muutmise põhjendustega.

3.14. Eelnõu § 13 – muudatused võlaõigusseaduses

Paragrahv 685. Kehtiv § 685 sätestab pandiõiguse rakendamise tingimused.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 3, et välistada seadusjärgne pandiõigus tasaarvestuskokkuleppe või kvalifitseeruva finantstehingu tagamiseks antud esemetele. Kehtiva õiguse kohaselt, kui asi on agendilepingu alusel agendi valduses, tekib agendil asjale seadusjärgne pandiõigus agendilepingust tulenevate nõuete tagamiseks. Tasaarvestusrežiimi terviklikuks kohaldamiseks luuakse lõikega 3 tasaarvestuskokkuleppe või kvalifitseeruva finantstehingu tagamiseks antud esemetele erand seadusjärgsest pandiõigusest.

Paragrahv 888. Kehtiv § 888 sätestab hoidjale põhjustatud kulude ja kahju hüvitamise aluse.

Lõike 1 teist lauset täiendatakse, et välistada seadusjärgne pandiõigus tasaarvestuskokkuleppe või kvalifitseeruva finantstehingu tagamiseks antud vallasasjadele. Kehtiva õiguse kohaselt, kui asi on hoiulepingu alusel hoidja valduses, tekib hoidjal asjale seadusjärgne pandiõigus hoiulepingust tulenevate nõuete tagamiseks. Tasaarvestusrežiimi terviklikuks kohaldamiseks luuakse lõike 1 täiendamisega tasaarvestuskokkuleppe või kvalifitseeruva finantstehingu tagamiseks antud vallasasjadele erand seadusjärgsest pandiõigusest.

4. Terminoloogia

Eesti õigusesse lisatakse järgmised terminid:

- „likvideerimissubjekt“ – likvideerimissubjekt (ingl. k. *liquidation entity*) on Euroopa Liidus asutatud juriidiline isik, kelle suhtes konsolideerimisgrupi kriisilahenduskavas või konsolideerimisgruppi mittekuuluva isiku puhul on kriisilahenduskavas ette nähtud, et ta likvideeritakse tavalises maksejõuetusmenetluses, või isik, kes kuulub kriisilahenduse konsolideerimisgruppi, kuid kes ise ei ole kriisilahendussubjekt ja kelle suhtes ei ole konsolideerimisgrupi kriisilahenduskavas ette nähtud allahindamise ja teisendamise õiguse kasutamist.
- „Kvalifitseeruvatest finantstehingutest tulenevate makse- või eseme üleandmise õiguste või -kohustuste kiirendamisel või lõpetamisel toimuv tasaarvestus“, lühivorm: „lõpetamisel toimuv tasaarvestus“ – lõpetamisel toimuv tasaarvestus (ingl. k. *close-out netting*) on lõpetamist tingiva juhtumi esinemisel poolte vahel eelnevalt kokku lepitud tasaarvestuskokkuleppe tingimuste kohaldamine tulenevalt ühe poole tahteavaldusest või tasaarvestuskokkuleppes toodud juhul automaatselt. Lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kokkuleppe tagajärjed on nimetatud väärtpaberituru seaduse § 229² lõike 1 selgituste juures.
- „kvalifitseeruv finantstehing“ – finantskokkulepe või tehing, sealhulgas tingimuslik tehing, mille kohaselt tuleb makse- või eseme üleandmise kohustust täita teatud ajal või teatud

ajavahemiku jooksul. Kvalifitseeruva finantstehingu liigid on nimetatud väärtpaberituru seaduse §-i 229³ selgituste juures.

- „tasaarvestuskokkulepe“ – tasaarvestuskokkulepet sisaldav leping (ingl. k. *netting*) on kahepoolne tehing, mille üheks pooleks on VPTS §-s 229⁵ nimetatud kvalifitseeruv isik, ning mis näeb ette kvalifitseeruvate finantstehingute lõpetamisel toimuva tasaarvestuse, sealhulgas kokkulepe kahe või enama tasaarvestuskokkuleppe alusel lõpetamisel toimuvaks tasaarvestuseks, ning tasaarvestuskokkuleppega seotud või selles sisalduv tagatisleping.
- „kvalifitseeruv isik“ – AÕS § 314¹ lõikes 1 või VPTS § 6 lõike 2 punktides 3-5 nimetatud isik või organisatsioon.

AÕS § 314¹ lõikes 1 nimetatud isikuteks on:

1) VPTS § 6 lõike 2 punktides 1 ja 2 nimetatud isik või asutus. Punktis 1 nimetatud isikuks on krediidasutus, investeerimisühing, fondivalitseja, investeerimisfond, kindlustusandja ja muu finantsjärelevalve alla kuuluv finantseerimisasutus. Punktis 2 nimetatud isikuks on Eesti Vabariik, välisriik, Eesti või välisriigi regionaalse omavalitsuse üksus või keskpank.

2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2002/47/EÜ finantstagatiskokkulepete kohta (EÜT L 168, 27.6.2002, lk 43–50) artikli 1 lõike 2 punktis b või d nimetatud isik või organisatsioon.

Punktis b nimetatud isikuks on keskpank, Euroopa Keskpank, Rahvusvaheliste Arvelduste Pank, krediidasutuste asutamist ja tegevust käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. märtsi 2000. aasta direktiivi 2000/12/EÜ artikli 1 lõikes 19 määratletud mitmepoolne arengupank, Rahvusvaheline Valuutafond ja Euroopa Investeerimispank.

Punktis d nimetatud isikuks on keskne osaleja, arveldusagent või arvelduskoda, nagu on määratletud vastavalt direktiivi 98/26/EÜ artikli 2 punktides c, d ja e, sealhulgas samalaadsed asutused, kelle suhtes kohaldatakse siseriiklikke õigusnorme ja kes tegelevad futuuride, optsoonide ja muude tuletisinstrumentide turgudel kõnealuses direktiivis hõlmamata ulatuses, ja muu kui füüsiline isik, kes tegutseb usaldusisiku või esindajana ühe või mitme isiku huvides, sealhulgas võlakirjaomanike või võlakirjadega võrdväärsete muude väärtpaberite omanike või mõne punktides a-d määratletud organisatsiooni huvides.

Direktiivi 98/26/EÜ artikli 2 punktides c, d ja e määratlused on järgmised:

- c) keskne osaleja — üksus süsteemis osalevate asutuste vahel, kes toimib nende asutuste suhtes eraldiseisva osapoolena nende asutuste maksejuhiste osas;
- d) arveldusagent — üksus, kes pakub süsteemis osalevatele asutustele ja/või kesksele osalejale arvelduskontosid, mille kaudu maksejuhiseid sellistes süsteemides arveldatakse, ja annab vajaduse korral nendele asutustele ja/või kesksetele osalejatele arveldamise eesmärgil krediiti;
- e) arvelduskoda — üksus, kes vastutab asutuste, võimaliku keskse osaleja ja/või võimaliku arveldusagendi netopositsioonide arvutamise eest.

3) makse- ja arveldussüsteemide seaduse § 3 lõikes 6 nimetatud süsteemiühenduse korraldaja.

Süsteemiühendus viidatud sätte kohaselt on kaks või enam arveldussüsteemi, mille korraldajad on omavahel kokku leppinud sellesse ühendusse kuuluvate arveldussüsteemide vaheliste ülekandekorralduste täitmises ühtsetel tingimustel ja ühtseid protseduure kasutades.

4) makse- ja arveldussüsteemide seaduse § 4 lõigetes 1 ja 2 nimetatud süsteemi korraldaja.

Lõike 1 kohaselt on süsteemi korraldaja isik, kes kooskõlas arveldussüsteemi reeglitega (edaspidi ka süsteemi reeglid) ja teiste süsteemis osalejatega sõlmitud lepingutega tagab süsteemi toimepidevuse ning korraldab ülekandekorralduste täitmist ja osalejate vaheliste nõuete tasaarvestamist.

Lõike 2 kohaselt võib väärtpaberiarveldussüsteemi korraldajana tegutseda Eesti Pank ja väärtpaberite keskdepositoorium, kes on saanud tegevusloa Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 909/2014 alusel.

5) muu käesoleva lõike punktides 1–4 nimetatud isikuga sarnane välisriigi isik või organisatsioon, kellele on Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi või Euroopa Liidu õigusakti kohaselt antud õigus olla finantstagatise andjaks või võtjaks.

- „hetkeleping“ – Euroopa Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2017/565 artikli 7 lõikes 2 või artikli 10 lõikes 2 defineeritud leping.

Määruse artikli 7 lõike 2 kohaselt on hetkeleping kauba, vara või õiguse müügileping, mille tingimuste kohaselt toimub üleandmine sellise tähtaja jooksul, mis vastab pikemale kahest järgmisest perioodist:

- a. kaks kauplemispäeva;
- b. turul asjaomase kauba, vara või õiguse tavapärase üleandmisperioodina üldiselt tunnustatud periood.

Lepingut ei käsitata hetkelepinguna, olenemata selle selgesõnalistest tingimustest, kui lepingu poolte vahel valitseb arusaamine, et alusvara üleandmine lükatakse edasi ja seda ei tehta lõikes 2 osutatud perioodi jooksul.

Määruse artikli 10 lõike 2 kohaselt hetkeleping leping ühe valuuta vahetamiseks teise valuuta vastu, mille tingimuste kohaselt toimub üleandmine sellise tähtaja jooksul, mis vastab pikemale kahest järgmisest perioodist:

- a. kaks kauplemispäeva mis tahes peamiste valuutade paari puhul, nagu on sätestatud lõikes 3;
- b. selliste valuutade paari puhul, millest vähemalt üks ei ole peamine valuuta, kas kaks kauplemispäeva või selle valuutapaari puhul turul tavapärase üleandmisperioodina üldiselt tunnustatud periood, olenevalt selles, kumb ajavahemik on pikem;
- c. kui nende valuutade vahetamise lepingut kasutatakse peamiselt vabalt võõrandatava väärtpaberi või ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtja osaku ostu või müügi eesmärgil, siis kas selle vabalt võõrandatava väärtpaberi või ühisinvesteeringu ettevõtja osaku arveldusperiood, mida tunnustatakse turul üldiselt tavapärase üleandmisperioodina, või viis kauplemispäeva, olenevalt sellest, kumb ajavahemik on lühem.

Lepingut ei käsitata hetkelepinguna, kui selle selgesõnalistest tingimustest olenemata valitseb lepingupoolte vahel arusaamine, et valuuta üleandmine lükatakse edasi ja seda ei teostata esimeses lõigus sätestatud perioodi jooksul.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

5.1. Tuletis- ja repotehingud

Eelnõu ei seonu ühe kindla Euroopa Liidu direktiivi ülevõtmisega, kuid sisaldab muudatusi, mis on ette nähtud erinevate Euroopa Liidu õigusaktide koostoimeks või siseriikliku regulatsiooni kooskõla täielikumaks saavutamiseks. Vastavaid eesmärgi on kirjeldatud konkreetsete sätete juures ning konkreetsete Euroopa Liidu õigusaktide sätete täpsustamise või ülevõtmisega seotud muudatused on kajastatud eelnõu seletuskirja lisa 1 toodud vastavustabelis.

Eelnõu koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

- Määrus 648/2012 börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabe hoidlate kohta;
- Direktiiv 2002/47/EÜ finantstagatiskokkulepete kohta;
- Direktiiv 2014/59/EL, millega luuakse krediitiasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik;
- Määrus (EL) nr 806/2014, millega kehtestatakse ühtsed eeskirjad ja ühtne menetlus krediitiasutuste ja teatavate investeerimisühingute kriisilahenduseks ühtse kriisilahenduskorra ja ühtse kriisilahendusfondi raames;
- Määrus (EL) 2017/565, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/65/EL seoses investeerimisühingute suhtes kohaldatavate organisatsiooniliste nõuete ja tegutsemistingimustega ning nimetatud direktiivi jaoks määratletud mõistetega;
- Direktiiv 98/26/EÜ arvelduse lõplikkuse kohta makse- ja väärtpaberiarveldussüsteemides;
- Määrus 2015/2365, mis käsitleb väärtpaberite kaudu finantseerimise tehingute ja uuesti kasutamise läbipaistvust;
- Määrus (EL) nr 575/2013, mis käsitleb krediitiasutuste suhtes kohaldatavaid usaldatavusnõudeid;
- Direktiiv 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta;
- Määrus (EL) nr 600/2014 finantsinstrumentide turgude kohta;
- Direktiiv 2019/2162, mis käsitleb pandikirjade emiteerimist ja pandikirjade avalikku järelevalvet;
- Direktiiv 2001/24/EÜ krediitiasutuste saneerimise ja likvideerimise kohta;
- Määrus (EL) 2015/848 maksejõuetusmenetluse kohta;
- Määrus (EL) 2021/523, millega luuakse programm „InvestEU“;
- Direktiiv (EL) 2019/1023, mis käsitleb ennetava saneerimise raamistikke, võlgadest vabastamist ja äritegevuse keeldu ning saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetluste tõhususe suurendamise meetmeid;
- Direktiiv (EL) 2014/17 elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediitilepingute kohta ning millega muudetakse direktiive 2008/48/EÜ ja 2013/36/EL ja määrust (EL) nr 1093/2010.

Eelnõus esitatud sätete vastavust Euroopa Liidu normidele väljendavad seletuskirja lisa nr 1 esitatud tabelid.

5.2. Finantskriisi ennetamine ja lahendamine

Finantskriisi ennetamise ja lahendamise seonduv osa eelnõust on kooskõlas järgnevate Euroopa Liidu õigusaktidega:

- Direktiiv 2014/59/EL, millega luuakse krediitiasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik ning muudetakse nõukogu direktiivi 82/891/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2001/24/EÜ, 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2005/56/EÜ, 2007/36/EÜ, 2011/35/EL, 2012/30/EL ja 2013/36/EL ning määruseid (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 648/2012;

- Direktiiv 2019/879, millega muudetakse direktiivi 2014/59/EL seoses krediidasutuste ja investeerimisühingute kahjumikatmis- ja rekapiitaliseerimisvõimega ning direktiivi 98/26/EÜ;
- Direktiiv 2013/36/EL, mis käsitleb krediidasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediidasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ;
- Direktiiv 98/26/EÜ, arvelduse lõplikkuse kohta makse- ja väärtpaberiarveldussüsteemides;
- Määrus (EL) 2016/679, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus);
- Määrus (EL) 575/2013, krediidasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta;
- Määrus (EL) 648/2012, börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta;
- Direktiiv 2024/1174/EL, millega muudetakse direktiivi 2014/59/EL ja määrust (EL) nr 806/2014 seoses omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude teatavate aspektidega.

Eelnõus esitatud sätete vastavust Euroopa Liidu normidele väljendavad seletuskirja lisas nr 1 esitatud tabelid.

5.3. Rohevõlakirjad

Eelnõus rakendatakse järelevalvega seonduvaid nõudeid, mis sisalduvad määruses (EL) 2023/2631 Euroopa rohevõlakirjade ning teabe vabatahtliku avaldamise kohta seoses keskkonnakestlikuna turustatavate ja kestlikkusega seotud võlakirjadega.

Eelnõus esitatud sätete vastavust Euroopa Liidu normidele väljendavad seletuskirja lisas nr 1 esitatud tabelid.

5.4. Elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamine

Elamukinnisvara seotud tarbijakrediidilepingu tagatisega seonduv osa eelnõust on kooskõlas hüpoteekkrediidi direktiiviga 2014/17/EL seoses kinnisvara hindajale esitatud nõuetega ning standarditega, mida liikmesriigid peavad kehtestama siseriiklikult, et tagada kinnisvara hindajate sõltumatus.

Eelnõus esitatud sätete vastavust Euroopa Liidu normidele väljendavad seletuskirja lisas nr 1 esitatud tabelid.

5.5. Krediidiandjate ja -vahendajate seaduse muud muudatused

Hüpoteekkrediidiandjate ja -vahendajatega seonduv osa eelnõust on kooskõlas hüpoteekkrediidi direktiiviga 2014/17/EL seoses nõuetega, millele peavad vastama Eestis filiaali asutanud või Eestis piiriülevalt teenuseid osutava lepinguriigi hüpoteekkrediidivahendaja töötajad ning pädevustega, mis on direktiivi kohaselt antud liikmesriigi pädevatele asutustele, kes teostavad KAVS-i alusel järelevalvet krediidiandjate ja -vahendajate üle.

Eelnõus esitatud sätete vastavust Euroopa Liidu normidele väljendavad seletuskirja lisas nr 1 esitatud tabelid.

5.6. Kohapealse kontrolli läbiviimine ja kontrollakti koostamine

Kohapealse kontrolli läbiviimise ja kontrollakti koostamise regulatsioon on kooskõlas järgnevate Euroopa Liidu õigusaktidega:

- Direktiiv 2013/36/EL, mis käsitleb krediitiasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediitiasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ;
- Määrus (EL) 575/2013, krediitiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta;
- Direktiiv 2014/17/EL, elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingute kohta ning millega muudetakse direktiive 2008/48/EÜ ja 2013/36/EL ja määrust (EL) nr 1093/2010;
- Direktiiv 2015/2366/EL, makseteenuste kohta siseturul, direktiivide 2002/65/EÜ, 2009/110/EÜ ning 2013/36/EL ja määruse (EL) nr 1093/2010 muutmise ning direktiivi 2007/64/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta;
- Direktiiv 2014/65/EL, finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse direktiive 2002/92/EÜ ja 2011/61/EL;
- Direktiiv 2009/65/EÜ, vabalt võõrandatavatesse väärtpaberitesse ühiseks investeeringuks loodud ettevõtjaid (eurofondid) käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta;
- Direktiiv 2011/61/EL, alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate kohta, millega muudetakse direktiive 2003/41/EÜ ja 2009/65/EÜ ning määruseid (EÜ) nr 1060/2009 ja (EL) nr 1095/2010.

Eelnõus esitatud sätete vastavust Euroopa Liidu normidele väljendavad seletuskirja lisas nr 1 esitatud tabelid.

5.7. Investeerimisühingu ning makseasutuse ja e-raha asutuse vabatahtlik lõpetamine

Investeerimisühingu ning makseasutuse ja e-raha asutuse vabatahtliku lõpetamise tingimused ei ole Euroopa Liidu tasandil harmoniseeritud, jättes liikmesriikidele vabad käed otsustamiseks, kuidas reguleerida taoliste ühingute ja asutuste lõpetamist. Seetõttu ei analüüsita siinkohal vabatahtliku lõpetamise kooskõla Euroopa Liidu õigusega.

6. Eelnõu vastavus Eesti Vabariigi Põhiseadusele

6.1. Põhiõiguse esemeline kaitseala

Finantskriisi ennetamise ja lahendamise, rohevõlakirjadega, tagatiskinnisvara hindamisega, kohapealse kontrolli läbiviimise ja kontrollakti koostamise, investeerimisühingu ning makseasutuse ja e-raha asutuse lõpetamisega seonduvate regulatsioonide muutmisest tulenevad muudatused finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses, krediitiasutuste seaduses, krediidiandjate ja -vahendajate seaduses, investeerimisfondide seaduses, kindlustustegevuse seaduses, makseasutuste ja e-raha asutuste seaduses ning väärtpaberituruse seaduses ei riiva muudatuste subjektideks olevate isikute põhiõiguseid ja –vabadusi ebaproportsionaalselt.

Tasaarvestuse režiimi terviklik ülevõtmine eelnõu kontekstis riivab Eesti Vabariigi põhiseaduse (edaspidi PS) §-st 31 tulenevat ettevõtlusvabadust ja §-st 32 tulenevat omandivabaduse kaitseala koostoimes PS §-st 12 tuleneva võrdsuspõhiõigusega. Järgnevalt avatakse riivete sisu täpsemalt ning alapeatükkides 6.2.–6.4. analüüsitakse, riivete kooskõla põhiseadusega.

6.1.1. Õigus tegeleda ettevõtlusega ehk ettevõtlusvabadus

Tasaarvestuse režiimi kohaldamine erinevates maksejõuetusmenetlustes ning täitemenetluses kuulub PS § 31 kaitsealasse, mille kohaselt on Eesti kodanikul õigus tegeleda ettevõtlusega ning koonduda tulundusühingutesse ja -liitudesse. Ettevõtlus on tegevus, mille eesmärk on üldjuhul tulu saamine. Seadus võib sätestada selle õiguse kasutamise tingimused ja korra. Kui seadus ei sätesta teisiti, siis on see õigus võrdselt Eesti kodanikega ka Eestis viibivatel välisriikide kodanikel ja kodakondsuseta isikutel. Riigikohus on varem leidnud, et ettevõtlusvabadus ja võrdsuspõhiõigus laienevad ka juriidilistele isikutele lähtuvalt PS § 9 lõikest 2.⁹⁸ PS § 31 kohaldamisel tuleb teatud juhtudel arvestada ka Euroopa Liidu õigusega, mis sätestab ettevõtluse kaitse üksikasjalikult. Ettevõtlusvabadusega sarnaseid väärtusi kaitsevad Euroopa Liidu õigusest tulenevad ühisturu põhimõtted – kaupade, teenuste, kapitali ja isikute vaba liikumine.

Eelnõu eesmärgist lähtuvalt puudutab kavandatav muudatus võlausaldajaid maksejõuetusmenetlustes ning täitemenetluses – ühest küljest tasaarvestuskokkuleppe osapooldest võlausaldajad ning teisest küljest kõik teised võlausaldajad, kellele eelised ei laiene. Seetõttu on ettevõtlusvabaduse kaitseala riive seotud PS §-st 12 tuleneva võrdsuspõhimõtte riivega (täpsemalt allpool).

Ettevõtlusvabaduse kaitseala on riivatud siis, kui seda vabadust mõjutatakse avaliku võimu poolt ebasoodsalt.⁹⁹ Võlausaldajate ja võlgniku õigused ja kohustused maksejõuetuse menetlustes on ettevõtlusvabaduse kaitsealas. Tasaarvestuse režiim, mille alusel tasaarvestuskokkuleppe osapooltel on õigus oma nõuded vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele tasaarvestada nii enne kui ka pärast maksejõuetusmenetluse algatamist, leidub Eesti seadustes ka kehtiva õiguse alusel.

Nõude tasaarvestamise õigus on ette nähtud kõigile võlausaldajatele (pankrotiseaduse § 99 lõige 1), kuid eelnõu tähenduses on tasaarvestuse režiimile kvalifitseeruvatel võlausaldajatel õigus tasaarvestust teostada vastavalt omavahelisele kokkuleppele (pankrotiseaduse § 99 lõige 5). ISDA ja GMRA raamlepingute kontekstis on antud erandil osapoolte jaoks oluline vahe, kuna raamlepingud toimivad vastavalt rahvusvahelistele standarditele ning osapooltel ei ole tänu tasaarvestuse režiimile vajalik arvestada iga osapoole maksejõuetusseadustest tulenevate tasaarvestamise reeglitega.

Nagu ülal mainitud, laiendatakse eelnõu alusel tasaarvestuskokkuleppe osapoolte õiguseid näiteks pankroti- ja täitemenetluses. Lisaks olemasolevatele eranditele nähakse ette tehingute peatamise õiguse välistamine (sätestades, et ajutise halduri määramine maksejõuetusmenetluses ja käsutuskeeld täitemenetluses üldisemalt ei peata tasaarvestuse režiimi erandite kohaldatavust), laiendatakse tasaarvestuse režiimiga kaetud tehingute ringi (näiteks hetke- ja repotehingutele) ning finantstagatise režiimi kohaldamisala täiendavatele osapooltele, mis omakorda laiendab võimalikku hulka võlausaldajaid, kellele erandid laienevad. Seega, tasaarvestuse režiim seisneb õiguses võlausaldaja olemasolevaid nõudeid võlgniku vastu

⁹⁸ RKPJKo 06.03.2002 nr 3-4-1-1-02 punktid 12 ja 13.

⁹⁹ Samas, punkt 12.

tasaarvestada, ning nimetatud erandid on vajalikud eelkõige selleks, et välistada tasaarvestuskokkuleppe osapoolte, nagu näiteks kohalikud ja rahvusvahelised pangad, nõuete tasaarvestuse viivitused ja kohaliku seaduse erisused Euroopa Liidu õiguses ette nähtust.

Kuna kvalifitseeruvad osapooled saavad tasaarvestada vaid oma nõudeid võlgniku vastu, siis ei ole antud režiimi puhul otseselt tegemist laiaulatusliku eelisega, mis oleks võrreldav näiteks pandiõigusega. Siiski võimaldab režiim tasaarvestuskokkulepete lünkadeta ja kiire toimimise hoolimata maksejõuetus- ja täitemenetlustest, mistõttu on selliste lepingute osapooled eelistatud seisus võrreldes teiste võlausaldajatega. Maksejõuetusmenetluses teatud tüüpi tehingute (tasaarvestuskokkulepete) võlausaldajate positsiooni eelistamine mõjutab tasaarvestuskokkuleppe osapoolteks mitteolevate võlausaldajate olukorda negatiivselt. Ettevõtlusvabaduse kaitseala on (koostoimes võrdse kohtlemise põhimõttega) nimetatud muudatuste tõttu riivatud, kuna võlausaldajatele, kes oma ettevõtluse raames ei ole tasaarvestuskokkuleppe Eesti osapoole võlausaldajaks, ei ole ette nähtud sarnaseid erandeid ning maksejõuetus- ja täitemenetluste viivitused koormavad nende ettevõtlust seaduses ette nähtud määral.

6.1.2. Omandipõhiõigus

Eelnõul on oluline puutumus ka PS § 32 kaitsealaga, mille alusel igaühe omand on puutumatu ja võrdselt kaitstud. PS § 32 sätestatud omandipõhiõigus laieneb füüsilistele isikutele. PS § 9 lõike 2 järgi laienevad õigused, vabadused ja kohustused juriidilistele isikutele niivõrd, kui see on kooskõlas juriidiliste isikute üldiste eesmärkide ja selliste õiguste, vabaduste ja kohustuste olemusega.

Sarnaselt ettevõtlusvabaduse riivega on ka omandipõhiõiguse riive kontekstis tegemist võlausaldajate õiguslike positsioonide ebavõrdsemaks muutumisega tulenevalt tasaarvestuse režiimi tervikliku kohaldamise tõttu laiendatud menetlustüüpide, tehingute ja osapoolte ringist. Kuna tasaarvestuskokkuleppe osapooltest võlausaldajate õiguslikule positsioonile kohalduvad erandid, on riivatud teiste võlausaldajate õigus omandi puutumatusele ja võrdsele kaitsele. Seetõttu on ka omandipõhiõiguse kaitseala riive seotud PS §-st 12 tuleneva võrdsuspõhimõtte riivega.

6.1.3. Võrdsuspõhiõigus

Riigikohtu praktika järgi tuleb PS § 12 tõlgendada õigusloome võrdsuse tähenduses – seadused peavad ka sisuliselt kohtlema kõiki sarnases olukorras olevaid isikuid ühtemoodi. Selles põhimõttes väljendub sisulise võrdsuse idee: võrdseid tuleb kohelda võrdselt ja ebavõrdseid ebavõrdselt.¹⁰⁰ Võrdsuspõhiõigust on riivatud, kui võrreldavaid grupe koheldakse sarnases olukorras erinevalt. Eelnõu tähenduses on nii ettevõtlusvabaduse kui ka omandipõhiõiguse kontekstis võrreldavateks gruppideks tasaarvestuskokkuleppe Eesti osapoole võlausaldajad maksejõuetusmenetlustes – ühest küljest tasaarvestuskokkuleppe osapooltest võlausaldajad ning teisest küljest kõik teised võlausaldajad. Nagu ülal kirjeldatud, näeb eelnõu ette tasaarvestuse režiimi mõnevõrra laiendatud kohaldamisala, mille võrra koheldakse tasaarvestuskokkuleppe osapooltest võlausaldajaid maksejõuetusmenetlustes eelistatumalt, kui teisi tasaarvestuskokkuleppe Eesti osapoole võlausaldajaid. Seega on antud juhul tegemist võrdsuspõhiõiguse riivega.

---

¹⁰⁰ RKÜKo 03.01.2008 nr 3-3-1-101-06 punkt 20.

6.2. Riive põhiseaduslik õigustamine

Riivist tulenevad piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piiratavate õiguste ja vabaduste olemust (PS § 11). Põhiõigust riivav õigusakt ei riku põhiõigust, kui see on põhiseaduspärane ehk formaalselt ja materiaalselt põhiseadusega kooskõlas. Selleks, et välja selgitada, kas tegemist on põhiõiguse riivega või põhiõiguse rikkumisega, tuleb analüüsida, kas põhiõiguse riive on formaalselt ja materiaalselt põhiseaduspärane.

(i) Võrdsuspõhimõte

Võrdsuspõhimõtte riive hindamisel on oluline analüüsida, kas seaduse alusel koheldakse isikut ebavõrdselt, võrreldes sarnases olukorras olevate isikutega, kas ebavõrdne kohtlemine kahjustab isikut ning kas ebavõrdne kohtlemine on mõistlikult õigustatud. Võrdsuspõhiõigust on riivatud, kui võrreldavaid gruppe koheldakse sarnases olukorras meelevaldselt.

(ii) Ettevõtlusvabadus

Ettevõtlusvabadus on tulenevalt PS § 31 teisest lausest lihtsa seadusereservatsiooniga tagatud põhiõigus, mida võib piirata mistahes eesmärgil, mis ei ole põhiseadusega vastuolus. See põhjus peab johtuma avalikust huvist või teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitse vajadusest, olema kaalukas ja enesestmõistetavalt õiguspärane.¹⁰¹ Mida intensiivsem on ettevõtlusvabadusse sekkumine, seda mõjuvamad peavad olema sekkumist õigustavad põhjused.¹⁰²

(iii) Omandipõhiõigus

Omandipõhiõigus on samuti lihtsa seadusereservatsiooniga põhiõigus, mida üldjuhul saab piirata mis tahes eesmärgil, mis ei ole põhiseadusega vastuolus.¹⁰³ PS § 32 lõike 2 teine lause lubab sama paragrahvi lõike 1 esimeses lauses tagatud omandi valdamise, kasutamise ja käsutamise õigust seadusega kitsendada.

Nagu ülal mainitud, on ka mõlema nimetatud põhiõiguse kaitseala seotud võrdse kohtlemise põhimõttega.

6.3. Riive formaalne põhiseaduspärasus

Formaalne põhiseaduspärasus tähendab, et põhiõigusi piirav õigustloov akt peab vastama pädevus-, menetlus- ja vorminõuetele ning määratuse ja seadusereservatsiooni põhimõtetele. Õigusaktid peaksid olema sõnastatud piisavalt selgelt ja arusaadavalt, et isikul oleks võimalik piisava tõenäosusega ette näha, milline õiguslik tagajärg kaasneb teatud tegevuse või tegevusetusega.

6.4. Riive materiaalne põhiseaduspärasus

Riive materiaalse õiguspärasuse eeldused on seaduse legitiimne eesmärk ning PS § 11 teisest lausest tuleneva proportsionaalsuse põhimõtte järgimine. Põhiõigusi on lubatud piirata mitte ainult teiste isikute põhiõiguste kasuks, vaid ka kollektiivsete ehk ühiskondlike hüvede kasuks.

¹⁰¹ RKPJKo 30.06.2017, nr 3-4-1-4-17, punkt 57.

¹⁰² RKPJKo 10.05.2002, 3-4-1-3-02; RKPJKo 06.07.2012, 3-4-1-3-12.

¹⁰³ RKPJKo 17.04.2012, nr 3-4-1-25-11, punkt 37.

Riigikohus on asunud seisukohale, et kui piirang riivab ühtaegu nii ettevõtlusvabadust kui omandipõhiõigust, siis tuleb selle lubatavuse hindamisel hinnata piirangu proportsionaalsust enim riivatud põhiõiguse kontekstis.¹⁰⁴

Riive proportsionaalsuse hindamisel tuleb kaaluda ühelt poolt põhiõigusse sekkumise ulatust ja intensiivsust, teiselt poolt aga eesmärgi tähtsust. Piirangud ei tohi kahjustada seadusega kaitstud huvi või õigust rohkem, kui see on normi legitiimse eesmärgiga põhjendatav. Kasutatud vahendid peavad olema proportsionaalsed soovitud eesmärgiga. Põhiõiguse riive on proportsionaalne, kui see on eesmärgi saavutamiseks sobiv, vajalik ja mõõdukas. Hinnata tuleb selle eesmärgi kaalukust, mille saavutamise vahendiks riive on, see tähendab kaalumise argumendid tulenevad legitiimsest eesmärgist.

6.4.1. Legitiimne eesmärk

Nagu ülal selgitatud, sisaldub kehtivas Eesti õiguses juba tasaarvestuse režiim, kuid mitte terviklikult, sealhulgas on maksejõuetusmenetlustes reguleeritud tasaarvestuse režiimiga seonduv, kuid selles regulatsioonis on lüngad ning seetõttu on eelistatud kvalifitseeruvad osapooled, kelle puhul maksejõuetusmenetluse riskid on marginaalsed (Eesti Vabariik, Eesti Pank). Samuti on tuletis- ja repotehingutesse ISDA ja GMRA raamlepingute alusel astumise lahutamatuks osaks sageli ka finantstagatise kokkuleppe sõlmimine ning eelnõu üks eesmärkidest on finantstagatise režiimi kohaldumisala laiendamine täiendavatele osapooltele finantstagatise direktiiviga lubatud ulatuses. Seega piirab olemasolev regulatsioon olulisel määral muude kvalifitseeruvate turuosaliste võimalust sõlmida ISDA ja GMRA raamlepinguid ning eelnõu eesmärk on luua regulatiivne keskkond, mis selliseid piiranguid ei sisalda.

Tervikliku tasaarvestusrežiimi kehtestamise eesmärgiks on finantsstabiilsuse edendamine. Riigikohtu üldkogu on varasemalt leidnud, et ka euroala majanduslik ja finantsiline jätkusuutlikkus kuulub alates Eesti kuulumisest euroala riikide sekka Eesti põhiseaduslike väärtuste hulka.¹⁰⁵ Nagu viidatud seletuskirja sissejuhatuses, on tasaarvestuse režiimi näol tegemist riskimaandamise mehhanismiga, mille eesmärk on ära hoida ühe olulise finantsturuosalise maksejõuetuse mõjusid teistele finantsturuosalistele ja ülepiirilisel ning maandada globaalse majanduskriisi riske. Nagu ülal kirjeldatud, loob tasaarvestuse režiimi rahvusvaheliste standarditega kooskõlla viimine kvalifitseeruvatele osapooltele paremad tingimused rahvusvahelise koostöö arendamiseks, parandab nende konkurentsivõimet, aitab kaasa kohalike ettevõtjate rahastamis- ja krediidikulude langemisele, aitab kaasa finantssüsteemi toimimiseks oluliste riskimaandamismeetmete töökindlusele vastavalt rahvusvaheliste standarditele ning kasvatab Eesti riigi atraktiivsust globaalsete pangandusgruppide ja muude finantsasutuste jaoks. Nagu samuti varasemalt viidatud, ei ole eelnõu eesmärk soodustada tuletistehingute mahu kasvu, vaid võimaldada asjatundlikel turuosalistel, kes juba kehtiva õiguse alusel selliseid tehinguid teostavad, sõlmida lepinguid efektiivsemalt ja konkurentsivõimelisemalt, mis omakorda mõjutab kvalifitseeruvate osapoolte teenuste hinda nende tarbijatele. Seega on eelnõu eesmärk samuti seotud PS §-s 31 sätestatud ettevõtlusvabadusega ning täpsemalt koostoimes PS §-s 12 sisalduva võrdsuspõhiõigusega kõigi kvalifitseeruvate osapoolte võrdsete võimaluste loomine tasaarvestuse režiimist kasu saada. Täiendavalt võib taaskord välja tuua ka kollektiivsete hüvede kaitse, kuna finantsteenuseid tarbivad kõik ühiskonna liikmed.

¹⁰⁴ RKPJKo 06.07.2012, 3-4-1-3-12; RKPJKo 29.03.2017, 3-4-1-15-16, punkt 102.

¹⁰⁵ RKÜKo 12.07.2021, 3-4-1-6-12, punkt 163.

Ülaltoodust tulenevalt on tekkinud kehtiva regulatsiooni alusel olukord, kus võrreldavaid gruppe (tasaarvestuse režiimile kvalifitseeruvad osapooled) koheldakse ebavõrdselt (võrreldes kõiki kvalifitseeruvaid osapooli nende osapooltega, kelle maksejõuetuse riskid on marginaalsed), sest lünklik tasaarvestuse režiim Eesti seadusandluses sisaldab rahvusvaheliste finantsasutuste jaoks liialt riske, et väiksemate Eesti turuosalistega ISDA ja GMRA raamlepingutesse astuda. Nagu ülal mainitud, nõuab ettevõtlusvabaduse kaitse avalikult võimult ka ettevõtluseks sobiva õigusliku keskkonna loomist silmas pidades ka euroala majandusliku ja finantsilise jätkusuutlikkuse tagamise vajadust. Seega seoses ettevõtlusvabadusega kuulub riigi kohustuste hulka luua õiguslik raamistik võimaldamaks seaduses ettenähtud viisil ettevõtlusega tegeleda ning seda pärssivate piirangute eemaldamine. Kokkuvõtvalt on legitiimseks eesmärgiks ettevõtluskeskkonna parandamine.

Täiendavalt on oluline mainida, et põhiseadusega kaitstud õiguse riive põhjus ei pea tingimata tulenema PS-st, vaid selleks võib olla iga avalik huvi.¹⁰⁶ Tasaarvestuse režiimi kohaldamine toimub finantsturul tegutsemise raames (tulenevalt asjaolust, et ISDA ja GMRA raamlepingute üheks osapoolteks on üldjuhul reguleeritud ühing või organisatsioon) ning nagu ülal selgitatud, aitab eelnõu eesmärkide täitmine kaasa finantsturuosaliste likviidsuse tagamisele ja riskide juhtimisele, mis omakorda tugevdab riigi majandust ja finantsstabiilsust, sealhulgas panustab euroala majandusliku ja finantsilise jätkusuutlikkuse tagamisse. Eesti finantsturuosaliste konkurentsivõime globaalsetel turgudel mõjutab omakorda finantsturuosaliste investorite ja tarbijate huve. Seega saab öelda, et tegemist on täiendava legitiimse eesmärgiga, mis on samuti avalikes huvides.

Viimaks on oluline mainida, et eelnõus sätestatud muudatused ei välju Euroopa Liidu õiguse piiridest (täpsem kirjeldus eelnõus välja pakutud seadusmuudatuste kooskõla kohta Euroopa Liidu õigusega on kirjeldatud asjakohaste sätete juures punktis 3.).

6.4.2. Sobivus

Sobiv on abinõu, mis soodustab eesmärgi saavutamist. Sobivuse seisukohalt on vaieldamatult ebaproportsionaalne abinõu, mis ühelgi juhul ei soodusta riive eesmärgi saavutamist. Nagu ülal mainitud, on antud juhul eesmärgiks tasaarvestuse režiimi terviklik kohaldamine ning laiemalt ka finantsstabiilsuse tagamine.¹⁰⁷ Kavandatav muudatus aitab seda eesmärki saavutada. Järelikult on eelnõus ette nähtud seadusemuudatus sobiv eesmärgi saavutamiseks.

6.4.3. Vajalikkus

Kavandatava regulatsiooni vajalikkust hinnates tuleb kaaluda, kas võiks olla olemas puudutatud isikute õigusi vähem riivavaid abinõusid, mis aitaksid seatud eesmäärke saavutada sama tõhusalt. Hinnata tuleb seatud eesmärkide, mille saavutamise vahendiks põhiõiguste riive on, kaalukust. Praktika on näidanud, et terminoloogiliste puudujääkide puhul õiguse kooskõlaline tõlgendamine ei maanda riske turuosalistele jaoks piisavalt. Samuti on teatud maksejõuetusmenetluste puhul puudu seaduse normid, mis režiimi terviklikkuse tagaksid ning seega ei ole asjassepuutuvatel juhtudel võimalik režiimi terviklikkust kooskõlalise tõlgendamise läbi tagada. Puuduvad täiendavad alternatiivid, mida eesmärgi saavutamiseks kaaluda.

¹⁰⁶ RKPJKo 3-4-1-6-08, punkt 43. Samuti Eesti Vabariigi Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura, 2012, II ptk, sissejuh, komm 8.1.

¹⁰⁷ Riigikohus on nimelt finantsstabiilsuse tagamise meetme kontekstis selgitanud, et abinõu sobivus ei tähenda, et see peab tagama eesmärgi saavutamise igas olukorras. RKÜKo 12.07.2012, 3-4-1-6-12, p-d 179–180.

6.4.4. Mõõdukus

Abinõu on mõõdukas siis, kui sellega taotletav eesmärk kaalub üles põhiõiguse riive. Mida intensiivsem on põhiõiguse riive, seda kaalukamad peavad olema seda õigustavad põhjused. Seetõttu tuleb esmalt kujundada seisukoht riive intensiivsuse osas.

Eelnõu eesmärk on laiendada tasaarvestuse režiimi teatud aspekte, nagu tehingute peatamise õiguse välistamine, selle tervikliku kohaldamise eesmärgist lähtuvalt ka maksejõuetusmenetlustele, nagu pankrotimenetlus ja täitemenetlus, samuti laiendada kvalifitseeruvate tehingute ja võimalike osapoolte (finantstagatise kontekstis) ringi. Seega laieneb olemasoleva riive mõju potentsiaalselt täiendavatele turuosalistele ning olukordadele seoses nimetatud menetlustega või juhul, kui tasaarvestuse lepinguid sõlmitakse näiteks hetke- või repotehingute osas. Kuivõrd tuletis- repo- ja hetketehingute tasaarvestamise reeglid võimaldavad parematel tingimustel tasaarvestust teostada, on selliste tehingute osapooled paremal positsioonil kui teised tasaarvestuse õigust omavad isikud, ning võrreldes ka nende isikutega (teiste võlausaldajatega), kellel puudub tasaarvestusõigus. Seega on eelnõu eesmärkide saavutamise lahutamatuks tagajärjeks selliste võlausaldajate ettevõtlusvabaduse ja omandipõhiõiguse riive. Täpsemalt on legitiimse eesmärgi saavutamise tagajärjel soodustatud tasaarvestuskokkuleppe osapooltest võlausaldajate olukord ning seetõttu riivatud teiste võlausaldajate omandipõhiõigust ning õigust võrdsele kohtlemisele.

(i) Ettevõtlusvabadus ja omandipõhiõigus

Eeltoodust tulenevalt ei ole eesmärgi saavutamise puhul ettevõtlusvabaduse ja omandipõhiõiguse riive oluliselt suurem olemasolevas regulatsioonis eksisteerivast riivist.

(ii) Võrdsuspõhiõigus

Nagu ülal kirjeldatud, sisaldub tasaarvestuse režiim juba maksejõuetusseadustes, eelkõige pankrotiseaduses, kuid ka saneerimisseaduses ja finantsvaldkonna eriseadustes. Kehtivat regulatsiooni on vajalik vaid teatud detailide suhtes laiendada ning iga soodustuse puhul soodustatud isikute ringi täpsustada. Kehtiva õiguse alusel on võimalik tuletistehingust tulenevad vastastikused nõuded tasaarvestada parematel tingimustel kui muude tehingute puhul (vastavalt tasaarvestamise kokkuleppe tingimustele). Seega mõjutavad kavandatavad muudatused muu hulgas võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõtet saneerimismenetluses ja täitemenetluses, kus kehtiva õiguse alusel tasaarvestuse režiimi soodustused ei kehti või mille puhul on kehtiva õiguse alusel soodustuste kohaldamisala võimalik mitmeti tõlgendada, kui ka pankrotimenetluses, millesse on kavandatud näiteks kvalifitseeruvate tehingute ja osapoolte hulga laiendamine ja täpsustamine. Tulenevalt asjaolust, et kehtiva seaduse alusel toimiv tasaarvestuse režiim on ette nähtud maksejõuetus- ja eriseadustes, ei ole võimalik kohaldada ka alternatiivseid vahendeid puuduste adresseerimiseks, nagu viidatud ülal punktis 6.4.3.

Lisaks ei ole võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõte absoluutne. Nii näiteks on seadusandja näinud ette mitmeid erandeid võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõttele, seda nii tasaarvestuse õiguse näol kehtivas seaduses, kui ka juba jõustunud kohtulahendites tasaarvestamise õiguse osas.¹⁰⁸ Samuti kaldub võrdse kohtlemise põhimõttest kõrvale näiteks vara välistamise nõude esitamise võimaldamine ning pandiga tagatud nõuete eelistamine (st

---

¹⁰⁸ RiKo 3-2-1-136-09.

pandiga tagatud nõuded rahuldatakse esimeses järgus). Võrdse kohtlemise põhimõttest kõrvale kaldumist õigustab eelkõige lepinguvabaduse põhimõtte tagamine, millest tuleneb omakorda pankrotimenetluse eelsete õiguste tunnustamise ja austamise printsiip.¹⁰⁹ Oluline on taaskord mainida ka tasaarvestuse režiimi ühte olulisemat eesmärki, milleks on finantsstabiilsuse tagamine. Kuigi globaalsed majanduskriisid võivad tuleneda erinevatest põhjustest, on rahvusvaheliste organisatsioonide, nagu Baseli Pangandusjärelevalve Komitee, hinnangul tasaarvestuse režiim vajalik sarnase ohu maandamiseks. Seega on kokkuvõttes võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõtte riive tingitud eesmärgist ära hoida suuremat ja ulatuslikumat kahju globaalse majanduskriisi näol.

Samuti on oluline mainida, et tasaarvestuse režiimi kohaldamisel säilib võlausaldajate kaitse ebaausa tegevuse vastu, sest näiteks jääb kehtima ka tasaarvestuskokkuleppe puhul tagasivõitmise alus, kui on ilmne, et tehingu ainus eesmärk oli kahjustada teisi võlausaldajaid ja tehingu vastaspool oli sellest teadlik ning tehing tehti ühe aasta jooksul enne ajutise halduri määramist. Samuti on lõpetamisel toimuv tasaarvestus piiratud finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse sätetega.

Eelnõu eesmärkide tähtsust on kirjeldatud täpsemalt eespool. Kokkuvõtvalt on tegemist õigusselguse saavutamise ja olemasoleva režiimi laiendamisega juba varasemalt seaduses ette nähtud, Euroopa Liidu õiguse ja rahvusvaheliste standarditega kooskõlas režiimi terviklikuks toimumiseks, eelkõige selliste turuosaliste jaoks, kellele antud režiim kehtiva seaduse alusel kohalduma peaks, kuid kelle puhul esinevad praktikas režiimi kasutamiseks olulised piirangud. Seega kaalub taotletav eesmärk üles põhiõiguse riive ning kahe võrreldava grupi erinev kohtlemine on põhjendatud, mitte meelevaldne.

7. Seaduse mõjud

7.1. Tasaarvestuse ühtse raamistiku loomise mõju

Eelnõus sisalduvad muudatused näevad ette lõpetamisel toimuva tasaarvestuse ühtse raamistiku ning ühtlustavad asjakohased mõisted.

Lõpetamisel toimuva tasaarvestuse põhimõtted on ette nähtud juba olemasolevas õiguses, kuid puudub ühtne ja korrektne terminoloogia ning harmoniseeritud käsitus, mis tagaks režiimi lünkadeta kohaldumise. Regulatsioon suurendab õigusselgust nii Eesti kui ka välismaiste osapoolte jaoks. Õiguskindluse tagamine suurendab kohalike turuosaliste konkurentsivõimet ning võimekust maandada riske, mis omakorda omab potentsiaalselt positiivset mõju kogu Eesti majandusele. Õigusselgus hoiab ära ka süsteemsete riskide realiseerumise rahvusvahelise majanduse kontekstis.

Muudatustel puudub negatiivne sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju, mõju elu- ja looduskeskkonnale, regionaalarengule, riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele. Seadus ei suurenda järelevalveasutuste järelevalvetevõimega seotud töökoormust.

7.1.1. Sihtrühm nr 1: Eestis tegutsevad pangad ja muud finantsasutused (nn kvalifitseeruvad osapooled)

---

¹⁰⁹ T. Saarma. Pankrotimenetluse põhimõtted. – Juridica 2008, lk 355.

Nagu selgitatud seletuskirja punktis 2.1.1., puudub terviklik ülevaade Eestis teostatavatest tuletistehingutest ja muudest kvalifitseeruvatest finantstehingutest (sealhulgas repotehingutest, hetketehingutest), kuna nende üle ei peeta Eestis arvestust. Nagu illustreerib punkti 2.1.1. tabel nr 1, on Eestis üksnes krediidasutustega seotud tuletisinstrumentide tehinguid umbes 5,5 miljardi euro väärtuses aastas nimiväärtuse järgi mõõtes. Nendest tehingud mitte-krediidasutustega (mis on eelduslikult tehingud klientidega) on umbes 1,5 miljardi euro väärtuses.

Sihtrühm nr 1: krediidi- ja finantseerimisasutused.				
Määratletakse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse režiimi kontekstis kasutatavad mõisted, ühtlustatakse erandeid maksejõuetusmenetlustes ning lisatakse täiendavaid erandeid režiimi terviklikuks toimimiseks.				
1.1 Mõju tervikuna oluline	<p>Finantsinspektsiooni andmetel on 2024. aasta märtsi lõpu seisuga Eestis asutatud 9 krediidasutust ja 5 välisriigi krediidasutuse filiaali, 9 investeerimisühingut, 12 eurofondi, pensionifondi ja alternatiivfondi fondivalitseja tegevusloaga fondivalitsejat ja 20 kindlustusseltsi, sealhulgas 10 filiaali. Lisaks võivad kvalifitseeruvaid finantstehinguid teha ka muud finantseerimisasutused ning fondivalitsejad ka investeerimisfondide nimel.</p> <p>Eelnõus plaanitavad muudatused seoses tasaarvestuse režiimiga mõjutavad eelkõige antud sihtrühma, kuna muudatused puudutavad just neid Eesti turuosalisi, kes tasaarvestuskokkulepetesse (näiteks ISDA raamleping) astumisest huvitatud on.</p> <p>Muudatuste positiivseid mõjusid on kirjeldatud juba eespool. Täiendavalt rõhutades – tänu suuremale õigusselgusele paraneb Eesti turuosalistel võimalus raamlepingutesse nagu ISDA ja GMRA lepingud, astuda, ning seeläbi eelnõu punktis 1 kirjeldatud riske maandada, kuna õigusselgus parandab Eesti ettevõtluskeskkonna konkurentsivõimet muutes seega Eesti turuosalised atraktiivsemateks lepingupartneriteks nii Eesti kui välisriigi isikute jaoks.</p>			
1.2 Mõju valdkond	<i>Mõju majandusele</i>	Avalduv mõju oluline	<p>Paraneb õiguskindlus. Kavandatud muudatused tagavad vajaliku õigusselguse, mille kohaselt maksejõuetusmenetluse algatamine ei mõjuta lõpetamisel toimuvat tasaarvestust, see toimib edasi vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele. Õigusselguse tõttu väheneb lepingute osakaal, mille tõlgendamine on esmatasandi regulatsiooni puudulikkuse tõttu probleemne. Paraneb õiguskindlus krediidi- ja finantseerimisasutuste tasaarvestuskokkulepete sõlmimisel, mille läbi muutub selliste lepingute maksumus sihtrühmale eelduslikult odavamaks ning suureneb rahvusvaheline konkurentsivõime.</p>	
Olulisus	Ulatus	<i>keskmine</i>	Sihtrühma suurus	<i>keskmine</i>
	Sagedus	<i>keskmine</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>väike</i>

Mõju krediidi- ja finantseerimisasutustele on sihtrühmadest kõige ulatuslikum ehk mõju on nende suhtes keskmiselt oluline. Sihtrühma toimimises ei ole ette näha märkimisväärsed

muudatusi, mis eeldaksid sihiteadlikku kohanemist, kuid soodsamate tingimuste tagajärjel uute majanduslike suhete loomisega võib kaasneda vajadus regulatsiooniga kohaneda.

Sihtrühma suuruse kohta on oluline märkida, et statistika krediidi- ja finantseerimisasutustest, kes tegelikkuses tuletis- ja repotehinguid teostavad, puudub.

Mõjude avaldumise sagedus sõltub konkreetselt tehtavate tehingute arvust ja selle kasvust. Eelduslikult muutub krediidi- ja finantseerimisasutuste jaoks tuletis- ja repotehingute tegemine raamlepingute alusel odavamaks, kuna õiguslikud riskid on maandatud, täpsemat mõju tehingute arvule on keeruline prognoosida. Mõjude avaldumise sagedus ei ole tõenäoliselt kogu sihtrühma jaoks igapäevane.

Ebasoovitavaid mõjusid selle sihtrühma jaoks ei kaasne, kuna tegemist on võimaluse, mitte kohustusega selliseid lepinguid sõlmida.

7.1.2. Sihtrühm nr 2: Eesti riik (Vabariigi Valitsus Rahandusministeeriumi kaudu) ja Eesti Pank (kvalifitseeruvate osapooltena ja tasaarvestuskokkuleppe osapooltena)

Siia sihtrühma kuuluvad Eesti riik ja Eesti Pank. Nagu selgitatud eelnõu punktis 2, puudub terviklik ülevaade Eestis teostatavatest tuletistehingutest ja muudest kvalifitseeruvatest finantstehingutest (sealhulgas repotehingute, hetketehingutest), sealhulgas Eesti riigi ja Eesti Panga poolt tehtavatest sellistest tehingutest, kuna nende üle ei peeta Eestis arvestust.

Sihtrühm nr 2: Eesti riik ja Eesti Pank.				
Määratletakse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse režiimi kontekstis kasutatavad mõisted, ühtlustatakse erandeid maksejõuetusmenetlustes ning lisatakse täiendavaid erandeid režiimi terviklikuks toimimiseks.				
2.1 Mõju tervikuna ebaoluline	Eelnõus plaanitavad muudatused mõjutavad antud sihtrühma vähesel määral, kuna Eesti riigi ja Eesti Panga puhul on maksejõuetusmenetluste algatamise risk minimaalne ning riskid vastaspoolte jaoks väiksemad. Sellest tulenevalt ei mõjuta eelnõus sätestatud muudatused sihtrühma jaoks raamlepingute nagu ISDA ja GMRA sõlmimise kulusid sarnasel määral nagu eelmise sihtrühma jaoks. Küll aga mõjutab ka antud sihtrühma positiivselt õigusselguse paranemine ning seega suureneb sihtrühma atraktiivsus turuosalistena.			
2.2 Mõju valdkond	<i>Mõju riigiasutustele, majandusele</i>	Avalduv mõju ebaoluline	Paraneb õiguskindlus. Õigusselguse tõttu väheneb lepingute osakaal, mille tõlgendamine on esmatasandi regulatsiooni puudulikkuse tõttu probleemne. Paraneb õiguskindlus tasaarvestuskokkulepete sõlmimisel, mille läbi muutub selliste lepingute maksumus eelduslikult ka antud sihtrühmale mõnevõrra odavamaks ning suureneb rahvusvaheline konkurentsivõime.	
Olulisus	Ulatus	<i>väike</i>	Sihtrühma suurus	<i>keskmine</i>
	Sagedus	<i>väike</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>väike</i>

Mõju ulatust on hinnatud väikseks, kuna muudatused ei mõjuta oluliselt sihtrühma jaoks tasaarvestuskokkulepete sõlmimise toimimist.

Sihtrühma suurust on hinnatud keskmiseks tulenevalt asjaolust, et võrreldavateks objektideks on avalik-õiguslikud isikud ning tuletis- ja repotehinguid teostavad teadaolevalt Rahandusministeerium riigi nimel ning Eesti Pank.

Mõjude avaldumise sagedus on tulenevalt mõju ulatuses samuti väike.

Ebasoovitavaid mõjusid selle sihtrühma jaoks ei kaasne, kuna tegemist on võimaluse, mitte kohustusega selliseid lepinguid sõlmida.

7.1.3. Sihtrühm nr 3: Eestis tegutsevad suurettevõtjad (nn kvalifitseeruvad osapooled)

Siia sihtrühma kuuluvad Eesti reaalsektori suurettevõtjad (näiteks Eesti Energia), kuid nende täpset arvu on keeruline välja tuua.

Sihtrühm nr 3: suurettevõtjad.	
Määratletakse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse režiimi kontekstis kasutatavad mõisted, ühtlustatakse erandeid maksejõuetusmenetlustes ning lisatakse täiendavaid erandeid režiimi terviklikuks toimumiseks.	
3.1 Mõju tervikuna oluline	<p>Eestis on mitmeid erinevaid suurettevõtjaks kvalifitseerumise viise – kehtiva seaduse alusel viidatakse tasaarvestuse režiimi ja finantstagatise režiimi raames tunnuste nimekirjale AÕS § 314¹ lõikes 2, kuid eelnõu kohaselt rakendatakse edaspidi väärtpaberituru seaduse § 6 lõikes 2¹ toodud nimekirja. Nimetatud tunnuste alusel suurettevõtjaks kvalifitseeruvate turuosaliste kohta Eestis teadaolevalt statistika puudub. Võrdluseks võib tuua näiteks raamatupidamise seaduse alusel kvalifitseeruvad suurettevõtjad, millele kohaldub aga kolmas definitsioon ning mille kohaselt oli äriregistri 2021. ja 2022. aasta andmetel Eestis 160 suurettevõtjat.¹¹⁰ Oluline on mainida, et raamatupidamise seaduse alusel kvalifitseerub suurettevõtjaks äriühing, kelle keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul on 250 inimest ning varad kokku 20 000 000 eurot ja/või müügitulu 40 000 000 eurot. Väärtpaberituru seaduse definitsioon ei sisalda tingimusi töötajate arvule ning selle asemel seab tingimuseks, et äriühing vastab vähemalt kahele järgmistest tingimustest: bilansimaht on võrdne 20 miljoni euroga või sellest suurem; netokäive on võrdne 40 miljoni euroga või sellest suurem; omakapital on võrdne 2 miljoni euroga või sellest suurem.</p> <p>Eelnõus plaanitavad muudatused seoses tasaarvestuse režiimiga mõjutavad krediidi- ja finantseerimisasutuste kõrval eelkõige antud sihtrühma ning täpsemalt neid Eesti osapooli, kes tasaarvestuskokkulepetesse (näiteks ISDA raamleping) astumisest huvitatud on.</p> <p>Muudatuste positiivseid mõjusid on kirjeldatud juba eespool. Täiendavalt rõhutades – tänu suuremale õigusselgusele paraneb Eesti osapooltel võimalus raamlepingutesse nagu ISDA ja GMRA lepingud, astuda, ning seeläbi eelnõu punktis 1 kirjeldatud riske maandada, kuna õigusselgus parandab Eesti ettevõtluskeskkonna konkurentsivõimet muutes seega Eesti osapooled atraktiivsemateks lepingupartneriteks nii Eesti kui välisriigi isikute jaoks.</p>

¹¹⁰ Statistika on koostatud energiamajanduse korralduse seaduse alusel energiaauditi kohustuse raames ning kättesaadav: <https://kliimaministeerium.ee/energeetika-maavarad/energiatohusus/energiatohusus#suurettevotete-energ>.

3.2 Mõju valdkond	<i>Mõju majandusele</i>	Avalduv mõju oluline	Paraneb õiguskindlus. Kavandatavad muudatused tagavad vajaliku õigusselguse, mille kohaselt maksejõuetusmenetluse algatamine ei mõjuta lõpetamisel toimuvat tasaarvestust, see toimib edasi vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele. Õigusselguse tõttu väheneb lepingute osakaal, mille tõlgendamine on esmatasandi regulatsiooni puudulikkuse tõttu probleemne. Paraneb õiguskindlus suurettevõtjate poolt tasaarvestuskokkulepete sõlmimisel, mille läbi muutub selliste lepingute maksumus eeldatavalt sihtrühmale odavamaks ning suureneb rahvusvaheline konkurentsivõime.	
Olulisus	Ulatus	<i>keskmine</i>	Sihtrühma suurus	<i>keskmine</i>
	Sagedus	<i>keskmine</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>väike</i>

Mõju suurettevõtetele on hinnatud keskmiselt oluliseks, kuigi täpsemad andmed mõjutatud ettevõtetest puuduvad. Sihtrühma toimimises ei ole ette näha märkimisväärsed muudatusi, mis eeldaksid sihiteadlikku kohanemist, kuid soodsamate tingimuste tagajärjel uute majanduslike suhete loomisega võib kaasneda vajadus regulatsiooniga kohaneda.

Sihtrühma suuruse kohta on oluline märkida, et statistika suurettevõtjatest, kes tegelikkuses tuletis-, spot- ja repotehinguid teostavad, puudub.

Mõjude avaldumise sagedus sõltub konkreetsetelt tehtavate tehingute arvust ja selle kasvust. Eelduslikult muutub ka suurettevõtjate jaoks tuletis-, spot- ja repotehingute tegemine raamlepingute alusel odavamaks, kuna õiguslikud riskid on maandatud, täpsemat mõju tehingute arvule on keeruline prognoosida.

Ebasoovitavaid mõjusid selle sihtrühma jaoks ei kaasne, kuna tegemist on võimaluse, mitte kohustusega selliseid lepinguid sõlmida.

7.1.4. Sihtrühm nr 4: Eestis tegutsevad väikesed ja keskmised ettevõtjad (nn osapooled, kes saavad tasaarvestuskokkuleppeid sõlmida kvalifitseeruvate osapoolte vastaspooltena)

Siia sihtrühma kuuluvad Eesti (eelkõige reaalsektori) väikesed ja keskmised ettevõtjad (näiteks kütuseettevõtted), kuid nende täpset arvu on keeruline välja tuua.

Sihtrühm nr 4: Eestis tegutsevad väikesed ja keskmised ettevõtjad. Avaneb võimalus sõlmida finantstagatiskokkuleppeid. Määratletakse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse režiimi kontekstis kasutatavad mõisted, ühtlustatakse erandeid maksejõuetusmenetlustes ning lisatakse täiendavaid erandeid režiimi terviklikuks toimimiseks.

4.1 Mõju tervikuna oluline	<p>Eelnõus plaanitavad muudatused seoses finantstagatiskokkulepete kvalifitseeruvate osapoolte ringi laiendamisega mõjutab eelkõige antud sihtrühma. Nimetatud muudatus parandab Eesti ettevõtluskeskkonna konkurentsivõimet muutes seega Eesti osapooled atraktiivsemateks lepingupartneriteks nii Eesti kui välisriigi isikute jaoks.</p> <p>Finantstagatise regulatsiooni muudatused mõjutavad ka antud sihtrühma võimalusi sõlmida tasaarvestuskokkuleppeid (näiteks ISDA raamleping) ning seega mõjutavad eelpool mainitud maksejõuetusmenetlusi ja tasaarvestuse režiimi puudutavad muudatused sihtrühma kuuluvaid isikuid, kes sellistesse lepingutesse astumisest huvitatud on.</p>			
4.2 Mõju valdkond	<i>Mõju majandusele</i>	Avalduv mõju oluline	<p>Avaneb võimalus sõlmida finantstagatiskokkuleppeid, mille tagajärjel avardub võimalus sõlmida tasaarvestuskokkuleppeid. Paraneb õiguskindlus. Kavandatud muudatused tagavad vajaliku õigusselguse, mille kohaselt maksejõuetusmenetluse algatamine ei mõjuta lõpetamisel toimuvat tasaarvestust, see toimib edasi vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele. Õigusselguse tõttu väheneb lepingute osakaal, mille tõlgendamine on esmasandi regulatsiooni puudulikkuse tõttu probleemne. Paraneb õiguskindlus tasaarvestuskokkulepete sõlmimisel, mille läbi muutub selliste lepingute maksumus sihtrühmale eelduslikult odavamaks ning suureneb rahvusvaheline konkurentsivõime.</p>	
Olulisus	Ulatus	<i>keskmine</i>	Sihtrühma suurus	<i>väike</i>
	Sagedus	<i>väike</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>keskmine</i>

Mõju ulatust väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele on hinnatud keskmiseks, kuna võimalus sõlmida tasaarvestuskokkuleppeid puudutab ennekõike teatud tüüpi äriühinguid ning tegemist on võimaluse, mitte kohustusega. Sihtrühma toimimises ei ole ette näha märkimisväärsed muudatusi, mis eeldaksid sihiteadlikku kohanemist, kuid soodsamate tingimuste tagajärjel uute majanduslike suhete loomisega võib kaasneda vajadus regulatsiooniga kohaneda.

Sihtrühma suurust on hinnatud väikeseks tulenevalt asjaolust, et hinnanguliselt teostab tuletis- ja repotehinguid üksnes väike arv sihtrühma kuuluvatest äriühingutest.

Mõjude avaldamise sagedus sõltub konkreetsetelt tehtavate tehingute arvust ja selle kasvust. Eelduslikult muutub ka väikese või keskmise suurusega ettevõtete (ingl. k. *small or medium sized enterprises*, edaspidi ka *SME*) jaoks tuletis- ja repotehingute tegemine raamlepingute alusel odavamaks, kuna õiguslikud riskid on maandatud, täpsemat mõju tehingute arvule on keeruline prognoosida. Mõju sagedust on hinnatud väikseks, kuna vaatamata finantstagatise regulatsiooni laiendamisele enamik Eesti SME-dest muudatuste tõttu tasaarvestuskokkuleppeid tõenäoliselt tulevikus sõlmima ei hakka.

Ebasoovitavad mõjud tulenevad SME-de positsioonist üldjuhul nõrgema turuosalisena võrreldes finantstagatiskokkuleppe vastaspoolega. Enamikes Euroopa Liidu riikides on SME-del võimalus finantstagatist seada, kuna kaasnevad hüved kaaluvad üles ebasoovitavad mõjud. Seejuures on oluline täpsustada, et füüsilised isikud (sealhulgas tarbijad) endiselt finantstagatise osapooleks ei kvalifitseeru.

7.1.5. Sihtrühm nr 5: tuletis- ja repotehingute, tasaarvestuskokkulepete vastaspoolel

Siia sihtrühma kuuluvad vastavate tehingute vastaspoolel, kes on üldjuhul finantsasutused, eelkõige rahvusvahelised kuid ka kohalikud turuosalisel nagu pangad, investeerimisühingud (keda võib käsitleda eeliskoheldud võlausaldajatenä).

Sihtrühm nr 5: tasaarvestuskokkulepete vastaspoolel. Määratletakse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse režiimi kontekstis kasutatavad mõisted, ühtlustatakse erandeid maksejõuetusmenetlustes ning lisatakse täiendavaid erandeid režiimi terviklikuks toimimiseks.				
5.1 Mõju tervikuna oluline	Sarnaselt ülaltoodule on antud sihtrühma mõjutuste osas eelkõige oluline mainida, et tänu suuremale õigusselgusele ning kooskõlale rahvusvaheliste standarditega paraneb võimalus astuda Eesti osapooltega raamlepingutesse nagu ISDA ja GMRA lepingud, kuna täiendavad riskid, mis kehtiva õiguse alusel eksisteerivad, on maandatud. Nimetatud sihtrühmal ei ole edaspidi vajalik Eesti osapooltega tehingusse astudes suuremat reservi luua ning neil on võimalik kindel olla, et vastaspoole maksejõuetuse korral on neil maksejõuetu vastaspoole vastu nõue netosummas (summas, mis vastab tasaarvestatavate summade vahele), mitte brutosummas. Lisaks, finantstagatise kohaldumisala laiendades laienevad finantstagatisele kohalduvad soodustused potentsiaalselt täiendavatele osapooltele, kuna piisab kui üks osapooltest on AÕS § 314 ¹ lõikes 1 toodud isik või organisatsioon ning teine osapool juriidiline isik, kes ei pea täitma näiteks bilansimahu kriteeriumit. Maksejõuetusmenetlustes muutub tasaarvestusrežiim täiendavate kvalifitseeruvatest tehingutest tulenevate nõuete võrra (sarnaselt hetkel kehtiva seaduse alusel tuletistehingutest tulenevate nõuetega) hetke- ja repotehingute vastaspoole jaoks soodsamaks kui muudest tehingutest tulenevate nõuete võlausaldajate jaoks.			
5.2 Mõju valdkond	<i>Mõju majandusele</i>	Avalduv mõju oluline	Paraneb õiguskindlus. Kavandatavad muudatused tagavad vajaliku õigusselguse, mille kohaselt maksejõuetusmenetluse algatamine ei mõjuta lõpetamisel toimuvat tasaarvestust, see toimib edasi vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele. Õigusselguse tõttu väheneb lepingute osakaal, mille tõlgendamine on esmasandis regulatsiooni puudulikkuse tõttu probleemne. Paraneb õiguskindlus tasaarvestuskokkulepete sõlmimisel, kuna maksejõuetusega kaasnevad riskid on vastavuses rahvusvaheliste standarditega maandatud.	
Olulisus	Uldatus	<i>keskmine</i>	Sihtrühma suurus	<i>keskmine</i>

	Sagedus	<i>väike</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>väike</i>
--	----------------	--------------	-----------------------------------	--------------

Mõju vastaspooltele on hinnatud samuti keskmiselt oluliseks, kuna nende jaoks muutub maksejõuetusmenetluste eeliskohtlemise positsioon õiguskindlamaks. Sihtrühma toimimises ei ole ette näha märkimisväärseid muudatusi, mis eeldaksid sihiteadlikku kohanemist, kuid soodsamate tingimuste tagajärjel uute majanduslike suhete loomisega võib kaasneda vajadus regulatsiooniga kohaneda.

Mõjude avaldamise sagedus sõltub konkreetselt tehtavate tehingute arvust ja selle kasvust. Seda on aga keeruline täpselt prognoosida.

Ebasoovitavaid mõjusid selle sihtrühma jaoks ei kaasne, kuna tegemist on võimaluse, mitte kohustusega selliseid lepinguid sõlmida.

7.1.6. Sihtrühm nr 6: muud finantstagatise osapooled

Siia sihtrühma kuuluvad finantstagatise osapooled, kes ei ole tasaarvestuskokkuleppe osapoolteks (st kes seavad finantstagatise muude nõuete kui tasaarvestuskokkuleppes tulenevate nõuete tagamiseks). Antud sihtrühm hõlmab nii kohalikke kui ka välisriikide turuosalisi, kes Eesti turuosalistega finantstagatiskokkulepetesse astuvad. Sihtrühma arvu on keeruline välja tuua, kuna tegemist on lepinguliste suhetega.

Sihtrühm nr 6: finantstagatise osapooled.			
Finantstagatise režiimile kvalifitseeruvate turuosaliste ringi laiendamine – finantstagatiskokkuleppeid saavad sõlmida ka sellised juriidilised isikud, kes ei kvalifitseeru suurettevõtjateks, eeldusel, et finantstagatiskokkuleppe teine osapool on AÕS § 314 ¹ lõikes 1 loetletud isik või organisatsioon. Finantstagatise režiimi kohaldamisala laiendamine, finantstagatisdirektiivi üle võtvate sätete täpsustamine ning viidete kaotamine AÕS definitsioonile, hõlmates finantstagatiskokkuleppeid finantstagatise direktiivi tähenduses. Finantstagatise kasutusala ei ole piiratud tasaarvestuskokkulepete või eelnõu kohaselt kvalifitseeruvateks finantstehinguteks loetavate tehingute tagamisega, vaid finantstagatist võib seada mistahes rahaliselt hinnatava nõude tagamiseks.			
6.1 Mõju tervikuna oluline	Finantstagatise režiimi kohaldamisala laiendamine – finantstagatise kokkuleppe osapool on maksejõuetusmenetluses eelisseisundis võrreldes teiste võlausaldajatega. Kehtiva pankrotiseaduse kohaselt kehtib sama põhimõte juba hetkel AÕS-is hõlmatud finantstagatise osapoolte suhtes. Seega ei toimu regulatsiooni täpsustamisel võlausaldajate maksejõuetusmenetluses kohtlemise osas põhimõttelist muudatust. Küll aga saavad muudatusest kasu lisaks tasaarvestuskokkuleppe osapooltele sellised turuosalisid, kes väljaspool tasaarvestuse režiimi (st muude nõuete tagamiseks) finantstagatise kokkuleppeid sõlmivad, kuna neile laienevad maksejõuetusmenetluste ja täitemenetluse erandid, mida varem sellistele turuosalistele ei võimaldatud.		
6.2 Mõju valdkond	<i>Mõju majandusele</i>	Avalduv mõju oluline	Suurimat mõju avaldab finantstagatise osapoolte ringi laiendamine kõikidele juriidilistele isikutele (tingimusel, et teine osapool on AÕS § 314 ¹ lõike 1 toodud isik või organisatsioon), mille tagajärjel avarduvad selliste juriidiliste isikute poolt tagatise andmise ja seeläbi finantseeringu saamise võimalused. Paraneb õigusselgus

			seoses täiendavate menetlustega, mille puhul finantstagatise erandid kehtivad ning seoses täpsustustega seadusandluses vastavalt Euroopa Liidu õigusaktidele.	
Olulisus	Ulatus	<i>keskmine</i>	Sihtrühma suurus	<i>väike</i>
	Sagedus	<i>keskmine</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>keskmine</i>

Mõju ulatust sihtrühmale on hinnatud keskmiseks, kuna kehtiva seaduse alusel finantstagatise osapoolte jaoks muutub teatud menetluste eeliskohtlemise positsioon õiguskindlamaks, kuid samuti laieneb isikute ring, kes saavad olla finantstagatise andjaks või võtjaks. Mõju ulatust mõjutab eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete, kes varasemalt finantstagatise režiimile ei kvalifitseerunud, osakaal. Finantstagatise režiimile kvalifitseerumine võib kaasa tuua mõningaid kohanemiskasutusi seoses võimalusega tugevamate osapooltega lepingulisi suhteid luua, nagu kirjeldatud seletuskirjas AÕS § 314¹ lõike 2 muudatuse juures.

Sihtrühma suurust on hinnatud väikeseks tulenevalt asjaolust, et hinnanguliselt ei ole ette näha, et üle 5% SME-dest hakkaksid finantstagatise kokkuleppeid sõlmima.

Mõjude avaldamise sagedus sõltub konkreetselt kokkulepete arvust ja selle kasvust. Seda on aga keeruline täpselt prognoosida, kuna tegemist on lepinguliste suhetega. SME-deks kvalifitseeruvad turuosaliselised saavad edaspidi sõlmida finantstagatiskokkuleppeid ka näiteks Eesti krediitiasutustega laenu võtmisel.

Ebasoovitavad mõjud tulenevad SME-de positsioonist üldjuhul nõrgema turuosalisena võrreldes finantstagatiskokkuleppe vastaspoolega. Enamikes Euroopa Liidu riikides on SME-del võimalus finantstagatist seada, kuna kaasnevad hüved kaaluvad üles ebasoovitavad mõjud. Seejuures on oluline täpsustada, et füüsilised isikud (sealhulgas tarbijad) endiselt finantstagatise osapoolteks ei kvalifitseeru.

7.1.7. Sihtrühm nr 7: muud võlausaldajad

Siia sihtrühma kuuluvad Eesti turuosaliste võlausaldajad, kes ei ole tasaarvestuskokkuleppe või finantstagatise kokkuleppe osapoolteks. Sihtrühma täpset suurust on väga keeruline hinnata, kuid sihtrühma kuuluvad kõikide Eesti krediidi- ja finantseerimisasutuste ning muude ettevõtjate (tasaarvestuse režiimi kvalifitseeruvad turuosaliselised) ning muude finantstagatiskokkuleppe Eesti osapoolte võlausaldajad maksejõuetusmenetluste ja täitemenetluse korral. Sihtrühma suurust mõjutab turuosaliste arv, kes tasaarvestuskokkuleppeid ja finantstagatiskokkuleppeid sõlmivad, samuti selliste turuosaliste muude võlausaldajate arv.

Sihtrühma suurust mõjutab ka maksejõuetusmenetluste toimumise sagedus turuosaliste suhtes (hõlmab ka füüsilisi isikuid seoses asjaoluga, et ka füüsiline isik võib teoreetiliselt tasaarvestuskokkuleppeid sõlmida, ka kehtiva seaduse alusel). Pankrottide kohta saab infot äriregistrist, näiteks 2023. aastal oli pankrottide arv kokku 141.¹¹¹

Statistikat pankrottide kohta on kogutud näiteks 2019. aastal pankrotiseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu võimalike muudatuste mõjude hindamise uuringus, kättesaadav

¹¹¹ Pankrottide arv aastate ja õiguslike vormide järgi. Äriregister: https://ariregister.rik.ee/est/statistics/bankruptcy_and_deletions

aadressil: <https://www.justdigi.ee/media/1393/download>. Nimetatud uuring ei kajasta eraldi krediidi- ja finantseerimisasutuste või suurettevõtjate pankrotimenetlusi ega muid maksejõuetusmenetlusi. Pankrottide statistika kohta ühtset standardit välja töötatud ei ole ja seetõttu on info allikati erinev.

Sihtrühm nr 7: muud võlausaldajad. Tasaarvestuse režiimi kohaldamisala laiendamise tõttu teatud menetlustes, sealhulgas täitemenetluses ning finantstagatise režiimile kvalifitseeruvate turuosaliste ringi laiendamise tõttu suureneb isikute ring, kes antud sihtrühma kuuluvad. Tegemist on ainsa sihtrühmaga, kelle puhul on ette näha ebasoodsat mõju, täpsemalt selle laienemist, mida on käsitletud ka seletuskirja punktis 6.			
7.1 Mõju tervikuna oluline	Maksejõuetusmenetluses muutub tasaarvestusrežiim hõlmatud tehingutest tulenevate nõuete (sarnaselt hetkel kehtiva seaduse alusel tuletistehingutest tulenevate nõuetega) võlausaldajate jaoks soodsamaks kui muudest tehingutest tulenevate nõuete võlausaldajate jaoks. Kehtivate õigusaktide kohaselt kehtib sama põhimõtte tuletisinstrumentide tehingute vastaspoolte suhtes. Seega ei toimu regulatsiooni täpsustamisel võlausaldajate maksejõuetusmenetluses kohtlemise osas põhimõttelist muudatust, kuid täiendavate tehingute hõlmamisel laieneb tehingute ring, millele erandid kohalduvad. Rahvusvaheliste standardite kohaselt on taoliste tehingute vastaspoolte mõningane eelistamine maksejõuetusmenetluses teistele võlausaldajatele finantsstabiilsuse huvides aktsepteeritav. Finantstagatise režiimi kohaldamisala laiendamine – finantstagatise kokkuleppe osapool on maksejõuetusmenetluses eelisseisundis võrreldes teiste võlausaldajatega. Kehtiva pankrotiseaduse kohaselt kehtib sama põhimõtte juba hetkel AÕS-is hõlmatud finantstagatise osapoolte suhtes. Seega ei toimu finantstagatise režiimi kohaldamisala laiendamisel võlausaldajate maksejõuetusmenetluses kohtlemise osas põhimõttelist muudatust. Ebasoovitavad mõjud seisnevad tasaarvestuse režiimi ja finantstagatise kohaldamisala mõningas laiendamises, mille võrra muude võlausaldajate (st võlausaldajate, kes ei ole tasaarvestuskokkuleppe või finantstagatise kokkuleppe osapoolteks) positsioon maksejõuetusmenetlustes muutub ebasoodsamaks.		
7.2 Mõju valdkond	Mõju majandusele	Avalduv mõju oluline	Ebasoodne mõju avaldub sihtrühmale eelkõige seeläbi, et tasaarvestuse režiimiga hõlmatud tehingutele ja finantstagatisele kohalduvad erisused, mille tõttu kvalifitseeruvate osapoolte nõuete tasaarvestus toimub sõltumata maksejõuetusmenetlusest nii, nagu tasaarvestuskokkuleppe ette näeb ja netonõuet saab sõltumata maksejõuetusmenetlusest rahuldada tagatise arvel. Finantstagatise osapoolte ringi laiendamise mõju väljendub selles, et suurem hulk nõudeid saab rahuldatud maksejõuetusmenetluse väliselt, kuna sõltumata maksejõuetusmenetlusest saab finantstagatise tagatud nõuet finantstagatise arvel rahuldada finantstagatise kokkuleppes kokkulepitud

			viisil. Täpsem käsitus ebasoodsast mõjust antud sihtrühmale on välja toodud seletuskirja punktis 6.1.	
Olulisus	Ulatus	<i>keskmine</i>	Sihtrühma suurus	<i>väike</i>
	Sagedus	<i>väike</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>keskmine</i>

Mõju ulatust on hinnatud keskmiseks, kuna muudatuste tulemusel ei kaasne sihtrühma käitumises eeldatavalt olulisi kohanemiskursusi, sealhulgas põhjusel, et tasaarvestuskokkuleppeid sõlmivad eelduslikult üksnes väike osa ühingutest, kes võivad maksejõuetuks muutuda.

Sihtrühma suurst on hinnatud väikeseks, kuna asjakohaste osapoolte võlausaldajate arv võrreldes kõikide maksejõuetusmenetluste võlausaldajate arvuga on hinnanguliselt väike.

Mõju avaldumise sagedus sõltub nii selliste tehingute arvust kui ka maksejõuetusmenetluste ja täitemenetluste arvust tasaarvestuskokkulepete ja finantstagatiskokkulepete osapoolte suhtes. Maksejõuetusmenetluste toimumise sagedust on keeruline prognoosida, kuid finantstagatisele kvalifitseeruvate turuosaliste ringi laienemise tõttu võib oodata mõju sageduse mõningast suurenemist.

Ebasoovitavate mõjude risk vastab mõju ulatusele ja sagedusele, kuna antud sihtrühma jaoks on mõjud ebasoodsad.

7.1.8. Sihtrühm nr 8: Finantsinspeksioon

Sihtrühm nr 8: Finantsinspeksioon.				
Määratletakse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse režiimi kontekstis kasutatavad mõisted, ühtlustatakse erandeid maksejõuetusmenetlustes ning lisatakse täiendavaid erandeid režiimi terviklikuks toimimiseks. Finantsinspeksioonis töötas 2023. aasta lõpu seisuga 134 inimest (sealhulgas 11 peatatud töölepingut).				
8.1 Mõju tervikuna ebaoluline	Finantsinspeksiooni töökoormuse tõus on minimaalne, kuna järelevalvesubjektide arv eelnõus ette nähtud muudatuste tõttu ei suurene ja Finantsinspeksioon ei teosta järelevalvet spetsiifiliselt kvalifitseeruvate finantstehingute üle. Tuletistehingud ja muud kvalifitseeruvad finantstehingud ei kuulu Finantsinspeksioonile raporteerimisele. Vastavalt Euroopa Liidu määrusele 648/2012 raporteeritakse teatud tehingutest Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve Asutusele. Lepinguliste suhete üle Finantsinspeksioon järelevalvet ei teosta. Finantsinspeksioon teeb sisuliselt tuletistehingute puhul järelevalvet selliste tehingute vahendajate üle, ehk siis turuosaliste üle, kes kliirivad, arveldavad või vahendavad neid teenuseid ehk pangad, investeerimisühingud, depositooriumid, kesksed vastaspoolde (ühtegi kesksel vastaspooltel hetkeseisuga Finantsinspeksiooni järelevalve alla ei kuulu). Finantsinspeksiooni eelarve kujuneb subjektide poolt makstavatest menetlustasudest ja järelevalvetasudest. Ehk isegi mõningase kulu kasv Finantsinspeksiooni jaoks ei too kaasa kulutusi riigieelarvest.			
8.2 Mõju valdkond	<i>Mõju riigiasutuste korraldusele</i>	Avalduv mõju ebaoluline	Paraneb õiguskindlus seoses maksejõuetusmenetlustega, mida viib läbi Finantsinspeksioon – krediitdiasutuste seaduse, kindlustustegevuse seaduse,	

			investeeringufondide seaduse ja finantskriisi ennetamise ning lahendamise seaduse alusel.	
Olulisus	Ulatus	väike	Sihtrühma suurus	väike
	Sagedus	väike	Ebasoovitavate mõjude risk	väike

7.1.9. Sihtrühm nr 9: pankrotihaldurid, kohtud, Maksu- ja Tolliamet

Sihtrühm nr 9: pankrotihaldurid, kohtud, Maksu- ja Tolliamet. Määratletakse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse režiimi kontekstis kasutatavad mõisted, ühtlustatakse erandeid maksejõuetusmenetlustes ning lisatakse täiendavaid erandeid režiimi terviklikuks toimimiseks. Selgitatakse repotehingu tulumaksukäsitlust.				
9.1 Mõju tervikuna ebaoluline	Maksejõuetusmenetluste kontekstis vastav regulatsioon selgineb, piiritledes täpsemalt hõlmatud tehingud ja seeläbi tasaarvestuse režiimi erandite kohaldamisala. Tõenäoliselt selliseid kaasuseid, mis võiksid lõpuks päädida pankrotimenetlusega saab olema üpriski vähe, seega otsene mõju kohtutele ja pankrotihalduritele on vähene. Antud sihtühma jaoks töökoormuse tõusu ette näha ei ole. Nagu ülal selgitatud, ei ole eelnõus tehtavate muudatuste tulemusel ette näha niivõrd suurt tuletis- ja repotehingute arvu kasvu, vaid pigem selliste tehingute eeldatavat odavamaks muutumist turuosaliste jaoks, kes selliseid tehinguid juba teostavad. Siiski ei saa välistada võimalust, et sel põhjusel kasvab mõnevõrra turuosaliste arv, kes kvalifitseeruvad finantstehinguid teostavad. Ka sellisel juhul avalduks töökoormuse tõus alles seoses maksejõuetusmenetlustega.			
9.2 Mõju valdkond	<i>Mõju majandusele, riigiasutuste korraldusele</i>	Avalduv mõju ebaoluline	Paraneb õiguskindlus maksejõuetusmenetlustega seonduvates küsimustes, kuna kehtiva seaduse lüngad kõrvaldatakse.	
Olulisus	Ulatus	<i>väike</i>	Sihtrühma suurus	<i>väike</i>
	Sagedus	<i>väike</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>väike</i>

7.2. Kriisilahenduse regulatsiooni muudatuste mõju

7.2.1. Sihtrühm nr 1: krediidi- ja finantseerimisasutused

Sihtrühm nr 1: krediidi- ja finantseerimisasutused ning kutselised (kinnis)vara hindajad Eestis tegutseb loa alusel üheksa krediidiasutust ning 860 finantseerimisasutust.	
1.1 Mõju tervikuna ebaoluline	Kriisilahendusregulatsiooni muudatuste põhjuseid on kaks. Esiteks, BRRD2 ülevõtmisel on esinenud vigu, millele on Euroopa Komisjon alates 2021. aastast tähelepanu pööranud. Peamised vead, mida eelnõuga likvideeritakse, on kohaldamisala, koostöö teiste riikide kriisilahendusametustega, miinimumnõude määramine kriisilahendussubjekti suhtes ning kriisiennetus- ja kriisilahendusmeetmete täpne määratlus. Teiseks regulatsiooni muutmise põhjuseks on direktiivi 2024/1174 ülevõtmine, mis sisaldab muudatusi BRRD direktiivis. Direktiiviga tuuakse kriisilahendusregulatsiooni likvideerimissubjekti mõiste, sätestatakse, kuidas tuleb tema suhtes määrata miinimumnõudeid, ning reguleeritakse, kuidas peavad kriisilahendussubjektid avalikustama kriisiennetusega seotud teavet.

1.2 Mõju valdkond	<i>Mõju majandusele</i>	Avalduv mõju oluline	Sätetatud nõuetega kasvab õigusselgus ja finantssektori usaldusväärsus. Rahvusvaheliste standardite üle võtmine tõstab finantsettevõtjate konkurentsivõimet. Paraneb õiguskindlus ja vastavus Euroopa Liidu õigusega, mis võib tuua kaasa mõningase majanduslike kulude kasvu, eelkõige seoses aruandluskohustuse täitmisega ning avaldamisega avalikkusele. Eelnõu koostajad hindavad kaasnevate kulude mahu minimaalseks, kuivõrd krediitiasutused peavad tegema mõned ekstra toimingud andmete avalikustamiseks. Arvulisi hinnanguid ettevõtjate sisemiste protseduurireeglite ümberkujundamise ja infotehnoloogiliste arendustööde kohta ei ole võimalik anda.	
Olulisus	Ulatus	<i>keskmine</i>	Sihtrühma suurus	<i>keskmine</i>
	Sagedus	<i>keskmine</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>väike</i>

7.2.2. Sihtrühm nr 2: Finantsinspeksioon

Sihtrühm nr 3: Finantsinspeksioon. Finantsinspeksiooni õiguste ja kohustuste täpsustamine, eelkõige aruandluskohustuse osas. Finantsinspeksioonis töötas 2023. aasta lõpu seisuga 134 inimest (sealhulgas 11 peatatud töölepingut).				
8.1 Mõju tervikuna ebaoluline	Finantsinspeksiooni töökoormuse tõus on minimaalne, kuna järelevalvesubjektide arv eelnõus ette nähtud muudatuste tõttu ei suurene ja Finantsinspeksioon juba on vastavate subjektide kriisilahendusamet.			
8.2 Mõju valdkond	<i>Mõju riigiasutuste korraldusele</i>	Avalduv mõju ebaoluline	Paraneb õiguskindlus seoses finantskriisi ennetamise ja lahendamise, mida juba viib läbi Finantsinspeksioon. Finantsinspeksioonile kaasneb täiendav mõju miinimumnõuete erireeglite määramisega ning aruandluskohustuse kontrollimisega, kuid kaasnev koormus ei ole ülemäära suur ning ei nõua eelduslikult inspeksioonilt täiendavaid ressursse.	
Olulisus	Ulatus	<i>väike</i>	Sihtrühma suurus	<i>väike</i>
	Sagedus	<i>väike</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>väike</i>

7.3. Rohevõlakirjade emitentide järelevalvega seonduvate nõuete mõju

7.3.1. Sihtrühm nr 1: rohevõlakirjade emitendid

Sihtrühm nr 1: Rohevõlakirjade emitendid. Otsekohalduva Euroopa rohevõlakirjade määruse alusel võivad võlakirjade emitendid edaspidi kasutada oma võlakirjade rohelisuse tõendamiseks Euroopa rohevõlakirja märgist (ei tulene otseselt antud eelnõuga tehtud muudatustest).				
--	--	--	--	--

8.1 Mõju tervikuna ebaoluline	<p>Võlakirjade standardi järgimisega kaasnevad emitentidele täiendavad kulud, mida on ühtlasi hinnanud komisjon oma eelnõule lisatud mõjuhinna 95. Selle kohaselt on peamiseks täiendavaks kuluks seoses roheliste võlakirjade standardi järgimisega väliselt sõltumatult hindajalt teenuse ostmine. Komisjoni mõjuhinna kohaselt võiks see kulu olla kokku hinnanguliselt ligikaudu 20 000 – 40 000 eurot ühe emissiooni korraldamise kohta. Samas kaasnevad roheliste võlakirjadega ka positiivsed mõjud, milleks on eelkõige:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mitmekesisem investorite ring, sealhulgas suurem võimalus välisinvestorite kaasamiseks; - turul parema reputatsiooni omandamine seoses kestlikkusega; - rohevõlakirja hinna preemia, ehk väike hinnavõit võlakirja rohelisusest, mis tuleneb sellest, et rohelisi võlakirju on võimalik investoritele pakkuda tavavõlakirjadest madalama intressiga, kuna nõudlus nende järele kasvab kiiremini kui pakkumine. Hinnapreemia suurus oleneb tugevalt väga paljudest erinevatest teguritest (emitent, geograafiline piirkond, järgitav standard, jne), kuid hinnanguliselt on selle suurus harilikult mõni baaspunkt (bps). - stabiilsemad investorid (nagu senine praktika on komisjoni hinnangul näidanud); - tugeva ettevõttesisese õppeprotsessi läbimine kestlikkuse teemadel, mille tõttu on ettevõtjas peale esimest roheliste võlakirjade emissiooni harilikult kõrgendatud teadlikkus roheprotsesside toimimisest, kestlikkuse temaatikast ning paremast keskkonna riskide juhtimisest; - ettevõtja erinevate osakondade vaheline tugevam koordineerimine annab positiivse efekti ettevõtja korporatiivsele kultuurile tervikuna. <p>Arvestades rohevõlakirjade emissioonide kasvu, võib arvata, et suurel osal juhtudest kaaluvad positiivsed mõjud üles emissiooniga kaasnevad täiendavad kulud. Kokkuvõttes seega võiks emitendid olla motiveeritud sobivate tingimuste korral rohelisi võlakirju emiteerima, mis suurendab seega ka roheinvesteeringuid majanduse kestlikumaks muutumisse.</p> <p>Turul on juba praegu erinevaid rahvusvahelisi roheliste võlakirjade standardeid, nagu näiteks ICMA Green Bond Principles,¹¹² Climate Bond Initiative's Climate Bond Standard¹¹³ jt. Seega on turuosalistel juba praegu olnud võimalik nende standardite alusel rohelisi võlakirju emiteerida ning sellega seoses võib hinnata, et arvestades ühtlasi roheliste võlakirjade standardi vabatahtlikku iseloomu, sellega olulist täiendavat mõju emitentidele ei kaasne</p>			
8.2 Mõju valdkond	<i>Majandus</i>	Avalduv mõju ebaoluline	<p>Seni on Eestis rohevõlakirjade avalikke pakkumisi olnud väga vähe. Esimeseks (ja seni ainsaks) pakkujaks on Liven¹¹⁴ 2024. aasta maikuus. Tulenevalt Euroopa rohevõlakirja märgisega kaasnevatest võimalikest kuludest, ei ole seni potentsiaalne huvi selle märgise kasutamise vastu Eestis olnud kuigi suur.</p>	
Olulisus	Ulatus	<i>väike</i>	Sihtrühma suurus	<i>väike</i>

¹¹² GMRA. Kättesaadav: <https://www.icmagroup.org/sustainable-finance/the-principles-guidelines-and-handbooks/green-bond-principles-gbp/>

¹¹³ Climate Bonds Initiative. Kättesaadav: <https://www.climatebonds.net/standard>

¹¹⁴ Liven. Kättesaadav: <https://liven.ee/investor/volakirjad/>

	Sagedus	<i>väike</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>väike</i>
--	----------------	--------------	-----------------------------------	--------------

7.3.2. Sihtrühm nr 2: investorid

Sihtrühm nr 2: Investorid Rohevõlakirja märgise kasutamine ja täiendava teabe avaldamine rohevõlakirja kestlikkuse kohta võimaldab investoritele edaspidi investeerida nendele nõuetele vastavatesse rohevõlakirjadesse.				
8.1 Mõju tervikuna ebaoluline	Avalikult pakutavatesse rohevõlakirjadesse investeerivad investorid saavad suurema läbipaistvuse tagamisel suurema kindlustunde, et rohevõlakirjade näol ei ole tegemist rohepesuga. Samas aitavad läbipaistvust suurendada ka erinevad turupõhised rohevõlakirjade standardid (vt eelmist punkti). Mõju ulatus oleneb eelkõige sellest, kui aktiivselt Euroopa rohevõlakirjade märgis turu poolt kasutusse võetakse. Kuna esmapilgul ei ole selle vastu väga elavat huvi märgata, jääb kokkuvõttes ka mõju tõenäoliselt ebaoluliseks.			
8.2 Mõju valdkond	<i>Majandus</i>	Avalduv mõju ebaoluline	Avalikult pakutavate rohevõlakirjade investoriteks võivad olla nii finantssektori asutused (pangad, investeerimisfondid, investeerimisühingud, kindlustusseltsid, jt), kui ka erainvestorid. Kui rohevõlakirjade läbipaistvuse suurendamine aitaks suurendada ka rohevõlakirjade pakkumist suureneks investoritele ühtlasi valik toodetest, kuhu investeerida ning millele tuginedes ühtlasi enda pakutavaid kestlikkuse tooteid (fondid, investeerimisportfellid) üles ehitada. See omakorda aitaks kokkuvõttes suunata rahavoogusid enam kestlikesse tegevustesse ning liikuda majanduse kestlikumaks üleminekuga lähemale nii Eestis kui EL-s võetud kliimaeesmärkide täitmisele. Samas on hetkel keeruline ette ennustada, kas Euroopa rohevõlakirjade märgise kehtestamine aitaks rohevõlakirjade pakkumist oluliselt suurendada.	
Olulisus	Ulatus	<i>väike</i>	Sihtrühma suurus	<i>keskmine</i>
	Sagedus	<i>väike</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>väike</i>

7.3.3. Sihtrühm nr 3: Finantsinspeksioon

Sihtrühm nr 3: Finantsinspeksioon. Finantsinspeksioonile antakse volitused Euroopa rohevõlakirjade määruks ette nähtud nõuete täitmise üle järelevalve teostamiseks. Finantsinspeksioonis töötas 2023. aasta lõpu seisuga 134 inimest (sealhulgas 11 peatatud töölepingut).				
8.1 Mõju tervikuna ebaoluline	Finantsinspeksiooni töökoormuse tõus oleneb sellest, kui paljud võlakirjade emitendid hakkavad Euroopa rohevõlakirjade määruks nõudeid järgima, ehk kas soovivad kasutada Euroopa rohevõlakirja märgist, või vabatahtlikult avaldada täiendavat teavet oma keskkonnakestlikena turustatavate ja kestlikkusega seotud võlakirjade kestlikkuse kohta lähtuvalt Euroopa Komisjoni kehtestatavatest			

	mallidest. Eelhinnanguna ei ole turul kuigi suurt huvi Euroopa rohevõlakirja märgise kasutamise vastu ilmutatud. Ühtlasi võib öelda, et täiendavad nõuded Finantsinspektsioonile võrreldes tavapäraste võlakirjade avalike emissioonidega seonduvate dokumentide kontrollimisega tõenäoliselt olulist koormuse kasvu kaasa ei too. Samas on reaalselt koormust hetkel keeruline hinnata enne kui selgub, kui palju roheliste võlakirjade standardile vastavaid emissioone realselt tegema hakatakse.			
8.2 Mõju valdkond	Mõju riigiasutuste korraldusele	Avalduv mõju ebaoluline	Finantsinspektsiooni teostatav järelevalve aitab tagada Euroopa rohevõlakirjade määrase nõuete täitmist. Sellele on ühtlasi sisu poolest abiks väliste hindajate poolt tehtavad väliste hindamiste aruanded. Samas on vajalik Finantsinspektsioonis vajaliku teadmiste pagasi tekitamine seoses rohevõlakirjamäärase nõuetega.	
Olulisus	Ulatus	väike	Sihtrühma suurus	väike
	Sagedus	väike	Ebasoovitavate mõjude risk	väike

7.4. Tagatiskinnisvara hindamisega seonduvate muudatuste mõju

7.4.1. Sihtrühm nr 1: eluasemelaenu refinantseerimist taotlevad tarbijad

Sihtrühm nr 1: eluasemelaenu refinantseerimist taotlevad tarbijad				
8.1 Mõju tervikuna oluline	Muudatused mõjutavad kulutusi, mida elamukinnisvaraga seotud tarbijad peavad tegema tarbijakrediidilepingu refinantseerimiseks teise krediidiandja juures. Võttes kasutusele statistikapõhise mudeli tagatiseks oleva kinnisvara hindamisel vähenevad kinnisvara hindamisele tehtavad kulud, mida laenulepingu refinantseerimisel tasub eelduslikult refinantseerimist sooviv pool ehk tarbija.			
8.2 Mõju valdkond	<i>Mõju majandusele</i>	Avalduv mõju oluline	Madalad kulud soodustavad pankadevahelist konkurentsi, sealhulgas tarbijatele paremate tingimuste tegemist, ning omavad otsest mõju tarbijate väljaminekutele ja elustandarditele. Kuivõrd laenu refinantseerimine nõuab tarbijalt mitmeid ühekordseid ja mitte-hüvitatavaid väljaminekuid, et asuda lepingulisse suhtesse pangaga, kes pakub paremaid tingimusi sama eluasemelaenule, mõjutab tarbijate liikuvust krediidiandjate vahel see, kui suured need ühekordsed väljaminekud lõppkokkuvõttes on. Kui kulud on liiga kõrged, pärsib see tarbijate liikuvust, mistõttu võivad nad jääda seotuks lepingutingimustega, mis pikas perspektiivis on ebasoodsad, sest sama toote (eluasemelaen) eest tasuvad nad algse krediidiandja juures rohkem, kui mõne konkurendi juures samadel tingimustel.	

			Negatiivsed lepingutingimused mõjutavad aga tarbijate elukvaliteeti (vaba raha muudeks mitte eluasemelaenuga seotud väljaminekuteks, kulutatud aeg raha teenimiseks, et tasuda eluasemelaenu kuumakseid, stress ja ärevus kõrgete laenumaksete ees ning finantsilise hakkamasaamise suhtes), võimekust taotleda uusi laene ning elustandardit. Tagatiskinnisvara hindamise nõuete muutmine mõjutab kõiki tarbijaid, kes on sõlminud eluasemelaenulepingu, pakkudes tagatiseks kinnisvara.	
Olulisus	Ulatus	<i>suur</i>	Sihtrühma suurus	<i>suur</i>
	Sagedus	<i>suur</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>väike</i>

7.4.2. Sihtrühm nr 2: krediidiandjad ja -vahendajad

Sihtrühm nr 2: krediidiandjad ja -vahendajad Eestis tegutseb loa alusel 37 krediidiandjat, 10 erandi alusel tegutsevat krediidiandjat, kuus loa alusel tegutsevat krediidivahendajat ning seitse ülepiirilist krediidivahendajat.				
1.1 Mõju tervikuna oluline	Muudatused mõjutavad viisi, kuidas saavad krediidiandjad, -vahendajad ja kinnisvara hindajad ehk kolmandad isikud eluasemelaenu tagatiseks oleva kinnisvara hindamist teostada.			
1.2 Mõju valdkond	<i>Mõju majandusele</i>	Avalduv mõju oluline	Tagatiseks oleva kinnisvara hindamise nõuete muutmine annab krediidiandjatele, -vahendajatele ja kolmandatele isikutele suurema otsustusõiguse, kuidas viia vastav hindamine läbi: hindamist viib läbi füüsiline isik või statistikapõhine mudel, mille arvutatud kinnisvara väärtuse kinnitab füüsiline isik. Eelistades teist varianti kulutavad krediidiandja, -vahendaja ja kolmas isik vähem inimressurssi, mis väljendub otseselt ka kinnisvara hindamisaktis. Lisaks võimaldab mudeli kasutusele võtmine teostada kinnisvara hindamisi kiiremalt ja suuremas mahu. Mudeli integreerimine eeldab krediidiandja, -vahendaja ja kolmandalt isikult investeeringuid. Samuti peavad mudeli kasutajad tagama, et mudel on töökorras, ajakohane, usaldusväärne ning väljendab kinnisvara väärtuse moonutamata, ajakohaste ja kvaliteetsete andmete põhjal. Mudeli vastutav haldaja peab mudeli toimimist kontrollima regulaarselt ning selle kasutaja (krediidiandja, -vahendaja ja	

			kolmanda isiku töötaja) peavad omama piisavalt teadmisi mudeli ülesehitusest ja kasutamispõhimõtetest.	
Olulisus	Ulatus	keskmine	Sihtrühma suurus	keskmine
	Sagedus	keskmine	Ebasoovitavate mõjude risk	väike

7.4.3. Sihtrühm nr 3: kutselised (kinnis)vara hindajad

Sihtrühm nr 3: kutselised (kinnis)vara hindajad Eestis on 6. taseme kinnisvara hindaja kutse antud 64 isikule ning 7. taseme varahindaja kutse 54 isikule.				
1.1 Mõju tervikuna oluline	Eelnõu tulemusel tekib krediidiandjatel õigus võtta kasutusele statistikapõhine mudel, mis tekitab olukorda, et tagatiskinnisvara hindamised viiakse läbi eluasemelaenu pakkuva asutuse siseselt ning väheneb vajadus kutseliste hindajate kaasamiseks kinnisasja väärtuse hindamisel. See omakorda võib avaldada mõju hindajate töömahule ja teenitavale tulule.			
1.2 Mõju valdkond	<i>Mõju majandusele</i>	Avalduv mõju oluline	Eelnõu võib mõjutada kutseliste hindajate töömahtu, sest krediidiandjatele jäetakse õigus otsustada, kas nad teostavad tagatiskinnisvara hindamist majasiseselt või tellivad/paluvad tarbijalt töö tellida kutseliselt hindajalt. Seetõttu võib väheneda hindamistöödest teenitav tulu. Samas ei ole usutav, et statistikapõhise mudeli kasutuselevõtt omaks liiga suurt negatiivset mõju kinnisvara hindamisega tegelevatele ettevõtjatele, sest statistikapõhise mudeli kasutuselevõtu kõrval jääb alles võimalus tellida hinnang kutseliselt hindajalt. Samas on eelnõul positiivne mõju nendele hindajatele, kes otsustavad ettevõtte siseselt võtta sama mudeli kasutusele, sest kohapealse ülevaatus tegemata jätmise vabastab ajaressurssi ning annab seeläbi võimaluse rohkemate tööde võtmiseks. Eelnõu koostamise ajal puudub ülevaade selle kohta, kui mitmed Eesti turul tegutsevad krediidiandjad kavatsevad mudeli kasutusele võtta.	
Olulisus	Ulatus	<i>keskmine</i>	Sihtrühma suurus	<i>keskmine</i>
	Sagedus	<i>keskmine</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>keskmine</i>

7.5. Andmekaitse mõjuhinnang muudatustele

Isikuandmete kaitse üldmääruse¹¹⁵ artikli 35 kohaselt tuleb koostada andmekaitse mõjuhinnang, kui andmetöötluse tulemusel võib tõenäoliselt tekkida suur oht isikute õigustele

¹¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/679, 27. aprill 2016, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta.

ja vabadustele. Eelnõus esitatud muudatused ei mõjuta isikuandmete töötlemise ulatust, konteksti ega eesmärke. Töödeldavate andmete mahud ja liigid ei suurene, mistõttu on töötlemisega kaasnevad riskid väikesed.

8. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Eelnõu rakendamise mõju riigieelarvele on kaudne. Koormuse tõus riigieelarvele on pigem ebatõenäoline. Finantsinspeksioon on finantsjärelevalve subjektide poolt täielikult rahastatav seetõttu täiendavat kulu riigieelarve tähenduses nende kulude tõusmisega ei kaasne.

Eelnõu mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele on väike või olematu. Avaliku sektori, näiteks Rahandusministeeriumi ametnike ja Finantsinspeksiooni töötajate töökoormus, jääb samaks. Üldine usaldusväarsuse kasv selliste teenuseosutajate vastu tervikuna võivad vähendada sotsiaalseid probleeme, mis on kaudselt kasuks ka riigiasutustele ja omavalitsustele.

9. Rakendusaktid

Tulenevalt HÕNTE § 48 lõike 3 punktist 3 on esitatud volitusnormidega seotud määruste loetelu (vt tabel nr tabel 3).

Tabel nr 3. Eelnõuga seotud määrused.

Volitusnorm	Volitusnormi alusel kehtestatav rakendusakt
Finantskriisi ennetamise ja lahendamise seadus, § 17 lõige 8	Määrusega võetakse üle BRRD2 artikli 45b lõike 4 alalõikes 1 sätestatud valem kriisilahendussubjektide omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude arvutamiseks. Põhjusel, et direktiivis sätestatud kogusumma arvutamise juhend on väga tehniline ning selle väljendamine puhtalt tekstiga võib tekitada ebaselgust, leiavad eelnõu koostajad, et arvutusi on kõige mõistlikum väljendada valemitena teemaspetsiifilises Rahandusministri määruses.
Krediidiasutuste seadus, § 86 ⁵⁰ lõige 8	Eelnõuga muudetakse volitusnormi, mille tulemusel muutub Eesti Panga Presidendi määrus „Maksimaalselt jaotatava omakapitali summa arvutamise kord“ ¹¹⁶ kehtetuks. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et määruse § 3 lõike 4 punktides 1-4 puuduvad viited BRRD2 artiklitele 45c ja 45d, mis käsitlevad omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude kindlaksmääramise üldisel tasemel ning spetsiifiliselt globaalsete süsteemselt oluliste ettevõtjate kriisilahendussubjektide jaoks ja kolmandate riikide globaalsete süsteemselt oluliste ettevõtjate liidus asuvate oluliste tütarettevõtjate jaoks. Vastavatele artiklitele viidatakse direktiivi artikli 16a lõikes 6, millega kehtestatakse omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõudega seotud väljamaksete maksimumsumma arvutamise kord kooskõlas artikli 16a lõigetega 4 ja 6. Vaatamata sellele, et määruses olevad viitelised vead oleks võimalik Eesti Pangal parandada, on direktiivi korrektse ja tulemusliku jõustamist silmas pidades kõige otstarbekam, kui määrused, mis on otseses seoses direktiivi ja finantskriisi ennetamisega, oleksid välja antud valdkonna eest vastutava ministri ehk rahandusministri poolt. See tagab, et asutus

¹¹⁶ Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/109062021005?leiaKehtiv>

	<p>(Rahandusministeerium), mis vastutab nii krediidasutuste seaduse kui ka finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse ülevõtmise eest, saaks vigade ilmnemisel või asjaolude muutumisel kohe reageerida ning teha vastavad muudatused. Kõnealuses määruses esinevate viiteliste vigade parandamiseks ning tsentraliseerimiseks Rahandusministeeriumi vastutusalasse, muudetakse volitusnormi, mistõttu muutub määrus kehtetuks, ning kehtestatakse uus Rahandusministri määrus.</p>
Krediidiandjate ja -vahendajate seadus, § 53 lõige 4	<p>Eelnõuga muudetakse rahandusministri määrust „Nõuded elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamisele“. Muutmisel juhendatakse Euroopa Pangandusjärelevalve raportist „Suunised laenude väljastamise ja jälgimise kohta“¹¹⁷ ning Eesti Pangaliidu laenude töögrupi ettepanekutest kõnealusele määrusele. Määruses tunnistatakse §-d 2 ja 3 kehtetuks ning täiendatakse määrust §-ga 3¹. Uue paragrahvi koostatakse ühte sättesse kinnisvara hindamisele ja hindajale esitatavad nõuded, luuakse võimalus statistikapõhise mudeli kasutuselevõtuks ning laiendatakse krediidiandjate, -vahendajate ja kutseliste hindajate vabadust sise-eeskirjade kehtestamisel. Statistikapõhine mudel peab tagatiskinnisvara väärtuse arvutamisel võtma arvesse tagatiskinnisvara omadusi, liiki, asukohta, olema täpne, usaldusväärne ja ajakohane, kasutama väärtuse arvutamisel moonutamata ja kvaliteetseid andmeid ning võimalikult suurel määral võrdlusaluseks võetud turul teostatud tehingute valimit. Paragrahv 3¹ sisaldab ka tingimust, et tagatiskinnisvara ülevaatuse võib jätta teostamata, kui see on põhjendatud ning tuleneb krediidiandja või -vahendaja sise-eeskirjast. Määruse §-i 4 muudetakse põhjusel, et statistikapõhise mudeli kasutuselevõtu tulemusel kaob vajadus eksperthinnangu järgi. Lisaks vaadatakse üle andmed, mis tuleb märkida kinnisvara hinnangusse. Paragrahvi 5 tekst loetakse lõikeks 1 ning sätet täiendatakse lõikega 2, mis kohustab krediidiandjaid ja -vahendajaid viima oma tegevuse kooskõlla määrusega hiljemalt 1. juuliks 2025. aastal.</p>
Krediidiandjate ja -vahendajate seadus, § 78 lõige 1 ²	<p>Eelnõuga nähakse ette volitusnorm, mille kohaselt kehtestatakse teise lepinguriigi hüpoteekkrediidivahendajale, kes osutab Eestis teenuseid piiriülevalt, töötajate erialastele teadmistele, oskustele ja kogemustele piiratumaud nõuded kui siin filiaali kaudu tegutsevale hüpoteekkrediidiandjale.</p>
Väärtpaberituru seadus, § 229 ³ lõige 2	<p>Eelnõuga antakse valdkonna eest vastutavale ministrile õigus kehtestada lisaks sama paragrahvi lõikes 1 sätestatudle muud kvalifitseeruvad finantstehingud. Ministrile asjakohase volituse andmine tagab vajaliku paindlikkuse, et turupraktika muutumise tõttu ei oleks vajalik igakordselt seadust uuesti muuta. Nii UNIDROIT põhimõtted kui ka 2018. aasta ISDA MNA rõhutavad, et iga jurisdiktsiooni asjakohane asutus peaks saama määrata täiendavaid tooteid tasaarvestusrežiimi kohaldamisalasse, et tagada paindlikkus turumuudatustega kooskõlas püsimiseks.</p>

Seletuskirjale on lisatud eelnõu tegemise hetkeks teada olevad rakendusaktide kavandid (seletuskirja lisa nr 2).

¹¹⁷ EBA. Guidelines on loan origination and monitoring. Final Report. 29.05.2020. EBA/GL/2020/06. Kättesaadav: https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/document_library/Publications/Guidelines/2020/Guidelines%20on%20loan%20origination%20and%20monitoring/884283/EBA%20GL%202020%2006%20Final%20Report%20on%20GL%20on%20loan%20origination%20and%20monitoring.pdf

10. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub üldises korras. Eelnõuga kaasnevate muudatustega ei ole vaja ette näha eraldi rakenduseperioodi kuna muudatused ei too kaasa otseselt selliseid kohustusi, millest tulenevate nõuete täitmiseks oleks vastavatel subjektidel vaja eraldi nõ ettevalmistusaega.

11. Huvirühmade kaasamine ja eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on varasemalt esitatud kooskõlastusringidele eelnõude infosüsteemi kaudu [24-0674](#) kooskõlastamiseks Finantsinspeksioonile, Justiitsministeeriumile, Kliimaministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Tagatisfondile ja Eesti Pangale ning arvamuse avaldamiseks FinanceEstoniale, Eesti Pangaliidule, Kohtutäiturite- ja Pankrotihaldurite Kojale, Eesti Kindlustusseltside Liidule, Kaubandus- ja Tööstuskojale, Maksu- ja Tolliametile, Eesti Advokatuurile, kohtutele, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojale ja Eesti Transpordikütuste Ühingule, Eesti Energiale.

Saabunud ettepanekute ja arvamuste kohta on koostatud märkuste tabel (vt seletuskirja lisa 3).

Algatab Vabariigi Valitsus [kuupäev]...

(allkirjastatud digitaalselt)